

Cervantes
DON KIŞOT

DON KIŞOT

CERVANTES

antik
batı
klasikleri

LACİVERT YAYINCILIK SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.

Antik Dünya Klasikleri:09

Batı Klasikleri Dizisi: 06

ISBN

978-975-6107-29-4

E-ISBN

978-605-5656-49-2

İrtibat için:

Cağaloğlu Alemdar Mah. Alayköşkü Cad. No: 5 Fatih / İstanbul

Yazışma: P.K. 50 Sirkeci / İstanbul

Telefon: (0212) 511 24 24

Faks: (0212) 512 40 00

antikkitap.com

facebook.com/AntikDunyaKlasikleri

Kültür Bakanlığı Yayıncılık

Sertifika No: 12364

YAYIN HAKLARI

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak Timaş Basım Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi'ne aittir. İzinsiz yayımlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

İÇİNDEKİLER

CERVANTES

GİRİŞ

MANÇALI DON KİŞOT

DON KİŞOT'UN İLK MACERASI

DON KİŞOT'UN HAZİN DÖNÜŞÜ

DON KİŞOT, MAĞRİP KRALI MAMBRİNO'NUN SİHİRLİ TOLGASINI ELDE EDİYOR

DON KİŞOT MAHKUMLARI KURTARIYOR

PAPAZ'LA BERBER İŞE EL KOYUYORLAR

DON KİŞOT AYNALI ŞÖVALYE'YE KARŞI

KRALIN ARSLANLARI DON KİŞOT'TAN KORKUYOR

ÜÇ BİN ÜÇ YÜZ BİLMEM KAÇ SOPA

CERVANTES

Miguel de Cervantes Saavedra, baba tarafından Endüslü, anne tarafından Yenikastilyalı bir ailenin çocuğudur. 1547'de, üniversite şehri Alacala de Henares'de dünyaya gelir. Çok küçük yaşlardan itibaren şiire ve oyunculuğa ilgi duyduğunu, "Parnas'a Yolculuk" adlı manzum eserinde bizzat anlatır. 1568 yılı Cervantes'in hayatında bir dönüm noktası olur. Bir düelloda karşısındaki kişiyi yaralar. Olay mahkemeye intikal eder. Bunun üzerine Miguel, hemen Madrid'i terk eder. Mahkeme, düellocunun sağ elinin bilekten kesilmesine ve on yıl için İspanya Krallığı'nın sınırları dışına sürülmesine karar verir. Karardan sonra Miguel İtalya'ya kaçar. 1570'de, Napoli'de bulunan Üçüncü İspanyol Alayına silahşör olarak kabul edilir. Cervantes, o dönemde kalemi bırakıp kılıcı alır eline...

1575'te Arnavut asıllı bir korsana esir düşer ve beş yıl boyunca esir olarak yaşar. Tam dört kere firar eder fakat kaçmayı başaramaz. 15 Eylül 1580'de, bir rahip Miguel için istenen fidyeyi öder ve yazar kurtulur. 1580'de Madrid'e dönen Cervantes bir süre sonra sahne eserleri yazmaya başlar. Bu eserlerden bugüne yalnızca "El Trato de Argel " ve "La Numancia" ulaşır. Ardından ilk romanı "La Galatea"yı tamamlar.

1584 yılında evlenip La Manoha'ya taşınan Cervantes bundan böyle adının sonuna bir de "Saavedra" ekleyerek Miguel de Cervantes Saavedra diye imza atmaya başlar. 1595, Cervantes'in bir şiir yarışmasına katılıp birinci olduğu yıldır. Tarihler 1597'yi gösterdiğinde ise zimmetine para geçirdiği ve başka yolsuzluklara karıştığı iddiasıyla tutuklanıp Sevilla Kraliyet hapisanesine konulur. Burada "Don Kişot" u yazmaya başlar. Eseri 1604 yılında bitirir. Ertesi yıl, "Keskin Zekalı Mançalı Don Kişot" yayınlanır. Roman, daha yayınlandığı andan itibaren yok satar. Şeker hastası olan Cervantes, 22 Nisan'da hayata gözlerini yumar.

Cervantes'in kısa yaşam öyküsünü başyapıtı "Don Kişot" için söylenmiş bir sözle bitirelim: "İnsan, hayatında üç kez Don Kişot'u okumalıdır. Kahkahanın kolayca dudaklara fırlayıp duyguları harekete geçireceği gençlikte, mantığın hâkim olmaya başladığı orta yaşta ve her şeye felsefe açısından bakıldığı ihtiyarlıkta."

Saygıdeğer Velinimetim,

Sizin, hem halka hem de soylulara hizmet eden eserleri koruyan bir bey olduğunuzu biliyorum. İddiasız kitapların sahiplerini dahi lütfunuzdan mahrum bırakmadığınıza güvenerek, “Becerikli Şövalye Mançalı Don Kişot’un Maceraları” adlı emeğimi size ithaf ediyorum. Eğer onu himayenize alır, yayınlanmasını sağlayacak olursanız; bu iyiliğinizi ömür boyu unutmayacağım.

Kitabımın, bilgili yazarların elinden çıkmış eserlerin inceliğinden ve edebî süslerden mahrum olduğunu biliyorum. Ancak bilgisizliklerine bakmadan, başkalarının eserlerini küçük gören, kaba kuvvetlerin saldırısını hak edecek basitlikte de değildir. Onu güçlü kanatlarımız altına aldığınız takdirde, bu kaba kuvvetler Mançalı Don Kişot’u ezemeyeceklerdir.

Soylu birinin emrinde çalışmadığım ve soyluların meclisinde bulunmadığım için, size tam olarak nasıl hitap edeceğimi bilemiyorum. Eğer bilseydim, inanın o sözlerin en güzelleri ile sizi yüceltmek isterdim. Fakir bir yazarın, sizin gibi soylu birine ömrünün tek semeresi olan eserinden ve iyi niyetlerinden başka verecek nesi olabilir?

Lütufkârlığınıza sığınır, saygılarımı sunarım benim efendim.

Miguel de Cervantes Saavedra

GİRİŞ

Bir yazar için, öyle zannediyorum ki, kitabın en zor bölümü “önsöz”ü olsa gerektir. Zira kitabı kolayca yazıp bitirdiğim halde, önsöz için ne söyleyeceğimi bilememenin aczi içerisindeyim. Parlak cümleler bulup tuntu raklı sözler sarfedemediğime göre, hissiyatımı size açmayı daha uygun görüyorum.. Yemin etme basitliğini göstermeden şuna inanmanızı istiyorum: Zihnimin çocuğu olan şu eser , şimdiye kadar yazılmışların en güzeli olsun istedim. Diyeceksiniz ki: Hangi baba, kendi çocuğunun en güzel ve en zeki olmasını istemez! Çok haklısınız... Ancak, şurası da bir gerçek: Tanrı'nın hakkımızda takdir ettiği bir şeyi kimsenin değiştirmeye gücü yetmez. Payımıza düşene razı olmak zorundayız. Buna rağmen babalık sevgisi göze perde çeker, çocuktaki kusurları görmesine engel olur. Baba, çocuktaki kusurları birer meziyet gibi anlatır ve onunla övünür. Pek tabii olarak, ben de bu kaidenin dışına çıkamadım. Çocuklar arasında benim çocuğumun en güzeli olduğuna inanıyorum..

Fakat ey sevgili okuyucum, sen baba olmadığın için dilediğin tenkidi yapmakta serbestsin! Bu yüzden kimse seni cezalandıramaz. Kendi evindesin ve oranın kralı sensin. Eski bir filozofun dediği gibi: “Cübbemin altında, kralı bile öldürebilirim..”

Kitabımı okurken, aklına ne gelirse söyleyebilirsin. Kötü söylersen, inan sana darılmam. İyi söylersen de kimseden mükâfat alacak değilsin. Seni böylesine meşhur bir şövalye ile tanıştırdığım için övünecek de değilim. Ancak, aynı şeyi Sanço Panza için söyleyemem.. Bu saf ve iyi yürekli seyis ile tanıştığın için çok şanslısın. Onda sadakatın ve dürüstlüğün bütün özelliklerini göreceksin; dünya üzerinde böyle insanların azaldığına üzüleceksin.

Sevgili okuyucum, Tanrı sana vücut ve akıl sağlığı versin, bu arada beni de unutmasın.

MANÇALI DON KİŞOT

Mança ilinin küçük bir köyünde, soylu bir bey yaşıyordu. Bir rivayete göre adı Kesada, diğer bir rivayete göre de Alanso idi... Pek zengin sayılmazdı ama babasından kalan mirası, har vurup harman savurmadığı takdirde, ömrünün sonuna kadar yeterdi. Gösterişi ve lüks yaşamayı sevmezdi. Şatosunda ellisini çoktan geçmiş emektar bir kahya kadın, her işe koşturan bir uşak ve evde kalmış şapşal bir kız yeğen vardı. Aynı tencereden hem ev halkı hem de kendisi yerdi. Ev halkı dediğimiz de işte topu topu yukarıda saydığımız üç kişi idi. Diğer soylular gibi, burnundan kıl aldırmayan cinsten değildi. Köyün fakirlerine yardım eder, kapıya geleni geri çevirmezdi.

Ahırında cılız bir atı, silahlığında dededen kalma kılıcı, mızrağı, kalkanı ve çengelleri yer yer dökülmüş bir zırhı vardı. Kapısında da sıradan bir av köpeği duruyordu.

Boş zamanlarını ava çıkararak, dostlarıyla sohbet ederek veya şövalye romanları okuyarak geçirirdi. Zamanla avdan hoşlanmaz oldu. Şövalye romanlarına daha çok vakit ayırdı. Ziyaretine gelen dostlarına okuduğu roman kahramanlarının maceralarını anlata anlata onları bezdirirdi.

Papaz Efendi, Berber Nikolas'a dert yanıyordu:

– Azizim, bizim bey, şu kahrolası şövalye romanlarına merak saralı tuhaflaştı. Sohbeti de artık çekilmez oldu.

– Haklısın muhterem Peder! Ben kral olsaydım, şövalye romanı yazarların hepsini ipe çektirirdim.

Senyör Kesada, her ay şehre iniyor; çantalar dolusu kitap satın alıyordu. Öyle bir gün geldi ki, odasının her tarafı kitaplarla doldu. Okurken rahatsız edilmekten hoşlanmıyor, ziyaretine gelen dostlarını bile kabul etmiyordu. Roman kahramanları, onun nazarında dünyanın en büyük insanlarıydı. Nerede bir mazlumun iniltisi varsa orada bitiyorlar, zalimlerin tepesine demir yumruk gibi iniyorlardı. Ne yazık ki, analar artık böyle yiğitler doğuramaz olmuşlardı... Meydanı boş bulan kötü insanlar, zayıfları alabildiğince eziyor; adaleti temsil etmekle görevli hakimler, zenginlerin ve güçlülerin tarafını tutuyorlardı. Eğer, kendisini insanlığın hizmetine adanmış, yiğit bir şövalye çıkmazsa; durum daha da kötüye gideceğe benziyordu.

Bunları düşünürken, birden kafasında şimşekler çaktı: “Soylu bir geçmişim, korkusuz bir yüreğim, adaleti temsile yeterli bir aklım var! Neden bu yiğit şövalye ben olmayayım? Zalimlere haddini bildirmekten, zayıfların imdadına koşmaktan beni alıkoyan nedir?”

Gelmiş geçmiş bütün şövalyelerin ruhunu sevince boğacak bu fikirler, bizim soylu beye öyle parlak geldi ki; kendisini tutamayıp haykırdı:

– Titreyin ey zalimler! Sevinin bütün ezilenler! Düzeni bozulmuş şu dünyaya, “Mutlu Çağ”ı getirecek olan yiğit bir şövalye doğuyor!

Soylu bey, kararını vermişti. Bu günden tezi yok hazırlıklara başlayacaktı. Kimseye sezdirmeden dededen kalma silahları odasına taşıdı. Onları silip parlattı. Sonra ahıra indi; atını gözden geçirdi. Bu iskeleti çıkmış, uyuz beygir, ona meşhur şövalye Amadis'in küheylanı kadar yiğit göründü. İskender'in atı bile yanında yaya kalırdı... Osmanlı Sultanı onu görse, sahip olmak için kim bilir kaç kese altını gözden çıkarırdı. Böyle soylu bir atın, herkesin dilinde dolaşan, güzel bir adı olmalıydı. Bütün isimler üzerinde uzun uzun düşündü. Kimini kısalttı, kimini değiştirdi. Nihayet, “Rosinenta” adında karar kıldı. Atına soylu bir isim bulduktan sonra sıra kendisine gelmişti. Sekiz gününü uzun bir

liste hazırlamakla geçirdi. Hemen hemen hepsinin başına doğduğu ilin adını koymuştu. Çünkü bu bir şövalyelik geleneği idi... Onuncu günün akşamı şu isim ona en güzeli gibi göründü: “Mançalı Şövalye Don Kişot”. Bir kaç defa tekrarladıktan sonra kulağa da hoş geldiğine karar verdi. Evet, evet... Bu, dostları sevindirecek; düşmanları korkutacak bir isimdi.

Geriye, aşık olacağı bir sevgili bulmak kalmıştı. Okuduğu şövalye romanlarında sevgilisi olmayan kahraman yoktu. Gerçeği söylemek gerekirse, bizim soylu bey veya yeni adı ile Mançalı Şövalye Don Kişot zaten aşıktı. Gençliğinde güzel bir köylü kızını sevmiş, ancak karşılık bulamadığı için, aşkını herkesten gizlemişti. Kızın adı, Aldonza Lorenzo idi. Fakat bu, soylu hanımlara veya prenslere yakışacak bir isim değildi. Atına ve kendisine isim bulmak için iki hafta kafa yorduğuna bakılırsa; sevgilisine de bir kaç gün ayıracak demektir. Ancak hiç de öyle olmadı. Roman kahramanlarından biri, öte dünyadan, ona şu ismi fısıldadı: “Toboso’lu Dulsinea!”.

Hakikaten, kız Toboso köyünde doğmuştu. Ölmüş kahramanlardan mesaj almaya başladığına göre, onlar da kendisinin şövalyeliğini tasdik ediyorlar demektir! Bu geceden tezi yok yola çıkmalıydı. Herkesin derin uykuya dalmasını bekledi. Silahlarını kuşandı. Çizmelerini eline aldı. Hiç gürültü çıkarmadan ahıra indi. Rosinenta’yı eyerledi. Zavallı at, gece karanlığında neye uğradığını bilemedi. Efendisi, daha evvel hiç böyle yapmamıştı.

Mançalı Şövalye Don Kişot, huysuzlanan atını yatıştırmak için kulağına eğildi:

– Benim soylu Rosinenta’m! Heyecanlanmakta haklısın. Aslına bakarsan, ben senden daha fazla heyecanlıyım. Bir an evvel maceraya atılmak, ilk etapta üç beş zavallıyı huzura kavuşturmak istiyorum.

Çizmelerini giydi. Rosinenta’yı ahırdan dışarı çıkardı. Etrafı dinledi. Herkesin uykuda olduğundan emin olduktan sonra atına atlayıp, avlunun kümese bakan arka kapısından sessizce çıktı.

Tolgasının siperi pek eski olduğu için, yerine bir karton parçası takmıştı. Tamir işinden fazla anlamadığı için siper ikide bir aşağı düşüp görüşünü engelliyordu. Açlığa, susuzluğa, uykusuzluğa, hatta kılıç yarasına tahammül etmesi gereken bir şövalye için böyle küçük aksiliklerin hiç ehemmiyeti yoktu...

Rosinenta’yı tırısı kaldırmak için mahmuzladı. Zavallı at, dörtnala koşmaya alışık olmadığı için hiç istifini bozmadı. Savaş atından çok, fakir bir sütçü beygirine benziyordu. Şövalye buna da aldırmadı. Hem kendisine hem de can yoldaşına moral vermek için şöyle konuştu:

– Dinle soylu atım! İleride maceralarımızı kaleme alacak olan şanslı yazar, kitabına şu cümlelerle başlayacaktır: “Ünlü şövalye Mançalı Don Kişot, zalimlere haddini bildirmek, ezilenlerin iniltilerini dindirmek için sıcak yatağını ve çok sevdiği baba ocağını terketti. Soylu atı Rosinenta’ya atlayıp bereketli Montiel ovasına doğru yola çıktı.”

Gerçekten de o sırada Montiel ovasında idi. Güneş iyice yükselmiş, bizim şövalyenin sulanmış beynini kaynatacak derecede etkili olmaya başlamıştı. Her yanından terler boşandığı halde mola vermeyi düşünmedi bile. Atı o kadar ağır gidiyordu ki, ancak birkaç mil ilerleyebilmişlerdi.

Akşama doğru kendisi de atı da yorgunluktan ve açlıktan bitkin düşmüşlerdi. Dinlenecekleri ve açlıklarını yatıştıracakları bir çoban kulübesi aradı; ama nerede!... Uzun yola alışık olmayan Rosinenta, adımlarını iyice yavaşlatmış; neredeyse boylu boyunca toprağa uzanmak üzere idi. Tam bu sırada, uzaktan bir ev göründü. Sıradan bir insana göre ev, Mançalı Şövalye’ye göre ise bu bir şatoydu. Zira bunu, evi görür görmez koparmış olduğu sevinç çılgılığında anlıyoruz:

– Bak Rosinenta’m! Kader bize gülümsemeye başladı... Her şeyin kötüye gittiğini sandığımız bir

sırada karşımıza heybetli bir şato çıkardı. Kimbilir, orada bizi nasıl bir macera bekliyor?

Hızını alamayıp tekrar bağırdı:

– Ey mutlu şato! Ünlü şövalye Mançalı Don Kişot’u karşılama şerefine ermek için kapılarını aç!

Bir iki tımtıraklı cümle daha düzmek üzereydi ki, bütün neşesi iğne batırılmış balon gibi sönuverdi. Sıcaktan iyice sulanmış olan beyni karmakarışık oldu. İçinden bir ses ona şöyle seslenmişti:

– Sen daha şövalye sayılmazsın! Bu ses, şeytandan veya kötü cinlerden de gelse, doğrudu. Okuduğu şövalye romanları da böyle söylüyordu: “Bir kimse, soylu bir beyin eliyle kılıç kuşanmadıkça şövalye sayılamaz.”

Hayalleri bir anda suya düştü. Geri dönse, bütün köy halkına ve özellikle dostlarına rezil olacağı gün gibi aşikârdı. Beyni sulanmış da olsa hâlâ çalışıyordu. Yaradana sığınıp, ölmüş meşhur şövalyelerin ruhlarından imdat istedi. Olumlu ya da olumsuz bir mesaj almadan hareket etmemek niyetinde idi. Münzevi bir derviş sabrı ile beklemeye başladı.

Bir ruh, muhtemelen şövalyeliğin babası Amadis de Gaula’nın ruhu, beklediği mesajı gönderdi:

– Ey yiğit Mançalı! Asla ümitsizliğe düşme! O gördüğün şatoya doğru yoluna devam et. Orada, sana kılıç kuşandıracak bir soylu, bu şerefli görevi yerine getirmek üzere bekliyor!

Don Kişot’un solgun yüzüne renk geldi. Yol gösteren ruha teşekkür ederken Tanrı’ya dua etmeyi de unutmadı...

Şatoya yaklaşınca, Rosinenta’nın dizginlerine asıldı. Zaten açlıktan ve yorgunluktan yürüyecek dermanı kalmayan zavallı at, iyice yavaşladı. Okuduğu kitaplardan öğrendiğine göre, şato nöbetçileri meşhur birinin geldiğini görünce boru çalarak şato sahibine haber verirlerdi. O da merasim elbiselerini giyip, bu meşhur kişiyi kapıda karşılardı...

Güneş batmış, hava kararmak üzere olduğundan binanın arkasında bulunan bir domuz çobanı borusunu öttürmeye başladı. O bunu kırdı oraya buraya dağılmış olan domuzlarını toplamak için yapmıştı, ama bizim şövalye namzedi kale gözcülerinden birinin kendi gelişini haber verdiğini sandı. Hemen üstüne başına çeki düzen verdi. Silahlarını düzeltti. Tolgasının siperini kaldırdı.

Burası ne sıradan bir ev, ne de Don Kişot’un zannettiği gibi bir şatoydu. Avlusunun kerpiçleri eskimiş, bakımsız bir handı. Hancının iki tembel kızı kapıya çıkmış, akşam güneşine karşı oturmuş, müşterilerin dedikodusunu yapıyorlardı. Kendilerine doğru gelen şövalye bozuntusunu görmüşler, bu tuhaf kılıklı adamdan korkmuşlardı.

Mançalı Şövalye namzedi, belki de ilk defa bir şövalye görmüş olan bu iki genç kızın korktuğunu farkettiler. Korkularını yatıştırmak ve emniyet vermek için gülümsedi: “Ey soylu Senyoralar!” diye söze başladı. “İyi yürekli bir şövalyeden korkmayınız. O size kötülük yapmaz. Bilakis, eğer varsa, düşmanlarınızla savaşıp sizi onlardan kurtarmak ister.”

Bu tür bir konuşma tarzına alışık olmayan iki köylü kızı, aval aval Don Kişot’un yüzüne bakıyorlardı. Küçük olanı, diğerinden biraz daha akıllıca idi. Bir zırdeli ile karşı karşıya olduklarını hemen anladı. Yerinden kalktığı gibi, babasına durumu haber vermek üzere koşarak içeri girdi. Diğer de onu takip etti.

Az sonra, Hancı kapıda görüldü. İskeleti çıkmış uyuz bir beygirin sırtında, yine iskeleti çıkmış sırık gibi bir adam görünce gülmek için kendisini zor tuttu. Tolgasının önüne taktığı karton siperlik onu daha da komik gösteriyordu. Hancı, güngörmüş tecrübeli bir yaşlıydı. Delilerin damarına basılmayacağını çok iyi biliyordu. Yerlere kadar eğilerek kahramanımızı selamladı ve: “Soylu

şövalyem! Burada kalmak arzusunda iseniz, boş yataktan gayri her ihtiyacınızı karşılamaya hazırım. Çünkü odalarımızın hepsi tutulmuş vaziyettedir.” dedi.

Hancı'nın hitabı Don Kişot'un çok hoşuna gitmişti. Onu mızrağı ile selamlayıp, gösterdiği nezakete teşekkür etti:

– Asil şato sahibi! Yatağın yorganın ne ehemmiyeti var? Bir gezici şövalye için toprak ona en iyi yataktır. Ayrıca, zaten emniyetinizi sağlamak için dışarıda nöbet tutacağımdan uyumaya vaktim olmayacak. Bana yiyecek bir şeyler verip atıma da iyi bakarsanız, sizden başka bir şey istemem.

Hancı, tekrar yerlere kadar eğilerek onu selamladı:

– O halde, şatomuza şeref vermek üzere mübarek ayaklarınızı yere indiriniz, dedi.

Rosinenta'nın üzengisini tuttu. Şövalyenin yere inmesine yardım etti. Don Kişot'un, bütün gün at sırtında oturmaktan ayakta duracak dermanı kalmamıştı. Mızrağına yaslanarak vaziyeti idare etmeye çalıştı...

Hancı at bakıcısını çağırdı. Ona bir göz işareti yaptıktan sonra şöyle seslendi:

– Soylu senyörün soylu atına iyi bak! Ben de kendilerini yemek salonuna götüreceğim..

Şövalye, şato sahibinin iyi kalpli bir bey olduğunu düşünerek içinden onu takdir ediyordu. Yemek kokularının birbirine karıştığı bir odaya girdiler. Katırcılar, kurulan yer sofralarının başında, karınlarını doyurmakla meşguldüler. Don Kişot'u görünce, yemeği bırakıp onu seyretmeye başladılar. İlk defa bir şövalye ile karşılaşmış olduklarından, her biri bir başka yorumda bulunuyordu. Bir tanesi, kahramanımızın su katılmadık bir deli olduğunu söylerken diğeri itiraz etti: “Hayır, olsa olsa soylu bir barondur.” dedi. Bir üçüncüsü; “İkiniz de yanılıyorsunuz, bir saray şövalyesini tanıyamayacak kadar cahilsiniz.” deyip bilgiçlik tasladı...

Mançalı yiğit, onlara aldırış etmeden Hancı'nın önüne koyduğu yemek artıklarını büyük bir iştahla yedi... Karnı doyduktan sonra ayağa kalktı; nazik bir sesle Hancı'yı çağırdı. Arkasından gelmesini rica ederek onu ahıra götürdü. Orada adamın önüne diz çöktü. Hancı, çattık belaya der gibi sordu:

– Hayrola, senyör! Yine ne var?

– Sayın soylu derebeyi...

Hancı, içinden:

– Biraz sonra kral yaparsa şaşmam, diye söylendi.

Don Kişot devam etti:

– Sizden istediğim, benim için çok önemli bir lütfu esirgememenizdir.

– Ne dediniz? Bir lütuf mu?

– Evet, iyi yürekli efendim! Yakında size de bana da büyük ün kazandıracak bir lütuf!

Hancı, yine içinden söylendi:

– Bizimki iyice tozuttu! Ne yapсам da şundan kurtulsam?

Deliyi kızdırmaktansa, suyuna gitmeyi tercih etti.

– Eğer elimden gelecek bir şeyse, seve seve yaparım. Soylu bir şövalyenin önümde diz çökmesinden hoşlanmam, lütfen ayağa kalkınız!

Mançalı yiğit, hiç istifini bozmadı:

– Siz ricamı kabul etmedikçe, asla bu yerden dizimi kaldırmayacağım! Soylu bir aileden geldiğinizi biliyorum. Yarın gün ağarır ağarmaz bana merasimle silah kuşandırmanızı ve bu gece kalenizin

kilisesinde nöbet tutmama izin vermenizi yüce şahsınızdan istirham ediyorum...

Hancı, çok gezmiş, çok yaşamış bir adamdı. Çeşit çeşit insanla karşılaşmış ama böylesini hiç görmemişti. Kendisine ve başkasına zararı dokunmadıkça onu idare etmeyi düşündü:

– Şövalye Hazretleri! Bunu seve seve yaparım. Benim için şereftir.

– Bu iyiliğinizi ömrümün sonuna kadar unutmayacağım. Zalimlerin elinden kurtardığım zavallılara sizin için de dua etmelerini söyleyeceğim. Şimdi izninizle, kiliseyi gösterin de kutsal nöbetime başlayayım!

– Üzülerek söyleyeyim ki, bizim şatonun kilisesi yoktur...

– Soylu efendim! Eğer benim dindar bir şövalye olup olmadığımı denemek istiyorsanız, biliniz ki ben dini bütün bir soyluyum. Daha geçen sene, masrafını karşılayarak köyün kilisesini yeni baştan tamir ettirdim. Papaz Efendi de çok yakın dostumdur... Söylemeye utanıyorum, ama köyün bütün fakirleri benden iyilik görmüşlerdir. Kapıma gelen hiç bir ihtiyaç sahibini geri çevirmemişimdir...

– Size bütün kalbimle inanıyor, tebrik ediyorum! Ancak, tekrar etmeliyim ki şatomda kilise olmadığı bir gerçek!

Don Kişot, büyük bir hayal kırıklığına uğradı. Duyduklarına inanamadı. Dinsiz bir soylunun elinden silah kuşanacağı için çok üzgündü:

– Sizin gibi iyi yürekli bir bey, nasıl olur da Tanrı'ya inanmaz?

– Tanrı'ya inanmadığımı söylemedim ki!

– Ama kiliseniz yok?

– Evet, yok fakat bu inanmadığımı göstermez ki!

– Özür dilerim, Senyör! Sizi anlayamıyorum! Tanrı'ya inandığınızı söylüyorsunuz, ama karargahınızda kiliseniz yok. Burası aynı zamanda bir askeri garnizon sayılır. Nöbetçileriniz, uşaklarınız, misafirleriniz var. Bunların ibadet ihtiyaçlarını karşılamak kale komutanı olarak vazifenizdir.

Hancı güç durumunda kalmıştı. Eğer bir şeyler uydurup bu deliyi ikna edemezse işler karışabilirdi... Son bir gayretle, ayaküstü bulabildiği yalanları sıraladı:

– Canım, efendim! Beni yanlış anladınız. Hiç kilisesiz askerî garnizon olur mu? Kilisemiz vardı elbette. Ancak çok küçük olduğu için, daha büyüğünü yaptırmak üzere geçenlerde yıktırdım. En kısa zamanda, şöyle anlı şanlı, koca bir kilise yaptıracağım vallahi!

Don Kişot, bu iyi yürekli, dindar soyluyu yanlış anladığı için çok üzgündü:

– Sizden nasıl özür dileyeceğimi bilemiyorum, Soylu efendim! Affınıza sığmıyor, kabalığımı bağışlamanızı istirham ediyorum!

Hancı, üzerinden büyük bir yük kalkmış gibi hafifledi:

– Esas yanlış anlamanıza sebep olduğum için siz beni bağışlayın... Şahsen, sizin gibi dindar bir şövalye ile müşerref olduğum için çok mutluyum!

– Tanrı size uzun ömür versin; mutluluğunuz daim olsun! Lütfen, beni kilise yıkıntısının yanına götürünüz... Derhal nöbetime başlamak istiyorum. Gözünüz arkada kalmadan, emniyet içinde uyuyabilirsiniz!

Hancıda yine şafak attı:

– Bu adam, ya gerçekten zırdeli ya da deli numarası yapıyor! Kilise işine iyice kafayı taktı...

Müşterilerin hatırı için onu idare etmekten başka çaresi de yoktu:

– Beni takip ediniz, dini bütün Şövalye!

Hancı önde, Don Kişot arkada ahırdan çıktılar. Adam, kahramanımızı yıkık bir köpek kulübesinin enkazının yanına getirdi!

– İşte, Senyör, nöbet yeriniz burası, dedi ve cevap vermesini beklemeden iyi nöbetler dileyip oradan uzaklaştı.

Yıkık köpek kulübesinin yanında bir su kuyusu, önünde de müşterilerin hayvanlarını suladığı kocaman bir maslak vardı. Yiğit şövalye, bir ileri bir geri gitmeye başladı. Ancak çok yorgun olduğundan göz kapakları kendiliğinden kapanıyordu. Uykusunu açmak için önce zırhını ve tolgasını çıkarıp bir kenara bıraktı. Sonra kuyudan su çekip yüzünü yıkadı. Eli kılıcında tekrar dolaşmaya başladı.

Hancı, karısı ve iki tembel kızı pencerenin gerisinden Maçalı Don Kişot'u seyrediyor, komik hareketlerine katıla katıla gülüyorlardı. O ise her şeyden habersiz, büyük bir ciddiyetle kutsal nöbetine devam ediyordu...

Sabaha kadar gözünü kırpmadan dolaştı durdu. Tanyeri ağarırken, şövalye ilan edilmesine az bir zaman kaldığını düşünüyor, heyecandan yerinde duramıyordu. Ara sıra maslağın içine koyduğu zırhı ile tolgasına göz atıyor, anlaşılması zor şeyler mırıldanıyordu. Derken, katırcılardan biri hayvanını sulamak üzere kuyuya doğru yaklaştı. Onu gören kahramanımız mızrağını havaya kaldırarak bağırdı:

– Ey yiğit şövalye! Kim olursan ol, o silahlara fazla yaklaşma! Onlar, bu memleketin en cesur şövalyesinin namusudur.

Katırcı, bu ikaza aldırış etmeme hatasını işledi. Maslağın başına kadar gelip alaycı sözlerle şöyle dedi:

– Bu hurda şeylere de silah mı diyorsun manyak herif!

Maçalı Şövalyenin çok değer verdiği zırhı ile tolgasını kaptığı gibi kuyunun biraz ötesine, gübrelerin üzerine fırlattı.

Kahramanımızın sinirden bütün kanı beynine hücum etti. Başını göğe kaldırıp kısa bir dua etti:

– Ey, şerefli kimselerin koruyucusu yüce Tanrım! Bileğime güç, yüreğime cesaret ver!

Duasını bitirir bitirmez, mızrağını iki eliyle sıkıca kavradı. Katırcıya öyle bir vuruş vurdu ki, adamın feleği şaştı. Boylu boyunca yere uzandı. Şövalyemiz ayakları dibine baygın düşen katırcıya hiç aldırış etmeden gezintisine devam etti.

Hancı da uyanmış ve pencereden olayı bütün teferruatıyla seyretmişti. Şövalyenin tehlikeli bir deli olduğunu gördükten sonra, onu idare etmekle ne kadar isabetli davrandığını anladı. Bir an önce şu silah kuşandırma işini bitirip başından savmaya karar verdi...

Eline eski bir hesap defteri aldı. İki tembel kızına en güzel elbiselerini giymelerini söyledi. Kızlar hazır olunca, hizmetçi çocuğun eline de bir şamdan tutuşturdu. Merasim mangası böylece hazırlanmış oldu. Hancı önde diğerleri arkada Don Kişot'un yanına indiler.

– Senyör, bana bu şerefi bahşeden Tanrı'ya şükürler olsun ki size kılıç kuşandırmanın zamanı gelmiştir, dedi.

Kahramanımız, bir çocuk uysallığı ile Hancı'nın önünde yere diz çöktü. Hancı, elindeki hesap defterini açtı. Üç defa, “Oremus, oremus, oremus” diye bağırdı. Dişlerinin arasından anlaşılmas dualar mırıldandı. Birden bire elini kaldırıp Don Kişot'un ensesine hatırı sayılır bir tokat indirdi...

Bu yetmiyormuş gibi başını eğmesini söyleyerek, kılıcın kabzası ile sırtına vurdu.

Mançalı Şövalye, bütün bu saçmalıkların merasimin gereklerinden olduğunu düşünüyor, sesini çıkarmıyordu... Hancı, küçük kızına bir göz işareti yaptıktan sonra, kılıcı onun eline verdi:

– Soylu Senyora, lütfen şövalyemize kılıcını kuşandırınız, dedi.

Kız, gülmek için dudaklarını sırdı. Alçak bir sesle:

– Ey soylu şövalye Mançalı Don Kişot, ayağa kalkınız, dedi.

Ve o da babası gibi anlaşılmaz dualar mırıldanarak kahramanımıza kılıcını kuşandırdı.

Hancı, diğer katırcıların uyanıp oyunu bozacaklarından korktuğu için merasimi kısa kesmek niyetinde idi:

– Ey soylu şövalye, bütün savaşlarınızda Tanrı yardımcınız olsun. Yüreğinize cesaret, bileğinize güç versin. Merasim bitmiştir.

– Sakın unuttuğunuz lüzumlu bir kelime olmasın; her şeyin tam olduğundan emin misiniz?

– Bana güvenebilirsiniz Senyör. Sizi yeminle temin ederim ki, ben ne kadar soylu bir derebeyi isem, siz de o kadar gerçek bir şövalyesiniz artık!

– Soylu efendim! Bu iyiliğinizi asla unutmayacağım. Size gelince güzel Senyoralar... Söyleyiniz, lütfen! Bir yerlerde kötülüğünüzü isteyen düşmanlarınız varsa, bundan böyle sizi onlardan korumak benim vazifemdir!

İkisi de gülerek teşekkür ettiler. Böyle bir düşmanları olmadığını söylediler. Hancı'ya gelince... O da yemin ederek kimse ile bir alıp veremediği olmadığını tekrarladı.

Don Kişot, bunun üzerine soylu derebeyine döndü:

– O halde, dünyanın en mutlu şövalyesine izin verin! Kim bilir, beklemeye tahammülleri kalmamış kaç zavallı, Mançalı yiğit şövalye Don Kişot'un yolunu gözlüyordur. Onları daha fazla bekletmek istemiyorum.

– Evet, evet! Yerden göğe kadar hakkınız var yiğidim! Geç bile kaldınız...

Hancı, bu deliyi bir an önce başından defetmek için uşağına seslendi:

– Oğlum, koş yiğidimizin soylu atını getir!

Don Kişot'u kızdırmadan masrafları istemenin bir yolunu arıyordu. Sesine tatlı bir ton vererek söze başladı:

– Sayın soylu ve de şerefli yiğidim! Kılıç kuşandırma merasimi için harcadığım emeklerin hepsi sana helâl olsun. Ancak, zannettiğin kadar zengin bir soylu değilim. Eğer atınız ve kendiniz için edilen masrafların bedelini ödeme büyüklüğünü gösterirseniz, bunun için çok memnun olurum...

– Soylu efendim! Okuduğum şövalye romanlarının hiç birinde gezici şövalyelerin para taşıdığına rastlamadım. Ben de bu geleneğe uyararak yanıma bir kuruş almadan yola çıktım...

– Para, ekmek ve su kadar gerekli ihtiyaçlardan olduğu için yazmaya lüzum görmemişlerdir. Siz bu işte acemi olduğunuz için tecrübeli bir derebeyi olarak size nelerin lazım olduğunu söyleyeyim: En başta bir seyise ihtiyacınız var. Seyisi olmayan şövalyeyi kimse ciddiye almaz.

– Çok haklısınız efendim! Bunu nasıl oldu da düşünemedim...

– Sonra bolca temiz çamaşırlarınız olmalı. Üstü başı kir içinde, ter kokan bir şövalye de pek sevimli değildir.

– Bu da doğru!

– Sonra efendim... Yaralandığınız zaman, yaralarınızı iyileştirecek bir kutu merheminiz olmalı. Hepsinden daha önemlisi bolca para... Unutmayın, bolca para...

– Bu para işinden pek hoşlanmadım, efendim! Oldum olası fazla para taşımayı sevmem. Parası çok olanın düşmanı da çok olur...

– Yiğidim, sende düşmandan korkacak göz olsaydı şövalyeliğe soyunmazdın... Eğer benim soylu bir derebeyi olduğuma inanıyorsan, sözlerime kulak vermelisin. Düşün bir kere. Diyelim uzun bir seferde, yorgun ve aç, yolun fakir bir köylü kulübesine veya çoluk çocuğunun nafakasını temin etmek için ter döken bir hancının evine düştü, ne yapacaksın? Kılıcını çekip adamcağızlara zorla kendinin ve atının karnını mı doyurtturacaksın? Eğer böyle yaparsan adın kısa zamanda lekelenir, soyguncuya çıkar! Söyle soylu senyör, haksız mıyım?

– Sevgili derebeyi! Bir kere daha ne kadar bilgili ve şerefli bir soylu olduğunuzu anlamış bulunuyorum. Verdiğiniz öğütleri unutmayacağım. En kısa zamanda size olan borcumu ödeyecek, soyguncu biri olmadığımı ispat edeceğim!

– Haydi, yolun açık olsun, açık sözlü, yiğit Don Kişot! Sana silah kuşandıran soylu kişiyi unutma!

Mançalı Şövalye, atına atladı. Hancı'ya, iki kızına, Rosinenta'yı getiren uşağa ayrı ayrı veda etti. Mızrağı ile onları selamlayıp yola çıktı. Hancı, arkasından el sallarken ondan kurtulduğuna pek seviniyordu.

DON KİŞOT'UN İLK MACERASI

Mançalı Şövalye, atının içgüdüsüne itimat ederek dizginlerini serbest bıraktı. Soylu da olsa, hayvanın gideceği yer ahırının bulunduğu köyden başka neresi olabilirdi. Rosinenta'nın köye doğru yol değiştirdiğini kahramanımız da fark etmişti. Bu gidişini hayra yorarak şöyle dedi:

– Rosinenta'm, sen benim gözümde Renand'ın Bayard'ından daha kıymetlisin! Köye doğru yönelişinde mutlaka bir sebep vardır. Bence de şimdilik işin en doğrusu, evimize dönüp şövalyelik için gerekli ihtiyaçlarımızı temin etmektir. Para, iç çamaşırları ve merhem kutusu kolay... Ama iyi bir seyisi nereden bulmalı? Papaz'la Berber bu işe asla yanaşmazlar. Baştan beri şövalyeliğe karşı olan bu adamlardan seyis olmaz...

Düşündü, taşındı sonunda seyisliğe tam lâyük birini buldu: Sanço Panza... Bu adam, aynı köyde oturan, otuzuna yeni basmış, şişman, kısa boylu, temiz yürekli, saf bir köylü idi. Her şişman gibi, uykuyu seven, fazla çalışmaktan hoşlanmayan, midesine düşkün, neşeli biriydi... Cesareti bir parça eksikti. Ancak, bu küçük ayrıntıların fazla önemi yoktu. Neticede bu adam, kahramanımıza seyislik konusunda biçilmiş kaftan gibi göründü.

Böyle tatlı hayallere dalmış giderken, ağaçların arkasından bir inilti duydu... İniltiler, çok geçmeden çığlıklara dönüştü. Don Kişot, atını sesin geldiği yöne doğru sürdü. Ağaçlıkların içine dalınca, meşe ağacına bağlanmış bir at gördü. Çığlıklar ondan gelmiş olamazdı... Dikkatle etrafı gözden geçirince, biraz ileride yine meşe ağacına bağlanmış bir delikanlı gördü. Bağırın oydu. Çığlıklar da boşuna değildi. Sağlam yapılı bir köylü, elindeki kayışı oğlanın sırtına indiriyordu. Hem vuruyor hem de öğüt veriyordu:

– Dilini tut, gözünü aç!

Zavallı dayağı yedikçe,

– Tövbe efendim, bir daha yapmayacağım, diye inliyordu.

Don Kişot, bu manzara karşısında daha fazla bekleyemezdi:

– Be hey görgüsüz şövalye! Utanmıyor musun, savunmasız bir zavallıyı dövmeye? Atınıza binin, kılıcınızı çekin! Bunun cezasını size pahalıya ödeteceğim!

Köylü, kargısını burnuna dayamış olan bu silahlı korkuluk karşısında, neredeyse küçük dilini yutmak üzereydi. Kendisini güçlükle toparlayıp kibarca karşılık verdi:

– Sayın Senyör! İzin veriniz de şu tatsız gibi görünen durumu size açıklayayım. Ben, söylediğiniz gibi şövalye filan değilim. Ağaca bağladığım çocuk, benim çobanımdır. O kadar dikkatsiz ve vurdumduymaz bir uşaktır ki, sürümden her gün birkaç koyunu kaybeder. Bu gidişle sürüde tek bir koyun bile kalmayacak. Nasihat kâr etmeyince ben de mecburen dayağa başvurdum. Ya, efendim! Vaziyet işte bundan ibaret. Şimdi bana ne yapacaksınız razıyım..

– Sen ne diyorsun delikanlı? Efendin doğru mu söylüyor?

– Kutsal kitap üzerine yemin ederim ki yalan söylüyor, Senyör! Kendisinde birikmiş olan ücretimi vermemek için bu yola başvuruyor.

Mañçalı Şövalye sinirden tir tir titredi. Adama öyle bir bağıriş bağırdı ki, yer yerinden oynadı:

– Bana bak iğrenç herif! Çabuk şu delikanlıyı çöz ve parasını da hemen eline say! Yoksa yemin ederim ki, seni şu mızrakla delik deşik ederim!

Köylü, tek kelime etmeden oğlanı çözdü. Sıra para işine gelince yan çizdi:

– Pek saygıdeğer şövalye! Ne yazık ki, yanımda bir tek kuruşum yok. Andreas -demek çocuğun adı buymuş- benimle eve gelsin, bütün parasını eline sayacağım.

– Ben mi? Onunla gitmek mi? Asla, efendim! Siz buradan ayrılır ayrılmaz, değil paramı vermek, derimi yüzer vallahi!

– Hayır, hayır! Kılına bile dokunamaz! Böyle bir şey yaptığı takdirde, işte yanında söylüyorum, anasından doğduğuna pişman ederim onu... Şövalyelik adına yemin eder de parayı ödeyeceğine ve sana bir tek tokat atmayacağına söz verirse, ancak bu şartla kendisini serbest bırakacağım. Aksi takdirde şuradan şuraya bir adım atamaz!

Köylü, şövalyelikten başka her şey üzerine yemin ederek çobanın parasını son kuruşuna kadar, hem de kokulu paralardan ödeyeceğine söz verdi.

Don Kişot, çok hayırlı bir iş yapmış olmanın gönül rahatlığı içinde Rosinenta'ya atladı. Bir şövalye için gerekli olan ihtiyaçlarını temin etmek üzere köyüne doğru yol aldı.

Köylü, kahramanımızın iyice uzaklaştığından emin olduktan sonra uşağını alaycı bir sesle çağırdı:

– Gel bakayım buraya, sevgili Andreas! Alacağını, koruyucu meleğinin istediği biçimde, ödeyeyim!

– Ödeyeceksiniz tabii, dedi çoban. Hele bir ödemeyin de, nasıl geri dönüp dediğini yapıyor, görürsünüz.

Adam, hızla oğlanın kolundan yakaladı. Onu aynı ağaca bağladı. Öyle bir dövdü, öyle bir dövdü ki, anasından emdiği sütü burnundan getirdi...

– Haydi, bakalım hain uşak! Çağır kurtarıcını da, imdadına gelsin... Söyle ha! Yüzeyim mi o nazik derini?

* * *

Kahramanımız, zavallı çobanın çektiklerinden habersiz, bütün gün yol aldı. İniltisini dindireceği başka bir zavallı ile karşılaşmadığına çok üzülüyordu... “Gezici bir şövalye için en sıkıcı şey, hiçbir

macera ile karşılaşmadan tembel tembel at sürmektir herhalde.” diye geçirdi içinden.

Böyle tatlı hayallere dalmış giderken uzaktan bir atlı gurubunun yaklaştığını gördü. İşte macera başlıyordu... Gelen, bir tüccar kafilesiydi. Önde atlarına kurulmuş altı şemsiyeli zengin, hemen arkalarından onları takip eden dört atlı uşak, üç de katır seyisi vardı. Ancak bunlar, Don Kişot’a kılık değiştirmiş haydutlar gibi göründüler...

Mañçalı Şövalye, üzengiler üzerinde dikildi. Mızrağını iki eliyle sıkıca kavradı. Hamle yapmak üzere yolun ortasında beklemeye başladı. Tüccar kafilesi iyice yaklaşıncaya, at üzerinde sırık gibi bir adamın kendilerini karşıladığını görüp şaşırdılar. Yanına geldiklerinde bunun şövalye bozuntusu bir üşütük olduğunu anlamakta zorluk çekmediler.

Don Kişot, onlara bağırdı:

– Durun bakalım beyler! Necisiniz, nereden gelip nereye gidersiniz? Kim olduğunuzu ispat etmeden, bir adım daha ileriye gidemezsiniz!

Tüccarbaşı alttan aldı:

– Pek saygıdeğer, soylu şövalye! Kim olduğumuz kıyafetlerimizden anlaşılıyor mu? Gördüğünüz gibi, toplum hizmeti yapan tüccarlarız. Bunlar da uşaklarımız... Niyetiniz bizi soymak değildir herhalde. Çünkü şerefli bir soyluya benziyorsunuz...

– Bana bak, kendini akıllı zanneden adam! Bir kaç övücü sözle beni kandıracağını mı zannediyorsun? Çıkarın hüviyetlerinizi göreceğim. Kim olduğunuza ancak o zaman karar verebilirim.

Tüccarbaşı, kahramanlarımızın sözden anlamaz bir zırdeli olduğuna karar verdi:

– Çekil yolumuzdan be serseri! Kendini karakol komutanı mı sandın?

Adamın bu sözleri, bardağı taşıran son damla oldu. Kahramanımızın tepesi attı... Böyle bir hakareti ancak kan temizlerdi. Tüccarbaşına hamle yapmak üzere mızrağını ileri doğru uzattı. Rosinenta'nın dizginlerine asıldı, onu şaha kaldırmak istedi. Zavallı at... Ön ayaklarını kaldırması ile kayıp boylu boyunca yere uzanması bir oldu. Atından düşen kahramanımız, kendisini bir çukurda buldu. Kalkmaya çalışırken silahlarına takıldı. Bir türlü ayağa kalkmayı beceremedi. Yattığı yerden bezirgânlara tehditler savuruyordu:

– Kaçmayın alçaklar! Hele bir kalkayım, size dünyanın kaç bucak olduğunu göstereceğim! Büyücülerin azizliğine uğrayıp atımdan düştüm diye beni güçsüz biri zannetmeyin!

Bezirgânların arkasında bekleyen uşaklardan biri dayanamadı. Don Kişot'un yanına koştu. Mızrağını elinden alıp parçaladı. En büyük parçayı değnek gibi kullanarak kahramanımızın sırtına indirmeye başladı. Bezirgânbaşı bağırdı:

– Bırak oğlum, zavallıyı öldürecek misin? Adamdan sayıp hesabını sorarlar...

Uşak efendisinin yanına döndü. Kervan harekete geçip yoluna devam etti. Tabii kahramanımızı o halde bırakarak!

Don Kişot, adamlar gittikten sonra tekrar kalkmayı denedi. Bütün eklem yerleri ağrıyordu. Sırtı, yediği sopadan çürükler içinde kalmıştı.

DON KİŞOT'UN HAZİN DÖNÜŞÜ

İlk macerası fazla başarılı geçmediği halde kahramanımız, yine de kendisini teselli edecek noktalar bulup çıkardı:

– Adamlar, ucuz atlattı değil mi Rosinenta? Eğer kötü cinler ayağını kaydırmamış olsalardı, serserilere Mançalı Don Kişot’un kim olduğunu gösterirdik. Sadece seni düşürmekle kalmadılar. Benim de tepeme çöküp kalkmama engel oldular. Bu maceramızda gördük ki, şerefli bir kişi düştüğü zaman ona ilk darbeyi ayak takımı indiriyor.

Kalkmak için bir iki denemede daha bulundu, ama ne mümkün! Bütün kemikleri dökülmüş de onları toplayamıyormuş gibi bir hisse kapıldı. Eğer birileri yoldan geçerken onu görüp yardım etmezse, yandığı gündü...

Don Kişot, sızlayan yaralarının acısına katlanmak için dişlerini sıkarken, bize göre hancı ona göre ise soylu derebeyinin öğütlerini hatırladı: “Bir şövalyenin çantasında mutlaka bir kutu merhem bulunmalıdır...” Eğer yanında merhemi olsaydı, sırtındaki çürüklere sürer, acısını dindirirdi. Eve döner dönmez ilk fırsatta bir kutu, hatta iki kutu, yara merhemi temin etmeye karar verdi. Sonra, bir seyis, bolca para ve temiz çamaşır...

Kahramanımız, acılarını dindirmeye yarar düşüncesi ile şövalye kitaplarından ezberlediği birkaç şiiri okumaya başladı. Raslantı bu ya, tam o şiirlerini okurken, kapı komşusu bir köylü yoldan geçiyordu. Yerlerde yuvarlanarak şiir okuyan Mançalı Şövalyeyi gördü. Bu şekilde şiir okuyanına ilk defa rastlıyordu. Adamın sadece şiir okuyuş biçimi değil, kıyafeti de çok acayıptı... Merak içinde yanına yaklaştı. Ne olur ne olmaz diye bildiği duaları okuyordu:

– Kolay gelsin arkadaş! İn misin, cin misin, neyin nesisin? Yoksa büyücülerin hışmına uğramış bir zavallı mısın?

Acayip kılıklı adamdan cevap alamayınca, kısa bir dua daha okuyup kahramanımızın sopa darbeleriyle param parça olan siperliğini kaldırdı. Toz toprak içinde kalmış yüzünü temizledi. Yüzü ortaya çıkınca, köylü Don Kişot’u tanıdı:

– Senyör Kesada, bu ne hal?

Bizimki, başındaki adamdan habersiz, şiir okumaya devam ediyordu. Komşusu, Soylu Kesada’nın aklını kaçırdığına kanaat getirdi:

– Vay, bizim iyi yürekli, akıllı beyimiz! Sizi bu hale kim getirdi ise, Tanrı onun cezasını versin!

Mançalı Yiğit şiir okumayı bitirmiş, bu sefer de roman kahramanlarıyla sohbet etmeye başlamıştı. Kendisinde olmadığı muhakkaktı... Komşusu, yarası beresi var mı diye bakmak için zırhını ve tolgasını çıkardı. Sırtının çürükler içinde olduğunu görüp başına çok kötü şeyler geldiğini anladı. Zırhını ve silahlarını topladı. Onları Rosinenta’ya, Don Kişot’u da eşeğine yükledi. Bir an evvel köye ulaşmak için yola çıktı.

Vefalı komşu, soylu beyimizi şatosunun kapısına kadar götürdü. Ev halkı efendilerini o halde görünce çılgık çılgığa etrafa koşuşturdular. Uşak, Mançalı Şövalye’yi odasına taşıırken, Kahya Kadın da yatağını hazırlıyordu. Yeğen, bağırp çağırmaktan, şövalye romanlarına küfretmekten başka bir iş yapmıyordu.

Papaz Efendi ile Berber Nikolas, Don Kişot’un şatoya döndüğünü haber alır almaz, işi gücü bırakıp, doğruca yanına koşmuşlardı. Dostunu o halde görünce, Berber Nikolas, bir an için kendisinin okuma yazma bilmez biri olduğunu unutup şöyle bağırdı:

– Efendimizi bu hale getiren, o lanet olası kitaplardır! Ben İspanya Kralı olsam, bütün yazarları, yazdıkları kitaplarla birlikte ateşe atardım!

– Bütün kitapları değil, zararlı kitapları, diye düzeltti Papaz Efendi.

– Evet, bütün zararlı kitapları ve zararlı yazarları, diye tasdik etti Berber.

Kız yeğen, bu adaletli karara pek sevindi:

– O halde, yarından tezi yok, amcamın bütün kitaplarını yakalım, dedi.

Kahya Kadın, bu, evde kalmış kötü kalpli, çirkin kızı pek sevmezdi; ama verdiği fikir hoşuna gitmişti:

– Evet, hepsini yakalım, diye bağırdı.

Uşak, yakma işinde kararsız kaldı. Belki de, evde söz hakkı olmadığını düşünerek susmayı tercih etti...

Kahramanımız, kitapları hakkında verilen bu feci karardan habersiz, derin bir uykuya dalmıştı.

Papaz Efendi:

– Bırakalım, dostumuz uyusun; biz işimize bakalım, dedi.

Hep birlikte kitap odasına gittiler. Oda hınca hınç kitap doluydu. Döşemede bile ayak basacak boş yer kalmamıştı.

Nikolas Usta:

– Hepsini pencereden aşağıya atıp avlunun ortasına yığıalım, dedi, ondan sonra da ateşe verir, seyrine bakarız.

Papaz itiraz etti:

– Hayır, dostum! Kitaplar yargılanacak. Ben pencere kenarına oturacağım. Sizler kitapları tek tek bana uzatacaksınız. Zararlı olduğuna karar verdiğimi, yakılmak üzere aşağıya atacağım.

Kız yeğen bağırdı:

– Kutsal kitap üzerine yemin dererim ki, hepsi de zararlıdır ve yakılmayı hak etmişlerdir! Amcamı bu hale getiren onlardır.

Berber Nikolas, daha zekice davrandı:

– Eğer, zararlı mı zararsız mı diye tek tek gözden geçirirseniz; bu işi bir haftada bitiremeyiz. Senyör Kesada, kendine gelir gelmez, mutlaka bize engel olur.

Papaz Efendi, yeğenle Nikolas Usta'nın elifi görse mertek sanan cahil kimseler olduğunu bildiği için tekliflerini kabul etmek istemiyordu. Vicdanını rahatlatmak maksadıyla şöyle bir karara vardı:

– Bana verdiğiniz ilk on kitap içinden işe yarar bir eser çıkmazsa, bu demektir ki diğerleri de onlara benzer şeylerdir. Ancak bu şartla hepsinin yakılmasına razı olabilirim.

Yeğen, bütün kitapların zararlı olduğuna öylesine inanmıştı ki;

– Tamam! Çok yerinde bir karar, diye tasdik etti.

Berber Nikolas'ın uzattığı ilk kitap “Amadis de Gaula” idi.

Papaz Efendi onu inceledikten sonra:

– Kitabın başında, bunun İspanya'da basılan ilk şövalye romanı olduğu yazılı. Ne tesadüf! En zararlı kitabı elime vermiş bulunuyorsunuz, dedi ve onu açık pencereden aşağıya fırlattı.

İkinci kitap, “Esplandian'ın Kahramanlıkları” adını taşıyordu.

– Bu da en az öbürü kadar zararlı, dedi Papaz. Senyör Kesada'dan duymuştum; Esplandian denen adam, güya Amadis'in oğlu imiş.

İkincisi de yakılmayı hak etmiş, birincisinin yanına uçmuştu. Üçüncüsü hepsini güldüren bir kitaptı: “Yunanlı Amadis”

– İspanyol Amadis'ten sonra bir de Yunanlısı çıktı; ne saçma şey, dedi Papaz ve onu da aşağıya attı.

Dördüncüsünün adı, “Haçlı Şövalye” idi. Papaz çok sinirlendi:

– İşte, “Her haçın altında bir iblis yatar.” sözünü söylettiren bu tür kitaplardır, diye bağırdı.

Kapağını bile açmadan aşağıya gönderdi.

– “Şövalyenin Aynası” aşağıya! “Şövalye Don Olivante” aşağıya! “Şövalye Platir” aşağıya! “Felix Marte'nin Maceraları” aşağıya!

Berber Nikolas, dayanamayıp bağırdı:

– Peder, aşağıya gidenler yirmiyi buldu! Bana kalırsa, bu kitapların hepsi aşağılık.

Kahya Kadın'la yeğen de bu görüşe katıldılar:

– Evet, bize göre de hepsi aşağılık şeyler! Bütünü ateşe verilmeli.

Don Kişot'un bir servet tutan bütün kitaplarını el birliği ile aşağıya attılar. Hem de kucak kucak. Ne şiir kitapları, ne felsefe kitapları ne de bitkilere ve hayvanlara ait bakım kitapları bahçedeki yığınların arasına karışmaktan kurtulabildi. Kitap yakma işini, kötü kalpli yeğen üzerine aldı. Onları ateşe verirken, tarifi imkânsız, menhus bir lezzet duyuyordu.

* * *

Don Kişot, iki gün sonra ayağa kalktığı zaman kitapların yerinde yeller esiyordu. İlk sorduğu soru, “Kitaplarım nerede?” oldu.

Kahya Kadın, üzgün bir tavır takınarak cevap verdi:

– Artık ne kitap ne de kitaplık kaldı! Siz yatarken şeytan alıp götürmüş...

Yeğen:

– Şeytan değildi o, dedi, büyücü idi... Kara bir buluta binmiş olarak geldi. Hepimizi mumyalanmış gibi etkisiz hale getirdikten sonra, bütün kitaplarınızı buluta yükleyip götürdü.. Giderken şöyle bağırdığını hatırlıyorum:

– Ben büyücülerin kralı Munaton'um! Hiç bir fani benimle boy ölçüşemez! Bu fâni, Mançalı Don Kişot bile olsa vız gelir!

– Kızım senin zekân biraz noksancadır... Şu, büyücünün adını yanlış duymuş olmayasın! Munaton mu dedi, yoksa Freston mu?

– Ne bileyim, amca! Korkudan karıştırmış olabilirim. Ancak, sonu “ton” ile bitiyordu, bundan eminim...

– Tamam, mutlaka Freston iblisiydi o! Kötülük işlemede öyle ustadır ki, şeytanı bile kiskandırır. Kitaplarımı götürmekle, beni ilhamsız bırakacağını sanıyor. Emeklerinin boşa gittiğini duyunca deliye dönecek. Zira ihtiyacım olan ilhamları büyük şövalye ruhları ziyadesi ile veriyorlar!

Don Kişot'un bu sözleri yeğenine mi, yoksa gerçekten Freston'a mı söylediğinden emin değiliz... Bildiğimiz, kızın kitapları yakmanın işe yaramadığını duyunca pek fena üzülmüş olduğudur.

Kitapları yakmakla Senyör Kesada'yı şövalyecilik hastalığından kurtaramadıkları için Papaz Efendi ile Berber Nikolas da çok üzülmüşlerdi. Ancak olan olmuş; Don Kişot'un bir servet tutan kitapları kül olup gitmişlerdi.

Papaz; yeğene, amcasını göz hapsine almasını, görüp işittiği her şeyi gelip kendisine anlatmasını tembih etti. Kız bu işi severek yapacağını söyledi. İyi veya kötü olduğunu düşünmeksizin bir işe yaradığına seviniyordu...

Muhbir yeğen, Don Kişot'un sık sık Sanço Panza adındaki fakir köylünün evine girip çıktığını, ancak çok uğraştığı halde neler konuştuklarını duyamadığını Papaz'a haber verdi. Birkaç gün sonra, iki tarlasını satıp paraya çevirdiğini, bolca temiz çamaşır ve beş kutu yara merhemi aldığını da söyledi...

Mançalı Şövalyenin Sanço Panza'yı ikna etmesi çok zor oldu. Şövalye seyisliğinin çok şerefli ve çok kazançlı bir meslek olduğunu ballandıra ballandıra anlattı. Sanço Panza:

– Şerefini boş verin de, çünkü o soyluların değer verdiği bir şeydir, siz getireceği kazançtan bahsedin senyör, dedi. Benim bu işten kazancım ne olacak? Kaç para maaş vereceksiniz?

– Ah, Sevgili Sanço! Şövalyelik konusunda ne kadar da cahilsin. Okuduğum kitapların hiç birinde şövalyelerin seyislerine maaş ödediğine rastlamadım.

– O zaman unutamam bu işi, Senyör Kesada!

– Kaç defa söyledim, oğlum! Kesada değil, Mançalı Şövalye Don Kişot'um ben!

– Vallahi kim olduğunuz umrumda değil! Kendinize başka bir enayi bulun...

– Hemen vazgeçme, oğlum! Öyle zannettiğin gibi beleşe çalıştıracak değilim. Gezici şövalyeler çok kısa zamanda krallıklar, adalar fethederler. Böyle çok toprağımız olunca sana da bir iki ada düşer elbette...

– Ben o kadar aç gözlü biri değilim. Bir ada verseniz yeter.

– Verdim gitti!

– İyi hoş da, ortada ada yokken ben size on tane bağışlayayım isterseniz!

– İnan Sanço! Çok kısa bir zamanda adana kavuşacak, Osmanlı paşaları gibi yöneteceksin adanı...

– Bana çok iyiliğiniz dokundu, nankörlük edecek değilim. Ayrıca sizi doğru sözlü bir bey olarak biliyorum. Öyle diyorsanız, öyledir...

– Aferin be Sanço! Beni kırmadığın ve kader arkadaşlığı yapmaya razı olduğun için teşekkür ederim. Ancak, bütün konuştuklarımız aramızda kalsın. Karına bile bundan söz etmeyeceksin...

– Senyör Don Kişot, siz anlaşılın karımı iyi tanımıyorsunuz. Çok meraklı ve geveze bir kadındır.

– Bunda şaşacak bir şey yok ki, bütün kadınlar öyledir...

– Sorarsa, “Birbirimize masal anlattık.” diyecek değilim ya!

– Canım, çok kârlı bir işe çıkacağını söylersin olur biter. Gerisini anlatmak zorunda değilsin.

– Peki, senyör bir yolunu bulurum...

– Bak oğlum! Ben bütün hazırlıklarımızı tamamladım. İki tarlamı satıp paraya çevirdim. Paralar sende kalacak. İhtiyacımız olduğunda sen harcayacak, hesabını sen tutacaksın. Oldum olası çok para taşımayı sevmem. Zaten gezici bir şövalyenin bunlarla uğraşacak zamanı yoktur. Kısacası, benim maliye bakanım olacaksın.

– İtimadınıza lâıyk olduğumu gösterecek, bir kuruluşunuzu ziyan etmeyeceğim.

– Bolca iç çamaşır ve yara merhemi de aldım...

– Çamaşır iyi de merhem nesi oluyor efendim? Yaralı mısınız yoksa!

– Yaram filan yok, ama ileride olacak! Devlerle, zalimlerle, bu mesleği kötüye kullanan şövalyelerle çarpışırken elbette yaralanabilirim. Ne demişler: “İki testi birbiriyle çarpışınca, biri kırılırsa, öbürü de en azından çatlar.”

– Doğrusunu söylemek gerekirse, bu testi hikâyesini pek sevmedim. Ne testi olmaya, ne de başka bir

testi ile çarpışmaya hiç niyetim yok...

– Sen savaşımayacaksın elbette! Bu, soyluların işidir. Eşyalarımıza sahip ol, atıma iyi bak yeter.

– Soylu biri olmadığımı çok sevindim, efendim! Çünkü kavgadan nefret ederim. Bu güne kadar elime çoban sopasından başka silah almadım.

İki ortak, kimseye hissettirmeden, gece yarısı yola çıkmaya karar verdiler. Don Kişot:

– Seni, bizim kümesin arka tarafında bekleyeceğim, dedi.

– Tamam Senyör! Bir kedi gibi sessiz olacağım.. Siz hiç merak etmeyin.

Don Kişot çıkıp gidince Sanço'nun karısı Teresa odaya daldı:

– Bana bak herif! O kaçık adamla neler konuştunuz öyle vıdır vıdır?

– O kaçık değil soylu bir beydir, sözlerine dikkat et!

– Eskidendi o! Kafayı üşüttüğü bütün köyün dilinde dolaşıyor!

– Kim ne derse desin benim efendim akıllı bir adamdır!

– Nereden senin efendin oluyormuş, bakayım! Siz bir şeyler çeviriyorsunuz, ama ne olduğunu bilmiyorum. Çünkü sen de ondan aşağı kalır bir deli değilsin...

– Yakında ada valisi olup Osmanlı paşaları gibi sırmalı elbiseler giyince görürsün, kim deli kim akıllı imiş!

– Ha haay! Güldürme beni! Sen kim, ada valiliği kim, tembel herif! Keçi gütmekten aciz bir adam, vali olacakmış...

– Bu iş erkek işi! Sen anlamazsın...

– İster vali ol, istersen at bakıcısı! Benim için fark etmez. Yeter ki bizi ele güne muhtaç etme! Bu işte para var mı para, sen ondan haber ver!

– Hem de istemediğin kadar... Çok yakında atlı araba ile gezersen, sakın şaşma!

– Ticarete mi başlıyorsunuz?

– Evet, çok kârlı bir ticarete. Ama sakın kimseye bahsetme bundan. Efendim, bütün parasını bana emanet edecek. Alış veriş işine ben bakacağım.

– Aklım pek yatmadı bu işe, ama ne yapalım dediğin gibi olsun...

* * *

Gece yarısını geçtiğinde, bütün köy uykuya dalmıştı. Köpek havlamalarından başka ses duyulmuyordu. Sadece iki kişi uyanıktı: Don Kişot ve seyisi Sanço Panza... İşler beklediklerinden de kolay gitmiş, kimselere duyurmadan Mançalı Şövalyenin dediği yerde buluşmuşlardı.

Kahramanımız Sanço'yu görünce:

– İşte bu olmadı, diye bağırdı.

– Ne var efendim? Bizi bir gören mi oldu?

– Hayır, mesele o değil!

– Senyör, lütfen sessiz olun... Mesele nedir?

– Okuduğum şövalye romanlarının hiç birinde eşekli seyise rastlamadım! Bu eşek de nereden çıktı?

– Kusura bakmayın, ama atınız sizin için ne kadar kıymetli ise, boz eşeğim de benim için o kadar kıymetlidir, soylu efendim!

– Ne ise, kazanacağımız ganimetler arasından bir at çıkıncaya kadar onunla idare et...

– Senyör, eğer sizce mahzuru yoksa onu bir değil, on tane ganimet atı ile değiştirmek niyetinde değilim.

– Peki, peki bunları daha sonra da konuşabiliriz. Kimseleri uyandırmadan buradan uzaklaşalım.

* * *

Şato halkı ve Panza ailesi uyandığında, bizimkiler köyden en az on fersah uzaklaşmış bulunuyorlardı.

Sanço, lafı ada valiliğine getirmek için bir soru sordu:

– Efendim, bir şey sorabilir miyim?

– Sor oğlum. Sorarak öğreneceksin.

– Ben ada valisi olunca, karım ne olur? Yani onu ne diye çağırırlar; prenses mi derler, Senyora mı?

– Karımı kraliçe, çocuklarını da prens veya prenses diye çağırırlar!

– Breh, breh! Bizim eli nasırlı hanımdan da ne kraliçe olur ya! Gerçek kraliçeler duysa, inanın onu bir kaşık suda boğarlar. Çünkü haspa incelikten hiç nasibini alamamıştır. Kadından çok, erkek gibi yürür. Her şeye rağmen, yine de onu çok severim senyör. Evi çekip çevirir, bana ve çocuklarıma iyi bakar. Eğer o olmasa, yakamıza bit düşerdi...

Don Kişot, bu iyi yürekli seyisi sevmeye başlamıştı. İç hesapları olmayan, dobra bir adamdı. Karısına ve çocuklarına bağlı olan, efendisine de bağlı olurdu... Vefakârlık, bir uşakta aranan en büyük meziyetlendendi. O da Sanço'da fazlasıyla vardı.

Kahramanımız, saatlerdir yol aldıkları halde bir macera ile karşılaşmadıkları için üzülüyordu. Tam üzüntüsünü dile getirmek üzere idi ki, uzaktan otuz kırk civarında yel değirmeni göründü. Don Kişot'un sevinçten yüreği hopladı:

– Ümitsizliğe düştüğüm bir sırada talih yüzümüze güldü Sanço, diye bağırdı.

– Hayrola efendim! Ben, ne gülen ne de ağlayan bir talih göremiyorum!

– Şu koca koca devleri nasıl göremezsin Sevgili Sanço! Onlarla savaşmak, hepsinin canını cehenneme göndermek istiyorum! Böyle bir canavar soyunu dünyadan kaldırdığım için Tanrı da hoşnut olacaktır...

– Ben yel değirmenlerinden başka bir şey göremiyorum, senyör şövalye!

– Büyücülerin işlerinden ve şövalyelik mesleğinden anlamadığın nasıl da belli oluyor.

– Efendimiz, yalvarırım size! Aklınızı başınıza toplayınız...

– Sanço, eğer korkuyorsan, sen bu işe karışma! Çekil bir kenara, bak ne yaman savaşıyorum gör. Benim için hayır dua et, yeter...

Don Kişot, seyisinin yalvarmalarına kulak asmaksızın üzengilerin üzerinde dikildi. Mızrağını iki eliyle sıkıca kavrayıp hamle vaziyeti aldı. Rosinenta'yı mahmuzladı. Hızla yel değirmenlerine doğru at koşturdu...

Aksilik bu ya... Tam o sırada şiddetli bir rüzgar esti. Yel değirmenlerinin kanatları, korkunç sesler çıkararak, büyük bir hızla dönmeye başladı.

Mançalı Şövalye yaman bir nâra attı:

– Korkudan ödünüz patladı, değil mi! Homurdanın bakalım, bu son homurdanışınız olacak!

Kahramanımız, kalkanını siper ederek mızrağını en yakın değirmenin bir kanadına sapladı. Şövalye, atı ile birlikte havaya uçtu... Mızrak kırılınca, ikisi de tarlaların bir köşesine fırladılar.

Olup biteni uzaktan korku ile seyreden Sanço, efendisinin kıpırdamadan yattığını görünce, eşeğini sürüp yanına geldi. Öldüğünü sanıp, yas tutmaya başladı:

– Hey büyük Allah'ım! Sıcak evini terkedip bir delinin peşine düşenin hali budur işte! Efendimle beraber ada valiliği de uçup gitti... Senyör Don Kişot, lütfen ölmeyiniz! Sonra ben ne yüzle köye dönerim?

– Sızlanmayı bırak da kalkmama yardım et, dedi Don Kişot. Şunu bil ki sanatların en zoru savaştır.

– Tanrı'ya şükürler olsun, ölmemişsiniz sevgili Efendim!

– Beni kolayca pes eden saray şövalyesi mi sandın? Eğer mızrağım kırılmasaydı, görecektin ne yaman bir savaşçı olduğumu...

– Vallahi, siz gördüğüm şövalyelerin -aslında hayatımda hiç şövalye görmedim ya- en cesurusunuz!

Aslında, Sanço, efendisinin ölmediğine değil de ada valiliğinin uçup gitmediğine seviniyordu. Don Kişot'u güçlkle yerden kaldırdı:

– Efendim, yerinizde dik durmaya çalışın, sakın düşmeyin! Ben Rosinenta'ya bakayım. Zavallı nalları dikti galiba...

– Sahibi ölmediğine göre, o da ölmemiştir. Benim sevgili Rosinenta'm en az binicisi kadar dayanıklıdır...

Soylu at, Don Kişot'un söylediklerini duymuş gibi, kalkmak için yerinde debelenmeye başladı. Sanço koşup ona yardım etti. Fazla uğraşmasına lüzum kalmadan Rosinenta ayağa kalktı. Sırtının derisi yarı yarıya soyulmuştu.

Don Kişot:

– Yardım et de atıma bineyim, dedi.

Seyisin efendisini ata bindirmesi kolay olmadı. Havada bir müddet uçtuktan sonra yere düşen Mançalı Şövalye “üf” bile dememişti. Sanço, kahramanımızın cesareti ve canı pekliği karşısında hayretini gizleyemedi:

– Senyör Şövalye, sizin gibi cesur bir savaşçıya uşak olduğum için kendimle övünüyorum. Sizin yerinizde, sıradan bir saray şövalyesi olsaydı, inanın on günde yattığı yerden kalkamazdı!

– Sevgili seyisim, aslında Rosinenta'nın sırtında zor duruyorum. Bütün eklem yerlerim kopmuş gibi sızlıyorlar. Ancak, gezici bir şövalye, en zor şartlarda bile hayatından şikâyetçi olmamalıdır. Bunun için dişlerimi sıkıp acılarımı içime gömüyorum...

– Eğer acılarınızı hafifletecekse, sizin yerinize sızlanabilirim. Tabii, kitaplarda bunu yasaklayan bir madde yok ise!

Don Kişot, uşağının saflığı karşısında gülmekten kendini alamadı:

– Sağol dostum, dedi, bunun bir fayda vereceğini sanmıyorum.

Sanço'nun karnı zil çalıyordu. Lafı döndürüp dolaştırıp yemek işine getirdi:

– Sevgili efendim, aç bir karınla acılara katlanmanız daha zor olmuyor mu, diye sordu.

– Benim canım hiç yemek istemiyor, diye cevap verdi Don Kişot, sen istersen yiyebilirsin.

Uşağın istediği de zaten buydu. Hemen evden aldığı şeyleri heybesinden çıkardı. Ağzını şapırdada şapırdada yemeye başladı. Karnı iyice doyduktan sonra, su kabağını tepesine dikti...

O geceyi yol kenarındaki bir ağaçlıkta geçirdiler. Mançalı Şövalye, mızrak olabilecek, kocaman bir dal kesti. Kırılan mızrağının ucundaki demiri buna taktı. Yeni mızrağını eliyle tarttı. Şöyle bir iki

hamle denemesi yaptı.

– Bundan iyisi can sağlığı, dedi.

Sanço'nun tok bir karından sonra, yatacağı rahat bir yer aramaktan başka ne düşüncesi olabilirdi? Yumuşak çimenlerin üzerine boylu boyunca uzandı. Abasını başına çekip uykuya daldı. Don Kişot, bütün gece nöbet tuttu.. Kahramanlık türküleri söyledi. Şövalyelik hayatı boyunca doğruluktan ayrılmayacağına dair kendi kendine söz verdi. Zalimlerin pençesinden kurtaracağı zavallıların sevinç seslerini duyar gibi oluyor, bundan büyük bir zevk alıyordu...

Sabahın ilkışıkları ağaçların tepesini okşarken, Mançalı Şövalye seyisine bağırdı:

– Kalk artık, tembel uşak! Yeni bir gün, yeni bir maceranın başlangıcı demektir. Kalk, en az senin kadar tembel olan boz eşeğinle soylu atımı hazırla!

– Ne aceleniz var, efendim! Maceralar peşimizden kovalamıyor ya! Bu dağ başında bizim gibi iki deliden başka kim olabilir?

– Sözlerine dikkat et! Bir uşak olduğunu ve efendine karşı daha saygılı davranmak zorunda olduğunu unutma! Eğer başkalarının yanında da böyle patavatsızlıklar yaparsan, gözünün yaşına bakmam bir güzel pataklarım... Anladın mı söylediklerimi?

– Anladım, senyör! Bir daha saygısızlık edersem ekmek çarpsın!

– Ah seni, mide düşkünü obur şişko, ah! Yeminlerin bile yiyecek üzerine...

– İyi ya işte! Yeminimde samimi olduğumu göstermiş oluyorum...

– Kapa çenenin, geveze herif! On dakika içinde hareket etmek için, hazır olmazsan; ekmeğin çarpmasını beklemeden o işi ben yapacağım!

Sanço, efendisinin çok ciddi olduğunu görünce, kalkmaktan başka çaresi kalmadığını düşündü. On dakika dolmadan Rosinenta ile boz eşeği harekete hazır hale getirdi.

İki kader arkadaşı, kahvaltılarını hayvanların üzerinde yaptılar. Öğleye kadar yol aldıkları halde, kayda değer bir olayla karşılaşmadılar.

Don Kişot:

– Oğlum Sanço, bugün işler kesat, diye söylendi.

Seyisin cevap vermediğini görünce geriye dönüp ona baktı. Tembel uşak, eşeğinin sırtında bir güzel uykuya dalmıştı... Kahramanımız buna çok kızdı. Öyle bir bağırdı ki, Sanço az daha eşekten düşecekti.

– Sen, yemek yemekten ve uyumaktan başka bir iş yapmaz mısın a tembel herif?

– Aman Allahım! Ne var senyör, basıldık mı?

– Ben ne talihsiz bir şövalyeyim! Kader bula bula bu yağ tulumunu bana seyis seçti...

– Yoo, senyör! Bir ada için bu hakaretlere katlanamam! Adanız da, kazanacağınız zaferler de sizin olsun. Seyislikten ve hazine bakanlığından istifa ediyorum.

– İstifanız kabul edilmemiştir, sayın bakan! Bakıyorum, pek de alıngansınız seyis efendi! Unutma seninle bir anlaşma yaptık. Anlaşmana sadık kalmak zorundasın.

– Vallahi, benim ne seyislikte, ne bakanlıkta, ne de ada valiliğinde gözüm vardı! Bunları şu kalın kafama sokan sizsiniz...

– Tamam, tamam... Anladık. Unutalım şimdi bunları. Niyetim sana hakaret etmek değildi. Şöyle diş dokunur bir macera ile karşılaşmadığımız için canım sıkılıyor...

– Ne yapayım, efendim! Şu sıssız dağ yollarında macera bulamamış iseniz, bunun sorumlusu ben

değilim ki...

– Haydi, bir yemek molası verelim!

Sanço, yemek lafını duyunca çok sevindi, ama bunu belli etmemeye çalıştı. Zira efendisine hâlâ kırgındı... İki ortak, yemeğe oturmadan önce, Rosinenta ile boz eşeği çayıra saldı. Don Kişot, uşağının bozulan moralini düzeltmek için ona bağışlayacağı adanın güzelliğinden ve valiliğin sağlayacağı nimetlerden bolca bahsetti... Sanço, kavuşacağı adanın sevinci ile efendisinin ettiği hakaretleri unuttu. Ona, bir valinin adasını iyi idare edebilmesi için nelere dikkat etmesi gerektiğini sordu. Onlar böyle sohbete dalınca, Rosinenta'nın bulunduğu tepenin arka yamacına geçtiğini fark edemediler. Soylu atın yer değiştirmesi boşuna değildi. Burda yine kendisi gibi çayıra yayılmış Galiçya kısrakları vardı. Bunlar, su ve ot bulunan yerde öğle uykusuna yatmayı alışkanlık haline getirmiş olan Yanguas'lı katırcıların hayvanlarıydı. Rosinenta, dediğimiz gibi ne kadar soylu da olsa neticede erkekti... Kısrakların kokusunu almış, o tarafa doğru yönelmişti. Gözüne kestirdiği biri ile cilveleşmek isterken hiç beklemediği bir karşılık aldı. Vahşi kısrak arka arkaya öyle çifteler savurdu ki, soylu şövalyenin soylu atı neye uğradığını bilemedi.

Çok geçmeden kolanları koptu. Boşta kalan eyer, kayıp karnının altına indi. Bu tür kötü muameleye alışık olmayan Rosinenta, kaçmayı da beceremedi...

Katırcılar, atların çıkardığı gürültüye uyanmış; yabancı hayvanın farkına varmışlardı. Sopaları kaptıkları gibi, zaten iyice hırpalanmış olan Rosinenta'yı eşek sudan gelinceye kadar dövdüler...

Don Kişot'la Sanço Panza, atın kayıplara karıştığını farketmişler, onu aramak üzere tepenin arkasına kadar yürümüşlerdi. Sevgili can yoldaşının katırcılar tarafından feci şekilde dövüldüğünü gören kahramanımızın kan beynine sıçradı:

– Sanço dostum, bu adamlar gördüğüm kadarıyla şövalye filan değiller. Bunların yaptığını, ancak ayak takımı yapar! Karşımızdakiler soylu olmadığı için sen de kavgaya girebilirsin. Ben adamlara saldırırken, sen beni arkadan koru. Haydi, Allah yardımcımız olsun!

– Dur hele senyör! Hani kavga işlerine ben karıştırmayacaktım.

– Bu soylular için geçerli. Ayak takımı olunca, pekâlâ dövüşebilirsiniz. Kitaplar buna izin veriyorlar...

– Hay şu kitapların canı cehenneme! Nerede, neye izin vereceklerini kestirmek zor... Vallahi, ben onu bunu bilmem! İster soylu, ister soysuz olsunlar; ister ayak isterse baş takımı olsunlar... Benim için hiç fark etmez. Dövülen sizin atınız! İntikamını almak da size düşer! Burada oturup dua etmekten başka elden bir şey gelmez. Çünkü o “ince sanat” dediğiniz savaş işinden hiç anlamam...

– Alacağın olsun, ödleğ uşak! Soylu atım bu halde iken daha fazla bekleyemem.

– Kusura bakmayın efendim, ama atınız da size benziyor! Şu Galiçya aygırlarına meydan okuması için bir atın deli olması lâzım! Gelin adamlardan özür dileyip bu işi tatlıya bağlayalım... Yoksa sizi de atınızdan beter hale getirecekler. Yirmi kişiye karşı bir kişi ne yapabilirsiniz?

– Bir gezici şövalye yüz ayak takımına bedeldir! Seyret bak, hepsini de analarından doğduklarına nasıl pişman ediyorum! Mançalı Şövalye daha fazla beklemeden kılıcını çekti. Kalkanını koluna geçirdi. Tehditler savurarak, katırcıların üzerlerine doğru koşmaya başladı. Kavgayı daha yakından görebilmek için Sanço da efendisinin arkasından koştu. Adamlar, kendilerine doğru iki kişinin koşarak geldiğini görünce derhal sopalarını kaptılar. Bir çember oluşturarak rakiplerini beklemeye başladılar.

Don Kişot, başına gelecekle düşünmeden kalabalığın içine daldı. İlk rastladığı katırcıya öyle bir kılıç darbesi indirdi ki, adamın meşin çeketi ve omuzunun büyük bir kısmı yarılıverdi. Kahramanımızın vurduğu bu darbe ilk ve son oldu. Adamlar arka arkaya sopaları öyle bir hızla indirmeye başladılar ki, çok geçmeden Don Kişot ayaklarının dibine yığılıverdi. Sanço'nun niyetini bilmediklerinden, efendisinin işini bitirdikten sonra ona döndüler. Zavallı kaçmaya fırsat bulamadan Don Kişot'un âkibetine uğradı. Daha ikinci sopada yere düştüğü halde katırcılar hızını almayıp yoruluncaya kadar vurdular.

* * *

Bizimkiler kendilerine geldiklerinde etrafta in cin top oynuyordu. Katırcılar çoktan kaçmış, kayıplara karışmışlardı. Sanço, gözlerini açar açmaz öyle bir velvele kopardı ki, dağ taş inledi:

– Vay benim kara talihim! Ah benim akılsız başım! Keçi çobanlığı dururken deli bir Şövalyeye seyis olmak neyimeydi! Mahvoldum! Öldüm! Artık bir ayda ayağa kalkmam! Don Kişot, yattığı yerden, bağırdı:

– Ne diye böyle yaygara koparıyorsun! Şövalye seyisliğini kolay mı sandın. Bazen böyle hafif sopalar yemek de vardır...

– Siz buna hafif sopa diyorsanız aklınızdan şüphe ederim, senyör! Adamlar pestilimizi çıkardı.

– Alt tarafı, bir kaç çoban sopası yedik. Kılıçla doğranmadık ya! Asıl sen yanımıza yara merhemi aldığımıza dua et.

– Yara merhemi, tepenin öbür tarafında, konak yerimizde, heybenin içinde efendim. Ne siz ne de ben oraya kadar gidemeyeceğimize göre, yardımımıza gelen biri olmazsa, yarına kadar ölümüzü bulurlar.

– Gezici bir şövalye, en zor şartlar altında bile, ümitsizliğe düşmez. Okuduğum kitapların birinde...

– Hay şu kitaplarımız! Sizi bu hale getiren de onlar değil mi?

– Bu sana son ikazımdır; bir daha sözümü kesme! Lafın arkasını dinlemeden ne diye gevezelik ediyorsun?

– Bu kadar sopayı yedikten sonra, insanda saygı mı kalır! Siz aklımı yitirmediğime şükredin... Ama yine de özür dilerim!

– Bak sevgili oğlum! Bir seyisin sadakati, böyle kötü günde belli olur... Daha işin başında iken ağlayıp sızlanırsan sonunu nasıl getiririz?

– Sevgili efendim, ben daha ömrümde hiç kavga etmedim. Bu güne kadar bir tek düşmanım olmadı...

– Kötü insanlar, bütün iyilerin düşmanıdır. Sen kötü insanla karşılaşmamışsın da ondan kavga etmemişsin. Şu katırcılar macerası sana iyi bir ders olsun. Adamlar, kötü niyetlerinden, hiç sebebi yokken ikimizi de bir güzel benzettiler.

– Vallahi, senyör böyle giderse adama kavuşmadan önce öbür tarafı boylayacağım! Ölmekten korkmuyorum da... Hani, çoluk çocuğuma acıyorum.

– Sevgili Sanço! Tanrı daima iyilerin yanındadır.

– Aman, efendim.. Ben katırcılardan yediğim şu sopanın arkasında hiç iyi bir şey göremiyorum.

– Hay saf çocuk! Sohbeta dalınca, esas söyleyeceğim şeyi unuttum. Diyordum ki: Okuduğum kitapların birinde her türlü yaraya, hatta kılıç yarasına bile, iyi gelecek bir iksirin formülü vardı. Hepsi aklımda. Ama bunun için ayağa kalkmamız, kitapta sözü geçen şifalı otları bulmamız ve bir

kabın içinde üç saat kaynatmamız gerekecek.

– Vay başıma gelenler! Eğer ayağa kalkacak gücü bulabilsem, gidip heybemizdeki yara merhemini getirirdim. Dağdaki besili kazdan, evin önünde gıdaklayan hazır piliç daha iyidir derler... Ne demek istediğimi anladınız herhalde soylu efendim!

– Haklısın Sanço! Ama sana söz veriyorum, ilk fırsatta o şifalı iksirden bir testi dolusu hazırlayacağım. Böyle söyleyip seyisinin gönlünü hoş ettikten sonra, yerinden doğrulmaya çalıştı. Güçlülükle de olsa iki ayağı üzerine dikilmeyi başardı.

– Bak, Sanço! Öyle zannettiğin kadar da kötü durumda değilmişiz.

Gelip seyisinin kalkmasına yardım etti. Bizimki, oflayıp puflayarak hiç kalkmak niyetinde olmadığını belli ediyordu. Ancak, bütün gün çimenler üzerinde yatamayacağını da farkındaydı. Yaralardan olmasa bile, açlıktan ölebilirdi... Bin bir naz ile ayağa kalktı. Kendisini, tepenin öbür tarafına kadar, efendisine taşıttı. Rosinenta, bu hazin olaya sebep olduğunu biliyormuşçasına, kafasını yerden kaldırmıyor; âdeta sahibinin yüzüne bakmaktan utanıyordu... Boz eşeğe gelince binicisi gibi gamsız bir şekilde yeşil otları midesine indirmekle meşguldü. Sanço, kabalarına hayli sopa yemiş olduğundan, eşeğin sırtına oturamayacağını söyledi. Efendisi, yara merhemini çıkardı. Uşağının bütün yaralarına tek tek sürdü. Bizimki ahlayıp inlemeye devam etti:

– Kusura bakmayın, Senyör! Sizi bilmem, ama ben inleyip sızlanınca acılarımın azaldığını hissediyorum. İsterseniz sizin yerinize de inlerim...

Mançalı Şövalye, oldukça uzun boylu idi. Onu atına bindirmek her yiğidin harcı değildi. Hele Sanço'nun hiç değildi... En iyisi, boz eşeğe bindirmektir. Bunu becerebilirdi. Efendisini güçlülükle sırtına aldı. Karakaçanın semerine bir heybe gibi atıverdi. Neredeyse, başı ile ayakları yere değmek üzereydi. Ufak bir sarsıntıda düşmesi hiçten bile değildi. İşi garantiye almak için onu eşeğin sırtına bağladı.

Boş eşeğin yularını eline aldı. Rosinenta'ya kendisini takip etmesini söyledi. Soylu at, sanki “anladım” der gibi başını salladı. Seyisliği kabul ettiğine bin pişman idi. Ne kadar yürüyeceğini bilemeden yaya olarak yola koyuldu.

Talih her zaman gezici Şövalyelere gülecek değil ya... Bu sefer de seyise gülmüştü. Yarım saat kadar yürümemişti ki, uzaktan bir han görüldü. Kendisine bahşettiği bu lütuftan dolayı Tanrı'ya şükretti...

Hana iyice yaklaştıkları sırada Don Kişot gözlerini açtı. Açması ile bağırması bir oldu:

– Oğlum Sanço, ne zamandan beri şatoları baş aşağı inşa ediyorlar? Bir şato görüyorum, ancak çatısı aşağı bakıyor!

– Hangi yanlısınızı düzelteyim, senyör? Evvela, o gördüğünüz şato değil handır! İkincisine gelince, başı aşağı olan han değil, sizsiniz!

Hana girdiklerinde, daha birinci problemi çözmüş değillerdi. Efendisi, gördüğünün bir şato olduğundaysarar ediyordu. Bizimkileri kapıda hancının karısı karşıladı. Sanço'ya, böyle heybe gibi, eşeğin sırtına atılmış adamın kim olduğunu sordu. Sanço, “Sivri bir kayanın tepesinden yuvarlanıp kaburgalarını incitti.” dedi. Bu sırada hancının iki kızı koşarak gelmiş, şövalyenin komik halini seyrediyorlardı. Meslektaşlarına pek benzemeyen hancının karısı, iyi yürekli bir kadındı. Kızlara, adamcağızı eşekten indirmek için kendisine yardım etmelerini söyledi. Bütün odalar dolu olduğundan kahramanımızı tavan arasına taşıdılar. Küçük kız, yaralı müşteriye aceleyle bir yatak serdi. Tabii içi ot doldurulmuş, sert mi sert bu şilteye yatak denirse.

Don Kişot'u yatağına yatırdılar. Hancının karısı, şövalyenin yaralarını görmek ve gerekirse merhem sürüp sarmak için deri yeleşini çıkardı. Sıra gömleğine gelince, kahramanımız inatçılık etti:

– Pek saygıdeğer Senyora! Bir gezici şövalye, bir prensese asla çıplak vücudunu gösterme saygısızlığında bulunmaz! Lütfen zahmet buyurmayınız! Uşağım gerekeni yapar...

Kahramanımız, bu sözleri İspanyolca söylemişti, ama hancının karısına Yunanca gibi geldi... Çünkü bu tür nazik sözleri hiç kimseden işitmemişti. Adam, durup dururken kendisini prenses yapmış, kendisine “Senyora” diye hitap ediyordu..

– Zavallı kayalardan aşağı düşünce, başını fena çarpmış herhalde, dedi...

Don Kişot'un direnmelerine aldırmaksızın gömleğini de çıkardı. Sırtını çürükler içinde görünce bağırdı:

– Ayol, bu kayalardan düşmüşse benzemiyor! Bal gibi sopa yemiş! Hangi insafsız, zavallıyı bu hale getirdi?

Sanço yalanında direndi:

– İnanınız hanımefendi, kayalardan düştü. Benim efendim öyle rastgele insanlardan dayak yiyecek biri değildir. Ona, anlı şanlı Mançalı Don Kişot derler... Kılıcına karşı duracak, bileğini bükecek yiğit daha anasından doğmadı!

Hancının karısı, iyiden iyiye şaşırılmıştı:

– Haydi efendin kayalardan düştü de ne dediğini bilmiyor... Ya sana ne oldu?

– Ben de ona yardım edeyim derken, düştüm.

– Belli, dedi kadın...

Hancının karısı ile iki kız, Don Kişot'un yaralarına merhem sürdüler. Yırtık ama temiz bir çarşafı vücudunu sardılar. Yapılacak daha başka işleri olduğunu söyleyerek aşağıya indiler.

Tavan arasında, Don Kişot'la Sanço yalnız değillerdi. Her halinden katırcı olduğu belli bir müşteri daha vardı. Adam, katırcıların semerlerini yan yana koyarak kendisine güzel bir yatak yapmıştı. Hancı'nın büyük kızı, katırcı ile pek samimi görünüyordu. Birbirlerine kaş göz işareti yaptıkları Sanço'nun dikkatinden kaçmamış; “Bu işte bir iş var ama haydi hayırlısı” demişti.

Hancı'nın karısı giderken büyük kız geriye kaldı. Katırcı ile bir şeyler fısıldaştılar. Sanço'nun duyabildiği tek cümle şu olmuştu: “Gece yarısı herkes uyuduktan sonra.” Bizimki kuşkulandı. Adamı şüpheli gözlerle süzdü. İçinden:

– Pek dürüst birine benzemiyor, kızla birlik olup bizi soyacaklar mı ne?

İş, Sanço'nun tahmininden çok daha başkaydı. Büyük kız, kardeşine benzemeyen hafif meşrep ve biraz da zekâdan noksan biri idi. İki kardeşi yakından tanıyanlar, büyüğünün babaya, küçüğünün de anneye çektiğini söylüyorlardı. Küçüğü ne kadar iyiliksever, ahlâklı ve temiz yürekli ise; büyüğü tam aksine çalışmaktan nefret eden, iyilikten hiç hoşlanmayan, kötü kalpli bir kızdı. Sadece kalbi değil ahlâkı da kötü idi. Hana gelen yabancı erkeklerden gözüne kestirdikleri ile gece yarısı gizlice buluşurlardı.

Bu gece de öyle olmuş, anlaştığı katırcı ile fingirdeşmek üzere herkesin uyumasını beklemişti. Herkes uyuyabilirdi, ama Sanço asla... Kız içeri girdiğinde bizimki ellerini kuşağının arasına yerleştirdiği altın kesesine sıkıca bastırdı.

Kötü ahlâklı kız, gece sersemliğinden ve içerisi de karanlık olduğundan Don Kişot'un yatağı ile katırcınınkini karıştırdı. Gelip kahramanımızın koynuna yattı. Bizimki gözlerini açar açmaz bildiği

bütün duaları okumaya başladı. Zira kötü bir cinin gelip yanına uzandığını sanıyordu.

Sanço'nun yatağı da hemen efendisinin yanı başında idi. Don Kişot seyisine seslendi:

– Oğlum Sanço, uyuyor musun?

– Buna imkân var mı senyör? Hazine bakanı olsanız, sizin de gözünüze uyku girmezdi.

– Sen yine rüya görüyorsun galiba! Hâlbuki benim vaziyetim çok fena! Büyücü Freston, bu sefer de Dulsinea'ma olan sadakatimi bozmak istiyor... Yatağıma teke gibi kokan kötü bir dişi cin göndermiş.

Haspa, şu anda yanbaşıma uzanmış yatıyor!

Katırcı, uyanık olduğundan, konuşulanları duymuş; sinirden küplere binmişti:

– Bana nasıl ihanet edersin, diye bağırdı. Yerinden kalktığı gibi Don Kişot'un yatağına geldi.

Elinde, önceden başucuna koyduğu, kalınca bir sopa vardı. Sopayı rastgele indirmeye başladı. İlk sopalar kıza rastlamış olacak ki, ilk bağırana o oldu. Sonra, bağırma sırası kahramanımıza geldi. Zira şimdi sopalar onun kafasına iniyordu.

Sanço, bir anda, olup bitenler karşısında ne yapacağını şaşırılmış, korkudan sesini çıkaramadığı gibi; efendisinin yardımına koşmayı da düşünmüyordu. Son yediği katırcı dayağı gözünü açmıştı.

Ahlâksız kız, bir fırsatını bulmuş, kapıya kadar gitmeyi başarmıştı. Ancak tam dışarı çıkacağı sırada, elinde fener bir adam belirdi kapıda:

– Adalete saygı gösterin, Santa Hermandad'a (Engizisyon Polisi) yardımcı olun, diye bağıriyordu.

Kız yakayı ele vermemek için adamın elindeki feneri üfleyip söndürdü. Engizisyon polisi, feneri yakmaya çalışırken, kötü kalpli kız soluğu aşağıda aldı.

Bağırıp çağırışmaları duyan Hancı da uyanmış, yukarıya koşmuştu. Ortalık ana baba günüydü. Polisin feneri yakmaya çalıştığını görünce, mahsustan ona çarpar gibi yapıp elindeki feneri düşürdü:

– Çok özür dilerim Peder! Ne var, ne oluyor?

– Daha ne olacak, beceriksiz herif! Elimdeki feneri düşürüp adalete engel oldun. Duymuyor musun, içeride adam öldürüyorlar!

– Kutsal kitap üzerine yemin ederim ki, bilerek yapmadım! Telaştan oldu, inanın! Ama merak etmeyiniz, hemen aşağıdan size bir fener bulup gelirim.

– Çabuk ol, haydi! Yoksa iş işten geçmiş olacak...

Katırcı, Don Kişot'u pestile çevirdikten sonra, hiç bir şey olmamış gibi, gidip yatağına yattı.

Hancı, elinde yanar bir fenerle geri döndüğünde, bütün kötülüğe sebep olan büyük kız da onunla birlikte gelmişti. Güya böylece işin içinde olmadığını göstermek istiyordu. Ancak, Sanço onu görür görmez meseleyi anladı:

– İşte her şey, şu namustan ve ahlâktan nasibini alamamış kız yüzünden oldu, diye bağırdı...

Kız, şirretliği ele alıp, avazı çıktığı kadar haykırdı:

– Seni gidi utanmaz şişko! Namuslu bir kıza iftira etmenin ne demek olduğunu şimdi gösteririm sana!

Hancı, Sanço'ya doğru koşan kıızı tutmak için ileriye hamle yapınca elindeki fener düştü. Odanın içerisi yine karanlığa gömüldü. İhtimal ki, bunu bilerek yapmıştı. Çünkü kızın ne mal olduğunu biliyordu...

Kız, karanlıktan istifade, Sanço'nun başına çullandı. Erkek gibi, yumruklarını bizimkinin kafasına gözüne vurmaya başladı.

Engizisyon polisi bağıyordu:

– Adalete saygı gösterin! Santa Hermandad’a yardımcı olun! Han kapılarını tutun, kimsenin çıkmasına izin vermeyin!

Kötü kalpli kız, Sanço’yu bir güzel benzettikten sonra, karanlıktan faydalanarak Hancı’nın yanına döndü. Santa Hermandad üyesi papaz, bağırmaya devam ediyordu:

– Çabuk bana yanar bir fener getirin! Bu işi mutlaka çözmeliyim, adaleti yerine getirmeliyim!

Hancı, kurtuluş çaresi olmadığını görüp aşağıya indi. Adaletin temsilcisine yanar bir fener getirdi. Ancak, ne var ki, olan olmuş, dayağı yiyen yemişti... Engizisyon Polisi sordu:

– Şikâyetçi olan var mı?

Ne Don Kişot’ta ne de Sanço’da cevap verecek hal kalmıştı... Papaz sorusunu tekrarlayınca şövalyemizin talihsiz seyisi inleyerek cevap verdi:

– Vallahi Peder, karanlık bütün günahların üzerini örter. Bu durumda gerçeği ancak Tanrı bilir...

– Bir Mağribli gibi konuştun köylü arkadaş! dedi papaz... Madem kimse kimseden şikâyetçi değil, yapacak bir şey yok demektir.

Neticenin böyle tatlıya bağlanmasına en çok hancı sevinmişti. Engizisyon Polisi ile başının derde girmesini hiç mi hiç istemiyordu. Giderken, hizmetçi kızın bileğine yapışmış:

– Seninle sonra görüşeceğiz, diyordu...

Sanço ile efendisi sabaha kadar uyuyamadılar. Biri ahlayıp oflayarak, öbürü büyücülere lanet okuyarak sabahladılar. Katırcı ise, hâdiseyi pek ucuz atlattığına sevinmiş olarak rahat bir uykuya dalmış, horlaya horlaya uyuyordu.

Bir ara Sanço efendisine dert yandı:

– Sevgili senyör, öyle görünüyor ki, yine sıkı bir imtihandan geçirildik...

– İşi öğrenmeye başladın, deli oğlan! Santa Hermandad’a söylediğin o sözler, ne hikmetli sözlerdi öyle...

– Vallahi o kadar dayağı yedikten sonra, bizim karı bile filozof kesilirdi alimallah! İşimiz yok bir de engizisyon polisi ile mi uğraşacaktık...

– Sanço kardeş, sen sandığımdan daha akıllı bir seyismişsin!

– Şu iltifat, yediğim bunca dayağın acısını biraz olsun hafifletti, Senyör! Tanrı, her şeyi gönlünüze göre versin...

Sabah olunca, seyis efendisine sihirli iksiri hatırlattı. Gerçekten söylediği gibi şifalı ise, buna çok ihtiyaçları olduğunu, aksi halde handan sağ çıkamayacaklarını söyledi.

Don Kişot:

– Han değil, şato, diye düzeltme yaptı.

Sanço, efendisini kızdırmamak için:

– Han veya şato, bana göre hava hoş, dedi.

Mançalı Şövalye kalem kâğıt istedi. İksirin yapımında gerekli olan şeylerin bir listesini yaptı. Üç ayrı cins şifalı ot, karabiber, tuz, zeytin yağı ve sirke ölçüleri ile birlikte sıralanmıştı.

Seyis Hancı’yı çağırdı. Katırcı çoktan kaçmış olduğundan rahatça konuşabileceklerdi. Önce, listedeki şeylerin ismini kimseye vermeyeceği konusunda adamdan söz aldılar. Sonra bunları temin ettiği takdirde istediği kadar para vereceklerini söylediler. Para lafını duyunca hancı istedikleri

şeylerin ne işe yarayacağını sormadı bile. Koşarak aşağı inerken;

– İstediklerinizi eksiksiz temin edeceğim, hiç merak etmeyiniz, diye garanti veriyordu.

Hancı, derhal kötü huylu hizmetçiyi kıra gönderdi. Şifalı otları bulmadan gelirse tabanlarına yirmişer sopa vuracağını söyledi. Kız, dayağı yememek için otları kısa zamanda bulup getirdi. Don Kişot, ocağa bir ateş yakılmasını, üzerine beş litrelik bir tencere konmasını istedi. Güçlükle aşağı inerek listede geçen malzemeyi, ölçülerini şaşırmadan tencereye doldurdu. Kitapta denildiği gibi köpürte köpürte iki saat kaynatı. Sonra soğumaya bıraktı.

Hancı, olup bitenleri şaşkınlıkla seyrediyordu. Etrafa çok pis bir koku yaymakta olan bu acayip şeyi ne yapacaklarını sorma cesareti gösterdi. Don Kişot, yine kimseye söylememesi konusunda şeref sözü aldıktan sonra -çünkü Hancı'yı şerefli bir şato sahibi biliyordu- bunun şifa bahşedici bir iksir olduğunu söyledi. Adam gülmek için kendisini zor tuttu:

– Paramı verip beni razı ederseniz, ölünceye kadar ağzımı açmayacağımdan emin olabilirsiniz, dedi.

Para işlerine Sanço baktığı için, adamla sıkı bir pazarlığa girişti. Onu beş altına zor razı edebildi.

Şifalı iksir soğuduktan sonra, kahramanımız bir tülbent ile beş litrelik bir testi istedi. Seyis bunlar için iki altın daha ödemek zorunda kaldı:

– Efendim, çok para harcadık inşallah formülde bir eksiklik yoktur! Zekânıza sonsuz güvenim var, ama ne de olsa insansınız...

– Bana güven, gerisini merak etme sen! dedi Mançalı. İlacı kendimde deneyeceğim. Şifa verdiğini ve eskisinden daha sıhhatli olduğumu gözlerinle gördükten sonra sen de içersin.

Getirilen tülbenti, başka bir tencerenin ağzına kapattı. Soğumuş olan iksiri yavaş yavaş dökerek iyice süzülmesini sağladı. Hancı'nın temin ettiği testi doldurdu. Geriye bir litre kadar arttı. Bunu bir dikişte içti. Üç dakika müddetle gözlerinden yaş geldi... Sonra, yaban arısı tarafından sokulmuş boğa gibi hanın avlusunda koşurmaya başladı.

Yarış kazanmış dünya şampiyonu edası ile gelip Sanço'nun önünde durdu. Sanço fal taşı gibi açılmış gözleriyle onu seyrediyordu. Şaşkınlıktan dili tutulmuş gibiydi...

– Yeminle söyleyebilirim acıdan, halsizlikten eser kalmadı, dedi Don Kişot nefes nefese.

– Bu bir mucize! diye bağırdı Sanço, bu bir mucize!

Hemen testinin başına koştu. Bir kaldırıpta tepesine dikti. Daha üç beş yudum içmişti ki yılan sokmuş gibi feryat etti. Eğer efendisi yetişip elinden almasaydı; testiye yere atıp kıracaktı. Zavallı seyisin öğüre öğüre işi bitti.

– Bu formülü veren şövalyeye veya onu uyduran yazara lanetler olsun! Ölüyorum, efendim, bir şeyler yapın!

– Azıcık dişini sık oğlum! Biraz sonra hiç bir şeyin kalmaz...

– Vallahi, biraz sonra bağıra bağıra bu dünyadan gitmezsem bir daha kolay kolay ölmem! Yanıyor, Senyör... Midem, barsaklarım, boğazım, ağzım alev alev yanıyor!

– Sanço, bu işte bir yanlışlık var galiba...

– Nedir, soylu efendim? Yine ne yanlışlık yaptım?

– Bu iksir şövalyeler için hazırlanmış olduğundan sana yaramadı... Ancak, kitapta “Seyislere içirilmez.” diye bir not bulunmadığından bunu düşünemedik!

– Hey Yüce Tanrı'm, nedir bu başıma gelenler! Bu kadar acı çekmeyi hak edecek ne günah işledim?

Zavallının midesinde ne varsa boşalmış; vücudunun her yanını ter basmıştı. Öyle titriyor ve ve nöbetler geçiriyordu ki, hancı da, son saatinin gelip çattığına inanmış; bu iyi yürekli, saf adama acıyordu...

Dört saat süren heyecanlı bir bekleyişten sonra, nihayet Sanço biraz kendine gelir gibi oldu. En az on kilo vermiş olduğundan, bitkinlikten kıpırdayacak hali kalmamıştı.

Mañçalı Şövalye kendisini dipdiri ve eskisinden daha güçlü hissediyordu. Yeni maceralar aramak üzere, bir an önce yola çıkmak için sabırsızlanıyordu. Lafı evirip çevirmeden konuya girdi:

– Sevgili oğlum çok şükür kendine geldin. Eh, yolcu yolunda gerek demişler... Şato sahibini fazla rahatsız etmeden, izin isteyip buradan gidelim. Öyle zannediyorum ki, temiz hava sana daha iyi gelecektir.

Sanço, efendisi ile münakaşa edecek halde değildi. Kafasına koyduğuna göre, bu işten kurtuluş yoktu... Don Kişot, seyisinin eşeğine binmesine yardım etti. Kendisi, Rosinenta'ya binmeden önce Hancı'yı çağırttı. Adam gelince, ciddi bir tavırla onun elini sıktı. Şatosunda misafir kaldıkları müddet içersinde gösterdiği hizmetlerden dolayı teşekkür etti. Atına atladı. Ayrılmadan önce tekrar sordu:

– Soylu derebeyi! Lütfen bir daha düşününüz... Eğer alınamamış bir öcünüz varsa, çekinmeden söyleyin. Yılanın deliğine de girmiş olsa, düşmanınızı bulup öcünüzü alacağıma şövalyelik adına söz veriyorum!

– Sayın şövalye! Ben herkesle iyi geçinen bir soyluyum... Ne alınacak öcüm ne de düşmanım var. Güle güle gidiniz, yolunuz açık olsun.

– Soylu eşiniz, güzel Senyoraya saygılarımı iletin. Yaralarımı sarma nezaketinde bulunduğu için kendisine minnet borçluyum.

Hancı kendi kendine söyleniyordu:

– Böylesine şeref düşkününü bir deliye de ilk defa rastlıyorum... İşi fazla uzatmadan gitse de kurtulsak.

– Peki senyör, bunu kendisine iletmişim zaman çok memnun olacak, dedi Hancı.

Bizimkiler vedalaşıp gözden uzaklaşınca kadar yol aldıktan sonra adam rahat bir nefes aldı:

– Oh be! Gittiler de kurtuldum. O iyilik budalası kadına iyice tembih edeyim ki, bir daha böyle delileri kapıdan içeri sokmasın...

DON KİŞOT, MAĞRİP KRALI MAMBRİNO'NUN SİHİRLİ TOLGASINI ELDE EDİYOR

Bir fersah kadar yol kat ettikleri halde ikisinden de çıt çıkmamıştı. Sessizliği bozan Don Kişot oldu:

– Sanço kardeş, sana meşhur Mağrib Kralı Mambrino'dan bahsetmiş miydin?

– Bende geçmiş hatırlayacak kafa mı kaldı Senyör Şövalye! Bir “oğlum” bir “kardeşim” diyorsunuz, ben de şaşırımdı neyiniz olduğumu...

– Bak Sanço! Ben ömrümde, bir sefer de olsa, hiç bir kadınla yatağımı paylaşmadım. Onun için evlât sevgisi nedir tatmadım. Seni öyle seviyorum ve kanım öyleısınıyor ki, “Evlat sevgisi, olsa olsa böyle bir duygudur.” diyorum. Sana “oğlum” deyişimin sebebi budur. Ancak, bazen aramızdaki yaş farkını unutuyor, duyduğum yakınlıktan dolayı “kardeşim” diyorum. Ama sen hangisinden hoşlanıyorsan öyle hitap edeyim.

– İki de güzel, efendim... Hangisiyle isterseniz, onunla çağırın.

– Ne diyordum, nerede kalmıştık?

– Mağrip kralı bilmem kimden bahsediyordunuz.

– Kral Mambrino... Onun adını öğrensen iyi olur. Çünkü, gelmiş geçmiş şövalyelerin en meşhurlarından biridir.

– Ben sıradan, keçi çobanlığından bozma bir uşagım... Şövalye değilim. Onun için de Mamarino mu her ne ise, adı bana lâzım değildir... Ne diye aklımda tutmaya çalışıp kafamı yorayım ki!

– Hay dilini eşek arıları soksun, emi! Mamarino değil, Mambrino!

– Dedim ya efendim... İsterse Dandino olsun, benim için farketmez.

– Onun dillere destan, sihirli bir tolgası vardı.

– Bundan bana ne, Senyör? Adam ölmüş gitmiş... İyi biriye, ruhuna rahmet! Değilse canı cehenneme!

Maçalı Şövalye, Sanço'nun kayıtsızlığına ve sarf ettiği son sözlere çok kızdı:

– Seni saygısız uşak seni! deyip elindeki mızrağın sapını bizimkinin sırtına indirdi. Zavallı neye uğradığını bilemeden eşeğin sırtından aşağı düştü...

Don Kişot, hırsını alamamış bağıyordu:

– Bu şerefli mesleğe ömürlerini vermiş soylu şövalyelere hakaret ettiğini ve onları hafife aldığını duymayayım bir daha! Yoksa anandan doğduğuna pişman ederim seni!

Sanço, büyük bir çam devirdiğini mızrağın sapını yedikten sonra anlamıştı. Tez yoldan hatasını tamir etti:

– Elinizi, ayağınızı öpeyim; beni affedin! Üst üste yediğim sopalardan sonra bende akıl mı kaldı... Yoksa, şerefli bir şövalyenin seyisi, şerefli üstatlara hiç dil uzatır mı?

– Hah şöyle! Adam gibi konuşmasını öğren!

Atından indi. Seyisini eşeğine geri bindirdi. Gönlünü almak için sırtını okşadı... Onu mesleğineisındırmak maksadıyla fethedecekleri ülkelerden ve tabii ki bağışlayacağı adadan bahsetti.

İki dost böyle konuşurken uzaktan bir atlının -kahramanımıza göre atlı, seyise göre eşekli- geldiğini gördüler. Adamın başında parıl parıl parlayan bir şey vardı. “Şey” dedik, zira ne olduğunu bilmiyoruz...

Don Kişot, avazının çıktığı kadar, bağırdı:

– İşte içine doğmak diye buna derler, Sanço oğlum!

– Eyvah, yine bir maceraya atılacak galiba, sırtımda da sopa değmedik yer kalmadı...

– Nedir, o önceden hissettiğiniz aziz efendim?

– Görmüyor musun, sözünü ettiğim Mağrib Kralı Mambrino'nun sihirli tolgası, uzaktan bana “gel” ediyor!

– Eyvahlar olsun! Yine tahtaları düşürdünüz senyör şövalye!

Yabancı iyice yaklaşmış olduğundan, eşeğine binmiş, kendi halinde bir köylü olduğu açıkça belli oluyordu. Başına giydiği o parlak nesne, berber tasından başka bir şey değildi. Buna göre, yabancı bir köy berberi olduğunu tahmin etmek hiç de zor değildi. Ancak, siz gelin de bunu Don Kişot'a anlatın. Berber tasına, “Mambrino'nun sihirli tolgası” diyor, başka bir şey söylemiyordu...

Sanço yalvarıyordu:

– Efendimiz, ne olur, aklınızı başınızı toplayın! Bakın, yabancı iyice yaklaştı. Gördüğünüz gibi, eşeğine binmiş, zavallı bir köy berberi bu!

– Kes sesini, aptal uşak! Büyücüler sana öyle gösteriyorsa ben ne yapayım... Sen bu işe karışma! Bir kenarda dur, şövalye ile başlatacağımız yaman düelloyu izle. Ona, sihirli tolga ya benim lâıyk olduğumu ispat edeceğim. Kılıcımın hakkı ile Mambrino'nun mirasına el koyacağım...

Sözünü bitirir bitirmez, Sanço'nun cevap vermesini beklemeden, atını ileri sürdü. Mızrağını havaya kaldırıp bağırdı:

– Hey yabancı! Bir tâlih sonucu başına koyduğun o sihirli tolga, aslında benim hakkımdır. Eğer, şövalyelik şerefine değer veren biriysen, kendi rızanla onu çıkarır gerçek mirasçısına verirsin. Yoksa, seni tepeleyip kılıcımın hakkı ile alacağım!

Zavallı berber, şaşkınlıktan ne söyleyeceğini bilemedi. Arkasına, sağına, soluna baktı. Başında sihirli tolga taşıyan birini göremeyince, Don Kişot'un kendisine seslendiğine iyice kanaat getirdi. Bir zırdeli ile karşı karşıya olduğunu anladı.

Kaçmak için eşeğini dehledi ise de kahramanımız ona bu fırsatı vermedi. Mızrağını doğrultup üzerine saldırdı.

Berber, mızrak darbesinden sakınmak için eğilince eşeğinden aşağı düştü. Kendisi bir tarafa, güneş çarpmasın diye başına taktığı traş taşı bir tarafa fırladı. Yerden kalkar kalkmaz tabanları yağladı. Canını kurtarmak için tazi gibi kaçıyordu.

Don Kişot, kaçan adama bakıp;

– Akıllı şövalyeymiş, dedi, yoksa sihirli tolga ile birlikte canı da gidecekti...

Kahramanımız, atının üzerinde diklendi:

– Sanço! Kaldır şu kutsal emaneti yerden ve getir, bildiğin duaları okuyarak başıma koy!

Uşak berber tasını getirirken Mançalı Şövalye, siperi eskimiş emektar tolgasını çıkarıp bir kenara fırlattı.

Bizimki, dua eder gibi, bir şeyler mırıldanarak elindeki kocaman berber tasını efendisinin başına koydu. Don Kişot, kendisine teşekkür etti ve gurur dolu bir sesle şöyle dedi:

– Dulsinea'm bu başarıyı duysa, kim bilir benimle ne kadar övünürdü... Değil mi Sanço?

Seyis, efendisinin sözlerinden çok, komik haline gülmek için dudaklarını sıırıyordu. Son yediği dayak ve acı sözler ona iyi bir ders olmuştu ama, uşağının gülmek için kendisini zor tuttuğu kahramanımızın gözünden kaçmamıştı:

– Nedir, seni güldürmeye çalışan şey sevgili oğlum! Söyle haydi, kızmayacağım...

– Her söylediğin doğru olsun, ama her doğruyu da her yerde söylemek doğru değildir, dedi içinden Sanço... Öyle ise, gelsin beyaz yalanlardan biri daha:

– Korkak şövalyenin kaçışını bir türlü unutamıyorum, senyör... Öyle komikti ki.

Bu yalana kahramanımız bile güldü. Sanço da makaraları koyverip istediği kadar gülme fırsatı buldu...

Berberin eşeği, sahibi kaçınca, ortada kala kalmıştı. Sanço, boş bulunup, ona sahiplenme hırsı gösterdi:

– Sevgili efendim, şövalyeden arta kalan şu ganimet eşeğine sahip olabilir miyim?

– Eşek sensin, terbiyesiz uşak! Yenilmiş de olsa, bir şövalyenin atına eşek demene izin veremem.

– Dil sürçmesi, senyör! Özür dilerim! Hani bilirsiniz eşekleri çok severim. Boz eşeğimi değme şövalyelerin atı ile değışmem...

– Olmaz!

– Nedir olmayan şey efendim; yine bilmeden bir hata mı işledim?

– Senin nasıl olsa binecek bir eşeğin var. Adamcağızın atını alıp, yaya bırakmana gönlüm razı değil. Sahibi çok uzağıımızda olamaz. Korkudan bir yere gizlenmiş, gitmemizi bekliyordur. Biz uzaklaşınca, gelip atını alacaktır.

– Senyör, yalvarırım! Hiç olmazsa semerini almama izin verin. Benimki iyice eskimiş vaziyette. Siz tolgayı, ben de semeri yenilemiş olacağız...

Don Kişot'u tekrar bir gülme tuttu.

– Vallahi güzel oğlum, okuduğum şövalye kitaplarının hiç birinde seyislerin semerlerini yenilemelerini yasaklayan bir cümleye rastlamadım..

Sanço, vakit kaybetmeden, başıboş eşeğin yeni semerini çıkardı. Kendi eşeğinin eski semeri ile değıştirdi. İkisi de hallerinden memnun, başka bir macera ile karşılaşmak üzere yollarına devam ettiler.

Onların iyice uzaklaştığını gören zavallı berber, saklandığı yerden çıktı. Semersiz de olsa eşeğine tekrar kavuşmanın sevincini yaşıyordu. Doğrusu, hâdiseyi pek ucuza atlatmış bulunuyordu...

DON KİŞOT MAHKUMLARI KURTARIYOR

Mançalı Şövalye ile seyisi, her zaman olduğu gibi nereye gittiklerini bilmeden bütün gün yol aldılar. Kayda değer bir macerayla karşılaşmadan akşamı ettiler. Erzakları bitmiş olduğundan meşe palamudu yediler. Geceyi bir çayırılıkta geçirdiler.

Sanki yapılacak mühim bir işleri varmış gibi, Don Kişot yine Sanço'yu sabah erkenden kaldırmış, onun sızlanmalarına aldırmaksızın yola koyulmuşlardı. Güneş, tepelerin ardından yavaş yavaş yükselirken bizimkiler beş fersah kadar ilerlemiş bulunuyorlardı.

Don Kişot, seyisine:

– Oğlum Sanço, sıkı dur! dedi, bugün bizi büyük bir macera bekliyor... Hislerim beni yanıltmaz.

– Aman efendim, umarım benim içinde rol almayacağım bir macera olur! Hani şu son maceramız gibi...

– İşte buna garanti veremem oğlum. Geleceğin bize ne göstereceğini bilemeyiz. Biz sadece bazı şeyleri hissederiz o kadar. Kaldı ki, çoğu zaman hislerimiz de bizi yanıltabilir.

– Vallahi senyör, din adamı olmanız gerekirken; yanlış meslek seçmiş gezici şövalye olmuşsunuz...

– Oğlum, aynı gayeye hizmet ettikleri müddetçe kitap kılıca kuvvet vermiştir. Eğer kılıç kullanan kişi, kitapsızın biri ise; yaptığına savaş değil çapulculuk denir.

– Buna göre, bizim yaptığımıza çapulculuk değil; savaş denir değil mi efendim?.

– Ona ne şüphe!

– Peki Senyör, kiminle savaşıyoruz? Düşmanımız kim?

– Şövalyelik konusunda ne kadar da cahilsin be oğlum! Bütün zalimler, kötü insanlar düşmanımızdır; bunu asla unutma!

– Anladım soylu efendim, unutmam!

Böyle sohbet ederek giderlerken, uzaktan, görmeye alışık olmadıkları bir kalabalık kendilerine doğru geliyordu. On, oniki kadar adam, birbirlerine zincirle tespah taneleri gibi bağlanmışlardı. Yanlarında iki atlı iki de yaya muhafız vardı. Sanço, bunları görünce bağırdı:

– Şu gelenler, kürek mahkûmları olmalı. Kral onları kadırgalara yolluyor galiba.

– Kürek mahkûmları mı? diye sordu Don Kişot, hiç kral böyle zorbalık yapar mı?

– Öyle bir şey dediğimi hatırlamıyorum... Yani kral zorbadır filan demedim.

– Adamlar, kendi istekleriyle kürek çekmeye gitmiyorlar ya canım! Baksana, zincire bağlanmış, zorla götürülüyorlar...

– Ama bu, kralın zorba olduğunu göstermez ki! Kim bilir adamlar bu cezayı hak edecek ne suçlar işlediler...

– Biraz sonra anlarız... Bana yine iş çıktı. Eğer adamlar bu cezayı hak etmemişler ise, mutlaka onları zorbaların elinden kurtaracağım.

– Vah benim talihsiz başım! Efendim yine tozuttu! Yalvarırım size soylu şövalye, önlerine dikileceğiniz adamlar sıradan kimseler değiller. Onlara hesap sormanız, krala hesap sormak demektir. Hele bir de dövüşmeye kalkarsanız, vah başımıza geleceklere... Ömür boyu yakayı kurtaramayız.

– Kes sesini korkak herif! Ne pahasına olursa olsun, bir gezici şövalye adaleti yerine getirmekle sorumludur... Kral mıral anlamam ben! Ortada bir haksızlık varsa, ölümüm pahasına da olsa düzeltereğim...

– Ben bu işte yokum, senyör! Sakın beni bulaştırmayın. Bile bile canımı tehlikeye atamam.

– Sana karış diyen oldu mu! Bu, soylular arasındaki bir konudur. Uşakları ilgilendirmez...

– Şu anda, soylu olmadığımı o kadar sevindim ki, efendim, anlatamam... Çiftçi bir babanın oğlu olduğum için Tanrı'ya şükürler olsun.

Don Kişot, dediği gibi yaptı. Adamlar iyice yaklaşıncaya, atını sürüp önlerine dikildi:

– Durun bakalım, efendiler! Nereden gelip nereye gidiyorsunuz? Bu zavallıları niçin zincire bağladınız?

Mahkûmlardan sorumlu atlı muhafız, bu acayip kılıklı şövalye bozuntusunu görünce, kaçık biri ile karşı karşıya olduklarını anladı. Onunla uğraşmaktansa suyuna gitmeyi uygun buldu:

– Kiminle müşerref oluyorum senyör? diye sordu.

Kahramanımız, üzengilerin üzerinde dikildi. İki eliyle mızrağını sıkıca kavradı. Ciddi bir sesle:

– Mançalı korkusuz şövalye, zalimlerin düşmanı, mazlumların dostu, soylu Don Kişot'um ben!

– Çok saygıdeğer senyör şövalye! Tanıştığımıza memnun oldum. Kralımızın emriyle bu mahkûmları götürüp sahil muhafızlarına teslim etmekle görevliyim. Onların suçlarını ve hak ettikleri cezaları gösteren mahkeme tutanağı da yanımda. Arzu ettiğiniz takdirde size okuyabilirim. Ancak bu çok uzun süreceğinden en iyisi adamların kendilerine sorun. Seve seve size cevap vereceklerdir. Çünkü yaptıkları çirkin işleri anlatmaktan zevk duyan insanlardır...

Don Kişot, muhafızın alttan almasına çok memnun oldu:

– Sayın muhafız efendi, siz sıradan bir saray şövalyesine benzemiyorsunuz. Büyüğünüze saygı göstermenizden, soylu bir aileden geldiğiniz anlaşılıyor. Şimdi izninizle adamlarla konuşacağım.

Eğer gerçekten zincire vurulmayı hak etmişler ise yolunuz açık olsun deyip geçmenize müsaade edeceğim.

Böyle söyledikten sonra, en öndeki mahkûma zincire vurulmayı hak edecek ne yaptığını sordu. Adam, feleğin çemberinden geçmiş biri idi. Alaylı bir sesle:

– Aşık olduğum için bu cezaya çarptırıldım, dedi.

– Nee! Aşık olduğunuz için mi? Her aşık olanı kadırgaya sürüyorlarsa, benim çoktan kürek başında olmam gerekirdi...

– Yalnız, benim aşkım bir kıza veya kadına değil; bir kese altına karşı idi. Ona öyle sıkı sarılmıştım ki, polisler enseleyip aşkımı elimden almasalardı, birlikte çok mutlu bir hayat sürebilirdik...

– Hımm! Pek tuhaf bir aşk hikâyesi bu...

– Evet, şövalyem! Daha da tuhafı, sevgilimi elimden almaları yetmiyormuş gibi sırtıma yüz kırbaç indirdiler.

– Vay zalimler vay!

– Yaa! Hem de ne zalimler. Sırtımdaki kırbaç yaraları iyileşmeden, üç yıllık “büyük çayırdan otlama” cezası verdiler...

– Yahu, sen hayvan mısın ki, çayırdan otlatacaklar?

Bu soruya, sıradaki ikinci mahkûm cevap verdi:

– İyi yürekli şövalye! Kadırgaların aramızdaki ismi “büyük çayır” dır. Kürek çekme işine de “otlamak” deriz...

– Yaa, öyle mi? Peki senin suçun nedir?

– Beni de müzisyen olduğum için zincire vurdular, efendimiz!

–

– Elli kırbaç yiyince bülbül gibi öttüm. Onlar da sesimi kıskanıp hâkim önüne çıkardılar. Zalim adam, iki yıl çayırdan otlama cezası verdi...

– Şimdi de şarkıcıları mı küreğe mahkûm ediyorlar?

Üçüncü mahkûm cevap verdi:

– Senyör Şövalye! Suçunu itiraf eden birine bizde, “Bülbül gibi öttü.” denir...

– Yaa! Vah, vah... Halbuki, benim bildiğim suçunu itiraf edeni bağışlarlar...

– Engizisyon bağışlamaz, efendim...

– Sen akıllı uslu bir adama benziyorsun. Ya sen ne yaptın?

– Akıllı olmak yetmez, Şövalyem. Ancak paran varsa aklın bir işe yarar...

– Bilmece gibi konuşacağına, suçunun ne olduğunu söylesene! Daha geride ifadesi alınacak çok arkadaşın var.

– Eğer hâkimin istediği yirmi altını verebilseydim, şimdi sıcak evimde yatıyor olacaktım.

– Hâkimin rüşvet istediğini mi söylemek istiyorsun? Olur mu böyle şey! O zaman adalet öldü demektir...

– Aklım daha fazlasına ermez soylu senyör... Siz sordunuz, ben de cevap verdim.

– Gelelim sana, dedi bir sonrakine, senin suçun nedir?

Soruya muhatap olan adam, sakalı yarı beline kadar inmiş, yaşlı biriydi. Cevap vermekten utanıyormuş gibi, başını öne eğdi... Onun yerine, hâkime rüşvet veremeyen adam konuştu:

– Şu, her haliyle saygı uyandıran, kibar insan, dürüst bir ticaret adamı olduğu için boynuna yafta geçirilip şehir içinde dolaştırıldı.

– Yani ele güne rezil edildi, desene!

– Evet, aynen öyle şövalye hazretleri...

– Ne ticareti yapardı, bu pek saygıdeğer ihtiyar?

– İşsiz güzel hanımlara iş bulur, hakkı olan komisyonu alırdı...

– Şuna “Pezevenklik yapardı.” desene!

– Bu o kadar kötü bir meslek olsaydı, devletlerin çoğuna “pezevenk devletler” denmesi gerekirdi! İspanya Krallığı da dahil pek çok devlet genelevler açıp, isteyen kadınlara iş buluyor; karşılığında da vergi alıyorlar. Ha devletin aldığı vergi, ha şu kibar ihtiyarın aldığı komisyon... Aralarında ne fark var, söyler misiniz?

– Sen sandığımdan da akıllı çıktın! Zincire vurulmayı fazlasıyla hak etmişsin!

Sonra bir başka mahkûma döndü:

– Şu arslanımızın günahı nedir?

– Kendi işini kendi gördüğü için zincire vuruldu, dedi iri yarı adam.

– Siz hep böyle şifreli mi konuşursunuz, birader! Kendi işini kendi göreni mahkûm ettikleri nerede duyulmuştur?

– İspanya’da görülür senyör şövalye...

– Hele doğru dürüst anlat bakayım şu meseleyi!

– Anlatıp da ne olacak! Sanki bizi bu silahlı muhafızların elinden kurtarıp zincirlerimizi mi çözeceksiniz!

– Neden olmasın? Sen Mançalı Şövalye Don Kişot’un adını ve yüz devle dövüşecek cesarete olduğunu duymadın galiba!

Silahlı muhafızın sabrı iyice taşmış, bu son sözler üzerine alttan almayı da bir tarafa bırakmıştı:

– Bana bak babalık! diye bağırdı Don Kişot’a, çekil yolumuzdan, seni eğlendirecek zamanımız yok!

Şu arslanım dediğin ayı yavrusu kaç kişi öldürdü, biliyor musun? Bunların hepsi dolandırıcı, hırsız, kâtil ve tehlikeli adamlardır.

– Ben öyle sanmıyorum, diye sinirle bağırdı kahramanımız. Hem biraz daha nazik konuşursanız, bu sizin iyiliğinize olur.

– Çekil be yolumuzdan, iskelet kılıklı adam! Delileri eğlendirecek zamanımız yok, dedim!

– Deli senin babandır, zalimlerin uşağı herif! diye bağırdı Don Kişot ve ilâve etti:

– Savun kendini!

Muhafızın kendisini toparlamasına fırsat vermeden üzerine saldırdı. Mızrağını öyle bir indirdi ki, adam bir tarafa elindeki çakmaklı tüfek bir yana fırladı. Muhafızın yere düştüğünü gören mahkûmlar iki yaya muhafızı çembere aldılar. Zincirlerle saldırıp yere yıktılar. Tekmelerle pestillerini çıkardılar.

Don Kişot, boşta kalan atlı muhafıza hücum etti. Adam tek kaldığını görünce atını mahmuzlayıp kaçtı. Mahkûmlar sevinçlerinden zincirlerini parçaladılar.

Sanço, neticeden hiç memnun değildi. Kaçan muhafızın gidip Santa Hermandad’a haber vermesinden korkuyordu. Bu endişesini efendisine de açtı. Hemen buradan uzaklaşıp ormana

saklanmayı teklif etti.

– Dur bakalım, dedi şövalye, bundan önce görülecek bir işimiz var.

Sonra serbest kalmış olan mahkûmlara döndü:

– Beni dinleyin arkadaşlar! İyi insanların görevi, iyiliğin değerini bilip iyilik sahibine karşılık vermektir. En kötü şey ise nankörlüktür.

– Kısa kes babalık, diye sözünü kesti, “kendi işini kendi görmekten mahkûm olan” iri yarı adam.. Vaaz dinleyecek zamanımız yok! Enselenmeden buradan tüymeliyiz...

– Ey görgüsüz serseri! diye bağırdı, kahramanımız, sizi hürriyetinize kavuşturan soylu bir şövalyenin sözlerini kesmeye utanmıyor musun!

Don Kişot, öyle kızmıştı ki, gözlerinden ateş fışkırıyordu. Tehdit dolu sözlerle konuşmasına devam etti:

– Hepiniz beni dinleyin! Size yaptığım iyiliğin karşılığı olarak, hep birlikte, zincirli olarak Toboso’ya gitmenizi sevgilim Dulsinea’yı bulmanızı ve sizi nasıl kurtardığımı ona anlatmanızı istiyorum. Ondan sonra nereye isterseniz oraya gidersiniz! Anladınız mı?

İri yarı adam cevap verdi:

– Neden bizi anlamak istemiyorsun babalık? Hep birlikte Toboso yoluna düşmemiz intihar olur. Santa Hermandad polisleri hepimizi yakalar, derimizi yüzerler..

– Anlamam, diye diretti Don Kişot, ya dediğimi yaparsınız ya da hepinizi tekrar zincire bağlar, polise teslim ederim!

– İşte o biraz zor, dedi “ayı yavrusu” ismini verdikleri adam. Arkadaşlarına işaret verdi. Hep birlikte azıcık geriye açıldılar. Kahramanımızı öyle bir taş yağmuruna tuttular ki kalkanı ile zırhı vız geldi. Kaçmayı erkeklğine yediremedi. Ancak bu cesareti ona pahalıya mal oldu. Yediği taşlara dayanamayan Rosinenta yere yıkıldı. Kahramanımızın da taş değmedik yeri kalmamış, pestile dönmüştü...

Sanço, taş yağmuru başlar başlamaz eşeğini kendisine siper yapmış, korkudan başını bile çıkarmamıştı.

İri yarı mahkum, Don Kişot yere düşünce, gelip tepesine dikildi. Başından berber tasını alıp, beline, kalçasına, neresine gelirse, vurmaya başladı. Sonra tası yere çalıp yamyassı etti. Bir tekme vurarak, on metre ileriye fırlattı. Atın eyerinde, eşeğin semerinde ne varsa alıp oradan uzaklaştı.

Kısa zamanda, mahkûmlardan her biri ayrı yöne dağılıp gözden kayboldular.

Sanço, koşarak efendisinin yanına geldi:

– “Soylu işi” dediğiniz savaş size pek pahalıya patladı, sevgili efendim!

– Haklısın sevgili oğlum.. dedi Don Kişot inleyerek, seni dinleseydim bunlar başımıza gelmeyecekti. Ama ne yaparsın ki olan oldu bir kere.

– Sevgili efendim, benden ne kadar bir Osmanlı sipahisi olur ise; sizden de o kadar söz dinleyen bir şövalye olur. Madem, “Keşke sözünü dinleseydim.” diyorsun; öyle ise şimdi dinleyin bari. Yalvarırım size, hemen buradan gidelim, kendimize saklanacak bir delik bulalım. Birazdan Santa Hermandad muhafızları gelirler. Şövalye mövalye tanımaz canımıza okurlar dünyanın bütün gezici ve gezici olmayan şövalyeleri bir araya gelseler onlara güç yetiremezler. Oklarının vızıltısını şimdiden duyar gibi oluyorum.

– Sen de dünyanın en korkak uşağsın, Sanço! Ama “Sözümü dinlemedi.” dedirtmemek için

söylediğini yapacağım. Yalnız bir şartla...

– Sizin şartınız bitmez mi hiç sevgili efendim? Ben diyorum hamileyim, siz diyorsunuz bahçenden bir gül versene.

– O da ne demek, Sanço! Doğru konuş, yoksa tepemi atıracaksın!

– Ah Senyör, demek istiyorum ki, kaybedecek vaktimiz yok, ama siz oturmuş şart mart deyip vakit kaybediyorsunuz.

– Asıl gevezelik yaparak, sen vakit kaybettiriyorsun! Sözümü kesmeseydin şimdiye bitmişti.

– Elinizi ayağınızı öpeyim, Senyör! Ne ise şartınız, söyleyin de buradan kaçalım.

– Dediğini yapacağım ama hiç bir kimseye korktuğum için bunu yaptığımı söylemeyeceksin. Çünkü gerçekten korkmuyorum.

– Tamam efendim, tamam! Siz dünyanın en cesur şövalyesisiniz... Korktuğunuzu söyleyen adam büyük bir yalancıdır. Ayrıca biz kaçmıyoruz, çekiliyoruz. Çekilmek, korkaklık değildir.

– Haydi oradan, sen de yağcı seyis...

Don Kişot atına, Sanço da eşeğine binerek kaçabildikleri kadar hızla kaçtılar. Gidip Sierra Morena ormanına daldılar. Bir kaç gün burada saklanmaya karar verdiler.

Aksilik bu ya kahramanımızın zincirden kurtardığı mahkûmlardan biri de buralarda saklanıyordu. Daha onları ormana girerken görmüş, hissettirmeden kendilerini takip etmişti. Niyeti, geceyi bekleyip, şövalyenin atını veya seyisin boz eşeğini çalmaktı. Zira yaya yürümekten ayaklarına kara sular inmişti. Yokluk insana her kötülüğü yaptırırdı. Hele bu insan, iyiliğe karşı nankörlük etmiş biriye...

Bizimkiler, ormanda yalnız olduklarını zannederek, kuytu bir yerde kamp kurdular. Çok yorucu bir gün geçirdiklerinden, akşam olur olmaz, hayvanlarını bağlayıp uykuya yattılar. Kürek mahkumu, bir saat kadar bekleyip, sessizce onlara yaklaştı. “Eşek daha dayanıklı olur.” deyip Sanço’nun can yoldaşını gözüne kestirdi. Hayvanı çözdü. Yularından tutup gürültü çıkarmadan oradan uzaklaştırdı. Ormandan çıkınca sırtına atlayıp dehledi. Gün ağarınca kadar onu koşturdu.

Sabah olunca, her zamankinin aksine, ilk gözlerini açan Sanço oldu. Sanki boz eşeğinin çalındığını hissetmişçesine kötü rüyalar görmüş, pek rahat uyuyamamıştı. Eşeğinin yerinde yeller estiğini fark edince deliye döndü. İki eliyle dizlerini döverek yas tutmaya başladı:

– Ah ciğerimin köşesi, ah can yoldaşım, ah çocuklarımin oyunağı, ah elimde doğan yavrum!

Don Kişot, seyisinin ağlama sesine uyanıp neler olduğunu sordu. Gerçeği öğrenince en az onun kadar üzülüğünü söyledi. Teselli etmek için şatosundaki üç sıpayı kendisine bağışlayacağını söyledi. Bunu duyan Sanço biraz olsun yatıştı. Gözyaşlarını sildi. Efendisine teşekkür etti.

Boş boş oturmak, kahramanımıza göre iş değildi. Düşündükten taşındıktan ve biraz da kaşındıktan sonra aklına çok parlak bir fikir geldi:

– Sevgili oğlum! Sevgilime olan aşkımı ispatlamanın tam sırası. Hazır, bir kaç boş günümüz varken çile çekmeye başlayabilirim...

– Çektiğimiz çileler yetmedi mi, Senyör? Sizin hayatınız çile...

– Yoo, diye itiraz etti kahramanımız, bu çile başka çile!

– Vah başıma gelenler! Şurada birkaç gün rahat edeceğimizi düşünürken önce canım kadar sevdiğim boz eşeğim çalındı; şimdi de efendim tahtaları düşürdü... Bakalım yine ne çılgınlıklar düşünüyor?

– Şövalye olmadığın için yaptıklarım ve düşündüklerim sana tuhaf gelebilir. Bunun için seni suçlayamam. Ancak, akıl vermeye kalkışırsan bozuşuruz; bilmiş ol!

– Ucu bana dokunmasın da, ne çilesi çekerseniz çekin. Bu, sizin bileceğiniz şey...

– Uşağım olduğunu unutuyorsun! Ben çile çekerken, sen de gidip Dulsinea’ma onun için katlandığım acıları anlatacaksın.

– Ben uşağınız olduğumu unutmadım, ama siz eşeğimin çalındığını unuttunuz. Buradan ta Toboso’ya beni yaya göndermeyi düşünmüyorsunuz herhalde!

– Rosinenta ne güne duruyor? Çile çekerken ona ihtiyacım olmayacak...

– Pek saygıdeğer efendim! Daha önce, size hiç ömrümde ata binmediğimi söylemiştim.

– Rosinenta bildiğin atlardan değildir. Çok soylu ve çok uysal bir arkadaştır. Seni, yatağındaymışsın gibi, hiç yormadan götürüp getirecektir...

– Eh, ne diyeyim... Kafaya koymuşsunuz bir kere!

– Beni iyi dinle, oğlum! Şimdi Dulsinea’ma verilmek üzere bir mektup yazacağım. Onu götürüp kendisine teslim edeceksin. Sonra da aşkı uğruna katlandığım çileleri bir bir anlatacaksın.

– Peki, efendim mektubunuzu verir, çektiğiniz çileleri de bir bir anlatırım...

– Neyi anlatacaksın, şapşal herif? Daha çekmeye başlamadım ki!

– Tanrı’m sen bana sabır, efendime de azıcık akıl ver!

– Eğer yola çıkmak üzere olmasaydın, şu söylediklerini sana çok pahalıya ödetirdim. Ne olmuş bakayım, benim aklıma?

– Aman efendim, kızmayın! Hani, daha fazla çile çekmenize gönlüm razı değil... Onun için dua ettim. Yediğimiz dayakları anlatsam, yeter de artar bile. Vallahi, Dulsinea’nız onları bile duysa, üzüntüsünden hüngür hüngür ağlar.

– Kes sesini geveze uşak! Sen soylu aşkıdan ne anlarsın! İnsan, hiç yediği dayakları anlatır mı, aptal herif!

– İşte ben böyleyim, senyör... İşi düzeltmeye çalıştıkça berbat ediyorum. Gerçekten çok haklısınız. Şu soyluların işine bir türlü aklım ermedi gitti...

– Zaten aklın ermediği için hep affediyorum. Bırakalım bunları da mektubu yazmaya başlayayım.

Kahramanımız cebinden bir kalem çıkardı. Ancak kâğıdı bulması biraz zor oldu. Zira, mahkûmlar eşekle atın üzerinde ne buldularsa çalıp kaçmışlardı. Ceplerini biraz daha karıştırınca eline bir hesap defteri geçti. Boş sayfalarından birini çıkarıp mektup kâğıdı olarak kullandı:

– Ben mektubu yazıp bitirmedikçe ağzını açmayacaksın. Bir tek kelime edersen seni eşek sudan gelinceye kadar döverim.

– Eşek yok ki suya gitsin... Eşek deyince yüreğimin ta derinliklerini sızlattınız. Söz eşekten açılmışken, yeğeninize de bir mektup yazıp ahırdaki üç sıpayı bana bağışladığınızı söylemeniz. Toboso bizim köye çok yakın. Gitmişken sıpalarımı da alıp evime teslim etsem hiç de fena olmaz...

– Mektuba ne gerek var oğlum, bana güvenmiyor musun?

– Size güvenirim de, inatçı yeğeninize güvenmem. Elimde yazılı belge olmadıkça, vallahi şatodan bir çöp vermez bana...

– Peki, peki... Dediğin gibi olsun. Dulsinea’mnki bittikten sonra onu da yazarım.

– Senyör, ne olur ne olmaz... Ben şöyle biraz uzaklaşayım. İki mektup da bittikten sonra beni çağırırsınız.

– Aferin Sanço! En doğrusu da bu galiba...

– Haydi bana eyvallah! Size kolaylıklar dilerim, ilhamınız bol olsun...

Sanço, iyice uzaklaşıp gözden kaybolunca, kahramanımız, “En kolayı budur.” deyip önce yeğenine üç sıpayı vermesini emreden mektubu yazdı. Sonra uzun uzun düşünüp Dulsinea’ya hitaben ikinci mektubu yazdı. Farkında olmadan, şuur altından, sevdiği güzel köylü kızını yani Aldonza Lorenzo’yu hatırlamıştı... Aklı öylesine karıştı ki, Dulsinea ile köylü kızını birbirinden ayıramaz oldu. Kitabın başında söylediğimiz gibi, bu güzel köylü kızı kendisine yüz vermediği için sevgisini herkesten gizlemiş, acısını içine gömmüştü. İşte şimdi, farkında olmadan, bu acılarını dile getiriyordu:

Don Kişot’tan Tobosolu Dulsinea’ya

Pek Soylu, Güzel Hanımefendi,

Sana ulaşamamanın acısını tâ kalbinin derinliklerinde hisseden şu zavallı insanı dinle! Kendisi hasta olduğu halde sana sağlık dileklerini yolluyor. Eğer güzel gözlerin bana hâlâ hor bakmaya devam edecekse ve aşkıma değer vermeyecek ise, bil ki çok sabırlı bir insan olmama rağmen, artık bu acıya daha fazla dayanamayacağım. Seyisim sana çektiğim çileleri bir bir anlatacak. Ya beni sevdiğini söyler, normal hayata döndürürsün; ya da çilelerimle baş başa bırakır delirmeme sebep olursun.

Gönlün hangisini istiyorsa onu seçmekte serbestsin. Ölene kadar seni sevmeye devam edecek olan solgun yüzlü şövalyen

tarikh ve imza

Mektup yazma işi bitince Don Kişot derin bir ah çekti. Seyisine bağırp gelmesini söyledi. Ancak bizimkinden ses seda çıkmadı. Kahramanımız, merak edip onu aramaya çıktı. Çevreyi bir hayli dolaştıktan sonra bir de ne görsün. Tembel uşak, boylu boyunca yatmış, horul horul uyuyor...

– Seni uykucu şişko seni! diye bağırarak onu uyandırdı.

Sanço, faltaşı gibi açılmış gözlerle efendisine bakarken haykırdı:

– Muhafızlar! Yakalayın şu adamı!

Şaşıрма sırası Don Kişot’a gelmişti:

– Sanço, oğlum, kendine gel! Ne muhafızından bahsediyorsun sen, aklını mı kaçırdın?

Sanço, gözlerini bir müddet ovuşturduktan ve uykusunu dağıttuktan sonra nihayet kendine gelebildi:

– Ah, efendim, ah... Bana bağışladığınız adaya gitmiş valiliğe başlamıştım. Bir görseydiniz, inanın, şahinler gibi idare ediyordum adacığımı...

– Korkuttun beni oğlum... Kalk artık, mektup işleri tamam. Şu fazla yazı bulunanı Dulsinea’m için. Şu da yeğenime vereceğin senet...

– Peki, Senyör! Beni Rosinenta’ya bindirin de bir an evvel yola çıkayım.

– Dur hele oğlum! Bundan önce sana birkaç çile örneği göstereyim ki, gördüklerini sevgilime anlataşın...

Bunları dedikten sonra soyunmaya başladı. Olimpiyat atletleri gibi, bir tek donla kaldı. Yattı, yuvarlandı, parende attı, amuda kalktı... Ne kadar numarası varsa gösterdi... Bu arada birkaç defa donu düştü. Sanço, gördüğü delilikler karşısında güleceğini mi yoksa ağlayacağını mi bilemedi...

– Yeter, senyör, yeter Tanrı aşkına! Bir saçı uzun için bu çilelere katlanmaya değmez! Vallahi, o karıyı görünce öyle şeyler anlatacağım ki, ağzı bir karış açık kalacak! Hele istediğiniz cevabı vermesin de bak ne yapıyorum. Sarayını veya evinin damını başına yıkmazsam bana da...

– Haş, işte şu anda biri bizi dinlese, inan senin de benden aşağı kalır deli olmadığını hemen anlar!

Sakin, soylu Dulsinea'mın yanında patavatsızlıklar yapıp beni küçük düşürme! Şerefli bir şövalyenin seyisi olduğunu unutma!

– Bu konuda size bir garanti veremem. O, işin gidişatına bağlı bir şey... Haydi, senyör giyinin artık! Yoksa üşütüp iyice zıvanadan çıkacaksınız!

– Sanço, daha bir iki zor çile örneği daha göstermek istiyorum. Şu kayaların üzerine çıkıp aşağı yuvarlanayım. Ağaçlara tırmanıp daldan dala uçayım.

– Bu söylediklerinizin hepsini yapacağınızdan şüphem yok! Hiç zahmet etmeyiniz, efendim. Aynen yapmışsınız gibi Dulsinea'ya anlatacağım. Hem daha neler anlatacağım Allah bilir...

– Sanço, gözünü seveyim, Dulsinea'ma kaba davranma. O çok soylu ve nazik bir çiçektir. Sakın karın Teresa'ya yaptığın gibi bağırıp çağırma!

– Ne demek istiyorsunuz, Senyör? Yani sizinki çiçek de benimki çayır otu mu? Yoo, efendim, Teresa'ma laf söyletmem... Belki soylu filan değil, ama evimin gülü, çocuklarımın bülbülüdür o!

– Teresa bacımı ben de severim; erkek gibi kadındır! Ancak bir köylü karısı ile bir prensesi ayırdetmen gerektiğini söylüyorum o kadar. Bunda alınacak ne var?

– Şu soyluların işine aklım ermedi, gitti... Her neyse, yine de söylediklerinizi unutmamaya çalışacağım.

– Aferin, oğlum! Zaten iyi bir seyise de bu yakışır. Al şu mektupları. Sakın düşürüp kaybedeyim deme! Aksi halde hem üç sıpadan olursun, hem de görevini yerine getiremediğin için benden dayak yersin...

– Tamam, efendim! Lütfen, giyinin artık. Sizi çıplak görmeye dayanamıyorum.

Kahramanımız giyindi. Sanço'yu Rosinenta'nın sırtına bindirdi. Neler yapacağını bir kere daha tekrarlayıp onu yolcu etti.

Beş dakika geçmemişti ki, bizimki geri döndü. Don Kişot, uşağını tekrar karşısında görünce çok kızdı:

– Yine ne var beceriksiz adam!

– Şey, efendim...

– Ne diye lafı ağzında geveleyip duruyorsun! Söyle çabuk, neden geri döndün?

– Sevgili şövalyem, burası öyle kuytu bir yer ki, geri gelirken bulamam diye korkuyorum...

– Bak bunda haklısın işte! Bolca katır tırnağı keselim. Giderken bunları geçtiğin yerlere serpersin. Böylece dönüşünde yolu bulman kolay olur.

– Hay aklınızla bin yaşayın! Tam deli olduğunuza karar verdiğim zaman öyle akıllıca şeyler yapıyorsunuz ki, size haksızlık ettiğimi düşünüyorum...

– İnsanoğlunun düştüğü hatalardan biri de budur zaten. Başkalarını eleştirmekten kendisini tanıyacak zaman bulamaz... Her ne ise, bu hamur çok su götürür. İşimize bakalım.

Birlikte bol miktarda katır tırnağı topladılar. Don Kişot, seyisine, bunları ormandan dışarı çıkıncaya kadar belli yerlere serpiştirmesini söyledi.

Sanço, giderken, efendisinden kendisi için çokça dua etmesini istedi. Sarılıp koklaştıktan sonra vedalaştılar.

PAPAZ'LA BERBER İŞE EL KOYUYORLAR

Sanço, durup dinlenmeden, akşama kadar yol aldı. Hava kararmak üzereyken uzaktan bir han görüp sevindi. Nihayet midesi sıcak yemek görecekti, sırtı da yumuşak yatağa uzanabilecekti. Yaklaştığı zaman, burasının çifte dayak yedikleri Santa Hermandad'lı han olduğunu fark etti. Efendisi de yanında olmadığına göre, gözünün yaşına bakmaz, pestilini çıkarıncaya kadar döverlerdi.

Tam bunları düşünürken handan iki kişinin çıktığını gördü. Bunlar, kendi köyünden Papaz Efendi ile Berber Nikolas'tan başkası değillerdi. Sanço, onlara görünmemek için kaçmaya çalıştıysa da beceremedi. Adamlar, bizimkini hemen tanıdılar:

- Dur hele Sanço kardeş, ne diye bizden kaçıyorsun?
- Sizden değil, Hancı'dan kaçıyorum. Sebebini anlatmak uzun sürer.

Berber, şüpheli gözlerle onu süzdükten sonra sordu:

- Çok sevdiğin boz eşeğine ne oldu?
- Efendimin kurtardığı kürek mahkûmlarından biri, biz uyurken, onu çalıp götürdü.
- Vah, vah... dedi. Papaz, alaylı bir sesle, demek öyle oldu ha?
- Kutsal kitap üzerine yemin ederim ki doğru söylüyorum.
- Efendinin atı sende ne geziyor bakalım, diye sordu berber...
- İşte onu da anlatmak uzun sürer. Hem anlatsam da bana inanacağınızı sanmıyorum...

Berber dayanamadı:

- Bana bak şişko seyis! diye bağırды, Senyör Kesada'ya ne yaptın çabuk söyle!
- Ne demek istediğini anlamıyorum?
- Altınlarına ve atına konmak için onu öldürüp hangi çukura attığını soruyoruz!

Sanço, bu iki adamdan yakayı kurtaramayacağını anlayınca, başlarından geçen son macerayı, ormana kaçışlarını ve efendisinin kendisini Dulsinea'ya elçi olarak gönderdiğini bir bir anlattı.

– Efendinin sana verdiği sözleri tutacağına emin misin? Ada valiliğini unutman gerekecek herhalde...

– Yoo, yanıyorsunuz, Peder! diye itiraz etti Sanço. Efendim söz vermiş ise, mutlaka yerine getirecektir... Hiç bir şey, onu şövalyelikten vaz geçiremez. Siz efendimi yeterince tanımıyorsunuz!

Papaz onu bu yolla kandıramayacağını anlayınca, tehdit yoluna gitti:

– Eğer dediklerimizi yapmazsan, seni handaki Santa Hermandad muhafızına teslim ederiz. Ondan sonra efendin bile kurtaramaz...

– Vay başıma gelenler!

– Nedir benden istediğiniz Peder, siz onu söyleyin!

– Dua et ki, cahil ve kaba bir insan olduğun için seni ciddiye almıyorum... Yoksa, bu terbiyesizliğini sana pahalıya ödetirdim!

Sanço, onu daha fazla kızdırmamak için sesini çıkarmadı. Berber Nikolas da okuma yazma bilmeyen bir adam olduğundan Papaz'ın sözlerine fena içerlemişti. Bunu hissettirmemeye çalışarak araya girdi:

– Bence planınızı anlatmaya başlasanız iyi edersiniz Peder! Bırakın, herkesin cahilliği kendine kalsın...

Papaz Efendi, Berber'in kızdığını anladı. Zoraki bir tebessümle, şirin görünmeye çalışarak söze başladı:

- Bak Sanço kardeş! Eğer planımızın iyi yürümesinde yardımcı olursan, efendin yeniden şövalyeliğe başlayacak; böylece sen de çok istediğin adana kavuşacaksın.
- Benim efendim zaten şövalye. Hem de su katılmadık bir gezici şövalye.
- Bizi dinleyecek misin, yoksa Santa Hermandad’a teslim edelim mi seni?
- Sizi dinlemiyorum demedim ki, efendim şövalyedir dedim o kadar.
- Şimdi bırakalım bunları da, efendini dağdan aşağıya indirecek planımızı dinle! dedi ve anlatmaya başladı.
- Planı can kulağı ile dinleyen Sanço, itiraz etti:
 - Yoo, Dulsinea işini halletmeden size yardımcı olamam! Ayrıca, şatonun ahırında beni bekleyen üç sıpam var...
 - Canım sıpaların kaçmıyor ya! Senedi cebinde olduktan sonra, istediğin zaman gider alırsın. Sıpalara kavuşacağım derken adayı elden kaçıracaksın.
 - Üç sıpa için aylardır hayalini kurduğum adadan vazgeçecek kadar geri zekâlı değilim. Dediğiniz gibi sıpalar nasıl olsa çantada keklik... Peki, Dulsinea işini ne yapacağız?
 - Aman efendim, Dulsinea işi zaten başından beri masal.
 - Ne demek, masal?
 - Dulsinea diye biri yok, anlamıyor musun?
 - Siz gelin de bunu efendime anlatın. Cesaretiniz varsa, onun yanında, “Dulsinea diye biri yok.” deyin de bakın sizi ananızdan doğduğunuza pişman etmiyor mu?
 - Canım, bunu ona söyleyecek kadar da aptal değiliz herhalde... İzin ver de sözümü tamamlayayım!
 - Buyurun Peder, sizi dinliyorum!
 - Diyorum ki, Dulsinea işi nasıl olsa masal. Masalda yalan mübahlıdır. “Gittim, sevgilini gördüm, mektubunu verdim, çok sevindi.” filan dersin. “O da seni çok seviyor, aşkını herkesten gizliyor seni görmek için can atıyor.” dersin...
 - Ya, “Nerede mektubun cevabı?” derse?
 - Sen görüldüğün kadar aptal değilmişsin Sanço kardeş...
 - Efendim beni boşuna mı seyis seçti sanıyorsunuz!
 - Doğru, gerçekten iyi bir seçim yapmış. Senden âlâsını da bulamazdı... Nerede kalmıştık?
 - Mektup işinde...
 - Haa, evet! “Okuma yazması olmadığı için cevabını sözlü verdi.” dersin.
 - Okuma yazma bilmeyen soylu olur mu? O soylu bir prensistir, unuttunuz mu?
 - Yahu, sen de efendin aratmaz oldun ha! İşimizi gittikçe zorlaştırıyorsun...
 - Eğer onu inandıramazsam, dayağı siz değil ben yiyeceğim...
 - Canım, uydur bir şey işte... Ne bileyim, “Senin aşkından deli divane olmuş, okumayı yazmayı unutmuş.” dersin.
 - Amma da kuyruklu bir yalan oldu, ha!
 - Bunlara “beyaz yalan” denir, Sanço kardeş... Biliyorsun, bütün bunları sırf Senyör Kesada’nın iyiliği için yapıyoruz...
 - Kesada değil, Don Kişot! Eğer onu Kesada yaparsanız, benim ada da kuş olur, elimden uçar!

– Aman efendim, lafın gelişi öyle dedim.

– Vallahi orası hiç belli olmaz! Kim bilir, belki de doğru söylüyorsunuz...

– Sanço, efendinin yanında dura dura, sen de ona benzemişsin. Her şeyin altında bir çapanoğlu arıyorsun...

– Eee, ne demişler: “Kır atın yanında duran ya huyundan ya soyundan.”

– Tamam mı, anlaştık mı?

– Anlaşamadık desem sanki beni bırakacak mısınız? Ya Santa Hermandad’ı ya da sizi tercih edeceğim...

– İnan pişman olmayacaksın! Bu hem senin için hem de efendin için hayırlı olacak...

– Eh, ne diyeyim.. öyle diyorsanız, öyledir! Eğer bir kilise azizi olarak siz de yalan söylüyorsanız, batsın bu dünya! Ne sıpaları ne de adayı isterim o zaman...

Papaz, bu sözler karşısında verecek bir cevap bulamadı. Öyle ki, Sanço’nun deli mi yoksa akıllı mı olduğunda tereddüde düştü... Öteden beri Don Kişot’la onu “kafayı üşütmüş bir ikili” kabul ediyorlardı...

Sanço’yu ikna ettikten sonra, Papaz hana gitti. Çok geçmeden, yanında, ata bindirilmiş güzel bir kızla geri döndü. Bizimki kızı görünce hayretini gizleyemedi:

– Aman, aman! Bu ne güzel bir kız öyle! Yoksa, Dulsinea’yı mı bulup getirdiniz?

– Sanço kardeş, ne çabuk unuttun? Sana bahsini ettiğimiz, “Mikomikon Prensesi” bu işte!

– Peki, nerenin prensesi bu güzel dilber?

– Yahu, ne laf anlamaz adamsın! Mikomikon ülkesinin prensesi dedik ya!

– Hayret... Bütün soylular, oturdukları memleketin adını alıyorlar. Sanki o memleket babalarının malı! Aynı memleketin havasını, suyunu, toprağını paylaşan diğer ademoğulları sanki insan değil! Ne tuhaf şey!

– Elifi görse mertek sanan şu adamı dinleyen de bir filozof konuşuyor sanacak!

– Efendimin yanında bir ay kalsan, inan Peder, sen de filozof olursun... Çünkü, okumuş yazmış adamsın. Ben cahil olduğum için ancak bu kadar kapabildim...

– Burada oturup senin zırvalarını dinlersek, hiç bir zaman Kara Dağ’a varamayız.

– Kara Dağ da neresi, Peder?

– Efendinin inzivaya çekildiği yerin adı Kara Dağ’dır.

– Vay benim kara bahtlı efendim! Demek çile çektiğin yerin adı Kara Dağ ha!

– Yolcu yolunda gerek demişler; haydi arkadaşlar gidiyoruz!

Sanço önde, diğerleri arkada atları mahmuzladılar. Konuşa konuşa Kara Dağ’a vardılar. Bir şey bizimkinin dikkâtini çekmişti: Mikomikon Prensesi, yol boyunca, hiç konuşmamıştı... Sanço, fazla sabırlı bir adam değildi. Dayanamayıp, Papaz’a sordu:

– Saygıdeğer Peder, bizim soylu Prenses İspanyolca bilmiyor mu?

– Bilmez olur mu! Sadece İspanyolca’yı değil, İngilizce ve Fransızca’yı da su gibi konuşuyor.

– Öyle ya! Koskoca bir ülkenin prensesi olur da dil bilmez mi! Benimkisi de cahillik işte...

Sanço, kendisine prenses diye tanıtılan kızın, Papaz’ın öz be öz yeğeni olduğunu bilmiyordu. Uzak bir köyde oturduğu için onu hiç görmemişti. Tekrar sordu:

– Peki bu bilmem ne ülkesinin güzel prensesi niçin buralara kadar gelmiş? Efendimle ne alıp

vereceği var?

Bu soruya Berber cevap verdi:

– Sevgili dostum, Mikomikon prensesinin başında büyük bir dert var. Bu derde çareyi ancak efendin Don Kişot bulabilir...

– Neymiş bu dert, merak ettim doğrusu?

– Çok kötü kalpli bir dev, prensesimizin ülkesini ve tahtını elinden almış. Onu zindana hapsetmiş. Kendisi ile evlenmeyi kabul etmedikçe, serbest bırakmayacağını söylemiş. Ancak, prensesin sadık adamları nöbetçilere bolca rüşvet verip onu zindandan kaçırmışlar. Mikomikon ülkesinin yaşlı ve bilgili kâhini, prensese, “Seni bu kötü kalpli devin elinden ancak Mañçalı Korkusuz Şövalye Don Kişot kurtarabilir.” demiş. O da bütün tehlikeleri göze alarak Mañça iline kadar gelmiş. Etraftan sorup sormuş. Don Kişot’un eski dostları olduğumuz için, “Onun yerini bilse bilse Berber Nikolas’la Papaz Efendi bilir.” demişler. Uzatmayayım efendim, güzel Prensese bize gelip kendisini Mañçalı Şövalye ile buluşturmamızı istedi. Başından geçen acıklı hikâyeyi anlattı. Biz de onu kıramayıp birlikte yola çıktık. Önümüze gelen hancıya hamamcıya sorduk. Gerisini biliyorsun işte...

– Vay be! Aynı efendimin anlattığı şövalye romanlarındaki gibi bir hikâye... Yani lafın kisası, tam Mañçalı Şövalyeye göre bir macera bu!

Sonra, Prensese’e döndü:

– Sevgili Senyora! dedi, efendime gelmekle en doğru hareketi yapmışsınız... Dünyada devlerle veya büyücülerle başa çıkabilecek tek gezici şövalye benim efendimdir.

Prensese rolündeki kız, nihayet ağzını açtı:

– Bu sözleri şövalyenin seyisinden duymak beni rahatlattı, dedi.

Prensese’ten yüz bulan Sanço:

– Güzel ve soylu Senyora, affınıza sığınarak, bir şey sorabilir miyim?

– Sor, dedi Prensese.

– Acaba adımı aklımda tutamadığım ülkenizde efendime hizmetlerinin karşılığında, çünkü o kötü devini anasından doğduğuna pişman edeceğinden eminim, bağışlayabileceğiniz bir adanız var mı?

– Hem de birkaç tane! Beni o devin elinden kurtardığı takdirde, seve seve birini bağışlarım.

– İşte bunu duyduğuma çok sevindim, Prensese Hazretleri. Çünkü, efendimin bana bir ada bağışlayacağına dair sözü var...

– Efendine de sana da yetecek kadar adam var; hiç merak etme seyis efendi.

– Efendimin dünya malında gözü yoktur. O, karşılık beklemeden iyilik yapar. Kendisine vereceğiniz adayı kabul etmeyeceğini şimdiden söyleyebilirim. Ama bana bağışlayacağınız küçük bir adaya hayır demez...

Böyle konuşa konuşa Kara Dağ’ın eteğine kadar geldiler. Sanço, efendisinin mutlaka uygun durumda olmadığını, kim bilir ne delilikler yaptığını bildiği için şu teklifte bulundu:

– Beyler, siz burada bekleyin. Ben önden gidip efendime Dulsinea’dan getirdiğim güzel haberleri ulaştırayım ki, kendisine gelsin. Sonra adımı aklımda tutamadığım bilmem ne ülkesinin prensesinden - sevgili Senyora kusuruma bakmasınlar- bahsedip mevzuyasınıdırayım. Ondan sonra gelir sizi çağırırım. Prensese:

– Çok tedbirli bir insansınız, sizi sabırsızlıkla bekleyeceğiz, dedi Sanço, Rosinenta’yı mahmuzlayıp ormana daldı. Kavuşacağı adanın sevinciyle sanki bulutların üzerinde uçuyordu. Öyle dalgındı ki,

berberin kendisini takip etmekte olduğunu bile hissetmiyordun...

Bizimki, yola serptiği katır turnaklarını izleyerek Don Kişot'u kolayca buldu. Buldu bulmasına ama, onu görür görmez de yüreği cız etti... Zavallı, bir kayanın üzerine tünemiş öylece bekliyordu. Yüzü iyice sararıp solmuş, adeta canlı cenazeye dönmüştü. Seyisini görünce gözleri parladı. İlk sorduğu soru şu oldu:

– Dulsinea'mdan ne haber?

– Haberler iyi! dedi Sanço, hem de beklediğinizden daha iyi...

– Bana yeniden hayat verdin, sevgili oğlum! Demek sevgilimi gördün, kendisine mektubumu verdin, öyle mi?

– Evet senyör! Hem de elimle koymuş gibi kolayca buldum onu... Mektubunuzu alınca ne kadar sevindi bilemezsiniz. Öptü, kokladı ve sonra nedimesine vererek okumasını söyledi.

– Sanço oğlum, bütün bu söylediklerinin doğru olduğuna emin misin? Rüya filan görmüş olmayasın!

– Amma yaptınız, senyör! Rüya ile gerçeği ayıramayacak kadar aptal mıyım?

– Devam et, lütfen! Dünyanın krallığını verseler bu kadar sevindiremezlerdi beni!

Sanço anlattıkça, Don Kişot'un yüzüne kan geliyor; bir canlılık kazanıyordu. Papaz'la Berber'in öğrettiği gibi bol keseden attı durdu... Dulsinea masalını bitirip Mikomikon Prensesi'ni anlatmaya gelince, ağaçlıkların arkasından acayip kılıklı bir adam peyda oldu. Bu, bizim berberden başkası değildi. Sakal takıp kıyafet değiştirdiği için Sanço bile onu tanıyamamıştı...

Don Kişot, adamı görür görmez, kılıcına el atıp haykırdı:

– Dur orada ey yabancı! Kimsin, burada ne işin var?

– Pek saygıdeğer senyör şövalye! diye söze başladı Berber. Ben sizin hakir bir kölenizim. Yaveri bulunduğum Mikomikon Prensesi, beni size gönderip kendilerini huzura kabul etmenizi rica ediyorlar.

– Ben de size tam bunu anlatmak üzereydim, dedi Sanço... Zavallının kötü kalpli bir devle başı dertteymiş.

Don Kişot'un sevincine diyecek yoktu. Tebessüm ederek seyisine şöyle dedi:

– Gördün mü, oğlum Sanço! Aynı günde iki büyük sevinci birden yaşıyorum...

Sonra, yaver kılığındaki Berber'e döndü:

– Prensesiniz Senyora alteslerine söyleyiniz, kendisini burada kabul etmekten şeref duyacağım!

– Allah kılıcınıza güç versin senyör şövalye! Bu iyiliğinizi ömür boyu unutmayacağız, diyen berber, arkasına bakmadan geldiği yoldan geri döndü.

Çok geçmeden, kızla birlikte görüldü. Üzengisinden tutarak attan inmesine yardım etti. Prenses, gelip şövalyenin önünde diz çöktü:

– Ey şövalyeliğin yaşayan âbidesi! Bana yardım edeceğinizi vadetmedikçe buradan kalkmayacağım, karşınızda dünyanın en talihsiz ve bahtsız prensesini görüyorsunuz. Ona ancak siz yardım edebilirsiniz...

Don Kişot, kızı yerden kaldırmaya uğraştı ise de başaramadı. Kendisi de diz çökmek zorunda kaldı ve yüz yüze geldiler...

– Prenses, ben sizin kölenizim, ricanız benim için emirdir.

– O halde beni o kötü devin elinden kurtarmadıkça, başka hiçbir şey için kılıcınıza el atmayacağınıza söz veriniz. Sizden bu sözü almadıkça yerden kalkmayacağım!

– Size şövalye sözü veriyorum ki, o hain devin kellesini gövdesinden ayırmadıkça, başka hiçbir şey için kılıcıma el atmayacağım! Lütfen, yalvarıyorum size, kalkın artık yerden!

Kız yerden kalkarken şövalye ona yardım etti. Sanço, adasına kavuşmuş gibi bağırdı:

– Prenses Senyora! Efendim yemin ettiğine göre devi ölmüş bilin!

– Sen de kendini adana kavuşmuş bil, dedi kız...

Don Kişot, prensesin söylediği son cümleyi duyunca seysisine döndü. Kızgın bir sesle:

– Aç gözlü, saygısız uşak! diye bağırdı. Bunu bana nasıl yaparsın? Prensesin önünde beni küçük düşürmeye utanmıyor musun?

– Ah Senyora, yaktınız beni! diye inledi Sanço. Adadan bahsetmenin sırası mıydı şimdi? Vallahi, soylusu da soysuzu da gevezelikte aynı bu kadın milletinin...

Bizimki, başına gelecekleri bildiği için, kaçıp prensesin arkasına saklandı. Şövalye, burnundan soluyordu:

– Sakın ağzını bir daha açayım deme! Konuştukça çam deviriyorsun, şapşal uşak!

– İyi vallahi... Her şey yolunda iken “Sevgili Sanço Kardeş”, işler kötüye gidince “Şapşal Uşak” oluyoruz!

Prenses rolündeki kız, gülmemek için kendini zor tutuyordu. İşi tatlıya bağlamak maksadıyla duruma müdahale etti:

– Affetmek, büyüklüğün şanıdır senyör şövalye. Hatırım için iyi kalpli seysisinizi bağışlamanızı rica ediyorum. Zira, benden ada filan istemiş değildir. Hakkınızda o kadar çok şey duydum ki, Sanço’ya bağışlamayı vadettiğiniz ada da bunların içinde...

– Soylu Prenses’im, siz onu yeterince tanımıyorsunuz. Yüz buldu mu, astarını ister. Bazen uşak olduğunu unutup ortağımış gibi benimle pazarlığa tutuşur. Eğer, kendisine gösterdiğiniz yakınlıktan dolayı sizden bir ada istemiş olsaydı, buna hiç şaşmazdım!

Berber, bir an önce yola çıkmak için yaver rolünü tekrar takındı:

– Sevgili prensesim! O kara vicdanlı dev, mutlaka kaçtığınızı öğrenmiş; halkınıza etmedik zulüm bırakmamıştır. Yiğit şövalyemiz, lütfedip yola çıkmamıza izin verirlerse kendisine müteşekkir kalacağız...

– Yaverim çok haklı, asil şövalye hazretleri. Devın başını gövdesinden ayırdığınızı görmedikçe içim rahat etmeyecek, halkım işkence altında inlerken gözüme uyku girmeyecektir...

– Sizin şu üzüntünüz, deve olan kinimi bir kat daha arttırmış bulunuyor, güzel Senyora! Onunla bir an önce karşılaşabilmek için sabırsızlanıyorum. Hemen yola çıkalım.

Don Kişot, silahlarını sıkılayıp Rosinenta’sına atlayınca; Sanço yaya kaldı. Berber’in de yaya olması, onu bir parça teselli ediyordu. Prensesle Mançalı Şövalye önde, diğer ikisi yaya yola koyuldular. Ormandan çıkıp düze indiklerinde Papaz’la karşılaştılar. Kahramanımız onu görünce çok şaşırıldı:

– Sevgili dostum, bu ne tesadüf! Hayrola, ne işiniz var buralarda?

– Soylu altesleri Mikomikon prensesinin sizi aradığını bildiğimden onu takip ettim. Bu hareketimi hoş göreceğinizi umarım. Zira sizi çok özledim. Ayrıca, şöhretinizin İspanya sınırlarını aşmış olmasından gurur duydum..

Bu son sözler, Don Kişot’un çok hoşuna gitmişti:

– Şöhret peşinde koşan biri olmadığını çok iyi bilirsiniz sevgili Peder! Nerede göz yaşı, nerede kanayan bir yara var ise; oraya koşmak benim için zevktir. Bunun için kimseden en ufak bir menfaat beklemiyorum.

– Ama kendi rızaları ile bir adacık verirlerse hiç fena olmaz! dedi Sanço...

Don kişot, beklemediği bir sırada, uşağının yaptığı bu münasebetsizliğe çok kızdı. Mızrağını kaldırdığı gibi onun başına indirdi. zavallı seyis, neye uğradığını bilemeden yediği darbe ile yere yıkıldı.

– Ne kızılıyorsunuz, efendim! Eğer siz böyle savaşmaya devam ederseniz, ömrümün sonuna kadar vadettiğiniz adama kavuşamayacağım demektir... Söyleyin dostlar, haksız mıyım?

Yattığı yerden söylediği bu sözlere, prenses de dahil, herkes hak verdi. Berber onun kalkmasına yardım etti. Don Kişot, etraftakilere ayıp olmasın diye, sesini çıkarmadı. Ancak, her halinden, seyisine küstüğü belli oluyordu.

Ovada iki saatten beri yol alıyorlardı ki, karşıdan eşeğe binmiş bir adamın geldiğini gördüler. Sanço, nerede eşekli birini görse, kendi boz eşeğini hatırlamadan edemiyordu. Adam iyice yaklaşıncı, eşeği de binicisini de tanıdı. Yüreği heyecandan ağzına geldi:

– Sevgili efendim, bütün kutsal şeyler üzerine yemin ederim ki, şu gelen benim eşeğimdir! diye bağırdı, üstündeki de hürriyetine kavuşturduğunuz kürek mahkûmlarından biridir!

Adam da bizimkileri tanımış, eşekten atladığı gibi tabanları yağlamıştı. Öyle bir kaçıyordu ki, arkasından değme atlı yetişemezdi...

Don Kişot, yolun ortasında, binicisiz kalan eşeği yakaladı. Getirip sahibine teslim etti. Sanço, kral hazinesine kavuşmuş gibi, sevinçten uçuyordu. Koşup eşeğinin boynuna sarıldı:

– Ah benim can yoldaşım! Nihayet sana kavuşabildim! Söyle bakayım, o haydut herif sana çok eziyet etti mi? Yoksa seni sattığımı mı düşündün! Karşılığında değil üç sığa, üç kese altın verseler senden vazgeçmem..

Orada bulunanlar, Sanço'nun eşeği ile sarmaş dolaş olmasına katıla katıla güldüler. Papaz Efendi:

– Sevgili dostum, bu mahkûm hikayesi de ne oluyor? diye sordu.

Bu soru, kahramanımızın hiç hoşuna gitmemişti. Seyisinin gevezelik etmesine tekrar kızmış, bağıırıyordu:

– Be hey sersem uşak! Senden mahkûmları soran mı oldu? Aklının ermediği şeylere ne diye burnunu sokuyorsun?

Sanço'nun yediği mızrak acısı hâlâ gitmemiş olduğundan, şamar oğlanı gibi elleriyle kafasını örtüp, papazın arkasına saklandı. İşin tuhaf tarafı, söylenmeğe devam ediyordu:

– Yalan mı yani! Kralın muhafızlarıyla savaşıp, ellerindeki kürek mahkûmlarını serbest bırakmadınız mı?

– Şövalyeliğin Ş'sinden anlamadığın nasıl da belli oluyor! Zincire vurulmuş o insanlar, suçsuz olduklarını söyleyip, kendilerini kurtarmam için yalvardılar... Hangi şartlar altında olursa, olsun birileri benden yardım isteyince, onları geri çeviremeyeceğimi sen de pekâlâ biliyorsun.

Papaz, tekrar söz aldı:

– Kralın muhafızlarına kılıç kaldırmanın, krala isyan etmek olduğunu bilmiyor musunuz?

– Bir yerde haksızlık varsa, kral mıral dinlemem! O insanlar, günahkar da olsalar, değil mi ki kendi arzuları dışında zincire vurulmuş, zorla kadırgalarda kürek çekmeye mahkûm edilmişlerdir...

Gezginci bir şövalye olarak, duruma el koymaktan başka çarem yoktu. Ben doğru olanı yaptım!

– Ya şimdi kral muhafızları veya Santa Hermandad okçuları sizi aramaya çıkmışlarsa?

– Dünyanın bütün muhafızları da önüme çıksalar, sevgili Senyoraya verdiğim sözü yerine getirmekten beni alıkoyamazlar...

Mikomikon Prensesi rolündeki kız, şövalyenin cesareti karşısında hayrete düştü. Onun gerçeklerden kopmuş bir zırdeli olduğuna iyice kanaat getirdi. Yine de Amcasının yardım teklifini kabul ettiği için hayırlı bir iş yaptığına inanıyordu...

Papaz, şövalyeyi daha fazla kızdırmamak için mahkûm hikayesini orada kesti. Lafı değiştirip, kötü kalpli deve getirdi:

– Sevgili dostum, bu cesaret sizde oldukça, Mikomikon ülkesine kan kusturan o devin de hakkından geleceğinize inanıyorum...

– Eğer büyülü değilse, bu efendim için peynir ekmek yemekten daha kolay bir iştir, dedi Sanço, dua edelim ki, o kötü dev büyülenmiş filan olmasın. Çünkü ne kadar büyülü işe girmiş isek, temiz bir dayak yiyip öyle ayrılmışızdır...

– Hay patavatsız herif hay! diye bağırdı kahramanımız, sana adam gibi konuşmasını bir türlü öğretemedim gitti! Bütün büyücüler başına üşüşün, e mi!

– Kızmayın efendim! Ben sadece bildiğimi söyledim.

– İyi de aptal uşak, her doğruyu öyle rastgele her yerde söylemek doğru mudur?

– Af buyurun! Ben ne soylu biriyim, ne de gezici şövalyeyim. Öyle ince işlere aklım ermez... Her gün falakaya da yatarsanız, doğru bildiğimi söylemeden duramam. Onun için, siz siz olun, bana asla sırrınızı açmayın...

– Ne büyük günah işledim ki, böyle odun kafalı bir uşağa düştüm! Gezici bir şövalyenin şerefi, yanındaki seyisle ölçülür. Bu görgüsüz keçi çobanı, şerefimi iki paralık etti...

– Yoo, senyör! Bu kadarı da fazla! Keçi çobanlığı yapmak, kötü bir şey mi? Şerefli olmam için, tembel tembel oturup hazırdan mı yemem lâzımdı. Ne demek istediğim ortada... Daha fazla konuşmak istemiyorum!

– Gördünüz mü lafın ucu kendisine dokundu mu, filozof kesilir köftehor! Aynı hassasiyeti efendisine de gösterse ne olur!

İki ortağın, delilikle akıllılık arasında zik zak çizmeleri herkesi şaşırıyordu... Sanço'yu eşeğine bindirdiler. Yola devam etmek için şövalyeden izin istediler.

Mançalı Don Kişot'a sık sık iltifatlar ederek üç saat kadar yol almışlardı ki, kahramanımızla seyisinin katırcıdan ve kötü huylu kızdan dayak yedikleri hana geldiler. Akşam karanlığı bastırmak üzere olduğundan burada geceleme istiyorlardı. Tabii, bunun için yine Don Kişot'tan izin istemeleri gerekiyordu. Prenses'in yaveri, yani bizim Berber, protokol icabı söz istedi:

– Sayın şövalye hazretleri, Prensesimiz çok uzun bir yoldan geldiği için fazla yoruldu. Eğer izin verirsiniz, bu geceyi handa geçirmek ve sabah erkenden yola çıkmak istiyoruz.

Efendisinin cevap vermesine fırsat kalmadan Sanço ileri atıldı:

– Ağalar, yolcu yolunda gerek... Prensesimizin halkı o kötü devin elinde işkence çekerken, bizim hanlarda, şatolarda keyif çatmamız hiç de asilce bir davranış olmaz!

Don Kişot, seyisinin damdan düşer gibi söze karışmasına çok kızdı:

– Be terbiyesiz uşak! Ne zaman adam gibi susmasını öğreneceksin? diye bağırdı.

– Fakat, senyör! Hani katırcı var ya, filan...

– Kes sesini! Yoksa...

– Kötü kız var ya, falan...

– Neler saçmalıyorsun, Tanrı aşkına!

– Vallahi efendim.. Eğer, “Her doğruyu rastgele yerde söylemek doğru değildir.” dememiş olsaydınız...

Mançalı Şövalye, seyisinin ne demek istediğini anlamış; ancak anlamazdan gelmeyi tercih etmişti. Prens’e döndü:

– Güzel Senyora, uşağım bazen böyle saçmalar... İnanın o zaman ne demek istediğini ben bile anlayamam. Lütfen, bu zavallının kabalığını hoşgörün. Geceyi şatoda geçirmek istiyorsanız, rahatınızı temin etmek boynumuzun borcudur. Şato sahibi, soylu bir derebeyidir. Kendisini tanırım. Bana büyük saygısı vardır. Karısı da çok alçak gönüllü bir Senyora’dır. Size hizmet etmekten şeref duyacaktır.

– Sizin yanınızda kendimi emniyette hissediyorum, senyör... Nasıl isterseniz öyle olsun.

Kahramanımız önde, diğerleri arkada hanın avlu kapısından içeri girdiler. Sanço, eşeğinin yularını çekerek geriye kalmış, eşikte durmuş, neler olup biteceğini gözlüyordu. Hancı, daha önce papazdan bolca bahşiş almış olduğundan saygı ile yerlere kadar eğildi. Don Kişot, bu saygıyı kendisine gösterdiğini zannederek teşekkür etti. Prens’in şatoda geceleme istediğini, onun rahat etmesi için ne gerekiyorsa yapılmasını söyledi.

Adam, tekrar yerlere kadar eğildi:

– Gezici bir şövalye ile bir prensesi ağırlamaktan şeref duyarım, dedi.

İşlerin yolunda gittiğini gören Sanço, korka korka kalabalığa karıştı. Hancı, içeri girmiş, hizmetçilere emirler yağdırıyordu. Bu arada ilk yaptığı iş, kötü ahlaklı kızına ortalıkta görünmemesini söylemek oldu...

Yemekler yendikten sonra, herkes odasına çekildi. Berberle papaz, Don Kişot’a görünmeden prenses rolündeki kızın odasına girdiler. Ertesi gün yapacakları işleri konuştular. Ancak, şövalyeyi evine götürebilmek için iyi bir sebep bulamadılar. Tam bu sırada, hanın avlusundan bir gürültünün geldiğini duydular. Berber, ne olup bittiğini anlamak için, başını pencereden dışarı uzattı. İki çift öküze koşulmuş kocaman bir köylü arabasının içeri girmiş olduğunu gördü. Bunu diğerlerine de haber verince, Papaz’ın aklına çok parlak bir fikir geldi.

– Tamam, buldum! diye bağırdı. Fikrini açıklayınca, yeğeni ile Berber onu buluşundan dolayı tebrik ettiler.

Papaz’ın planı şuydu: Sahibini ikna edip arabayı iki günlüğüne kiralayacaklar. Hancı’dan yeteri kadar ağaç parçaları satın alıp bunlarla bir kafes yapacaklar. Kafesi arabaya yükleyecekler. Sonra beyaz çarşaflara bürünüp kahramanımızın odasına girecekler. Onu tuttıkları gibi aşağıya götürüp kafese kapatacaklar. Planın devamına gelince... Onu da, gelin olaylar sırasında birlikte görelim.

Berber’le Papaz aşağıya indiler. Hancı’yı da yanlarına alarak arabanın sahibine gittiler. Çok hayırlı bir iş için arabasını iki günlüğüne kiralamak istediklerini söylediler. On altına onu razı ettiler. Hancı ile anlaşmaları da zor olmadı. Adam, istedikleri ağaçları bulup getirdi. Kafesi zamanında yetiştirebilmeleri için iki adamını yanlarına yardımcı olarak verdi. Fazla gürültü çıkarmadan çalışmalarını söyledi.

– O deli şövalyenin uyanıp ortalığı birbirine katmasını istemiyorum, dedi...

Dört adam, kısa zamanda, sağlam bir kafes yapıp onu arabanın üzerine yüklediler. Bütün bu işler olup biterken, kahramanımız her şeyden habersiz horul horul uyuyordu. Yediği dayaklar, çektiği çileler zavallıyı öyle halsiz düşürmüştü ki, yanında top atsalar uyanacağı yoktu.

Bizimkiler, işlerini bitirdikten sonra hancıdan dört tane beyaz çarşaf istediler. Hem kendileri hem iki yardımcıları çarşafı büründüler. Yukarı çıkıp Don Kişot'un odasına daldılar. Berber onu öyle bir bağladı ki, kahramanımızın kıpırdayacak hali kalmadı. Son düğümü fazla sıkılmış olacak, Mançalı Şövalye inleyerek gözlerini açtı. Açması ile çılgılığı basması bir oldu:

– Sizi it döllerini sizi! Korkak Freston sizi göndereceğine, cesareti varsa kendisi gelip benimle kozunu paylaşsın! Tez, şu ipleri çözün! Yoksa, hepinizi ananızdan doğduğunuza pişman ederim.

Hayalet adamlar, Don Kişot'un tehditlerine aldırmadan, karga tulumba onu aşağıya indirdiler. Kafesin kapağını açıp içeriye soktular. Sonra da üzerinden kilitlediler.

Berber, sesine boğuk bir ton vererek şöyle dedi:

– Ey şövalyelik mesleğinin son temsilcisi! Freston, senin düşmanın olduğu kadar bizim de düşmanımızdır. Seni büyük bir tehlikeden kurtarmak için gelmiş bulunuyoruz. Biz, iyiliğini isteyen şövalyelerin ruhlarıyız. Kara Dağ'da çektiğin çilelerin haberi bize ulaştı. Katlandığın acıların mükâfatı olarak, seni koruma altına alıyoruz. Mikomikon prensesine verdiği sözü de biz üzerimize alıyoruz. Çünkü o dev büyüdür. Hakkından ancak biz geliriz... Bir şövalye, üstadlarına fazla soru sormaz! Bize itimat et ve sesini çıkarma!

Kahramanımız, duyduklarından manevi bir haz aldı. Ağzını açıp tek kelime söylemedi. Hayaletlerden biri yukarı çıkıp Sanço'yu uyandırdı. Zavallının, çarşafa bürünmüş adamı görüp ne hallere girdiğini varın siz düşünün...

Araba yola çıkıp handan biraz uzaklaşınca, bizimkiler hayaletlerden ikisini geri gönderdiler. Bunlar, hancının yardım için verdiği iki hizmetçiden başkası değillerdi. Cepleri bahşişle dolu olduğundan görevlerini severek yapmışlardı...

Papaz'ın yeğeni, hana yakın bir çiftlikte oturduğundan, kendisini merak etmemelerini, sabah olunca kolayca evine gidebileceğini söylemişti. Mançalı Şövalyenin iki eski dostu, arabayı köylere doğru sürdüler. Sanço da eşeğinin sırtında onları takip ediyordu. Bir ara efendisine yaklaşıp şöyle dedi:

– Ah, gözümün nuru sevgili efendim! Nedir bu başımıza gelenler! Ne zaman güzel bir macera ile karşılaşsak, büyücüler gelip işimizi berbat ediyorlar!

– Sus, sevgili oğlum! Başıma öyle bir devlet kuşu konmuş bulunuyor ki, bunu sana anlatmam çok zor. Sadece, beni buraya kapatanların büyücü olmadığını bil yeter... Gerisine karışma!

– Ama, Senyör... Araba bizim köye doğru gidiyor?

– Hiç önemli değil! Bizi götürönlör, ne yaptıklarını biliyorlar.

Güneş tepelerin üzerinde iyice yükseldiğinde, araba da köye girmiş bulunuyordu. Don Kişot'un, böyle sirk hayvanı gibi, bir kafese kapatılmış olarak getirildiğini gören köylüler, koşarak yeğenine haber verdiler.

Sanço, şimdilik yapabileceği bir şeyi olmadığını düşünerek, efendisinden izin istedi. Eşğini dehleyerek evinin yolunu tuttu.

Kahramanımızı taşıyan araba şatoya yaklaştığında, yeğenle kahya kadın da koşarak onu karşılamaya çıktılar. Don Kişot, iki gün boyunca aç, susuz bir halde, hem de bağlı olarak, yolculuk yaptığından iyice halsiz düşmüştü. Ağzını açıp ev halkına cevap verecek gücü kalmamıştı.

Hayaletler onu odasına taşıdılar. Yatağına yatırdılar. Bağlarını çözüp serbest bıraktılar. İşleri bitmiş olduğundan gözden kayboldular...

Şato halkının Papaz'la Berber'in çevirdiği dolaplardan haberleri vardı. Hayalet kılıklı adamları gördükleri zaman hayret etmeyişlerinin sebebi buydu. Bizimkiler, Mançalı Şövalyenin odasından çıktuktan sonra üzerlerindeki çarşafı çıkardılar. Kahya kadına güzel ve gıdalı yemekler pişirerek efendisini iyi beslemesini söylediler. Papaz:

– Kahya bacı, dedi, bir müddet için Senyör Kesada'yı görmesek belki geçmişi daha kolay unuttur. Yalnız dediğimizi unutma, ona iyi bak ki yüreği ve beyni güçlensin, böylece normal hayata dönebilsin.

– Hay hay Peder, elimden geleni yaparım dedi. Kahya kadın, Tanrı sizden razı olsun. Bu iyiliğinizi nasıl öderiz...

– Emeklerimizin ve zahmetlerimizin hepsi efendinize helal olsun. O iyi bir insandır. Yeter ki, planımız hedefine ulaşsın. Bundan sonra dua etmekten başka elimizden bir şey gelmez... İyileşme emareleri başlayınca bize mutlaka haber ver. Gelip kendisini ziyaret edelim.

– Olur Peder. Merak etmeyin, iyileşir iyileşmez size haber ulaştırırım.

Berber'le Papaz, çok hayırlı bir iş yapmış olmanın gönül huzuru içinde evlerine gittiler. Kahya kadın da efendisine yemek pişirmek üzere mutfağa indi.

Biraz da Sanço Panza'dan bahsedelim: Efendisinden izin aldıktan sonra doğruca evine gitti. Karısını ve çocuklarını görmek için can atıyordu. Teresa onu eşikte görür görmez feryadı bastı:

– Amanın, amanın! Gözlerime inanamıyorum! Çocuklarımın babası geldi!

– Nasılsın bakalım karıcığım?

– Kocasız bir kadın nasıl olursa öyle... diye sitemli bir cevap verdi Teresa.

– Ne demek istiyorsun?

– Kızma canım, “Çocuklara hem babalık hem de annelik yapmak kolay değil.” demek istedim... Sen neler yaptın bakayım? Ceplerin para, çantan hediyeler dolu olarak gelmişsindir inşallah... Şu yamalı elbise ile komşu kadınlara daha fazla görünmek istemiyorum. Çocukların da elbiseleri ve ayakkabıları iyice eskidi.

– Ah karıcığım! diye inledi Sanço. Gezici şövalyelik zannettiğin kadar para getiren bir meslek değil. Ama şöhreti ve dayağı bol...

– Desene gittiğin gibi, meteliksiz geri döndün! Keçi çobanlığı, şu ne idüğü belli olmayan seyislikten daha iyiydi. Ne diye o deli herifin arkasına takılıp gittin? Artık aklını başına toplamanın zamanı geldi de geçiyor bile. Çiftinin çubuğunun başına geç.

– Yoo, Teresa! Efendim bir krallık ele geçirdiği zaman, bana da bir ada bağışlamayı vâdetti. Adama kavuşmadan seyisliği bırakmayı benden isteme! Şunun şurasında ne kaldı ki...

Okul yüzü görmemiş olan kadın sordu:

– Bu ada dediğin de ne ki? Yenilir içilir bir şey mi? Satsan kaç para eder?

– Ne yenir ne içilir, ne de satılır bir şeydir. Ada demek, şanlı şerefli bir saltanat demektir.

Teresa'nın kafası iyice karıştı:

– Bilmece gibi laflar ediyorsun: Şanlı şerefli bir şey ama; yenmiyor, içilmiyor... Satsan satamıyorsun? O deli şövalyenin yanında kalalı, sen de kafayı bozmuşsun anlaşılın. Vah zavallı kocacığım, vah!

– Karıcığım, bırak da anlatayım. Efendim bana vâdettiği o adayı bağışladığı zaman ben vali yani kont gibi bir şey olacağım, sen de kontes olacaksın. Kontes demek, kraliçe veya prenses gibi bir şey işte... Kralın sarayı gibi bir şatoda oturacağız. Hizmetçilerimiz olacak. Pek çok paramız ve malımız olacak. Kadife elbiseler giyecek, atlı arabalara bineceksin...

– Ay, ay! Tutun beni bayılacağım... Sen iyice kafayı üşütmüşsün, ayol! Keçi çobanından kral, eli nasırlı köylü karısından kraliçe olduğu nerede duyulmuş? İkimiz de anlamayız bu işlerden!

– Efendim Don Kişot, olur diyorsa olur! Sen ondan daha iyi mi bileceksin! Hem, vali olunca okuma yazma bilmeye ne gerek var! Her valinin bir mektupçusu olurmuş. Mektuplarını o yazar, gelenleri de o okurmuş...

– Aklım bu işe hiç yatmadı ama... Madem öyle diyorsun, öyle olsun bakalım. Ama bilmiş ol ki, beklemeye tahammülüm kalmadı. Şu valilik mi, kontluk mu her neyse, bir an önce olsun. Yoksa ben yapacağımı bilirim!

– Tamam, karıcığım! Sen hiç merak etme... Efendim biraz kendisini toparlasın, hemen sefere çıkarız. Onun bir krallık ele geçireceğine ve bana da bir ada bağışlayacağına hiç şüphem yok...

Sanço, karısını böylece ikna ettikten sonra evin eksiklerini tamamlamak üzere kolları sıvadı. Önce ahırını güzel temizledi. Boz eşeğin önüne taze saman ve yulaf koydu. Sonra evin etrafını çevreleyen çiti tamir etti.

Birikmiş işleri tamamlaması iki gününü aldı. Bu arada efendisini iyice özlediğinden, onu görmek için can atıyordu... Bir bahane uydurup evden uzaklaştı. Doğruca Senyör Kesada'nın şatosuna gitti.

Don Kişot'un evde kalmış yeğeni bizimkini kapıda görünce önüne dikildi. Onu içeri almak niyetinde olmadığı her halinden belli oluyordu:

– Dur bakalım, şişko köylü! diye bağırdı, birazcık aklın varsa paşa paşa geldiğin yere geri dönersin!

– Çekil önümden, ben ancak efendimden emir alırım!

Kahya kadın bağışmaları duymuş, yeğene yardım etmek için koşarak gelmişti. O da Sanço'ya kafa tuttu:

– Ne laftan anlamaz adamsın! Bas git evine! Efendimi bu hale getiren sensin, kahrolası şişko!

– Hop hop, kendine gel kadın! Ağzından çıkanı kulağın duysun! Şövalyeyi görmeden şuradan şuraya adımımı atmam!

Don Kişot, seyisinin sesini tanımış, yattığı yerden bağıırıyordu:

– Bırakın gelsin! Kadınlar ne zamandan beri erkeklerin işine karışmaya başladılar! Oraya gelirim ikinizi de tepelerim, bilmiş olun!

Kahya kadınla yeğen duydukları sestten ürktüler. Gerçekten yerinden kalkıp gelirse, ne yapacağı belli olmazdı... İstemeye istemeye Sanço'ya yol verdiler. Bizimki sallana sallana efendisinin odasına girdi. İki dost birbirlerine sarılıp hasret giderdiler.

Yeğen, koşarak Papaz'a gitmiş; seyisin şatoya geldiğini ve efendisinin aklını çelmek için odasına girdiğini haber vermişti. Papaz, bunları duyunca:

– Hay lanet herif, diye bağırdı, pişmiş aşa su katmak diye buna derler!

Vakit geçirmeden cübbesini giydi. Giderken berbere uğramayı da ihmal etmedi. İkisi birlikte şatoya geldiler. Onlar içeri girdiğinde Don Kişot'la Sanço tekrar kaçmak için plan yapıyorlardı...

Kahya kadın papazı görünce yalvaran bir sesle:

– N’olursunuz Peder... dedi, şu deli şişkoyu efendimden uzaklaştırın! Yoksa, ne yapıp yapar Senyör Kesada’mızı yine yoldan çıkarır.

– Hele sabret Kahya bacı, içeri girip neler olduğuna bir bakalım... diyerek Don Kişot’un odasına doğru yürüdü. İçeri girebilmek için kapıyı çaldı. Ancak, iki ortak hiç birşey duymamış gibi konuşmalarına devam ediyorlardı. Öyle ki, Papaz’la Berber odaya girdikleri halde, onları görmemiş gibi davrandılar:

– Ya demek öyle! dedi Don Kişot.

– Evet Senyör, öyle... diye devam etti Sanço, bizimkisi delilikten başka bir şey değilmiş! Artık bu saçma şövalyelik maceralarını terkediyor, çiftimin çubuğumun başına dönüyorum.

– Haklısın Sanço kardeş.. diye onu tasdik etti eski efendisi, bizimkisi delilikten başka bir şey değil.. Ben de aynı fikirdeyim. Kendimi toparlar toparlamaz üzdüğüm ev halkından ve dostlarımdan – özellikle Papaz Efendi’den ve Berber Nikolas’tan– özür dileyeceğim. O saçma sapan şövalyelik mesleğinden vazgeçtiğimi söyleyeceğim.

– Tanrı’ya şükürler olsun! diye bağırdı Papaz.

– Evet, binlerce şükürler olsun! dedi Berber.

Don Kişot onları yeni görmüş gibi yatağından doğruldu:

– Ne diye geldiğinizi haber vermediniz, sevgili dostlarım? Sizi gördüğüme çok sevindim... Hele gelin şöyle yanıma oturun, biraz hasret giderelim.

– Senyör Kesada, istemeyerek kulak misafiri olduğumuz sözler karşısında ne kadar sevinç duyduğumuzu anlatamam...

– Evet, aziz Peder... Acı ama gerçek. Geç de olsa bir delilik yaptığımızı kabul ediyor ve sizi üzdüğümüz için özür diliyoruz.

– Efendim, dostluk dediğin kötü günde belli olur... Biz sizi şövalyelik zamanınızda bile unutmadık. Çok şükür dualarımız kabul oldu...

– Sadece dua mı ettiniz, Peder? dedi Sanço.

Papaz, bu münasebetsiz köylünün ne demek istediğini çok iyi anlamıştı, ama anlamazlıktan geldi:

– Şu şakacılığından bir türlü vazgeçmiyorsun Sanço kardeş... dedi, ama boş ver, sana yakışıyor!

Don Kişot dahil, hepsi bu cevaba güldüler. Papaz, Mançalı Şövalyenin gerçekten iyileşip iyileşmediğini anlamak için lafı döndürüp dolaştırıp yine şövalyeliğe getirdi:

– Senyör, öyle meşhur oldunuz ki, maceralarınız bütün İspanya’da dilden dile dolaşıyor.

– Rica ederim Peder bırakalım bunları! Daha ciddi şeylerden bahsedelim... Yaptığım delilikleri hatırlatıp beni daha fazla mahçup etmeyin!

Papaz, Senyör Kesada’nın iyice akıllandığına kanaat getirip ondan özür diledi. Bir daha şövalyelik konusunu açmayacağına söz verdi.

* * *

Her şey yoluna girmiş görünmesine rağmen, dostları Don Kişot’u göz hapsinde tutmaya devam ediyorlardı. Sanço’nun sık sık efendisinin ziyaretine gelmesi, onları ister istemez şüpheye düşürüyordu.

Kahramanımız, seyisi ile baş başa olduğu birgün onun kulağına eğilip fısıltı ile şöyle dedi:

– Oğlum Sanço, benim şu geri zekâlı yeğenim var ya, akli sıra Papaz’la Berber’in muhbirliğini

yapıyor. Eğer şu anda bile kapıyı dinlemiyorsa ben de ne olayım..

– Bunu anlamak zor değil efendim, dedi Sanço. Ayaklarının ucuna basarak, sessizce kapıya yaklaştı. Açar açmaz çirkin muhbirle burun buruna geldi. Dilini çıkarıp,

– Böö! diye bağırdı.

Kızcağız, korkudan bayılmış; olduğu yere yıkılıvermişti. Don Kişot, belki de hayatında ilk defa, katıla katıla güldü..

Kahya kadın, yeğeni ayıltmak için epey uğraşmak zorunda kaldı. Zavallı gözlerini açtığı halde, çevresine bön bön bakıyor; dili tutulmuşçasına bir tek kelime konuşamıyordu.

Bunu takip eden günler boyunca bizimkiler hep kaçış planları yaptılar.

Sanço:

– Yalvarırım efendim, bir an önce gidelim buradan! Eğer sevgili adama kavuşamazsam Teresa'ya rezil oldum demektir...

Don Kişot, “Merak etme oğlum”, diyerek onu teselli ediyordu.

– Çok kısa bir zamanda adanı elinle koymuş gibi bulacak muradına ereceksin. Yeter ki, kimseye görünmeden buradan kaçmanın bir yolunu bulalım.. Papaz'la Berber bizi iyice göz hapsine almışlar. Atım ve silahlarımla beraber nasıl şatodan çıkacağımı bilemiyorum.

Sanço:

– Efendim, bu pek de zor bir iş değil, silahlarınızı teker teker şatodan çıkarabilirim.

– İyi de nasıl olacak bu iş?

– Senyör, af buyurun, yediğim dayaklardan ve çektiğim çilelerden sonra iyice zayıflamış bulunuyorum. Elbiselerim artık bol geliyor. Onları cübbemin altına saklar, birer birer dışarı çıkarır, götürür bayırın arkasındaki koruluğa saklarım.

– Hay aklınla bin yaşa! Yakalanmadan bu işi becerirsen adanı çantada keklik bil...

– Vallahi adacığımın hatırı için Rosinenta'yı bile cübbemin altına saklamanın bir yolunu bulurum...

Don Kişot, bu sözlere gülmek için kendisini zor tutuyordu.

Sanço, dediği gibi yapmış; efendisinin bütün ağırlıklarını kaçırıp koruluğa saklamıştı. Kahramanımız, bir sabah, Rosinenta'yı kırdada gezdirmek istediğini söyleyince yeğeni ondan şüphelenmiş;

– Amcacığım, atınızı kırlarda gezdirmek yeni mi aklınıza geliyor? diye sormuştu. Amcasının kızdığını görünce de fazla ileri gidememiş, silahsız bir yere kaçamayacağını düşünerek buna razı olmuştu.

Don Kişot, seyisi ile bayırın arkasındaki korulukta buluşmak için sözleşmişti. Oraya gidince Sanço'yu boz eşeğinin sırtında kendisini bekler vaziyette buldu. Etrafı iyice kolaçan edip arkalarından kimsenin gelmediğinden emin olduktan sonra, silahları sakladıkları yerden çıkardılar. Kahramanımız, Sanço'nun da yardımı ile kısa zamanda silahlarını kuşandı. Zırhını giydi. Rosinenta'ya atladı. Mızrağını eline alıp seyisine kendisini takip etmesini söyledi. Öyle hızlı at koşturuyordu ki, uşağı boz eşekle onu yakalamakta zorluk çekiyordu.

Öğleye kadar yavaşlamadan yol aldılar. Ne hayvanlarda ne de binicilerinde nefes alacak güç kalmıştı. Sanço, arkalarından hiç kimsenin gelmediğini söylediği halde efendisi durmak niyetinde değildi.

– Sevgili senyör, bir saat daha böyle gidecek olursak korkarım bayılıp eşekten düşeceğim, dedi ve yakındaki bir koruluğa saklanmayı teklif etti. Don Kişot, bu teklife hayır diyemedi. Koruluğa girip kuytu bir köşeye sığındılar. Yorgunlukları geçince yemeklerini yiyip istirahate çekildiler. Şövalye:

– Sanço, oğlum! Kuşlar gibi hürüz şimdi; hayatından memnunsun değil mi?

– Vallahi, ne yalan söyleyeyim, sevgili adama kavuşunca daha da memnun olacağım.

– O günler fazla uzak değil, inan bana oğlum. Dulsinea ile buluşmamı sağlarsan, sana bir değil iki ada bile bağışlayabilirim.

– Haydaa! Şimdi durup dururken, Dulsinea da nereden çıktı? Ne buluşmasından bahsediyorsunuz, efendim?.

– Canım, geçenlerde, mektup götürdüğün zaman “Dulsinea’nız sizi görmek için can atıyor.” demedin mi?

– Aman Senyör! Aradan o kadar zaman geçti ki, söylediklerimin bir kelimesini dahi hatırlamıyorum.. Ne bileyim, belki de böyle bir şey söylememiştir!

– Neler saçmalıyorsun sen Sanço! Ne demek “Belki de böyle bir şey söylememiştir.”

– Şey... Yani...

– Yoksa bana yalan mı söyledin, ha! Çabuk, ağzındaki baklayı çıkar; yoksa kalkar seni ayağımın altına alırım! Şuissız ormanda, yardımına koşacak birini bulamayacağından, başına gelecekleri bir düşün...

– Sevgili efendim, benden şüphelenmenize çok üzüldüm. Berber’le Papaz’ın arkamıza düşmüş olacağını hesap ederek böyle konuştum! Sizin anlayacağınız onlara yakalanmak korkusuyla yan çizmeye çalıştım..

– Hah, şöyle! Senin ne kadar korkak bir adam olduğunu bilmezmişim gibi, ne diye lafı geveleyip duruyorsun da gerçeği söylemiyorsun.

Sanço, aceleden uyduruverdiği yalana efendisinin inanması karşısında, rahat bir nefes aldı. Dulsinea işini halletmeden, adasına kavuşamayacağını anladı...

– Ne zaman yola çıkıyoruz, senyör?

– Mümkün olduğu kadar çabuk.

– Yani yarın sabah mı demek istiyorsunuz?

– Hayır, bu gece!

Bizimki efendisini kızdırmamak için daha ileriye gidemedi. Ona boyun eğmekten başka çare kalmamıştı.

Hazırlıkları tamam olunca, ağaçlıklardan çıkıp Toboso’nun yolunu tuttular. Bütün gece yürüdüler. Güneş tepelerin arkasından yükselmeye başladığı zaman, ancak yolun yarısını katedebilmişlerdi. Bir yerde durup sabah kahvaltısı yaptılar.

Sanço:

– Efendim, şurada azıcık uzanıp bir iki saat kestirsek hiç de fena olmayacak, zira gözlerimden uyku akıyor.

Don Kişot:

– Olmaz! Bir şövalye seyisi iki gün uyumadan yol yürüyebilmeli... Hiç dinlenmeden yola çıkarsak, Tobosa’ya ancak akşama varabiliriz. Dulsinea’ma kavuşmak için çok sabırsızlanıyorum. Şövalyelik

hayatım boyunca hep bu anı bekledim. Kalk, gidiyoruz!

– Siz gerçekten delisiniz, Senyör...

– Gönül ferman dinlemiyor, oğlum! Aşık olmadığın için bu duyguyu bilemezsin... Bütün aşıklar biraz delidir!

– Eh, deliliği kabul ettiğinize göre, söyleyecek başka bir şey bulamıyorum... Aşık olan sizsiniz ama, çilesini beraber çekiyoruz!

– Sanço, bazen öyle akıllıca laflar ediyorsun ki.....

– Evet, efendim... Çekinmeyin, devam edin! Keçi çobanlığımı, köylülüğümü, cahilliğimi yüzüme vurun!

İki ortak, böyle atışarak hayvanlarına bindiler. “Yolcu yolunda gerek” diyerek harekete geçtiler. Akşama kadar, kayda değer bir olayla karşılaşmadan, Toboso’ya doğru at sürdüler. “At sürdüler.” dedikse de bu lafın gelişi... Aslında, bildiğiniz gibi, efendi at sürerken seyisi de eşek sürmektedir...

Toboso’ya vardıklarında hava iyice kararmıştı. Köyümüştükleri görüldüğü zaman Sanço’yu bir korku sardı: Dulsinea’yı nereden bulup da efendisine gösterecekti. Yalanı ortaya çıkar da, Don Kişot, vâdettiği adayı vermekten vazgeçerse ne yapardı?

Seyisi böyle karamsar düşüncelere dalmışken, kahramanımız sevinçle bağırdı:

– Tanrı’ya şükürler olsun, Dulsinea’mı göreceğim saat gelip çattı! Sanço oğlum, şu anki saadetimi sana anlatamam. Kendimi yirmi yaşındaki bir delikanlı gibi heyecanlı hissediyorum. Düş önüme, beni sevgilimin sarayına götür!

– Ne sarayı, senyör? Ben size Dulsinea’nın sarayda oturduğunu söyledim mi?

– Söylemeye ne hacet! Bir prenses, nerede oturur?.

– Öyle bağırmayın, senyör! Köyün bütün köpeklerini üzerimize çekeceksiniz...

– Senin korkaklığın yüzünden vakit kaybedemem. Tez beni Prenses Dulsinea’nın sarayına götür!

– Bir saraydır tutturmuşsunuz, efendim... Bu gecenin köründe nereden bulayım istediğiniz sarayı?

– Ne demek, “Nereden bulayım!” Daha evvel oraya gittin ya... Hava karanlık da olsa, kolayca bulabilirsin.

– Beni çok sıkboğaz ediyorsunuz, senyör. Biraz müsaade edin de kafamı toplayayım..

Sanço, o kadar şaşırılmıştı ki, artık ne yalan uyduracağını bilemiyordu. Yukarıdaki sözleri zaman kazanmak için söylemişti.

– Af buyurun ama senyör, gecenin bu saatinde bir prensesi rahatsız etmek, sizin gibi soylu bir şövalyeye yakışır mı? Bunca sene sabrettiniz de sabahı bekleyemiyor musunuz?

– Çok haklısın oğlum... Daha evvel söyledim ya; aşıkların hepsi bir parça deli olurlar! Eğer sen hatırlatmamış olsan, kız kaçırmaya gelmiş acemi oğlan gibi Toboso’ya rezil olacaktım...

Sanço, efendisini bu kadar kolay razı edeceğini aklının ucundan bile geçirmemişti. Sabaha kadar bolca zamanı vardı. Ne yapar yapar, bu müddet içinde, Don Kişot’u memnun etmenin bir yolunu bulurdu.

– Senyör, dedi, beni ara sıra da olsa adam yerine koyduğunuz için ne kadar teşekkür etsem azdır... Siz, efendilerin en soylusu, en şerefli, en...

– Kes sesini yağcı uşak! Sana kaç defa söyledim, iltifatın aşırısı dalkavukluktur! diye... Gezici bir şövalye için, dalkavuk bir seyise sahip olmak kadar bahtsızlık olamaz. Dalkavuk iltifat ettikçe o da

kendisini bir şey zannederek gurura kapılır. Bana bir daha gereksiz yere iltifatta bulunma! Anladın mı geveze uşak!

– Anladım, efendim! Anladım..

Bizimkiler köyden biraz uzaklaşarak geceleyebilecekleri bir yer aradılar. Bir gün bir gece durmadan yol geldikleri için ne kendilerinde ne de hayvanlarında yürüyecek hal kalmıştı.

– Burası pek güzel bir yer, dedi Sanço, geniş çayırılığı göstererek. Karnımı doyurur doyurmaz yatıp uyuyacağım. Tabii siz izin verirseniz. Yoksa bir gece daha uykusuz kalırsam Dulsinea ile ne konuşacağımı bilemez, sizi mahçup edecek saçma sapan şeyler söyleyebilirim.

– Peki, oğlum peki... Nasıl istersen öyle olsun. Ancak senin gibi gamsız adam görmediğimi de söylemeden geçemeyeceğim. Ben aşk hasreti ile yanıp kavrulurken, sen yan gelip yatmayı düşünüyorsun.

– Neden sitem ediyorsunuz, efendim? Aşık olmadığım için neler hissettiğinizi anlayamayacağımı söyleyen sizsiniz!

–?

– Ama derdinizi paylaşmıyor da değilim. Sizi üzgün gördükçe ben de üzülüyorum. Ancak uykusuz yapamayacağımı iyi bilirsiniz.

– Tamam Sanço, tamam! Yemeğini ye, kendini çok sevdiğin uykunun kucağına at.

Bizimki, yemeğini yedikten sonra uykuya yatar gibi yaptı. “Yatar gibi yaptı” diyoruz, zira efendisinin kendisine soru sormasını istemediği için böyle davranmıştı. Yattığı yerden, sabahleyin uygulayacağı planı düşünmeye başladı. Don Kişot’u Dulsinea’ya götürmeyeceği kesindi. Çünkü böyle biri yoktu... Aklına güzel bir plan geldi. Artık gönül huzuru içinde yatabilirdi. O da öyle yaptı.

Kahramanımız sabaha kadar uyuyamadı. Sevgilisine söyleyeceği sözleri kelimesi kelimesine ezberledi. Ancak, bu iş çok zamanını aldı. Çünkü Sanço’nun horultu ile uyuması onun dikkatini dağıtıyordu.

Sabahın ilkışıkları Toboso köyünü aydınlatırken, Don Kişot seyisini yakasından silkeleyerek uyandırdı:

– Kalk bakalım tembel uşak! diye bağırdı, Dulsinea’nın aşkı için gözlerini aç.

– Bırakın da şu namussuzu asayım, dedi Sanço, gözlerini açmadan...

– Ne namussuzu, ne asması be adam! Rüya mı görüyorsun?

– Ah, Senyör! diye inleyerek gözlerini açtı, siz miydiniz?...

– Neler saçmalıyordun sen öyle?

– Sormayın efendim, üç yetimin malını zorla ellerinden alan hain bir adamın cezasını veriyordum.

– Ne diyor yahu bu?...

– Sizin anlayacağınız, adama gitmiş, valiliğe başlamıştım...

– Bırak şimdi bunları, kalk çabuk, Dulsinea’ma gidiyoruz!

Bizimkinin aklına hemen yatarken kurduğu plan geldi:

– Soylu efendim, Toboso’ya bizzat kendiniz gitmeyi düşünmüyorsunuz değil mi?

– O da ne demek! Sevgilimi başka türlü nasıl görebilirim?...

– Aman Senyör! Sizin böyle gündüz vakti Toboso’ya girmeniz hiç de mantıklı bir hareket olmaz.

– Ne demeye çalışıyorsun sen Tanrı aşkına?

– Demek istediğim şu ki, gezici bir şövalyeyi soylu prensesin kapısında gören köylüler dedikoduya başlarlar. Bu da Dulsinea'nın şeref ve nâmusuna leke getirir...

– Vay canına, bunu nasıl düşünemedim?...

– Ama eşeğe binmiş bir köylü Toboso'ya girerse, bu hiç kimsenin dikkatini çekmez. Daha evvel yaptığım gibi, doğruca Dulsinea'ya gider, sizin kendisini görmek istediğinizi söyler, onu alıp buraya getiririm. İnanın efendim, en doğrusu bu... Sizinle başbaşa görüşebilmek için koşa koşa gelecektir.

– Soylu bir prenses koşarak gelir mi aptal herif! Atına biner, yanına iki de nedimesini alarak anlı şanlı bir şekilde gelir...

– Ah Senyör... Soylu biri olmadığımın, soylu bir hanımın nasıl geleceğini nereden bilebilirim!... Kendime göre anlatmaya çalışıyorum işte.

– Bana bak! Gevezeliği bırak da şimdi, ona gidince neler söyleyeceğini anlatayım.

– Sizi dinliyorum, Senyör.

– De ki, sizi gördüğü günden beri...

– Ne! Onu gördünüz mü?...

– Öyle ya... Ne zaman gördüm ki ben onu! Bu aşk, aklımı da başımdan aldı. Ne ise... De ki, sizin aşkınızdan sararıp solmuş bulunan Mançalı Şövalye Don Kişot, güzel yüzünüzü görmek için Toboso'ya geldi. Ondan bu lütfu esirgememenizi diliyor, sizi dört gözle bekliyor. Aynen böyle söyle! Sakın kafandan birşeyler eklemeye kalkma!

– Tamam Senyör! Aynen öyle söylerim ve kafamdan bir tek kelime eklemem.

– Aferin oğlum! Sen çok iyi kalpli bir uşaksın. Ayrıca Dulsinea ile konuşma şerefine ereceğin için de dünyanın en bahtiyar adamısın.

– Ben bu şerefe daha önce erdim efendim; unuttunuz mu?...

– Fark etmez, şeref şereftir!...

– Haklısınız Şövalye hazretleri, şeref şereftir...

– Sanço, birşey daha var... Sana söylediğim sözleri kendisine naklettikten sonra, hareketlerine çok dikkat et! En ufak bir teferruatı gözden kaçırmamalısın. Sana göre ehemmiyeti olsun veya olmasın, ne görürsen gelip bana söyleyeceksin. Burnunu siler yahut gülerse, gözleri parlar veyasılanırsa, neşeli görünür yahut kaygılanırsa... Hepsinin ayrı bir manası var. Haa, dahası: Ayakta mı duruyor yoksa oturuyor mu, otururken ayağa mı kalkıyor, yoksa ayakta iken oturuyor mu; ayakta ise, tek ayak mı yoksa çift ayak mı üzerinde duruyor. Tek ayak üzerinde duruyor ise, bu sol mu yoksa sağ ayak mıdır. Bu ayrıntıların hiçbirini kaçırmamalısın. Hepsine tek tek dikkat et ve geldiğin zaman en küçük ayrıntısına kadar bana anlat. Söylediği sözlerin bir harfini bile unutmamak için iyice aklına yerleştir. Döndüğün zaman bunları da anlatacaksın...

– Aman Tanrı'm! Soylu aşkı ne karışık şeymiş meğer... Vallahi ben evlenirken bunların hiç birine dikkat etmedim. Teresa'yı görmeye gittiğim zaman, baktım eli ayağı düzgün, güzeliği yerinde, ailesi namuslu kişiler, "bundan iyisi can sağlığı" deyip karar verdim... Çok şükür, karımdan hiç bir gün pişmanlık duymadım.

– Gözünü seveyim, Sanço! Teresa ile Dulsinea'yı kıyaslamamanın sırası mı şimdi?

– Özür dilerim, Senyör! Ne yapayım, karımı çok özledim...

– Her ne ise, söylediklerimi unutmamaya çalış! Haydi yolun açık olsun. Seni sabırsızlıkla bekleyeceğim...

Sanço eşeğine bindi. Efendisinin elini öpüp hayır duasını aldı. Birkaç adım atmıştı ki, Don Kişot arkasından seslendi:

– Eğer gösterdiğim kahramanlıkları merak edip sorarsa, büyülü olanları hariç, hepsini anlatabilirsin.

– Yani dayak yediklerimiz hariç demek istiyorsunuz... Anladım, Senyör! Ona öyle şeyler anlatacağım ki, dinlerken ağzı bir karış açık kalacak!...

Bu cevaptan sonra eşeğine binip ağır ağır gözden kayboldu. Efendisinin kendisini göremeyeceği kadar uzaklaştıktan sonra durup eşeğinden indi. Onu dilediği gibi otlayacak şekilde çayıra saldı. Gidip bir ağacın altına oturdu. Yanında bir Sanço daha varmış gibi kendi kendine konuşmaya başladı:

– Eee, deli şövalyenin ondan aşağı kalmaz deli seyisi, şimdi ne yapacaksın bakalım? Toboso'ya inip Dulsinea'yı mı arayacaksın?..

– Yoo, Toboso'da Dulsinea ne gezer! Dulsinea efendimin kafasında...

– Ama Mançalı Don Kişot'a onu bulup getireceğini söyledin!..

– İstersen söyleme! Tobosolular namuslarına çok düşkün insanlardır. Eğer, bizim deli şövalye kapılarına dayanıp illâ da Dulsinea'mı isterim deseydi; efendimi de beni de eşek sudan gelinceye kadar döverlerdi...

– Peki şimdi ne yapacaksın? Efendin Dulsinea'sını dört gözle bekliyor.

– Yeldeğirmenlerini dev, hanları şato, hizmetçileri soylu kont zanneden birini kandırmaktan kolay ne var!...

– Peki, nasıl becereceksin bu işi? Yine ne yalanlar uyduracaksın, merak ediyorum?

– Dua edelim de şuradan bir köylü kızı geçsin!... Gerisi kolay...

– Anlayamadım?

– Anlamayacak birşey yok: İşte Dulsinea'n geliyor, diye bağırırım...

– Buna inanacağını mı sanıyorsun?

– İsterse inanmasın, yemin ederim. Yalan derse bir daha yemin ederim. “Büyücüler, Prenses Dulsinea'yı sana bir bir köylü kızı şeklinde gösteriyorlarsa ben ne yapabilirim.” derim...

– Sen, yalancı, kötü bir uşaksın!

– Bir deliyi idare etmeyi kolay mı sanıyorsun!... Evet, belki yalan söylüyorum, ama onun iyiliği için... Eğer ben onu idare etmesem, elalemin oyuncağı olur. Çoluk çocuk arkasından teneke çalıp alaya alırlar... Halbuki o bunu haketmeyecek kadar iyi bir insan. Kimsenin kötülüğünü istemez. Zâlimlerin düşmanı kimsesizlerin dostudur.

– Delilikte, senin de ondan aşağı kalır yanın yok dostum!...

– Zâlim bir kontun kapısında vezir olmaktansa, Don Kişot'a uşak olmayı tercih ederim.

– Ne halin varsa gör! Sen laftan anlayacak adam olsaydın, evini barkını terkedip bir delinin ardına düşmezdin...

– Kimin deli, kimin akıllı olduğunu Tanrı bilir... Belki de deli olan sensin!

Don Kişot'un sadık uşağı, ikinci Sanço ile konuşa konuşa yorgun düştü. Onunla baş edemeyeceğini anlayınca vurup kafayı yattı. Uyandığında vakit ikindiye bulmuştu. Efendisine ne yalan uyduracağını düşünürken, kendisine doğru üç köylü kızının geldiğini gördü. Sevincinden havaya fırladı:

– Yaşasın, işte Prenses Dulsinea geliyor! Bundan iyisi can sağlığı... Yanında iki de nedimesi var!...

Hemen eŖeđine atladı. Bir solukta Don KiŖot'un yanına vardı. Onu oflayıp puflarken buldu. Yüzüne yalancı bir sevinç vererek bağırdı:

– Müjdeler olsun efendim, sevgiliniz soylu Toboso'lu Dulsinea geliyor!

– Ne diyorsun, Sanço! Buna gerçekten inanayım mı? Yoksa, sahici kederimi yalancı bir sevince çevirmek için mi böyle söylüyorsun?..

– Aman Senyör, yalvarırım kendinize biraz çeki düzen veriniz! Nerede ise iki nedimesi ile birlikte görünmek üzere! Size olan aşkı itiraf etmek için kendisini huzura kabul buyurmanızı bekliyorlar...

– Demek teklifimi kabul etti, beni seviyor!.. Ah sevgili oğlum, korkarım Ŗu zayıf yüreğim onun güzelliğini görmeye dayanamaz... Saadetten düşer ölürüm...

– Aman gözünü severim Mançalı yiğidim! Bir kadın yüzünden ölmek size yakışır mı? Sakın öleyim filan demeyin, sonra bana ada bağışlayacak sizin gibi bir efendi nereden bulurum?..

– Vallahi Ŗu söylediklerimizi duyan biri, senin de benden aŖađı kalır yanın olmadığını hemen anlardı. Beni Dulsinea aşkı, seni de Ŗu ada aşkı deli etti!..

Bu esnada üç köylü kızı -hem de eŖeklerine binmiŖ olarak- göründüler... Sanço, hemen koŖarak ortadaki kızın önünde diz çöktü. Kızcağız, onu ezmek için eŖeđini zor zapt etti...

– Ey soylu Dulsinea, diye seslendi, aŖıđınız Mançalı Ŗövalye Don KiŖot'un huzuruna hoŖ geldiniz!

Kızlar neye uğradıklarının bilemediler. Bir yerde yatan Ŗişman adama, bir zırlara bürünmüş acaip kılıklı Ŗövalyeye bakıyor, ne söyleyeceklerini kestiremiyorlardı. Aslında, Don KiŖot'un hali onlardan bin beterdi... EŖeklerin sırtında üç köylü kızından başka bir Ŗey göremeyince ne halde olduğunu varın siz düşünün.

Nihayet, ortadaki kız, iki zırdeli ile karŖı karŖıya olduklarını anladı.

– Çekil yolumuzdan! diye bağırdı, ne Dulsinea'sı, ne aşkı... Ağabeyim Ŗimdi çıkar gelirse, sizi ananızdan doğduğunuza piŖman eder!

Sanço efendisine döndü:

– Duyuyor musunuz Senyör Ŗövalye, ne soylu kelimelerle size aşkı ilan ediyor!

– Vallahi ben bize hakaret eden bir köylü kızından başka birŖey göremiyorum...

– Sakın böyle saçma lakırdılar etmeyin! Gelin siz de prenses Dulsinea'nın önünde eğilin; yoksa size gücenecek...

Don KiŖot, istemeye istemeye gidip Sanço'nun yanına diz çöktü.

– Prenses'in güzelliğine bakın, efendim! Hele bindiği beyaz kısırak... Ya etrafa yayılan Ŗu misk kokusu... Gül müdür, lavanta mıdır?..

– Ne gül ne lavanta, bayağı tezek kokusu, dedi Mançalı Ŗövalye...

Düzmece Dulsinea'nın yanındaki kız patladı:

– Tezek kokan sensin, pis moruk! diye bağırdı, yolumuzdan çekilecek misiniz yoksa sizi eŖeklerimizle ezip geçelim mi?..

– Kalk oğlum Sanço, diye inledi Don KiŖot, kötü kalpli, büyücü Freston yine bana bir oyun oynadı anlaşılın...

Efendisinin bu sözlerine pek sevinen uŖak ayağa kalktı. Yana çekilerek kızlara yol verdi. Don KiŖot da seyisi gibi kenara çekildi. Büyücü Freston'a lanetler okuyordu...

Dulsinea, öbür kızlara bağırdı:

– Haydi kızlar, ne duruyorsunuz, kaçalım! Bu iki delinin ne yapacakları belli olmaz...

Tabanlarını eşeğin karnına öyle bir vurdu ki, hayvan arı sokmuş gibi fırladı. Bizim düzmece Dulsinea kendisini yerde buldu. Don Kişot, hemen kızı kaldırmaya koştu. Onu kaldırırken şöyle mırıldandı:

– Sen ey akla hayale gelebilecek güzellerden daha güzel Prenses! Şu yaralı gönlümün biricik ilâcı! O pis büyücü, bana yapabileceği en büyük kötülüğü yaparak güzelliğini görmeme engel oldu... Şu anda seni dünya gözü ile gördüm ya... O da yeter.

İşittiği bu sözler, kıza İspanyolca’dan başka bir dille söylenmiş gibi geldi...

– Sen iyice üşütmüşsün galiba, diye bağırdı, kendini kralın has bahçesinde mi sanıyorsun?

Bir silkeleyişte kolunu Don Kişot’un elinden kurtardı. Sanço’nun semerini düzeltip hazırladığı eşeğine doğru koştu. Şöyle bir adım kala, öyle bir sıçradı ki, iki elini destek yaparak semere oturuverdi...

Sanço’nun ağzı bir karış açık kaldı.

– Aman Senyör, ne yiğit sevgiliniz varmış, diye bağırdı, bir kese altın verseler onun yaptığını yapamam!...

Köylü kızları, iki zırdeliden yakalarını kurtarmış olmanın sevinci ile eşeklerini öyle koşturdular ki; değme atlı arkalarından yetişemezdi...

Bizimki rolünü oynamaya devam etti:

– Yıldırım gibi atları var! Mahmuz filan kullanmaya lüzum kalmadan rüzgar gibi uçuyorlar... Toboso’nun en soylu atları bunlar değil ise, ben de hiç birşey bilmiyorum!...

– Sanço oğlum! Bana öyle geliyor ki, ömrümün sonuna kadar şu büyücü Freston’dan yakamı kurtaramayacağım. Bana ettiği kötülüğü gözlerinle gördün işte...

– Ben, beyaz atına binmiş, sırmalı kadifeler giymiş misk gibi kokan, soylu bir prenesten ve yine atlarına binmiş terbiyeli iki nedimesinden başka bir şey görmedim, sevgili efendim...

– Öyle ya! Seninle bir alıp vereceği yok ki Freston’un...

– Ah Feriston! Seni ipte görmek için, inan olsun, sevgili adamı feda etmeye hazırım!...

– Aman be Sanço! Hiç olmasa en büyük düşmanımın adını doğru öğren: Feriston değil Freston, anladın mı?

– Ne fark eder, Senyör? Sonu “ton” ya, sen ona bak... Başı ha Feres olmuş ha Teres! Bence “Teres” daha uygun...

Don Kişot, üzüntüsünden Sanço’ya cevap vermedi. Ona laf yetiştirmeye hiç niyeti yoktu.. Akşam karanlığı basmak üzere olduğundan, geceyi geçirmek için yakındaki meşeliğe çekildiler..

DON KİŞOT AYNALI ŞÖVALYE’YE KARŞI

Mançalı Şövalye ile seyisi Sanço Panza, köyden kaçtıktan sonra ortalık birbirine karışmış, şato bir ölü evine dönmüştü. Yeğen dizlerine vurarak ağlıyor, Sanço’ya lanetler yağdırıyordu. Kıza göre, amcasını baştan çıkararak o şişko köylüden başkası değildi. Kahya kadınla uşak da ona hak veriyor, efendilerini bir daha göremeyeceklerini söyleyerek ağlıyorlardı.

Yeğen, vakit geçirmeden Papaz’a gitti. Her şeyi olduğu gibi anlattı. Ne yapıp edip amcasını geri getirmenin bir yolunu bulmasını söyledi. Papaz, Don Kişot’un akıllanmış gibi davranarak onları

atlatmasına çok kızdı. Berber'e haber gönderdi. Nikolas Usta geldiğinde akşam olmak üzereydi. İki ahbab gece yarısına kadar kafa yordular. Sonunda, traşçının teklif ettiği planda karar kıldılar. Planı uygulamak üzere, sabah yola çıkmak için sözleştiler.

Biz tekrar Don Kişot'la Sanço Panza'nın karargah kurdukları Toboso yakınlarındaki meşe koruluğuna dönelim. Kahramanımız, Dulsinea'sının büyülenmiş olmasına çok üzülmuş, ağzını bıçak açmıyordu. Sanço onu neşelendirmek için eski maceralarından söz etmiş, şaklabanlıklar etmiş, ama bir türlü buna muvaffak olamamıştı. Yapacak bir şeyi kalmadığını görünce de vurup kafayı yatmıştı.

Vakit gece yarısını çoktan geçmiş; korulukta kuş seslerinden, yaprak hışırtısından başka bir şey duyulmaz olmuştu. Tahmin edeceğimiz gibi, Don Kişot hala ayaktaydı. Dulsinea'yı büyüden kurtarmanın çarelerini düşünüyor, ancak bir çıkış yolu bulamıyordu. Tam derin hayallere daldığı sırada yandaki ağaçlıklardan ayak sesleri duyuldu. Kulak kabartıp dinlemeye başladı. Gelen seslerden iki kişi oldukları anlaşılıyordu. Rahatça konuşmalarından kendilerini yalnız zannettikleri anlaşılıyordu. Biri, diğerine şöyle seslendi:

– Çok maceralı bir günün akşamı, böyle sessiz bir koruluğa yolumuz düştüğü için çok şanslıyız.

Sanço cevap verdi:

– Haklısınız senyör şövalye, gerçekten şanslı günümüzdeyiz. İzin verin de atlarımızı biraz ileriye götürüp bağlayayım.

– İyi edersin, sevgili seyisim. Hizmetlerinden çok memnunum. En kısa zamanda, fethettiğim topraklarda sana iki ada bağışlayacağım.

– Sizin hizmetinizde bulunma şerefi, her şeyin üzerindedir şövalye hazretleri... İki adanın ne ehemmiyeti var.

– Seyis dediğin işte böyle gözü tok olur; aferin sana. O düzmece şövalye Mançalı Don Kişot'un görgüsüz seyisi, şişko Sanço Panza gibilerinin on tanesi ile seni değiştirmem.

– Siz de yüz Don Kişot edersiniz efendim.

Kahramanımız, duydukları karşısında şaşkına döndü. Bütün iliklerine kadar titredi. Titremesi korkudan değil, sinirdendi tabii... Hemen uyumakta olan Sanço'ya yaklaştı. Bir eliyle (uyandırmak için) kulağını çekerken, diğer eliyle ağzını kapattı. Sanço uyanmış, ancak ağzı kapatılmış olduğundan "ham-hum" sesleri çıkarabiliyordu.

– Sus, dedi Don Kişot, sesini çıkarma! Bizi müthiş bir macera bekliyor.

Böyle söyledikten sonra, elini uşağının ağzından çekti. Şaşırmak sırası Sanço'ya gelmişti:

– Ödümü kopardınız senyör, dedi yavaşça, ne macerası şu karanlıkta?

– Sus da dinle!

İki yabancı konuşmalarına devam ediyorlardı. Seyis olanı efendisine şöyle dedi:

– Soylu şövalyem, o kendisini gezici şövalye zanneden zavallı Don Kişot, bir gün sizi karşısında görünce kim bilir nasıl şaşıracak.

Efendisi gurur dolu bir sesle onun sözünü tamamladı:

– Korkudan saklanacak delik arayacaktır, mutlaka...

– Bir de, "Dulsinea'mdan güzel kız yoktur." deyip böbürleniyormuş.

– Yaa, ne demezsin! Zavallı sevgilim Vandalya prensesi, eşsiz güzel Kasildo'nun şöhretini duysaydı, mahcubiyetten kafasını öne eğer; benden özür dilerdi...

– Bu günlerin pek uzakta olmadığını hissediyorum sayın şövalyem... Siz gezici şövalye bozuntusu Don Kişot’u yere sererken; ben de kırbacımla o şişko seyisini benzeteceğim...

Kırbaç lafını duyunca, Sanço’nun genzine bir şey kaçmış gibi hapşırıverdi. Bunu isteyerek yapmamıştı. Yabancı şövalye, duyduğu bu ses karşısında kılıcına sarılıp ayağa fırladı:

– Heey, kim var orada? İn misin cin misin, çabuk cevap ver!

Don Kişot, yabancıya doğru yürürken cevap verdi:

– Ne iniz ne de ciniz, sizin gibi Ademoğullarıyız!

Öteki onu dostça karşıladı:

– Gördüğüm kadarıyla, siz de gezici şövalyesiniz. Bir meslektaşla karşılaşmak ne bahtiyarlık...

– Ben aynı şeyi söyleyemeyeceğim, sayın adını bilmediğim şövalye!

– Adım övünmek gibi olmasın, aynalı şövalyedir. Beşikteki çocuklar bile bu ismin sahibini tanırlar.

– Esefle görüyorum ki, siz şövalyelik törelerini de bilmiyorsunuz!

– Nedenmiş o?

– Çünkü, gerçek bir şövalye asla övünmez! Şu, “beşikteki çocukların bile bildiğini” söylediğiniz ismi ben ilk defa sizden duyuyorum. Bütün Mança ilini dolaştığım halde, aynalı şövalye diye birinden bahsedildiğine hiç rastlamadım.

Yabancı şövalye çok kızmıştı:

– Sözleriniz hakaret dolu, Senyör! Diliniz bir yılanınkinden daha rahatsız edici! Bu güne kadar, hiç bir şövalye bana bu sözleri sarfedecek cesareti gösterememişken; siz kim oluyorsunuz ki sırtı yere gelmemiş bir şövalyeyi yalancılıkla itham ediyorsunuz.

– Ben, düzmece şövalye dediğiniz Mançalı Don Kişot’um!

– Yaa... Demek kızgınlığınızın sebebi bu, öyle mi?

– Evet siz, gerçek şövalyenin olmadığı yerde, şövalye geçinen palavracının birisiniz! Eğer benimle karşılaşacak cesaretiniz varsa, hangimizin palavracı olduğunu görürsünüz!

– Aynalı Şövalye’ye meydan okumak ha! Buna pişman olacaksınız, Senyör!

– İsterseniz aynasız şövalye olun, vız gelirsiniz!

– Dinleyin şövalye eskisi! Gece karanlığında ancak hırsızlar ve ayak takımından serseriler kavga eder. Cesaretinizi sabaha saklayın. Güneşin ilkışıklarıyla birlikte kozumuzu paylaşırız. O zaman kimin gerçek, kimin düzmece şövalye olduğu anlaşılır.

– Peki, teklifinizi kabul ediyorum.

– Bu savaşın şartlarını şimdiden kararlaştıralım. Kimin sırtı yere gelirse, silahlarını öbürüne teslim edip er meydanından çekilsin. Bir daha da şövalyelik iddiasında bulunmasın.

– O da kabul, dedi Don Kişot, pilavdan dönenin kaşığı kırılınsın.

Anlaşma sağlandıktan sonra ikisi de kalkıp seyislerinin yanına döndüler. Onları, pek sıkı fıkı bir halde sohbet ederlerken buldular. Aynalı Şövalye’nin uşağı, efendisini görünce dostluğu filan unutup horozlandı:

– Benim şövalyem seninkinin hesabını görürken, ben de elimdeki şu kırbaçla o kaba etlerini benzeteceğim, diye bağırdı.

– Haydaa! dedi Sanço, bu kırbaç işi de nereden çıktı dostum? Anlaşılan, efendin sana şövalyelik törelerini anlatmamış. Anlatmış olsaydı; uşakların soyluların kavgasına karışmadığını bilirdin. Hani

ne demişler: “Atlar tepişirken, eşekler arada ezilir.” Biz eşek olmadığımıza göre, neden arada kalıp ezilelim?

– Doğru söylüyor, dedi aynalı şövalye, seyisinin cevap vermesini beklemeden... Sen karışma bu işe!

– Yiğidi öldür ama hakkını yeme, dedi Mançalı Don Kişot. İlk defa ağzından şövalyeye yakışır bir söz işittim.

Sanço cevap vermedi. Birbirlerine iyi geceler dileyip ayrıldılar. Bizimkiler karargahlarına dönünce Sanço dayanamadı:

– Acaba diyorum, Senyör... Bu kavga gerçekten gerekli miydi? Hani, adamın huyunu suyunu bilmiyoruz... Kimin nesi, kimin fesi belli değil. Bakarsınız işin içinde yine şu Tereston denen şeytan dölünün parmağı vardır...

– Tereston değil, Freston! diye bağırdı kahramanımız.

– Vallahi bu isim bana daha anlamlı geliyor... Teres demek, kötü adam demek; Fres de nesi?

– Peki, Sanço, peki... Sana laf anlatmak, deveye hendek atlatmaktan daha zor.

– Efendim, eğer gerçekten işin içinde büyü varsa, yandık demektir. Sırtım şimdiden dayak yemişim gibi sızlamaya başladı. Elinde kamçı ile horozlanan o seyis bozuntusunu hiç gözüm tutmadı....

– Dinle beni sevgili oğlum! Şu sayacağım şeyler tehlikeye girince er olan kavgadan kaçmaz. Malın, canın, namusun ve vatanın tecavüze uğrayınca bunları savunmak boynuna borç olur.

– Şu söylediğiniz şeyleri Mağribli bir dostumdan da duymuştum, Senyör... Peki, bizde bunlardan hangisi tecavüze uğramış bulunuyor?

– Sanço, sen uyurken o şövalye bozuntusu Dulsinea’ma hakaret etti. Kendi sevgilisinin ondan daha güzel olduğunu söyledi... Ayrıca beni yalancılıkla itham edip meydan okudu. Bütün bunlar, namus kapsamına girer... Senin anlayacağın, namusum tecavüze uğramış bulunuyor. Artık, bu kavgadan dönmem mümkün değildir.

– Haklısınız, efendim... Eğer, birisi Teresa’ma hakaret etseydi; inanın aynı şeyi yapardım!

Sanço, Don Kişot’a yarınki savaşa güçlü çıkabilmesi için uyumasını tavsiye etmiş ise de, kahramanımız kabul etmedi. Haklı davasında galip gelebilmek maksadıyla sabaha kadar dua edeceğini söyledi...

* * *

Sabahın ilkişıklarıyla birlikte, Mançalı Şövalye, seyisini derin uykusundan uyandırdı. Kendisini savaşa hazırlamasını emretti. Sanço, hiç itiraz etmedi. Ne de olsa, işin ucunda namus davası vardı... Efendisinin giyinmesine yardım etti. Zırhının kopçalarını tek tek gözden geçirdi. Kılıcının kayışını sıkıladı. Bildiği duaları mırıldanarak, tolgasını başına koydu. Sonra gidip Rosinenta’nın eğerini yerleştirdi. Kolanlarını sıkıladı. Dizginlerinden çekerek onu Don Kişot’un yanına getirdi. Üzengisinden tutup, kahramanımızın binmesine yardım etti.

Öbür şövalye de çoktan hazırlanmış, biraz ilerideki meydanlığa atını sürmüş bulunuyordu. Don Kişot’un atı ne kadar zayıf ve çelimsiz ise; Aynalı Şövalye’nin bindiği at da tam aksine, besili ve gösterişli idi. Giydiği zırh, bir saray şövalyesini kışkırtacak güzellikte idi. Kılıcı, usta bir demircinin elinden yeni çıkmış gibi, parıl parıl parlıyordu. Başını bütünüyle örten tolgasının siperliğinde ve yan kenarlıklarında küçük küçük gümüş aynalar vardı. Aynalı Şövalye adını bunlardan alsa gerekti... Mızrağı bilek kalınlığında ve en az üç kulaç uzunluğundaydı. Ucundaki sivri demir, görenlere korku veriyordu. Sol koluna geçirdiği kalkan, sanki büyük İskender’den miras kalmıştı...

Sanço, efendisinin rakibini bu halde görünce yüreğine bir korku düştü. Don Kişot'u er meydanına yolcu ederken -daha önce söylediği gibi, bu kavgaya hiç mi hiç bulaşmak niyetinde değildi- şöyle mırıldandı:

– Aman senyör şövalye, lütfen dikkatli olun! Baksanıza, adam Romalı gladyatörlere benziyor!

– Osmanlı sipahilerine benzese bile vız gelir, dedi kahramanımız, göreceksin ilk hamlede işini bitireceğim...

– “Söyleyene değil, söyletene bak.” demiş atalarımız... Haydi hayırlısı...

Don Kişot rakibine yaklaştı:

– Sayın Aynalı Şövalye, dedi, yüzünü görmediğim biri ile savaşmak şövalyelik törelerine uymaz. Okuduğum kitapların hiç birinde böyle bir kavgaya rastlamadım. Onun için, tolgamızın siperini kaldırın da karşılaşacağım yiğidin yüzünü göreyim!

Ötekisi bu teklife itiraz etti:

– Görüyorum ki, korkudan ne yapacağınızı şaşırılmış vaziyettesiniz! Zaman kazanmak için eskimiş şövalye törelerine sarılıyorsunuz... Er meydanından kaçmak niyetindeyseniz, bunu açıkça söyleyin!

– Bu küstahlığınızı pek pahalıya ödeteceğim size! Haydi geçin karşıma!

İki şövalye, hamle yapacak kadar, usûlden olan mesafeye açıldılar. Don Kişot, yaman bir nâra atarak Rosinenta'sını mahmuzladı. Aynalı Şövalye de öyle yaptı. Ancak, sanki bindiği o yiğit at gitmiş, yerine inatçı bir katır gelmişti... Karnına yediği mahmuzlara bana mısın demedi at. Bir adım ileri atmadı... Uyuz Rosinenta'ya gelince, kendisinden beklenenin aksine, yıldırım gibi koşturuyordu. En keskin gözler bile, nallarının inip kalktığını göremedi... Kahramanımız, sağ eliyle sıkıca kavradığı mızrağını ileriye doğru uzatmış, rakibini hedef almıştı. Ona yetişir yetişmez öyle bir darbe indirdi ki, Aynalı Şövalye atından düşüp boylu boyunca toprağa uzandı. Don Kişot, savaş usûlünün gereği atından atladı. Gelip rakibinin göğsüne çöktü. Başındaki aynalı tolgayı çekip çıkardı. Düşmanın yüzünü görür görmez kendini geriye atıp avazı çıktığı kadar bağırdı:

– Sanço, çabuk gel buraya! Freston alçağının bana oynadığı oyunu gözlemlenle gör!

Korkak seyis, istemeye istemeye bu emre itaat etti. Yerde baygın yatan adamı görür görmez dehşetle haykırdı:

– Aman Allahım! bu bizim Berber Nikolas Usta! Ne yaptınız senyör; adamcağızı öldürdünüz!

– Sakın gördüğüne inanma! Ezeli düşmanım Freston, başarıyı gölgelemek için bu çirkin oyuna başvurdu. Hiç çaresi yok, büyücünün uşağını şuracıkta gebertmedikçe içim rahat etmeyecek!

– Ne olur efendim, yalvarıyorum size! Biraz mantıklı olun... Fireston mu Tereston mu, her ne karın ağrısı ise... Biliyorsunuz, ben şövalye olmadığım için onun büyüğü bana tesir etmiyor. Yerde yatan şu zavallının, dostumuz berberden başkası olmadığına yemin ederim...

– Sanço, şimdilik bir hata yapmamak için, sözünü dinleyip onun canını bağışlayacağım. Ama, ben yine de, Freston'un bir oyunu ile karşı karşıya olduğumuza inanıyorum...

– Tamam senyör... Zavallının canını bağışlayın da neye inanırsanız inanın!

Berber Nikolas bir türlü kendine gelememiş, ölü gibi yatıyordu. Aynalı Şövalye'nin seyisi ortalarda görünmüyordu. Sanço, onun kim olduğunu tahmin etmiş, bağıırıyordu:

– Hey korkak Thomas, seyisliği kolay meslek mi sandın! Çıksana ortaya, hangi deliğe saklandın?

Thomas, Papaz'ın ders verdiği bir delikanlı idi. İyilik olsun diye seyislik rolünü almıştı... İşlerin böyle ters gideceğini hesap etmediğinden, gece karanlığında bol keseden atıp tutmuştu.

Sanço'nun sesini duyunca, saklandığı yerden çıktı. Korka korka, efendisinin yani yalancı şövalyenin yanına geldi. Tam bu sırada berber kendine geldi. İnleyerek gözlerini açtı. Don Kişot, hemen kılıcını onun boğazına dayadı:

– Söyle bakalım, sihirbazın alçak uşağı! Yalancı şövalye kimmiş? Ya dün geceki sözlerini geri alırsın ya da cehennemi boylarsın!

– Aman yiğit şövalyem, neyi emrederseniz onu söyleyeceğim. Lütfen kılıcınızı boğazımdan çekiniz... Ne olur ne olmaz...

– Toboso'lu Dulsinea'nın Vandalya Prensesi Kasilda'dan daha soylu ve daha güzel olduğunu itiraf et!

– İtiraf ediyorum senyör! Dulsinea yeryüzündeki prenseslerin en soylusu ve en güzeli. Prenses Kasilda, onun yanında haltetmiş...

Kahramanımız kılıcını biraz daha hasmının boğazına yaklaştırdı. Berber'in korkudan gözleri yuvalarından fırlayacak gibi oldu.

– Ölünceye kadar Dulsinea'mın kölesi olmayı kabul ediyor musun?

– Ediyorum şövalyelerin şahı, ama ne olursunuz kılıcınızı biraz geriye çekiniz!

Don Kişot, onu serbest bırakacağına çok üzülüyordu:

– Eğer dostum Nikolas'ın kılığına girmemiş olsaydın işin bitikti serseri herif! dedi, git efendin Freston alçağına ondan korkmadığımı söyle! Elinden geleni ardına koymasın...

Bunları söyledikten sonra kılıcını kınına koydu. Yenik şövalyenin göğsünden indi. Ayağa kalktı. Seyisine atını hazırlamasını söyledi. Sanço, göz açıp kapayıncaya kadar Rosinenta'yı hazır etti. Hayvanına binen kahramanımız, Aynalı Şövalye ile seyisini orada bırakıp, yola koyuldu. Sanço, ona yetişebilmek için, Berber'le vedalaşmadan eşeğine atladı. Olanca hızı ile koşturarak efendisini yakaladı.

KRALIN ARSLANLARI DON KİŞOT'TAN KORKUYOR

İki gündür Saragossa'ya doğru yol aldıkları halde, dişe dokunur bir macera ile karşılaşmamışlardı. Üçüncü günün sabahı, uzaktan bir atlının geldiğini gören kahramanımız kılıcına el attı. Seyisine, yeni bir maceraya hazır olmasını söyledi...

Adam iyice yaklaşıncaya, onun pek serseriye benzemediğini farkettiler. Güzel yüzlü, temiz giyimli, Papaz çömezlerini andıran kibar biriydi. Don Kişot'u büyük bir nezaketle selamladı.

Mañçalı Şövalye:

– Kimsin, neyin nesisin, bu sıssız yollarda ne işin var? diye sordu.

– Adım Don Diegue de Miranda, dedi beriki, kısaca Miranda diyebilirsiniz.

– Miranda kardeş, kötü birine benzemiyorsun; bizimle arkadaşlık eder misin?

– Memnuniyetle efendim! Adınızı bağışlar mısınız?

– Adım Mañçalı Don Kişot. gezici şövalyeyim. Bu da seyisim Sanço Panza.

– Efendim gibi soylu biri olmadığım için, adımın önünde don veya gömlek cinsinden bir ünvanım yok, dedi Sanço...

Miranda, bu sözlere gülmekle yetindi. Onları iyi tanımadığı için fazla konuşmamayı tercih ediyordu. Don Kişot, yeni yol arkadaşına başından geçen maceraları anlattı. Kibar atlı, saf biri olacak ki,

kahramanımızı dikkatle dinliyor; hiç itiraz etmiyordu...

Sanço, eşeğinin üstünde ara sıra uyukluyor; efendisi kızacak diye de içten içe korkuyordu. Vakit öğleye yaklaştığından hava iyice ısınmıştı. Don Kişot, sıcağın bunalmış; tolgasını çıkarıp seyisine emanet etmişti.

Ovadan geçerken, keçilerini otlatan çobanlara rastladılar. Sanço, onlardan bir parça beyaz peynir satın alabileceğini düşündü. Efendisinden izin isteyip eşeğini keçi sürüsünün bulunduğu tarafa doğru dehledi.

Keçi çobanlığı bizimkinin eski mesleği olduğu için adamlarla kolayca anlaştı. Pek pahalı sayılmayacak bir fiyata, üçüne yetecek kadar peynir satın aldı. Peyniri kahramanımızın kendisine emanet ettiği tolganın içine koydu... Tam işini bitirmiş dönerken, Don Kişot'un avaz avaz bağırdığını duydu:

– Neredesin, uykucu, pisboğaz uşak?

– Geliyorum Senyör, geliyorum! diye bağırdı Sanço, ne var yine; sizi kızdıracak bir şey mi yaptım?

– Çabuk tolgamı ver, hantal herif! Macera var! Savaş vaziyeti almalıyım...

Sanço, korkudan tolgaya peynir koymuş olduğunu unuttu. Hiç vakit geçirmeden onu şövalyenin eline tutuşturdu. Kahramanımız, tolgasını kaptığı gibi, içinde ne olduğuna bakmadan, başına geçirdi... O da nesi? Don Kişot'un kan beynine hücum etti:

– Geri zekalı uşak, ne koydun tolgamın içine?

– Hiç bir şey, diye itiraz etti bizimki, ne koyabilirim ki!

– Nedir bu yüzümden aşağıya akanlar öyle ise? Sıcağın beynim sulanmadı ya!

– Kim bilir, belki de Tereston'un yeni bir oyunu ile karşı karşıyasınızdır... O teres herefin ne yapacağı belli olmaz!

– Seninle çene yarıştıracak zamanım yok geveze herif! Söz bekler, macera beklemez... Dostumuz Miranda'ya gezici şövalyelik mesleğinin ne heyecan verici olduğunu göstermek istiyorum.

– İyi de, efendim, ben etrafta maceraya benzer bir şey göremiyorum, diye tekrar itiraz etti Sanço.

– Karşıdan gelen şu kocaman arabayı görmüyor musun yani?

– Görüyorum, görmesine ama; üzerinde dalgalanan bayraklardan bunun krala ait olduğunu anlamamak için deli olmak lâzım... Herhalde, kralın hazinesini soymayı düşünmüyorsunuz? Geçen sefer paçayı zor kurtardığımızı unutmayın. Hani şu kürek mahkûmları macerasını kastediyorum canım...

– Biraz sonra anlayacağız ne olduğunu. Hele bir yaklaşınlar bakalım...

Bu sırada peynirler iyice erimiş, kahramanımız gözlerini açamaz olmuştu:

– Sanço! diye bağırdı, çabuk mendilini çıkar da şu yüzümü sil!

Seyis korkudan mendili olmadığını söyleyemedi. Derhal gömleğini çıkararak efendisinin yüzünü sildi. Bu arada el çabukluğu yaparak tolganın içindeki peynirleri yere döktü...

Araba iyice yaklaşmış olduğundan, Don Kişot peynir meselesi üzerinde fazla durmadı. Mızrağını iki eliyle sıkıca kavrayıp ileriye doğru uzattı. Gelip yolun ortasında durdu. Üzengilerin üzerinde dikilerek beklemeye başladı.

Arabacı, karşısında zırhlar içinde, elinde mızrağı, şövalye kılıklı adamı görünce şaşırıldı. Katırların yularından çekerek arabayı durdurdu. Bu arada, arabayı ve içindekileri korumakla görevli muhafız

atını kahramanımıza doğru sürdü:

– Maksudın nedir yabancı! dedi, niçin yolumuzu kestir?

Don Kişot, kızgın bir sesle cevap verdi:

– Burada soruları ben sorarım arkadaş! Şimdi sen söyle bakalım; kimsiniz, nereden gelip nereye gidiyorsunuz, bu arabanın içinde ne var, dalgalanan şu bayrakların anlamı nedir?

– Senyör, peşpeşe o kadar çok soru sordun ki, dedi muhafız, hangisine cevap vereceğimi bilemiyorum..

– Kılıcım yalancılara asla affetmez! Vereceğin cevapları ona göre tart biç...

Muhafız, bir kaçıkla karşı karşıya olduğunu anlamakta zorluk çekmedi... Onunla dalaşmaktansa çalığı dolaşmayı tercih etti:

– Ben yalana tenezzül etmeyecek kadar soylu biriyim, şövalye hazretleri... Gördüğüm kadarıyla siz de soylu bir beye benziyorsunuz.

– Benzemiyorum, ta kendisiyim! Adım Mançalı Şövalye Don Kişot'tur.

– Bu isim bana pek yabancı gelmedi, yiğidim..

Kahramanımızın yerine seyisi Sanço cevap verdi:

– Elbette yabancı gelmeyecek... dedi, efendimin şöhreti bütün İspanya'ya hatta dünyaya yayılmıştır!

– Al birini vur öbürüne... dedi içinden muhafız, seyisi efendisinden aşağı kalır deli değil... Bunlarla işimiz var!

Don Kişot, tekrar gürlledi:

– Lafı dolaştırıp durma, çabuk sorularıma cevap ver!

– Kızmayın Senyör... Zaten ben de bunu yapmak üzereydim. Bu araba benimdir. İçinde Afrika'dan getirdiğim iki dev arslan var! Onları benden satın alan Oron Valisi, ikisini de kral majestelerine hediye etti. Arabanın üzerinde sallanan bayraklarda Kralın arması var. Sizin anlayacağınız, arslanlar kralımızın malıdır. Kendisine teslim etmek üzere götürüyoruz...

Don Kişot, hayretle:

– İki Afrika arslanı ha! dedi.

– Evet mösyö, İspanya'da eşi görülmemiş iki dev arslan... Birinci yani öndeki kafeste olanı erkek, ikinci kafesteki de dişisidir. Şimdi bırakınız da yolumuza devam edelim!

– Arslanlar ha! diye tekrarlardı kahramanımız, Freston alçağı bula bula bu oyunu mu buldu benim için? Onlar, ahlâksız büyücünün para ile tuttuğu iki serseriden başkası olamaz. Aç kafesleri de, o büyücüler kralına benimle oyun oynamanın ne demek olduğunu göstereyim!

“Kafesleri aç” emrini alan muhafız, hayretinden mi korkusundan mı bilinmez, dondu kaldı... Ne diyeceğini şaşırılmış bir halde, aval aval kahramanımızın yüzüne bakıyordu.

Olanları dehşetle seyreden Miranda, şövalyenin arkadaşlık teklifini kabul ettiğine bin pişman olmuştu. Sanço'ya gelince; zavallı korkudan altınıslatmak üzereydi...

Miranda kahramanımıza yaklaştı:

– Senyör, gerçekten ne istediğinizin farkında mısınız? diye sordu...

Don Kişot, gurur dolu bir sesle cevap verdi:

– Dostum, gezici şövalyeler en zor şartlar altında bile ne yaptıklarını çok iyi bilirler. Evet, muhafıza kafesleri açmasını emrediyorum!

Arabacı, oturduğu yerden aşağıya atladı. Gelip Don Kişot'un önünde diz çöktü:

– Yalvarırım, şövalye hazretleri! Evimde beni bekleyen bir karımla beş çocuğum var... Onların hatırı için emrinizi geri alın.

– Kalk ayağa korkak herif! Bir şövalyenin asla sözünü geriye almayacağını sana anlatan olmadı mı? Ya kafeslerin kapaklarını açarsın ya da seni elimdeki şu mızrakla arabaya çivilerim! Anladın mı?

Arabacı, işe karıştığına çoktan pişman olmuş, ancak aldığı emri yerine getirmekten başka çaresi kalmamıştı. Bacakları titreye titreye arabanın üzerine çıktı. Öndeki kafesin kapağını açtı. Sonra geri kaçıp bir kenara sindi.

Kahramanımız atından indi. Kılıcını çekip açık kafesin önüne dikildi. İlk hamleyi arslanın yapmasını bekledi... Kapağın açıldığını gören hayvan ileriye doğru yürüdü. Başını dışarı çıkarınca Don Kişot ile gözgöze geldiler. Uzun zaman birbirlerini seyrettiler. Canavar, hiç ses çıkarmadan geriye döndü. Gidip kafesin dip köşesine yattı.

Kahramanımız arabacıya seslendi:

– Ne oluyoruz! Hani çok korktuğunuz Afrika arslanına ne oldu?

Zavallı adam, saklandığı yerden kısık bir sesle cevap verdi:

– Vallahi ben de anlamadım, senyör!

– Haydi bakalım, arabacı efendi, saklandığın yerden çık da şuna bir iki kırbaç indir! Onu kızdırmazsak kafesinden çıkacağı yok...

– Buna ne gerek var yiğidim! dedi arabacı, canavar sizden korkup geri çekildi... Hepimiz şahidiz!

Don Kişot, bu cevaba pek sevindi:

– Doğru söylüyorsun... dedi, değil mi ki benden korkup geri çekildi; onu yendim sayılır... Ancak bir şartla kafesin kapısını kapatmanıza izin veririm!

– Şartınız kabulümüzdür cesur şövalyem, yeter ki siz emredin...

– Gözünüzle gördüğünüz şeyleri yazıp altını imzalayacaksınız!

– Tamam, senyör! Hele önce şu kapağı kapatayım... Sonra ne isterseniz yazıp imzalayalım.

Arabacı, kahramanımızın cevabını beklemeden saklandığı yerden çıktı. Kafesin kapısını örtüp sürgüsünü iyice sıkıladı...

– Yaz, dedi bizimki, “Mançalı Korkusuz Şövalye Don Kişot, kafesin kapısını bana açtırıp arslana meydan okudu. Vahşi arslan, gezici şövalyeden korkup geri çekildi. Uysal bir kedi gibi gidip dip köşeye yattı. Ben ve burada bulunan herkes bu olayı filanca senenin falanca ayının feşmekan günü gözlerimizle gördük.”

Arabacı, vakit geçirmeden, kalem kağıt çıkardı. Don Kişot'un istediği şekilde tutanağı yazıp imzaladı. Götürüp muhafıza da imzalattı.

Sanço ile Miranda gördüklerine inanmamış, olayı uzaktan seyretmekten başka bir şey yapmamışlardı.

Muhafızla arabacı, hayatlarında böyle cesur bir şövalyeye rastlamadıklarına yemin ettiler. Kahramanımız, seyisi Sanço'ya bu iki adama gösterdikleri anlayıştan dolayı ikişer altın vermesini emretti.

Adamlar, hem büyük bir tehlikeyi çok ucuz atlattıklarına hem de ikişer altın kazandıklarına sevindiler. Yollarına devam etmek üzere şövalyeden izin istediler.

Don Kişot:

– Yolunuz açık olsun dostlarım! dedi, yalnız sizden çok rica ediyorum, bu gördüklerinizi Kralımıza da anlatın. Gezici şövalyeliğin ölmediğini bilmesini istiyorum..

– Hiç merak etmeyiniz, Senyör... Öyle şeyler anlatacağız ki, kralımız duyduklarına inanamayacak!

Araba hızla uzaklaşırken, bizimki arkalarından bağırdı:

– Eğer beni tekrar görmek isterseniz, “Arslanlı Şövalye” diye arayın! Zira bundan sonra bu adı almaya karar verdim!

Sonra Miranda’ya döndü:

– Evet, dostum! Sana, gezici şövalyeliğin ne demek olduğunu gösterebildim sanırım..

– Hem de fazlasıyla... dedi kibar adam, her gittiğim yerde şanınızı yüceltmek için arslanları nasıl dize getirdiğinizi anlatacağım..

– Bu artık senin bileceğin bir iş, dedi Don Kişot... Takdiri sana kalmış!

Miranda, ikinci bir tehlikeyi göze alacak kadar cesur değildi.. Evine dönmek için izin istedi. Kahramanlarımızla vedalaşıp kendi yoluna gitti.

ÜÇ BİN ÜÇ YÜZ BİLMEM KAÇ SOPA

Don Kişot önde, seyisi Sanço arkada bütün gün yol aldılar. Yeni bir macera ile karşılaşmadıkları için kahramanımızın neşesi yerinde değildi.

– Oğlum Sanço! diye bağırdı, bugün yine macerasız geçeceğe benziyor.

Cevap alamayınca uşağına döndü. Onu eşeği üzerinde uyuklar halde görünce çok kızdı:

– Sanço! Bre uşakların en tenbeli, uykucu şişko!

– Eyvah, yine bir büyücü baskını mı var!

– Keşke olsa! Sıkıntıdan patlayacağım. Gezici bir şövalye için en büyük talihsizlik, macerasız kalmak olmalı...

Böyle söyleşip giderlerken yolları yemyeşil bir ovaya çıktı. Uzaktan sağa sola koşuşturan atlılar gördüler. Yaklaştıkları zaman bunların şahinle kuş avlamaya çıkmış kimseler olduğunu anladılar.

Don Kişot, kendilerini büyük bir maceranın beklediğini hissetmiş, bağıırıyordu:

– Sevgili uşağım, talih yüzümüze gülmeye başladı. Yeni bir macerayı karşılamaya hazır ol!

– Desenize, kismette yine dayak yemek var...

– Bu gördüğümüz insanlar, soylu kimselere benziyorlar. Kader beni onlarla karşı karşıya getirecek olursa, sen elini kılıcına atmak zorunda değilsin. Daha evvel söylediğim gibi, uşaklar soyluların kavgasına karışmazlar.

– Gerçi kılıcım yok, ama, yine de şövalyelik töresi içinde en çok bu kaide hoşuma gidiyor... Zira oldum olası barış sever bir insanımdır. Bana tokat atana öbür yüzümü dönerim...

– Korkak herif, kalkmış bir de iyi hristiyan rolü yapıyorsun!

Don Kişot atlılara iyice yaklaştıktan sonra, bunlardan birinin kadın olduğunu farketti. Beyaz bir kısağa binmiş olan bu güzel kadın, etrafındakilere emirler yağıdırıyor; onlardan büyük saygı görüyordu. Atının eğeri ve koşumları gümüş işlemeliydi. Altın simlerle süslü yeşil bir elbise giymişti. Havada tuttuğu elinde bir çakırdoğan vardı. Asilce duruşundan, soylu bir prenses veya bey kızı olduğu hemen farkediliyordu.

Kahramanımız, seyisini yanına çağırıldı ve ona şu emri verdi:

– Oğlum Sanço, hiç vakit kaybetmeden, elinde çakırdoğan tutan şu soylu hanıma git, efendin Arslanlı Şövalye'nin iyi dileklerini ve selamlarını söyle! Eğer izin verirlerse, gelip kendisine saygılarımı arzedeceğimi ve ne dilekleri varsa yerine getirmeye hazır olduğumu bildir! Yalnız, dikkat et, abuk sabuk laflar edip beni küçük düşürme!

– Elçilik görevini en iyi şekilde yerine getireceğimden asla şüpheniz olmasın, senyör... Bu ağızdan, sizi mahçup edecek hiç bir söz çıkmayacaktır.

– Şu söylediklerinden pek emin değilim ya, haydi dediğin gibi olsun...

Sanço, elçiye yakışır bir eda ile, üstüne başına çeki düzen verdi. Görevini yerine getirmek üzere boz eşeğini dehledi. Soylu hanımın önüne gelince karakaçandan indi. Yere diz çöküp konuşmaya başladı:

– Ey soylu ve soylu olduğu kadar da güzel Senyora, az ileride gördüğümüz yiğit kişi, şöhreti İspanya sınırlarını aşmış, gezici şövalye Mançalı Don Kişot'tur. Övünmek gibi olmasın, ben de onun seyisi Sanço Panza'yım... Efendim, büyücüleri, devleri ve vahşi Afrika arslanlarını dize getirmiş korkusuz bir şövalyedir. Kazandığı son zaferden dolayı adı Arslanlı Şövalye'ye çıkmıştır. İlk fırsatta kötü bir

kralı yenip topraklarını ele geçirmeye ve bana bir ada bağışlamaya söz vermiştir. O, sözünden dönmeyen soylu bir efendi olduğu için, şimdiden kendimi vali olmuş görüyorum... Hem başımızı ağrıtmamak hem de arslanlı şövalyeyi kızdırmamak için, bana verdiği emri iletiyorum: Eğer izin verirseniz, efendim huzuruza gelip iyi dileklerini ve saygılarını arz edecekler... Ayrıca, varsa, düşmanlarınızla savaşıp sizi onlardan kurtarmak istiyor...

Soylu hanım ve etrafında bulunan atlılar, bir sürü tuntuşraklı cümleler zırvalayan bu şişko adamı dinledikten sonra, onun kafadan çatlak olduğuna kanaat getirdiler... Bütün gözler, az ileride bekleyen silahlı korkuluğa çevrilmişti. İskeleti çıkmış uyuz bir at ve sırtında da sıvık gibi bir adam... Giydiği zırh, sanki müzeden çalınmış intibası veriyordu. Halkaları yer yer dökülmüş, eski püskü bir şeydi. Belindeki kılıcı ve elindeki mızrağı hâkezâ... Soylu hanım gülmemek için kendisini zor tutuyordu. Şövalye kılıklı adamın, eşeğin sırtındaki seyisi rolündeki şişkodan az aşağı kalır deli olmadığı kesindi... Onlarla eğlenerek hoşça vakit geçirmeleri mümkündü. Bütün ciddiyetini takınarak Sanço'ya şöyle dedi:

– Lütfen ayağa kalkınız, yiğit şövalyenin elçisi! Hakkında pek çok şey duyduğumuz efendiniz Mançalı Şövalye Don Kişot'la tanışmak benim için şereftir... Biraz ileride bir av köşkümüz var. Eğer bizimle beraber oraya kadar gelme lütfunda bulunursanız, kocam Dük Hazretleri ve ben çok memnun kalacağız. Şimdi gidiniz, efendinize kendisini topraklarımızda görmekle şeref duyduğumuzu ve misafir etmek istediğimizi söyleyiniz... Beklemediği böyle bir cevabı alan Sanço'nun, sevinçten ağzı kulaklarına vardı. Diz çöktüğü yerden kalktı. Eşeğine atladı.. Nefes nefese Don Kişot'un yanına döndü. Konuşmaların uzamasından endişeye düşen kahramanımız, uşağına bağırdı:

– Sakın, elçilik görevini kötüye kullanarak, bir çuval inciri berbat etmiş olmayasın! Neden lafı o kadar uzattın bakayım?

– Soylu bir düşesle nasıl konuşulacağını bilmeyecek kadar cahil bir seyis değilim efendim! Elçilik görevimi hakkı ile yerine getirdiğimden şüpheniz olmasın...

Sanço, soylu hanımın verdiği cevabı efendisine aktarırken; dük de eşinin yanına gelmiş, olup bitenleri öğrenmiş bulunuyordu. Eşi gibi, o da hoşça vakit geçirmek için, oyuna devam etmeye karar verdi... Çok şövalye romanı okuduklarından, onları iyi idare edeceklerine inanıyorlardı.

Arslanlı Şövalye, seyisinden aldığı güzel haberler üzerine, atını prenesten yana sürdü. Rosinenta'dan inmek için Sanço'nun yardımını bekledi. Beriki, eşekten inmeye çalışırken, aceleden ayağı yulara takıldı. Başu aşağıda, ayakları havada asılı kaldı... Üzengisinden tutulmadan inmeye alışık olmayan kahramanımız, uşağının yardımına koşayım derken boş bulunmuş; üzengiye basar basmaz gevşek olan eğer ters dönüvermişti. Bizim yiğit şövalye, boylu boyunca yere uzandı... Düşerken dizini yere çarptığından, kalkması hayli zor oldu. Prensese önünde diz çökmek için yürürken aksıyordu. Bu aksiliği de büyücülerin bir marifeti zannettiğinden, ezeli düşmanı Freston'a lanetler yağdırıyordu...

Kahramanımız, güç bela, gelip düşesin önünde diz çöktü. Soylu hanım, şövalyenin bozulan moralini düzeltmek ve vaziyeti idare etmek için şöyle dedi:

– Ey Mança ilinin yiğit ve soylu şövalyesi Senyör Don Kişot, lütfen ayağa kalkınız! Topraklarımıza ayak bastığınız şu mutlu anda, başınıza gelen aksilik beni ziyadesi ile üzdü. Ancak, başarılarımızı kıskanan büyücülerin marifetlerini de bilmez değiliz. Peşinizi bırakmadıklarını, başarılarımızı gölgelemek için ellerinden gelen her kötülüğü yaptıklarını çok iyi biliyoruz.

Düşes'in bu sözleri, kahramanımızın buruk yüreğine su serpti:

– Soylu Senyora, sözlerinizden hakkımda çok şey bildiğiniz anlaşılıyor... Şartlar ne olursa olsun, size ve soylu eşinize her konuda hizmet etmeye hazırım!

Dük'ün adamlarının yardımı ile ayaklarını yulardan kurtarmış olan Sanço, koşarak efendisinin yanına gelmiş, ayaklarına kapanarak ondan özür diliyordu.

– Senin bir suçun yok... dedi Don Kişot, düşes hazretlerinin de buyurduğu gibi bunlar kötü cinlerin işi! Dileyelim, bu kadarla yetinsinler!

Şövalye ile seyisi konuşurlarken, düşes kocasının kulağına eğilerek bir şeyler fısıldadı. Neler söylediğini bilmiyoruz ama, dükün hemen harekete geçtiği görüldü:

– Sayın Mañçalı Don...

– Affınıza sığınarak sözünüzü kesiyorum... dedi Sanço, eğer efendimi Arslanlı Şövalye diye çağırırsanız daha çok hoşuna gidecektir. Zira, iki Afrika arslanı ile dövüşüp onları kedi gibi uslandırdığı günden bu yana adını arslanlı şövalye olarak değiştirmiş bulunuyor....

Don Kişot, sızlayan dizine rağmen, dik durmaya çalışarak seyisine kızar gibi yaptı:

– Sen, hem geveze hem de saygısız bir uşaksın! Dük Hazretlerinin sözünü kesmeye utanmıyor musun? Nasıl isterlerse, öyle hitabetmekte serbesttirler...

– Seyisinize kızmayın, Arslanlı Şövalye! dedi Dük. Efendisinin şerefini koruduğu için bilakis memnun olmalısınız. Arslanlarla olan o inanılmaz maceranız dilden dile dolaşüyor! Bileğinizin ve yüreğinizin gücü ile kazandığınız bir ünvanla çağırılmak en tabii hakkınızdır... Şimdi izin veriniz de, gidip size tahsis edeceğimiz av köşkünü hazırlamaları için hizmetçilerime talimat vereyim.

– Pek saygıdeğer Dük Hazretleri! Bu lütfkârlığınız, beni ziyadesiyle memnun etti. Ancak, beni sıradan bir saray şövalyesi ile karıştırmamanızı rica ediyorum.. Size her konuda hizmet etmeye hazırım; fakat bunun için hiç bir karşılık beklemiyorum.

Sanço, açlıktan guruldayan karnına elini bastırarak söze karıştı:

– Sayın Dük'üm, alçak gönüllülükte de efendimin üzerine yoktur. Şu ne olduğuna bir türlü akıl erdiremediğim şövalyelik törelerine pek bağlıdır. Her ne kadar, uşakların bu törelere uymak zorunda olmadıklarını söylüyor ise de; onunla beraber gezdiğim için bütün çilelerine ortak oluyorum.. İnanır mısınız, giriştiğimiz maceralarda dayağın en fazlasını ben yiyiyorum. Günlerce aç kalıyorum. Eğer yediğim dayaklardan olmasa bile, eminim bir gün açlıktan ölüp gideceğim..

Sanço'nun bu sözleri, Don Kişot'u çileden çıkardı. Fırtınaya tutulmuş kavak ağacı gibi titredi. Her şeye rağmen sakin görünmeye çalışarak şöyle dedi:

– Dük Hazretleri, seyisimin kabalığını hoş görün! Hayatımın en büyük hatasını, midesine düşkün, tenbel ve korkak bir köylüyü kendime seyis seçmekle yapmış bulunuyorum.. Bütün marifeti, kadın gibi hayatından şikayet etmek ve yerli yersiz gevezeliklerde bulunmaktır...

Kahramanımız, bu sözler üzerine Düşes'in tebessüm ettiğini görünce büyük bir çam devirdiğini anlamakta gecikmedi. Hatasını tamir etmek için derhal ağız değiştirdi:

– Bu söylediğim sözler, şüphesiz sıradan kadınlar içindir! Soylu prensesimizi üzmeyi aklımın ucundan bile geçirmedi.

Düşes, şövalyeyi ve seyisini içine düştükleri zor durumdan kurtarmak için şöyle dedi:

– Kendinizi boş yere üzme sayın Arslanlı Şövalye! Sözlerinize alınmış filan değilim. Ayrıca, uşağınız Sanço'yu da çok sevdim. Saf ve temiz yürekli bir seyisiniz var. Çektiği bunca çileye rağmen sizi terketmediğine göre, onunla ne kadar övünseniz yeridir. Eğer, bizim hizmetçilerin kabalıklarını

ve sadakatsizliklerini görseydiniz; Sanço'ya haksızlık ettiğinizi hemen anlardınız...

Don Kişot'un cevabını beklemeden Sanço'ya döndü:

– Ey iyi yürekli seyis koş efendinin atını hazırla! Sayın Dük'üm, siz de önden gidip av köşkümüzü misafirlerimizi ağırlayacak şekilde hazırlattırınız.

Sanço, bu güzel ve güzel olduğu kadar da alçak gönüllü prensesi çok sevdi. Önünde yerlere kadar eğilerek gösterdiği nezaketten dolayı teşekkür etti. Sonra koşarak efendisinin atını hazırladı. Koşumları ve eğeri sıkıladı. Üzengiden tutarak Don Kişot'un kazasız belasız Rosisenta'ya binmesini sağladı. Vakit kaybetmeden eşeğine atladı. Düşes, Sanço'ya yanında gitmesini söyledi. Yolda giderken ona çeşitli sorular soruyor, aldığı bol atasözlü cevaplar karşısında gülmekten kırılıyordu. Seyisinin zırvalarına alışık olan Arslanlı Şövalye hiç gülmüyor, ciddiyetini muhafaza ediyordu.

Düşes, Sanço ve Don Kişot'un başı çektiği alay, köşkün kapısına vardığı zaman onları bir merasim mangası karşıladı... Düşes, kahramanımıza döndü:

– Bu karşılama merasimi sizin şerefinize düzenlenmiş bulunuyor... dedi, köşkümüze, gezici şövalye olarak, ilk defa siz ayak basmış olacaksınız!

Don Kişot ne cevap vereceğini düşünürken, uzun kırmızı elbiseler giyinmiş iki hizmetçi korkarak onu atından indirdiler. Yerlere kadar eğilerek;

– Hoş geldiniz, şeref verdiğiniz, yiğit Mançalı Şövalye Don Kişot! diye bağırdılar. Üçüncü bir hizmetçi ileri çıktı. Elinde göz kamaştırıcı kırmızı bir pelerin tutuyordu.

– Gezici şövalyeliğin alameti olan şu pelerin, size efendimiz Dük Hazretlerinin hediyesidir. Lütfen kabul buyurun! diyerek onu kahramanımızın omuzlarına attı. Aynı anda merasim mangası hep bir ağızdan bağırdı:

– Yaşasın, Mança ilinin korkusuz şövalyesi! Arslanlı Şövalye çok yaşa!

Don Kişot, gördüğü rağbet karşısında şaşırılmış olmakla beraber, bunu hiç belli etmemeye çalışarak merasim mangasını selamladı.

Sanço, efendisine gösterilen itibar ve saygının gerçek olup olmadığına bir türlü karar veremiyordu. Ancak, bunun bir rüya olmadığı da kesindi. İçinden, kendi kendine, şöyle söylendi:

– Bazen efendimi deli zannetmekle, ona ne kadar haksızlık ettiğimi anladım. Hiç, deli ve uyduruk bir şövalyenin böyle krallar gibi karşılandığı görülmuş şey midir?

Düşes de atından inmiş, kahramanımızı içeri buyur ediyordu. Köşkün dış kapısından içeri girdiklerinde avluyu dolduran bir hizmetçi ordusu ile karşılaştılar... İyi giyimli hizmetçiler koro halinde Don Kişot'a övgüler yağdırıyor; bir yandan da üzerine kokular serpiyorlardı.

Sanço'nun hali görülmeye değerdi doğrusu... Fal taşı gibi açılmış gözlerle etrafa bakıyor; ne yapacağını, nasıl hareket edeceğini bilemiyordu.. İki hizmetçi koşarak gelip onu boz eşeğinden indirdiler. Düşes, bizimkine yanından ayrılmamasını söyledi. Aldığı bu güzel emir karşısında, çok sevdiği eşeğini hizmetçilere bırakmak zorunda kaldı. Soylu hanımın ardından köşke girdi. Prensesi karşılamaya gelen yaşlı bir dadının kulağına eğildi:

– Saygıdeğer Senyora! dedi, lütfen avluya kadar gidiniz. Orada bana ait bir boz eşek göreceksiniz... Uysal fakat korkak bir hayvandır. Bunca kalabalığı görünce kim bilir ne kadar korkmuştur. Onu biraz okşayıp sakinleştirin. Sonra ahıra götürüp önüne bolca yulaf koyun.

Dadı, misafir de olsa, bir uşağın kendisine emir vermesine çok kızmıştı:

– Bana bak görgüsüz uşak! diye bağırdı, sen beni hizmetçi kızlarla karıştırdın galiba... Ben, Düşes'i

kucağında büyütmiş onurlu bir dadıyım. Eşeğini çok seviyorsan, gider kendin ilgilenirsin... Anladın mı şişko herif!

– Niçin kıızıyorsunuz hanım kalfa? Oysa ben efendimden şövalye hikâyeleri dinlerken şöyle dediğini hatırlıyorum: “Savaştan döndüğünde o kahraman Lancolet, hanımlar kendisine dadılar da atına bakıyorlardı...” Şunu iyi bilmenizi isterim ki, ben boz eşeğimi Lancolet’in atına değişmem.. Ama bir eşeğe bakamayacak kadar yaşlı iseniz, bak ona bir şey diyemem!

– Yaşlı senin anandır, yağ tulumu!

Kızgın dadı, bu son cümleyi öyle yüksek sesle bağırarak söylemişti ki, Düşes bile duymuştu. Oyunun bozulmasını istemeyen Prensese araya girdi:

– Sevgili Sanço, eşeğiniz için hiç endişeye kapılmanıza gerek yok.. dedi, onunla bizzat ben ilgileneceğim.

Sonra dadısına döndü:

– Dadıcığım, bu gün çok yorulmuşsa benziyorsun... Sana izin veriyorum, git istirahatine bak.

Yaşlı kadın, Düşes’in Sanço’ya sahip çıkmasına çok kızdı:

– Bu kadarı da fazla! diyerek oradan uzaklaştı.

Sanço, yaşlı dadının niçin kızdığını hâlâ anlamış değildi. Üzgün bir sesle Düşes’ten özür diledi:

– İnanın Senyora, dadıyı kızdırmak istememiştim.. dedi, hatta böyle bir şeyi aklımdan bile geçirdiysem efendime musallat olan bütün kötü cinler başıma üşüşsün! Eşeğimi çok sevdiğim ve o yaşlı dadıyı da iyi kalpli bir hanım zannettiğim içindir ki, kendisinden böyle bir ricada bulundum...

Bütün olup biteni gören ve konuşmaları duyan Don Kişot, Sanço’ya çok kızmış, nihayet duruma müdahale etmek zorunda kalmıştı:

– Be görgüsüz uşak! diye bağırdı, bu soylu insanların arasında eşekten söz etmenin sırası mıydı? Prenseseimize emeği geçmiş bir dadıya böyle küçük düşürücü teklifte bulunmakla beni mahçup ettin. Bir şövalyenin değeri, yanındaki seyisten belli olur... Ah Sanço, bu yetmiyormuş gibi, ona yaşlı diyerek kalbini iyice kırdın!

– Bakın efendim, bana şövalye romanlarından örnekler vererek dadıların atlarla ilgilendiğini söyleyen sizsiniz! Ayrıca, bir insan gerçekten yaşlı ise bunu söylemekte ne kötülük var, anlayamıyorum? Sonra, insan misafir olduğu yerde ne ihtiyacı varsa söyleyebilmeli. Bunun da ayıp tarafını göremiyorum...

– Sana bir arkadaş gibi davranmakla ne büyük hata ettiğimi şimdi anlıyorum.. Kendini şövalye Lancolet mi sandın ahmak herif! Bakılmasını istediğin soylu bir at değil; boz bir eşektir!

– Bana söyledikleriniz için bir şey diyemem efendim.. Eşeğime gelince... İnanın Senyör, onu Lancolet’in atı ile değişmem!

Bu konuşmalar Düşes’i çok eğlendiriyordu. Don Kişot’un Sanço’yu fazla hırpalamasını istemeyen soylu kadın araya girdi:

– İyi kalpli seyisiniz haklı sayın Arslanlı Şövalye... dedi, misafirlerimizin her ihtiyacını yerine getirmek görevimizdir. Asıl kabalığı Sanço değil, yaşlı dadım yapmıştır. Bunun için sizden özür diliyorum...

– Alçakgönüllülüğünüzle bizi mahçup ediyorsunuz altesleri... Hatırınız için onu bağışlıyorum.

Az sonra hizmetçiler kahramanımızı, kapısı altın işlemeli, bir odaya aldılar. Krallara yakışır bir saygı ile zırhını ve tolgasını çıkardılar. Ortaya avurtları birbirine geçmiş, zayıf, sırık gibi bir adam

çıkı. Hizmetçiler, Dük'ten kesin şekilde ciddi davranacaklarına dair emir almamış olsalardı, gülmekten kırılacaklardı...

Sıra gömleğini çıkarmaya gelince, Don Kişot itiraz etti:

– Güzel kızlar! Gezici şövalyeler hem cesur hem de edepli insanlardır. İç çamaşırlarımı görmenizi istemiyorum.. Bana giydireceğiniz elbiseleri şuraya bırakın. Seyisime haber verin, gelip bana yardım etsin. Hizmetleriniz için teşekkür ederim, çıkabilirsiniz!

Hizmetçi kızlar itiraz etmeden huzurdan çıktılar. Sanço'ya efendisinin kendisini çağırdığını söylediler. Beriki bu haberi duyar duymaz;

– Eyvah, Mança çırası gibi yandım! diye bağırdı. Kızlara, kendisi için dua etmelerini söyledi. Efendisiyle yalnız kalınca yaptığı patavatsızlıkların hesabını soracağını çok iyi biliyordu..

Korka korka kapıyı çaldı. İçeri girdiği zaman efendisinin çok sakin olduğunu görüp rahatladı. Yine de, ne olur ne olmaz diye gözü kapıdaydı. Don Kişot, onu dövmek için üzerine yürürse tabanları yağlayıp kaçacaktı. Kahramanımız, yumuşak bir sesle, seyisine elbiselerini giydirmesini söyledi. Bizimki görevini yerine getirirken şövalye ona nasihat etti:

– Sana yalvarıyorum oğlum, öyle olur olmaz yerde ağzını açıp beni ele güne rezil etme! Sana bakanlar da beni düzmece bir şövalye sanacaklar.. Söz gümüş ise sükût altındır. Ne olursun, mecbur kalmadıkça söze karışma. Sık sık ipliğini pazara döküp ne kötü bir kumaştan yapıldığını gösterme!

– Yerden göğe kadar haklısınız, soylu efendim.. Benim gibi keçi çobanından ne gezici şövalye seyisi olur ne de ada valisi! Hata yapmamak için hiç konuşmamam lâzım.. Zira soyluların neden hoşlandıklarını, neye kızdıklarını bir türlü öğrenemedim! Beni seyis seçerken, ağzı sarmısak kokan, elifi görse mertek sanan, sizin kapınıza gelmeden önce hiç bir soylu ile görüşmemiş, cahil bir köylü olduğumu pekâlâ biliyordunuz... Ne derler: Kenarına bak bezini, anasına bak kızını al. Bülbülü altın kafese koymuşlar ah vatanım demiş. Bana arkadaşını göster, senin kim olduğunu söyleyeyim. Çingene kızını padişahın oğlu ile evlendirmişler, düğün alayı ormandan geçerken 'Bu ağaçlardan ne güzel kasnak olur', demiş...

– Yalvarırım çeneni kapat! Yoksa kendime hakim olamayıp seni ayaklarımın altına alacağım! Şu yerli yersiz atasözü yumurtlaman beni çileden çıkarıyor... Hadi öbürleri neyse de; kafesteki bülbülle bizim mevzunun ne alâkası var?

– Olmaz olur mu Senyör! Siz bana kızıp bağırdıkça, görgüsüz bir keçi çobanı olduğumu yüzüme vurdukça, köyümü özlüyorum.. Gezici bir şövalyenin seyisi olmaktansa, köyümün tepelerinde keçilerini otlatan hür bir çoban olmayı istiyorum..

– Ah Sanço! Ah, benim iyi kalpli saf oğlum! Senden fazla bir şey istemiyorum ki... Konuşacağın lafı iyice tartıp biçmeden söyleme diyorum. Özellikle de, gelişigüzel atasözü yumurtlama diyorum..

– Peki efendim, bana sorulmadıkça söze karışmayacağım. Aklıma atasözü gelince, söylememek için dilimısıracacağım..

– Haydi bakalım göreceğiz.

Don Kişot, seyisinin yardımı ile giyindi. Kılıcını kuşandı. Dükün hediye ettiği kırmızı pelerini omuzlarına aldı. Başına da kızların elbiselerle birlikte getirdiği yeşil külahı geçirdi. Sehpanın üzerinde bulunan pahalı kokudan sürünmeyi de ihmal etmedi.

Kapıdan çıkarken, sıraya dizilmiş hizmetçiler yerlere kadar eğilerek şövalyeyi selamladılar. Aşçıbaşı koşarak geldi. Dük Hazretlerinin kendisini yemek salonunda beklediklerini bildirdi.

Sofraya beş kişilik yemek takımı konmuştu. Ev sahibi, sarayın din işlerine bakan baş rahibini de yemeğe davet etmişti. Adam, değnek yutmuş gibi dimdik oturuyordu. Kahramanımız içeri girince Dük ile karısı ayağa kalktılar. Papaz da istemeye istemeye kalkmak zorunda kaldı. Don Kişot, ev sahiplerini saygı ile selamladıktan sonra, siyahlar giyinmiş rahibe döndü. Onu da büyük bir nezaketle selamladı. Göz göze geldiklerinde, papazın kendisinden hoşlanmadığını farkettti....

Dük, baş köşeyi kahramanımıza teklif etti. Şövalye bunu büyük bir incelikle reddetti. Ancak ev sahibi fazla ısrar edince karşı koymaktan vazgeçip gösterilen yere oturdu.

Sanço, efendisine verdiği sözü unutmuş olacak ki, dayanamayıp, Dük'ten konuşmak için izin istedi. İzin verilince, kahramanımız korkudan renkten renge girdi. Eğer sofradaki soylulardan ve papazdan utanmasa, tekme tokat onu kapıdışı ediverecekti...

– Efendilerimiz dinlemek lütfunda bulunacak olurlarsa, şu olaya benzer bir hikâyeye nakledeceğim... dedi ve anlatmaya başladı: Hikâyeye bizim köyde geçmiş olup aynıyla vâkidir. Bana nakleden kişi, sözüne güvenilir dürüst biridir.

Don Kişot'un sırtından soğuk terler boşandı. Uşağını ikaz etmek için hızlıca öksürdü. Bizimki şövalyenin huzursuz olduğunu görüp şöyle dedi:

– Korkmayınız, saygıdeğer efendim! Sizi utandıracak abuk sabuk laflar etmeyeceğim. Bu konuda size vermiş olduğum sözü de unutmuş değilim...

– Ben böyle bir söz aldığımı hatırlamıyorum! dedi şövalye, ne istersen onu anlat... Dük Hazretleri izin verdikten sonra bana müdahale etmek düşmez! Ama rica ediyorum, kısa olsun!

– Anlatacağım hikâyeye öylesine gerçektir ki, şurada oturan efendim bile bana hak verecektir.

– Hay efendini büyücüler götürsün, e mi! Korkarım bir sürü zırvalar uydurup şurada bulunan soylu insanların başını şişireceksin!

– Başları sağolsun ve başımızdan eksik olmasınlar! Ne demiş atalarımız: “Her gövdeye bir baş, gövdeyi de taşıyacak ayaklar lazım.”

– Sanço yalvarırım, hikâyeye geç!

Dük ile karısı gülmekten kırılıyorlardı. Hayatlarını renklendiren şu iki deli ile karşılaştıklarına çok seviniyorlardı... Düşes, her fırsatta Sanço'yu korumaktan geri durmuyordu. Bu sefer de öyle yaptı:

– Rica ederim Arslanlı Şövalye, bırakınız dilediği gibi konuşsun! İnanın onu dinlemekten zevk duyuyoruz.

Dük de karısını tasdik edici sözler söyleyince kahramanımıza susmak düştü...

Sanço, her sıkıştığı yerde imdâdına koşan Düşesi çok seviyordu. Ona anasından fazla saygı duyuyordu. Madem gerçek buydu, belli etmemek olmazdı:

– Ey prenseslerin en güzeli! Kraliçelerin en soylusu! Bir keçi çobanına layık olmadığı yakınlığı göstermekle alçakgönüllülükte de üstün olduğunuzu belli ediyorsunuz. Allah, Dük Hazretleri ile birlikte, size uzun ve mutlu bir ömür versin!

– Aman Sanço kardeş, bu övgülerinizi eşsiz Toboso'lu Dulsinea duymasın!

– Allah'ın lütfu boldur, iyi kalpli Senyora... Güzelliği sadece Dulsinea'ya vermedi ya! Her neyse, bu işi fazla karıştırmamak iyi olur; bakarsınız farkında olmadan bir çam deviririm... Sonra efendim de beni devirir!

– Ey Sanço... Ne diyeyim, Allah iyiliğini versin! dedi şövalye, ağzın açıldı ya; kapatabilene aşkolsun...

Rahip, bu saçmalıklara daha fazla dayanamamış; Don Kişot'un yapamadığını o yapmıştı:

– Bana bak, soytarı kılıklı adam! diye bağırdı, asıl konuya gel; yoksa bu gidişle hikayen ancak öteki dünyada bitecek...

– Sabredin, Aziz Peder! Bu konuda size ders verecek değilim ama, benim bildiğim, din adamı sabırlı olur...

– Sen sadece cahil değil, ayrıca küstah bir adamsın! Buraya senin saçmalıklarını dinlemeye gelmedim...

– Bütün insanlar saygılı ve bilgili olsalardı, siz işsiz kalırdınız sayın peder! Daha hikâyemi dinlemediniz ki, saçma olduğunu nasıl söylersiniz? Ayrıca, sizi böyle kızdıracak kötü bir şey söylediğimi de hatırlamıyorum...

Eğer Düşes araya girmeseydi, Sanço Papaz Efendiyi çenesi ile dize getirecekti.

– Sayın Peder, sizi yemeğe davet ederken, şöhreti İspanya sınırlarını aşmış gezici şövalye Mançalı Don Kişot'un ve seyisi Sanço Panza'nın misafirimiz olduğunu söylemiştik...

Ev sahibesi, bu sözleriyle onun oyuna katılmaya razı olduğunu ima etmek istemişti. Konuşmasına şöyle devam etti:

– Lütfen, şeref misafirimizin konuşmasına müdahale etmeyin. İzin verin de hikayesini tamamlasın...

– Başlamadı ki, tamamlasın, dedi Papaz.

Düşes'in işareti üzerine Sanço devam etti:

– Evet efendim, ne diyordum: Bizim köyde soylu bir bey vardı. Bir gün kendisine ziyadesiyle hizmeti dokunan bir köylüyü, ki bu adam benim gibi sıradan bir sığır çobanıydı, yemeğe davet etmiş. Bu iyi kalpli bey, şimdi öldü. Herkese iyiliği dokunan bir kimseydi.

Bizimki lafı uzattıkça rahip sinir krizleri geçiriyor; bunu farkedenden Dük'le karısı kıs kıs gülüyorlardı. Don Kişot da rahipten farksız değildi hani...

– Ne diyorduk efendim? diyerek devam etti Sanço. Bizim bey, yaptığı masraflar boşa gitmesin diye köyün papazı ile çömezlerini de yemeğe çağırmış...

Devirdiği bu büyük çam, bardağı taşıran son damla oldu. Rahip'ten önce Don Kişot bağırdı:

– Hay çenesi kapanasınca, sersem şişko!

– Ne diye öyle deliler gibi bağırıyorsunuz, efendim? Yeminle söylüyorum ki, hikâyeye aynen böyle. Eğer yalanım varsa, çok sevdiğim boz eşeğim ölsün!

– Senin de eşeğinin de canı cehenneme!

– Nerede, ne zaman kızacağınızı bir türlü öğrenemedim gitti.. Ömrümün sonuna kadar da öğrenebileceğimi sanmıyorum. Halbuki, pek görüdüğüm kadar da kalın kafalı biri değilim... Bırakın da hikayemi tamamlayayım. Baksanıza, Peder kızıyor...

– Sanço doğru söylüyor... dedi Düşes, bırakalım da hikayesini tamamlasın.

– Vallahi nerede kaldığımı unuttum! Efendim böyle Santa Hermandad kılıcı gibi başımın üzerinde sallandıkça, bende akıl mı kalır...

Rahip ha patladı ha patlayacak... Don Kişot, Düşes'in ikide bir Sanço'ya sahip çıkmasına kızıyor, ancak bunu belli etmemeye çalışıyordu...

Dük'le karısı birbirinin yüzüne bakıyor, hikâyeciye nerede kaldığını söylemekte tereddüt ediyorlardı. “Sizin bey, masraflar boşa gitmesin diye köyün papazı ile çömezlerini de yemeğe

çağırması” deseler, işin ucu rahibe dokunacaktı... Bu düğümü nasıl çözeceklerini düşünürlerken Sanço bağırdı:

– Hah, tamam! Hatırladım... Bizim bey, sığır çobanı ile birlikte başkalarını da yemeğe çağırmış...

Don Kişot alnında biriken terleri sildi. Rahat bir nefes aldı. Şövalyenin rahatlaması bizimkinin gözünden kaçmadı. Efendisini teselli etmek için:

– Korkmanıza gerek yok, sevgili efendim! Dedim ya, öyle görüdüğüm gibi kalın kafalı biri değilimdir... Dananın kuyruğunu koparacak kadar sıkı çekmem... Bilirsiniz hayvanları severim. Özellikle boz eşeğimi!

– Eşeğinle birlikte kör bir kuyuya düşesin de cehennem dibini boylayasın!

– Hay aksi... Yine kızdı!

– Sanço yalvarırım, şu lanet olası hikâyeyi tamamla! Bak, yemekler soğuyor...

Yemek lafını duyunca bizimkinin gözleri parladı. Efendisi onu en nazik yerinden vurmıştı...

– Hemen Senyör, hemen... dedi Sanço, zaten hikâyeye fazla uzun değil! Neyse efendim, sofraya kurulmuş... Bizim bey, sığır çobanını baş köşeye davet etmiş. Köylü, yol yordam bilmez biri olmadığını göstermek için teklifi kabul etmemiş. “Baş köşeye sığır çobanı değil; evin beyi yakışır.” demiş. Bey bakmış köylü inat ediyor. Omuzlarından tuttuğu gibi bizimkini baş köşeye oturtmuş:

– Otur be, sığır çobanı! demiş, sen de biliyorsun ki, bey nereye oturursa baş köşe orasıdır! Benim hikaye bu kadar soylu efendiler. Ne eksik ne fazla, aynen böyle olmuş... Buyurun, şimdi yemeğe başlayabiliriz!

Önce Rahip Efendi sonra da Don Kişot hikayeden nasiplerini almış olduklarından, ikisinin de iştahı kaçmıştı. Dük’le karısı, Sanço’nun gerçekten deli mi yoksa deli rolü oynayan akıllı biri mi olduğunda şüpheye düşmüşlerdi... Hem konuyu değiştirmek hem de şövalyenin bozulan moralini düzeltmek için Don Kişot’a son günlerde sevgilisi Tobosolu Dulsinea’dan haber alıp almadığını sordular. Kahramanımız, Dulsinea’nın adını duyunca kötü bir rüyadan uyanmış gibi gözlerini açtı.

– Soylu Senyora, ne zaman sevgilimin adını duysam böyle heyecanlanıyorum; beni bağışlayın! Sorunuzun cevabına gelince.... Kötu büyücüler ve onların uşakları peşimi bırakmadıkları için, ne yazık ki, bugüne kadar onun eşsiz güzelliğini dünya gözü ile görebilmiş değilim.. Bir sürü devi yendim. Pek çok haydudun ve zalim adamın burnunu yerlere sürttüm. Gidip Dulsinea’nın hizmetine girmeleri karşılığında hayatlarını bağışladım.. Ancak, ezeli düşmanım hain Freston onu tezek kokan çirkin bir köylü kızı kılığına soktuğundan gönderdiğim adamların gidip kendisini bulabildiklerine ihtimal veremiyorum...

Sanço, efendisinin kırılan gönlünü tamir etmek için, hemen destek çıktı:

– Sevgili Senyora... dedi, benim büyücülerle bir alıp veremediğim olmadığı için -çünkü onları kıskandıracak bir başarıım yoktur- eşsiz Dulsinea bana bütün güzelliği ile göründü.. Ay gibi parlayan yüzü, gözlerimi kamaştırdı.

– Yaa! Onu gördün demek?.

– Keşke bu şerefe ben değil de efendim erseydi... İki nedimesi ile birlikte gelip efendime aşkı ilân etti fakat...

– Öyle mi, Sanço’nun söyledikleri doğru mu sayın Arslanlı Şövalye?.

– Maalesef doğru Senyoram.. Ancak, ben hakaret dolu sözler sarfeden, eşek sırtında bir köylü kızından başka şey göremedim. Yanındaki iki kız da öyle...

– Aman Prensesim... dedi Sanço, soylu beyaz kısağının üzerinde öyle asil bir duruşu vardı ki...

Papaz dayanamadı:

– Dük Hazretleriyle soylu eşi beni bağışlasınlar ama, nasıl oluyor da şu iki delinin saçmalıklarını sıklımadan dinleyebiliyorsunuz?. Sizi anlayamıyorum!

Sonra kahramanımıza döndü:

– Don Kişot musun, Don Dangkalak mısın nesin; sersem herif! Bu kadar şeyi nereden bulup da uyduruyorsun? O saçma sapan şövalye romanlarını okuyup aklını bozduğun belli... Yok devleri yenmiş, yok vahşi Afrika arslanları ile boğuşmuş... Yok efendim, büyücü bilmem kim sevdiği kızı çirkin bir köylü kızı kılığına sormuş... Bütün bunlar deli saçması şeyler! Eğer birazcık aklın kalmışsa, evine döner, çoluk çocuğunun terbiyesi ile uğraşırın... Anladın mı beni, be hey sersem! Evet, seni ancak böyle laflar yola getirir... İspanya'nın neresinde tek bir dev görülmüş ki, devlerle savaştığını söylüyorsun? Orada burada dolaşıp herkesi kendine güldüreceğine, aklını başına topla! Adam gibi evine dön!

Don Kişot, kendisinden beklenmedik bir sabırla Papaz'ı dinledi. Dük'le karısı onun hiç kızmadan muhababını dinlemesi karşısında şaşırıp kaldılar.

Rahip sözlerini bitirip susmuş olduğundan kahramanımızın ne cevap vereceğini merakla bekliyordu. Mançalı Şövalye, hiç istifini bozmadan söze başladı:

– Sustuğunuza göre, sözleriniz bitti sanırım Sayın Peder... Bulduğunuz yer ve mesleğinize olan saygım haklı öfkemi dizginlemiştir. Akli başında kimseler bilirler ki, mesleğinin ehli olmayan kara cübbelilerin kadın gibi tek bir silahları vardır o da dilleri... Eşit şartlarda dövüşmüş olmak için, şövalyelik geleneğine uyararak, ben de size aynı silahla mukabele edeceğim.. Şu farkla ki: Soylu bir bey olduğum için, sizin gibi küfretmeyeceğim! Tâ ki sizin gibi mesleğimi küçük düşürmüş olmayayım. Bir din adamı olduğunuz için, arzu ederdim ki, bana vereceğiniz nasihatlar da din çerçevesi içinde kalsın.. Beni tanımadığınız halde, bir sürü haksız ithamlarda bulundunuz. Evli olup olmadığımı bilmeksizin, çoluk çocuğumun yanına dönmeme tavsiye ediyorsunuz. Dulsinea'ya gelince, kendisini büyük bir aşkla sevdiğim halde, daha elim eline değmiş değildir. İnsanların bir kısmı şerefli idealler peşinde ömür tüketirken, diğer bir kısmı köleliği, dalkavukluğu, başkalarını aldatarak mal biriktirmeyi tercih ederler. Çok azı da gerçek din yolundan giderler! Bana gelince, öyle inanıyorum ki, şerefli bir meslek seçmiş bulunuyorum. Nerede bir kötülük görsem kılıcımla ezeceğim. Hiç karşılık beklemeden mazlumların imdadına koşacağım ve koşuyorum da... Siz ne dersiniz deyin; şövalye doğdum, şövalye öleceğim!

Bunları söyledikten sonra ev sahiplerine döndü:

– Ey soylu Dük ve Düşes Hazretleri! Papaz Efendiyi de beni de dinlediniz. Sizi hakem seçiyorum. Kim kime haksızlık etmiştir, kararı siz veriniz!

Sanço, ev sahiplerinin kararını beklemeden ileri atıldı:

– Verin elinizi öpeyim soylu efendim! Siz gelmiş geçmiş şövalyelerin en bilgilisi ve en şereflişisiniz! Ömrümün sonuna kadar hizmetinizdeyim.. Bazen, “Efendim delinin biri mi?” diye şüpheyeye düşüğüm için kendimden utanıyorum!

– Al sana bir deli daha! dedi Papaz, bozacının şahidi şıracı... “Tencere yuvarlanmış kapağını bulmuş.” diye buna derler.

– Hop hop, Papaz Efendi! Efendim gibi kibar sözlerle karşılık vereceğimi sanıyorsan

aldanıyorsun... Ben, eşeğinden ve kuru canından başka kaybedecek bir şeyi olmayan sıradan bir köylüyüm. Deli senin babandır! Hikayemdeki dersi alamayışından belli ki fazla zeki bir adam da değilsin... Senden ders alan çömezlere acıyorum. Bu yılan dilinle çocukcağızları dinden soğutursun alimallah... Senin gibilerin hakkından ancak benim gibi cahiller gelir... Seni gördükten sonra, “Her haçın altında bir iblis yatar.” sözünün ne demek istediğini daha iyi anladım! Tamam mı, aldın mı dersini?.

Don Kişot, Sanço’ya kızar gibi yaptı:

– Kes artık sesini! Gevezelikte mahalle karılarını da geçtin...

– Kızmayın efendim! Yarın bana söz verdiğiniz adayı bağışlar da vali olursam; ilk işim bunun gibi kara cübbelilerle uğraşmak olacak!

Düşes, bu saf uşağın hayalperestliğine şaşırıp kaldı. Duyduğu sözler ona yeni bir oyun ilham etti:

– Şövalyelikte olduğu kadar bilgide de üstün olduğunuzu gösterdiniz sayın Arslanlı Şövalye! dedi, ancak seyisiniz Sanço pek yaman bir atıcı... Attı mı mangalda kül bırakmıyor! Bir gün ona söz verdiğiniz adayı bağışlayacağımızdan şüphem yok... Ancak iyi bir vali olup olamayacağı konusunda şüphelerim var...

– Devlet idaresi şövalye seyisliğine benzemez... dedi Dük, Sanço’ya bakarak.

Bizimki bu sözlere pek alınmış olacak ki, derhal cevabı yapıştırdı:

– Saygıdeğer Dük’üm, eğer vali olursam gelip kendi gözlerinizle görebilirsiniz... Adamı nasıl şahinler gibi idare ediyorum. Babam rahmetli, devlet adamlığının çobanlık gibi bir şey olduğunu söylerdi... Mağriblilerin de buna benzer bir sözü var.

– Lafla peynir gemisi yürümez, dedi Dük. Eğer Arslanlı Şövalye izin verirse, makamı yeni boşalmış bir adam var; seni oraya vali tayin edeyim.. Görelim bakalım, nasıl idare edeceksin!

Bu fikir Düşes’in de çok hoşuna gitti:

– Lütfen şovalyem, izin veriniz de seyisinizi vali yapalım, dedi.

Sanço duyduklarına inanamadı. Rüyada olup olmadığını anlamak için kaba etlerini çimdikledi. Acıdığını hissedince gerçek olduğuna kanaat getirdi. Don Kişot da en az seyisi kadar şaşırılmış bulunuyordu. Hiç beklemediği bu teklif karşısında ne söyleyeceğini kestiremiyordu.

– Sanço iyi kalpli, saf ve dürüst bir adamdır, ama, korkarım resmi formaliteleri pek beceremez, üstelik okuma yazması da yoktur, dedi.

Beriki, efendisinin valilik işine pek razı olmadığını görüp fena halde içerlemişti:

– Neden anlamayacakmışım! Hele siz bir izah edin... Foralite dediğiniz şey nedir? Yenilir mi, içilir mi?.

– Foralite değil oğlum, formalite dedim...

– Danışmanları ona gerekli bütün formaliteleri izah ederler, dedi Düşes, ayrıca bir valinin illa okuma yazma bilmesi de gerekmez. Özel mektupçusu bütün yazışmaları yerine getirir...

Dük, Don Kişot’tan tekrar ricada bulundu:

– Haydi Senyör, seyisinizi daha fazla üzme... Gelin şu işe razı olun!

– Peki efendim, madem bu kadarısrar ediyorsunuz, karar sizindir... Nasıl isterseniz öyle olsun.

Sonra Sanço’ya döndü:

– Kalk, efendimizin önünde diz çök! Gösterdiği bu büyük lütuftan dolayı kendisine teşekkür et...

Beriki sevinçten uçacak gibiydi. Etekleri zil çalarak kalktı. Dük'ün önünde diz çöküp şöyle dedi:

– Adamı öyle adaletli bir şekilde yöneteceğim ki, gösterdiğiniz bu lütuftan dolayı pişman olmayacaksınız. Ömrüm boyunca size minnettar kalacağım. Efendim Don Kişot'un dediği gibi, sadakatsizlik nankörlerin işidir. Nankörlük ise Allah'ın sevmediği huylardandır...

Bütün bu olup bitenler karşısında çılgına dönen Rahip dayanamayıp Dük'e çıkıştı:

– Sırtımdaki kutsal cübbe adına yemin ederim ki, siz de en az şu iki deli kadar çıldırmışsınız! Bu saçmalıkları daha fazla dinleyemem.. İzin veriniz de gidip kiliseye kapanayım ve aklınızı geri bağışlaması için Tanrı'ya yalvarayım!

Dük, Papaz'ın bu ciddi tavrı karşısında kahkahalarla güldü.. Kara cübbeli, başka birşey demeden hızla yerinden kalktı; kapıya yürüdü, yol göstermeye çalışan hizmetçiyi iterek salondan çıktı.

Ev sahibi bizimkilere döndü:

– Baş rahibimizin kabalığını hoş görün.. Onun adına sizden özür dilerim. İkiniz de, kendini beğenmiş bu adama pek güzel bir ders verdiniz. Sayın şövalyem, beni hakem tayin etmekle onurlandırdınız; ancak kararımı bildirmedeki tereddüdümü anlamışsınızdır sanırım. Eğer adilce davranıp sizin haklı olduğunuzu söylemiş olsaydım, Rahip bunun acısını unutmaz, mutlaka halkı bana karşı kıskırtırdı.. Hatta bununla da yetinmez, beni Krala şikayet ederdi. Beni anlıyorsunuz değil mi? Sizin gibi, Krala meydan okuyacak kadar cesur değilim..

Don Kişot, Dük'ün bu sözlerinden çok duygulandı. Geriye doğru yaslanarak, bir asilzâdeye yakışır ses tonu ile, cevap verdi:

– Saygıdeğer efendimiz, iltifatlarınızla beni şereflelendirdiniz. Şundan kesinlikle emin olunuz ki, kendimi hakarete uğramış saymıyorum.. Bir kimsenin hakarete uğraması için, sataşan adamın kendisini savunacak güçte olması gerekir. Bu, şövalyeliğin önemli bir kuralıdır. İzin verirseniz bir misalle açıklayayım: Soylu bir bey yolda giderken, eğitimsiz bir sokak çocuğu yerden bir taş alıp ona fırlatsa; soylu bey hakarete uğramış sayılmaz.. Çünkü, o soylu bey dönüp kılıcını çektiği zaman, çocuk kendini savunacak güçte değildir.. İşte bu sebeple, kutsal şövalyelik törelerine göre; çocuklar, kadınlar, yaşlılar, din adamları ve deliler dokunulmaz kabul edilmişlerdir.. Dolayısıyla bu gibilerin sataşmaları da hakaret sayılmaz.

Dük'le karısı, akıllılık ile delilik arasında gelip giden bu adamı hayretle dinlediler. Değme filozoflara taş çıkarttıracak sözlerine şaşırıp kaldılar..

– Şu kıymetli konuşmanızla, soylu bir şövalye olduğunuzu bir kere daha ispatlamış oldunuz, dedi Düşes. Değerli tecrübelerinizden ve engin bilginizden istifade edebilmemiz için sizden rica ediyoruz, topraklarımızda biraz daha kalınız!

Kocasını onu tasdik etti:

– Evet, rica ediyoruz, lütfen bizi bu zevkten mahrum bırakmayın!

– Size hizmet etmek benim için şereftir, güzel Prenses'im ve soylu Dük'üm.. Ancak gezici bir şövalyenin eğer yapacak şerefli bir hizmeti yoksa, aynı yerde fazla kalması törelere aykırıdır. Aksi halde, saray şövalyesi gibi, bir merasim askerine dönerim..

Düşes, demagoji yaparak konuyu değiştirmeyi daha uygun buldu:

– Bana sık sık “güzel prensesim” demekle, eşsiz güzelliği dillere destan Toboso'lu Dulsinea'yı üzmüş olmuyor musunuz?

– Yanlış hatırlamıyorsam, bunu bir kere daha söylemiştiniz soylu Senyora! Ancak o zaman benim

yerime seyisim cevap vermişti. Cevabını yerinde bulduğum için itiraz etmemiştim. İzin verirseniz, ben şunları da ilave etmek istiyorum: Size güzel demekle Dulsinea'ya haksızlık yaptığımı sanmıyorum. Zira, ne siz ne de o, bu güzelliğinizi kendiniz seçmiş veya kazanmış değilsiniz. Ayrıca, sadece fizikî güzellik kadına üstünlük kazandırmaz. Ancak ahlâk ve huy güzelliği ile beraber olursa bir kıymet ifade eder. Eğer şu güzelliğinizin yanında yılan gibi bir diliniz olsaydı, Dük Hazretleri sizinle hayatını birleştirmeyi göze almazdı sanırım! Dulsinea'ma gelince... O, başka bir güzeli kıskanmayacak kadar faziletli ve soylu biridir.

Düşes dayanamadı:

– Saygıdeğer şövalye, siz Papaz okulundan mı mezun oldunuz Tanrı aşkına?

– Güzel Senyora! Eğer papaz okulları doğru düşünmeyi öğretiyor olsalardı, sizin Baş Rahib'in benden daha mantıklı davranması gerekmez miydi?. Ayrıca sandığınız kadar da bilgili bir insan değilim. Sadece çok okur, çok düşünürüm... Size bir sır vereyim: Mağribliler'den çok dostum oldu. Bence İspanya'ya doğru düşünmeyi öğretenler onlardır!

– Bu söylediklerinizi Kralımız duymasın!

– Siz söylemezseniz duymaz!

Sanço, araya girdi:

– Vallahi benim efendim Kral mıral dinlemez! Kimselerden hatta büyücü Tereston'dan bile korkmaz...

– Sanço, kaç kere söyledim; Tereston değil Freston!

– Ne önemi var Senyör, siz anlıyorsunuz ya! Evet! Benim efendim kraldan korksaydı, kürek mahkûmlarını serbest bırakır mıydı? Muhafızlara bir meydan okuyuşu vardı ki görmeliydiniz...

– Savaşa tutuştuğu arslanlar da krala aitti değil mi?

– Yaa! Bak, her şeyi biliyorsunuz, söylemeye ne hâcet...

– Şu Freston denen belalı büyücü de olmasa işler ne kadar iyi giderdi...

– Sormayın güzel Prenses'im! O teres herifin yüzünden efendim Dulsinea'sını dünya gözü ile göremiyor...

– Bu bir imtihan! dedi Don Kişot... Freston belası ile imtihan ediliyor ve buna katlandığım için de ödüllendiriliyorum... Şu anda, sizin gibi soylu kimselerin şeref misafiri olmam bunun en güzel delilidir.

– Size saygısızlık eden Papaz Efendinin şu anda burada bulunmasını ve bu sözlerinizi duymasını isterdim...

– Özür dilerim, Senyora! O konu kapanmıştır...

– Peki, Arslanlı Şövalye... Nasıl isterseniz. Eğer mahzuru yoksa, size özel bir soru sorabilir miyim?

– Elbette, altesleri...

– Bana kalırsa, seyisiniz Sanço'ya fazla güveniyorsunuz... Ara sıra size yalan söylemiş olabileceğini hiç düşünmediniz mi? Mesela, şu Dulsinea ile buluşmanız konusunda...

– Güzel Prenses'im, Sanço'yu iyi tanımadığınız için bu sorunuzu yadırgamıyorum... Öyle zannediyorum ki, babası bile benim kadar onu yakından tanıyamamıştır! Belki biraz gevezedir, lafını tartıp biçmeden konuşur; ama asla yalancı değildir... İlk gördüğünüz anda şapşal, zekâdan noksan, görgüsüz bir köylü sanırsınız. Ancak, bazen öyle laflar eder ki, zekâsının inceliğinden mi yoksa saflığından mı söylediğine karar vermek zordur.. Şövalye tarihçileri, ondan daha vefakâr bir seyis

gösteremezler. Giriştiğimiz maceralarda dayağın fazlasını o yediği halde beni bırakıp gitmedi. Yol arkadaşlığında da üstüne yoktur. Onunla beraber iken hiç canımız sıkılmaz. Kısacası onu koca bir krallığa değişmem.

– Krallık deyince aklıma geldi. Sizce, kocamın hediye ettiği şu adayı iyi idare edebilecek mi?

– Onun iyi niyetinden, dürüstlüğünden şüphem yok. Rüşvet almayacağından, adam kayırmayacağından eminim. Bütün korkum, kitaplardan uzak olması... Kutsal kitabımızı bile, ancak üstündeki haçtan tanıyabilir. Demek istediğim şu ki: Eğer danışmanları ve mektupçusu onu aldatmazsa; resmi işlerin de hakkından gelecektir... Fakat, çok saf olduğundan, adasını teslim almaya gitmeden önce biraz kulağını çekmem gerekecek. İdarecilik sırasında nelere dikkat etmesi lâzım geldiğini maddeler halinde yazıp eline vermeyi düşünüyorum. Sıkıştığı yerde açıp mektupçusuna okutsun...

Düşes, Sanço'nun idarecilik kabiliyetini ölçmek için onunla yalnız görüşmek istediğini söyledi. Bunun için Don Kişot'tan izin istedi. Kahramanımız:

– Hay hay... dedi, mutlaka bu isteğinizin bir sebebi vardır.

Prenses, has hizmetçilerinden birini çağırdı. Sanço'yu misafir odasına götürmesini söyledi. Bizimki hizmetçiyi takip ederken;

– Vali olacak adama acaba neler sorulur? diye merak ediyordu...

Hizmetçi ile müstakbel vali odaya girdikten biraz sonra Düşes de geldi. Sanço'ya oturması için yer gösterdi. Hizmetçiye kendilerini yalnız bırakmasını söyledi.

– Sayın Vali Bey, bu odada gördüğün gibi ikimizden başka kimse yok... diyerek söze başladı.

Sanço:

– Saygıdeğer Senyora, efendim “İki kişinin olduğu yerde üçüncü Tanrı'dır.” demişti. Ben de öyle olduğuna inanıyorum...

– Merak etme dostum, ben de dini bütün bir Hristiyanım... Sana çok özel bir soru soracağım. Dindar bir insan olduğuna göre, bana yalan söylemeyeceğini umuyorum...

– Eğer gerçekten bildiğim bir şey ise, doğru cevap vereceğimden emin olabilirsiniz prensesim...

– Sevgili Sanço, şu Dulsinea hikâyesine pek aklım yatmadı doğrusu!... İçimde efendini aldatmışsın gibi bir his var... Ne dersin, yanılıyor muyum?...

– Başkalarının bizi dinlemediğinden emin olabilirim değil mi?

– Elbette! Bundan hiç şüphelen olmasın. Söylediklerin bu odadan dışarı çıkmayacaktır. Sırrını saklayacağıma söz veriyorum...

– İzin verirseniz, yine de etrafa bir göz atmak istiyorum.

Sanço, Düşes'in izin vermesini beklemeden köşe bucağı yokladı. Kapıyı açıp arkasına baktı. Kimselerin bulunmadığından emin olduktan sonra yerine döndü. Titrek bir sesle:

– Vallahi güzel Prenses'im, şüphelerinizde haksız değilsiniz... dedi, evet bazen efendimin hoşuna gidecek şeyler uydururum. Eğer böyle yapmazsam, inanın yollarımız iki günde ayrılır... Onunla geçinebilmek için, sabit fikir halini almış değerlerine dokunmamak gerekir. Bunların başında Dulsinea gelir...

– Yani aslında Dulsinea diye biri yok mu demek istiyorsunuz?...

– Yok elbette! Ama bu gerçeği asla efendime kabul ettiremezsiniz... Don Kişot ne kadar gerçek ise, Dulsinea da o kadar gerçektir!...

– Desene senin efendin delinin biri!?

– Evet efendim.. Ama zararsız bir delidir.

– Ve sen de adamın deli olduğunu bile bile hizmetine girdin?...

– Ne demek istediğinizi anlamadım sanmayın Senyora! Hakınız var; ben de pek akıllı sayılmam!

Ama bizim deliliğimiz, güzel bir delilik!...

– Deli bir seyisten vali olur mu, Sanço Panza?

– Senyora, babam pek çok delinin kral olduğunu ve ülke yönettiğini söylerdi. Deliden kral oluyor da neden vali olmasın? Ama yine de karar sizin! Basit bir ada için size yalvaracak değilim. Nasıl olsa, bir gün efendim bir krallığın başına geçecek... O zaman çok sevdiği hizmetçisine bir değil birkaç ada bile bağışlayıverir. Çünkü bana söz verdi. Don Kişot, sözünün eri bir şövalyedir. Dünya malında asla gözü yoktur. Dulsinea'sına mektup götürmeye razı oldum diye iki sıpasını bağışlayıverdi... İhtiyaçlarımızı karşılayıp başkasına yük olmayalım diye evinden aldığı altınlarını da bana emanet etti. Anlayacağınız onun hem seyisi hem de hazine bakanıyım..

– Sanço kardeş, sana adayı bağışlayan kocam Dük Hazretleridir. O da en az efendin kadar sözünün eri bir soyludur... Ben sadece seni denemek istemişim, o kadar.

– Ada dediğiniz de ne ki! Cebime koyup köyüme götüremem ya... Bana verilen yalnız oranın yönetimidir. Yönetim ise zor bir iştir... İmtihani kaybetmek de var.

Valinin de seyisin de midesi birdir. Biri öbüründen fazla yiyemez. Ben cahil bir keçi çobanı olduğum için hesaptan korkarım! Sözün kısası, eğer gerçekten beni valiliğe layık görmüyor iseniz, açıkça söyleyebilirsiniz; hiç gücenmem. Beleş bir vali olmaktansa seyis kalmayı tercih ederim...

– Sanço dostum! Kocamın hediye ettiği adanın ismi Beleşonya'dır...

– Söyleyene değil, söyletene bak, derler...

* * *

Dük, adamlarına şatonun avlusunda toplanmaları için emir verdi. Herkes merak içindeydi. Soylu bey, kalabalığa seslenmek üzere binek taşına çıktı. Yanında Don Kişot, Sanço Panza ve eşi de vardı.

– Ey burada bulunanlar, diye bağırdı, herkes beni can kulağı ile dinlesin! Size önemli bir kararımı açıklayacağım... Şeref misafirimiz olan soylu şövalye Mançalı Don Kişot'un da onayını alarak seyisi Sanço Panza'yı Beleşonya Adası'na vali tayin etmiş bulunuyorum!

Kalabalık, önceden öğretilmişler gibi, hep bir ağızdan bağırdı:

– Yaşasın Beleşonya Valisi Sanço Panza!

Dük, yeni Vali'ye öne ilerlemesini söyledi. Bizimki paytak adımlarla öne çıkarken herkes gülmek için kendisini zor tutuyordu. Eğer Dük'ün sıkı talimatı olmasaydı, kahkahaları koyvereceklerdi.

Soylu beyin işareti üzerine Beleşonya kahyası atını ileri sürdü. Elinde tuttuğu emirnâmeği saygı ile açtı:

– Efendimiz Dük Hazretlerinin başkanlığında toplanan Dükalık Meclisinin aldığı kararı açıklıyorum, diye başladı... Meclisin soylu üyeleri, oy birliği ile, Arslanlı Şövalye Mançalı Don Kişot'un seyisi Sanço Panza'nın valiliğini kabul etmişlerdir. Efendimiz de kararı onaylayıp altına mührünü basmıştır. Karar hepimiz için hayırlı olsun. Yaşasın Dük'ümüz, yaşasın Beleşonya Valisi!

Kalabalık hep bir ağızdan tekrarladı:

– Yaşasın Dükümüz, yaşasın Beleşonya Valisi!

Dük kalabalığı selamlayıp tekrar söz aldı:

– Geleneklerimiz icabı, yeni valimizi uğurlamadan önce, şerefine bir av partisi düzenlemiş bulunuyoruz. Ekselans Sanço Panza artık resmen vali olduğuna göre, onun emri benim emrim sayılacaktır... Kendisine saygıda kusur edenleri şiddetle cezalandıracağımı bilmenizi isterim! Hemen hazırlık yapılınsın. Bir saat sonra yola çıkıyoruz.

Dük'ün tumturaklı konuşması bitince bir gürültü koptu ki, evlere şenlik. Davul, mızık ve boru sesleri her yanı inletti..

Sanço Panza'nın emrine tahsis edilen adamlar, ellerinde ağır bir zırh ve süslü silahlarla gelip önünde eğildiler. Onu giyindirmek için izin istediler. Bizimki avazının çıktığı kadar bağırdı:

– İşte bu olmaz efendiler! Ölürüm de bu acayip şeyleri üzerime taktırmam!

Adamlara nezaret eden Beleşonya Kahyası, baştan beri -bir oyun olduğunu bildiği halde- Sanço'nun vali tayin edilmesine karşı çıkmış; ancak Dük'e söz geçiremediği için karara boyun eğmek zorunda kalmıştı... Şu anda, onu herkesin gözünden düşürmek için iyi bir fırsat yakalamıştı:

– Aman Vali Bey, ne yapıyorsunuz? Eğer av techizatını giyinmezseniz, herkes sizin silah kullanamadığınızı sanacak...

– Silahtan nefret ederim! dedi Sanço, hem iyi silah kullandığımı da kim söyledi?

– Hiç silah kullanamayan, ava çıkmayan vali olur mu?

– Bana bak Kahya! Seni hiç gözüm tutmadı... Vali dediğin makamında oturur, devlet işlerine bakar. Avcılıkla devlet işlerinin ne ilgisi var?

– Ama Sayın Vali.....

– Aması maması yok! Alın şu demir yığınlarımı, derhal aldığınız yere koyun! Yoksa, valilik makamına oturunca benden çekeceğin var!

Don Kişot, Sanço'nun bağırmaclarını duymuş; yine bir çam devirip işleri berbat etmesin diye yardımına koşmuştu. Yardımına koşanlar arasında Düşes de vardı. Bizimki efendisini görünce, ne oluyor demeye kalmadan, çocuk gibi, şövalyenin üzengisinden tutup yalvarmaya başladı:

– Sevgili efendim, şu saygısız adamlar bana zorla zırh giyindirmeye, silah kuşandırmaya çalışıyorlar! Eğer biraz daha yüz bulsalar, vallahi boz eşeğimden indirip deli bir ata bile bindirir bunlar...

Mançalı Şövalye, Düşes'in yanında, adamlarla muhatap olmak istemediği için seyisini yatıştırmaya çalıştı:

– Bak oğlum, yani Sayın Beleşonya Valisi, bu beyler nereden bilsinler ki sen silahtan, kavgadan nefret edersin... Yine nereden bilsinler ki, sevgili boz eşeğini şövalye Lancolet'in soylu atı ile değişmezsin...

Sonra Düşes'e döndü:

– Sevgili Prenses'im! dedi, seyisim valilikten vazgeçme pahasına da olsa bu iki prensibinden taviz vermez. Ancak, takdir edersiniz ki, bu huyları onun iyi bir vali olmasına engel değildir.

– Prensipli valileri severim. Sizinle aynı fikirdeyim sayın Arslanlı Şövalye...

Düşes'in Sanço'ya sahip çıkması Beleşonya Kahyası'nın hiç hoşuna gitmemişti:

– Pek saygıdeğer Düşes'im dedi, av sırasında vahşi bir hayvanla karşılaştıkları takdirde vali beyin kendilerini nasıl koruyacaklarını merak ediyorum?

Bu soruya Sanço cevap verdi:

– Güzel Prenses'im! Av partisini benim şerefime tertiplelediğinizi söylemişsiniz. Daha doğrusu Dük hazretleri böyle dedi.... İzin verirseniz, şerefim böylesinden feragat ediyorum! Ben, köyünden dışarı çıkmamış, sıradan bir keçi çobanım. Çelik çomak oynamaktan ve saklambaçtan başka eğlence bilmem. Soylu olmadığım için, soyluların işine akıl erdiremiyorum.. Vahşi hayvan kovalamanın neresi eğlenceli anlayamıyorum?. Avcılıkla valilik arasında da bir bağ kuramadım. Eğer böyle bir bağ mevcutsa; valilerin çoğunu avcılar arasından seçmeleri gerekmez miydi?.

Don Kişot, seyisinin bir münasebetsizlik edip kendisini küçük düşüreceğinden korkuyordu. Gerçi, şu ana kadar söyledikleri tam bir valiye yakışır şeylerdi, ama ne yapacağı belli olmazdı... Hele tutup atasözü yumurtlamaya başlarsa, herkesi güldürebilirdi.

Hızlıca öksürüp Sanço'nun dikkatini çektikten sonra, eliyle “sus” işareti yaptı. Sonra Düşes'e dönerek şöyle dedi:

– Güzel Senyora, yeni valinizin bir huyunu daha söylememe izin veriniz: Çenesi açıldı mı susmak bilmez.. Eğer nezaket gösterip susmasını beklerseniz, burada sabahı edersiniz.

– Peki, istemiyorsa silah kuşanmasın. Fakat onu size emanet ediyorum. Daha görevine başlamadan vahşi hayvanlara yem olmasını istemiyorum.

Bu arada Dük bütün hazırlıklara nezaret etmiş, adamlarına gerekli talimatları vermiş bulunuyordu. Av kervanı, davul, zurna ve boru sesleri arasında yola çıktı. Herkes atını mahmuzlarken Sanço da boz eşeğini dehledi.

Don Kişot'la seyisi nasıl dost iseler, Rosinenta ile boz eşek de öylesine can yoldaşydılar... Şövalyenin soylu atı, daima kendisini karakaçana göre ayarlıyor; onun yorulduğunu hissettiği an adımlarını yavaşlatıyordu.

Kervan, düz ve geniş bir araziye ulaştınca Dük'ün emriyle mola verildi. Çadırlar kuruldu. Hava kararmak üzere olduğundan aşçılar akşam yemeği için hazırlık yapıyorlardı. Aşçıbaşı, hizmetçileri etrafına toplayıp onlara şu talimatı verdi:

– Efendimiz, sofraların açık araziye yani çimenlerin üzerine serilmesini emretmişlerdir! Haydi, hepiniz iş başına!

Sanço Don Kişot'a döndü:

– Senyör, aşçıbaşının ne güzel bir sesi var değil mi?

Kahramanımız seyisinin ne demek istediğini çok iyi anlamıştı:

– Oğlum Sanço, sen artık sıradan bir insan değil; herkesin gözü üzerinde olan bir valisin! Yalvarırım, şu pisboğazlığı terket! Nefsine hâkim olamayan bir adam, koca bir adaya nasıl hâkim olabilir? Korkarım, valilik makamına oturduğun gün, ilk vereceğin emir kocaman bir sofraya hazırlatmak olacaktır... Bilesin ki, karnını pahalı yiyeceklerle tıka basa dolduran bir vali, kötü bir idarecidir... Her yerde olduğu gibi, Beleşonya'da da fakir insanlar var. Bunlar içinden gücü, kuvveti ve zekâsı yerinde olanlara iş bul. Kimsesiz yaşlılara, elinden iş gelmeyen sakatlara ve mecnunlara yetecek kadar maaş bağla. Sakın, zenginlerin ve soyluların sofrasına oturma! Onların sana verecekleri ziyafetler, devlet kapısından bir menfaat koparmak içindir. Hele hele rüşvete asla tenezzül etme! Köylünün getireceği cılız bir tavuk bile rüşvet sayılır... Görevin sona erip seni uğurlarlarken, “Devletin ve zenginlerin malı ile ceplerini doldurdu, gidiyor.” demelerindense, “Saf köylü, çulsuz geldi çulsuz gidiyor.” desinler daha iyidir....

Sanço bunları düşünürken Dük de biraz sonra vali namzedi için hazırladığı oyunu düşünüyordu. Sizin anlayacağınız koyun can derdinde, kasap et derdinde...

Sofra toplanırken belki inanmayacaksınız ama, Sanço ilk defa bir zengin sofrasından yarı aç olarak kalkıyordu... Efendisinin nasihatlerinden sonra, Beleşonya Kahyası da gelip karşısına oturunca iştahı iyice kaçmış, derin düşüncelere dalmaktan yemek yiyecek fırsat bulamamıştı.

Gözü hep seyisinin üzerinde olan Don Kişot da bu durumu farketmiş; nasihatlerinin tesirini göstermiş olmasından büyük mutluluk duyuyordu...

Hizmetçiler sofraları topladığında hava iyice kararmış bulunuyordu. Dük, Don Kişot'la Sanço'yu çadırına davet etti:

– Eşimle birlikte o heyecan verici maceralarınızı dinlemek istiyoruz, dedi, lütfen bizi bu zevkten mahrum bırakmayın...

Kahramanımız tam cevap vermek üzereyken, valinin sağ yanındaki ormandan öyle bir gürültü koptu ki, herkes neye uğradığını bilememenin şaşkınlığı ile yerinde çakıldı kaldı. Çok geçmeden gürültülerin yerini savaş nâraları aldı. “Allah, Allah!” sesleri yeri göğü inletti... Dük, korkmuş gibi davranak bağırdı:

– Mağriblilerin baskınına uğradık galiba! Bu savaş nâraları o dinsizlerden başkasının olamaz... İspanyollar, burada büyük bir medeniyet kurmuş Endülüs Müslümanlarını bu isimle çağırıyorlardı: Mağribliler...

Don Kişot, kılıcına el atmış olmakla beraber, hayretle sordu:

– Soylu Düküm, Kralımızın ve kilisemizin emriyle bu dinsizleri gebertip köklerini kurutmamış mıydık?.

– Öyle ama, dedi Dük, yine de yer yer küçük topluluklar halinde birleşip isyan ediyorlarmış!

Korkudan bacakları titreyen Sanço söze karıştı:

– Ormandan gelen savaş nâralarına bakılırsa, üstümüze saldırmaya hazırlananlar pek de küçük bir topluluğa benzemiyorlar...

Beleşonya Kahyası fırsatı değerlendirdi:

– Ne o, Vali'miz korkuyorlar mı yoksa?

Eğer, savaş nâralarının yükseldiği ağaçlıkların arkasından acayip kılıklı bir atlı çıkıp onlara doğru geliyor olmasaydı; Sanço bu sorunun cevabını vermekte hayli zorlanacak gibiydi... Kahya'nın sorusu unutulmuş, bütün başlar gelen atlıya çevrilmişti. İyice yaklaşıncaya, bunun adamdan çok şeytana benzediği görüldü. Elinde kocaman bir boynuz taşıyordu. Bir ok atımı kadar mesafeye gelince, boynuzu ağzına götürdü. Öyle bir öttürdü ki, Don Kişot hariç herkesin korkudan tüyleri diken diken oldu. Mançalı Yiğit Şövalye, Rosinenta'sını mahmuzlayıp ileri çıktı:

– Soylu Dük'üm! dedi, izin veriniz de şu iblise dünyanın kaç bucak olduğunu göstereyim! Kılıcımla onu geldiği cehenneme geri göndereyim!

– Sabırlı ol cesur şövalyem! Önce niyetinin ne olduğunu öğrenelim...

Dük, Don Kişot'u durdurduktan sonra yabancıya döndü:

– İn misin, cin misin; neyin nesisin ey haberci?

Acayip kılıklı atlı, boğuk ve tüyler ürperten bir sesle cevap verdi:

– Ben, bütün kötü cinlerin ve büyücülerin ilham kaynağı şeytanım!

– Zalimlerin, hainlerin ve bütün kötü insanların da ilham kaynağı... diye ilave etti Don Kişot.

Şeytan duymamış gibi davranarak sözlerine devam etti:

– Sizinle bir alıp vereceğim yoktur Dük Efendi.. Benim işim Mançalı Don Kişot’la! Eğer karşımdaki şu adam, aradığım şövalye değil ise ben de şeytan olmayayım!

Kahramanımız, atını iki adım ileri sürdü. Sanço, efendisinin cesaretine hayran kaldı. Kendisi, neredeyse korkudan altınıslatmak üzere idi... Don Kişot, şeytanı azarlar gibi bir sesle cevap verdi:

– Evet, aradığın kişi benim! Freston’un akıl babası, kötülüklerin başı, lanetlenmiş pis mahluk! Söyle, derdin nedir?

– Eğer Toboso’lu Dulsinea’nın elimde olduğunu bilseydin daha dikkatli konuşurdun! Şunu bilmeni isterim ki, şeytan da olsam hakaretten hoşlanmam! Hem sen kendini ne sanıyorsun be, iskeleti çıkmış yaşlı bunak! Sırtına bindiğin uyuz bir at, arkana taktığın şapşal bir şişko ve şu müzelik silahlarla düzeni bozulmuş dünyaya adalet getireceğini mi sanıyorsun?.

– Tamam... dedi Don Kişot, aynı şeyleri söyleyerek beni kutsal görevimden çevirmeye çalışan ahmak insanlara bunu telkin eden de sensin! Sevgili Dulsinea’nın hayatı mevzu bahis olmasaydı, ben sana düzeni bozulmuş dünyanın kaç bucak olduğunu gösterirdim, şantajcı iblis!

– Ya şartlarıma boyun eğip benimle anlaşırsın, ya da Dulsinea’dan vazgeçersin!

– Lafı uzatma, sabrımı taşıyorsun! Şartın ne ise onu söyle!

– Hah şöyle yola gel, dedi Şeytan, şartımın ne olduğuna gelince... Biraz sonra adamlarım büyülü Dulsinea’yı bir araba içinde buraya getirecekler. Büyü çözmekle meşhur Fransız Büyücü Merlin, sana Dulsinea’yı büyüden kurtarmanın şartlarını anlatacak. Ondan sonra karar senindir. Artık şu moruk suratını daha fazla görmek istemiyorum; haydi bana eyvallah!

Şeytan atını mahmuzlamış giderken Don Kişot bağırdı:

– Bir dakika bekle! Sana son bir soru daha soracağım. Ondan sonra ne cehenneme gidersen git...

Şeytan atının dizginlerini çekti:

– Sor bakalım, dedi alaylı bir sesle, ama lafı uzatma, işim acele...

– Ormanda savaş nâraları atanlar senin adamların mıydı?

– Elbette... Benim adamlarım çoktur!

– İyi ama, Mağribliler gibi “Allah, Allah!” diye bağıyorlardı?.

– Ne sandın ya! “Şeytan, Şeytan!” diye mi bağıracaklardı? Bizim işimiz bu: Aldatmak, daima aldatmak...

Şeytan atını mahmuzlamadan önce elindeki boynuzu bir kere daha öttürdü. Sanço, korkudan Düşes’in eteklerine yapıştı. Bunu gören Şeytan ona doğru bakarak şöyle bağırdı:

– Valilik kim, sen kim be korkak şişko! Biraz sonra seni öyle bir imtihan bekliyor ki, anan bile duysaydı mezarında gözyaşı dökerdi...

Giderken korkunç bir kahkaha koyverdi. Sanço’nun akli başından gitti... Şeytan iyice uzaklaştıktan sonra, bizimki Düşes’e döndü:

– Güzel Senyora... dedi, duydunuz mu şu İblis midir Şeytan mıdır nedir söylediklerini? Efendime ve sevgilisine yaptıkları yetmiyormuş gibi, bana da kafayı takmış... Halbuki ben ne düzeni bozulmuş dünyaya adalet getirmeye çalışan bir şövalyeyim ne de soylu bir prenses! Sakın, şerefime av partisi verdiniz diye kızmış olmasın bu İblis?

– Sanmam, dedi Düşes, olsa olsa vali oldun diye kıskanmıştır!

– Valiliğin kıskanılacak nesi var Tanrı aşkına! Efendimin anlattıklarına bakılırsa, valiliğin hakkından gelmek, Sırat Köprüsünden geçmek kadar zor iş...

Düşes, Sanço'nun kulağına eğildi:

– Dostum, hani Dulsinea diye biri yoktu?.

Bizimki de prensesin kulağına eğilip fısıltı halinde şu cevabı verdi:

– Vallahi güzel Senyora, deli olan efendim değil benmişim... Eğlence olsun diye, uyduruk bir şövalyenin arkasına takıldığımı sanıyordum. Meğer efendim gelmiş geçmiş şövalyelerin en büyüğüymüş! Baksanıza, şeytan onunla özel olarak uğraşıyor....

Don Kişot, bu ikisinin kafa kafaya verip neler konuştuklarını merak ediyordu. Ancak saygısızlık olur diye de araya girmiyordu. Derken şeytanın bahsini ettiği araba ağaçlıkların arkasından çıktı. Çıktı ama ne çıkış. Toplar gümbürdüyor, silahlar patlıyor, borular çalıyor; gören de yeni icat edilmiş bir savaş arabası geliyor sanırdı... Arabanın etrafını saran muhafızların elinde yanan meşaleler vardı. Adamların kopardığı çığlıklar dağı taşı inletiyordu. Bütün bunlar yetmiyormuş gibi, araba yürürken kulakları tırmalayan tuhaf sesler çıkarıyordu.

Sanço, bu korkunç manzara karşısında daha fazla dayanamadı:

– Eyvah, kıyamet kopuyor galiba! deyip bayıldı; Düşes'in kucağına düştü....

Dük, Vali'nin bayıldığını görünce telaşa kapıldı:

– Eğer onu ayıltamazsak, bütün masraflar boşa gidecek, diyerek hayıflandı.

Düşes, Sanço'yu bir kenara yatırdı. Yüzüne sular serpti. Bizimki gözlerini açtığı anda araba da iyice yaklaşmış bulunuyordu. Şimdi ayrıntılar daha da seçilir hale gelmişti. Arabaya dört iri öküz koşulmuş, öküzlerin üzerine siyah örtüler atılmıştı. Boynuzlarında ise yanan mumlar vardı. Öküzlerin dizginini, yine siyahlar giyinmiş, sakalı belinde, yaşlı bir büyücü tutuyordu. Araba iyice yaklaşıncaya, kendisinden beklenmeyen bir çeviklikle, dizginleri öyle sıkı çekti ki, öküzler oldukları yere zank diye çakılıp kaldılar.

Yaşlı büyücü ayağa kalkarak şöyle bağırdı:

– Ben büyücü Lirgandeoyum!

Başka hiç bir şey söylemeden, sakalını sıvazlayarak yerine oturdu. Sonra yüzü peçeli birisi kalktı:

– Ben de, hiç kimsenin yüzünü göremediği, cadıların kraliçesi Çirkin Alkûfe'yim!

Derken o da oturdu. Sırayı bir üçüncüsü aldı:

– Meslektaşlarım alınmasınlar... Ben, evet ben, gezici şövalyelerin ve de özellikle soylu Amadis de Gaulla'nın can düşmanı büyücü Arsalusum!

Arsalus da sözü uzatmadan oturunca etrafı bir sessizlik kapladı. Herkes işin nereye varacağını merak ederken, arabanın üzerinde bulunan beyaz örtülü sandukadan tatlı bir müzik sesi yükseldi.

Sanço, sevinç dolu bir sesle bağırdı:

– İşler iyiye gidiyor galiba! Zira, bu müzik hiç de şeytan müziğine benzemiyor...

Büyücüler, vakit geçirmeden, sandukanın üzerindeki beyaz örtüyü kaldırdılar. Ortaya, tahtında kurulmuş bir peri kızı çıkıverdi. Altın pullarla işlenmiş, yeşil kadifeden bir elbisesi vardı. Arabanın etrafını saran adamların ellerinde tuttıkları sayısız meşalenimışığında kızın yüzü ay gibi parlıyordu. Yaşı yirminin üzerinde değildi. Çok asil bir duruşu vardı.

Don Kişot, bu büyüleyici güzellik karşısında kendinden geçti. Dili tutulmuş gibi ne söyleyeceğini bilemedi. Onu hayran hayran seyretmenin ötesinde bir şey yapamıyordu. Konuşamıyordu ama düşünüyordu:

– İşte Mañçalı Don Kişot’un temiz bir aşkla sevdiği, uğrunda bin bir çileye katlandığı, eşsiz Toboso’lu Dulsinea budur. Şu eşsiz güzel nerede, o ağzı sarmısak kokan çirkin köylü kıızı nerede!

Tam bunları düşünürken şimşek gibi bir soru geldi aklına:

– Aman Tanrım! Hani Dulsinea büyülenmişti ya?

Sanki bu sorunun cevabını vermek üzere, muhafızların arasından bir atlı fırladı. Göz açıp kapayınca kadar, atın üzerine dikildi. Oradan da arabaya atladı. Adamdan çok iskelete benziyordu. Avurtları içeriye göçmüş, gözleri çukurlarına kaçmış, çirkinmi çirkin bir yüzü vardı. Üzerinde bir tek tel saç bulunmayan kafası, bal kabağı gibi parlıyordu.

Kulakları tırmalayan tiz bir sesle bağırdı:

– Beni dinle dostum Mañçalı Don Kişot!

– Senin gibi dost cehennemin dibine batsın, iskelet kılıklı herif, diye karşılık verdi kahramanımız...

– Yoo, dostum... Sevgilini, beş dakika için de olsa, eski haline getiren iyi kalpli bir büyücüye böyle davranmamalısın!

– Okuduğum kitaplarda, hiç iyi kalpli bir büyücüye rastlamadım... Hepsi de şeytanın uşağıdır!

– Sevgilini o çirkin köylü kıızı olarak tekrar görmek istemiyorsan gevezelik etme! Bir dakika sonra bu baş döndürücü güzellik kaybolacak. Ne dersin, adamlarım örtüsünü tekrar örtsünler mi?

– Örtsünler! Örtsünler! diye olanca gücüyle bağırdı Don Kişot...

Başta Dük ile karısı olmak üzere, orada bulunanlar da bağırdılar:

– Örtsünler! Örtsünler!

Büyücü adamlarına emir verdi:

– Örtüyü örtün!

İskelet kılıklı büyücü, kemikleri çatırdayarak arabadan aşağı atladı. Gelip Sanço’nun karşısına dikildi. Yuvalarında fır fır dönen gözlerini ona çevirdi:

– Şimdi de sen dinle Mañçalı Şövalye’nin sadık seyisi! Ne kadar sadık bir uşak olduğunu göreceğiz bakalım... Zira, Dulsinea’nın büyüsunü çözmek ancak senin elindedir!

– Hoppala! dedi Sanço, iki adım geriye çekilerek; ne diyor yahu şu iskeletor kılıklı herif? Şeytan gibi o da kafayı bana taktı...

– Yanlış duymadın! dedi büyücü, efendim şeytan böyle buyurdu...

– Efendin de sen de yerin dibine batasınız e mi! Yahu kardeşim, senin gibi kardeş cehennemde yansın, büyü çözmek kim ben kim? Sen ki o kadar tecrübenle bu işi ancak beş dakika becerebildin...

– Sızlanmayı bırak da beni dinle! Ben sadece bir elçiyim. Efendimin emrini tebliğ etmekle sorumluyum. O buyurdu ki: Beleşonya Adası’na yeni tayin edilmiş bulunan, Mañçalı Don Kişot’un vefalı seyisi Sanço Panza kendi rızası ile o nazik bedenine altı bin altı yüz sopa vurmaya kabul eder de bu sayıyı tamamlarsa, büyü bozulacak; Dulsinea eski güzelliğine kavuşacak, ölünceye kadar da öyle kalacaktır...

– Neee! Aman Tanrım... Bu adam ya sayı saymasını bilmiyor, ya da hiç dayak yememiş! Seni iskeletor kılıklı, mezar kaçkını seni! Efendin gibi yüz şeytan da gelse seni elimden alamazlar!

Tam büyücünün üzerine yürümek üzere idi ki, efendisi Don Kişot koşup önüne dikildi:

– Aman, gözünü severim Sanço! Hakaret ettiğin adamın kim olduğunu biliyor musun? O meşhur büyücü Fransız Merlin’dir...

– Vallahi, isterse İspanya Kralı olsun, vız gelir! Adamın ne dediğini duymadınız mı?

– Sevgili oğlum, dost dediğin zor günde belli olur. Bana olan bağlılığını göstermenin tam zamanıdır.

– Aman efendim, ne olur aklınızı başınıza alın! İşin içine Dulsinea girince, gerçekten çılgın bir adam olup çıkıyorsunuz! O kadar sopayı değil vurmakla, saymakla bitiremem. Vallahi daha elliyi bulmadan nalları dikerim...

Don Kişot, Sanço’yu küstürmemek için hep alttan alıyordu:

– Ne olursun Sanço, ocağına düştüm; gel şu ise razı ol!

Büyücü Merlin tekrar söz aldı:

– Belki sizin için bir iyilik yapabilirim... Efendim Şeytan beni kırmaz. Bana verdiği yetkiye dayanarak sopaların sayısını yarıya indiriyorum. Ayrıca, bunun için bir tarih de koymuyorum. Üç bin üç yüz sopayı veya kırbacı dilediği zaman, kendi eliyle nazik bedenine vurabilir. İsterseniz takside de bağlayabilirsiniz... Yalnız hesabını iyi tutun. Sayı tamamlanır tamamlanmaz, Dulsinea büyüden kurtulup eski güzelliğine kavuşacak ve ömrünün sonuna kadar da hep güzel olarak kalacaktır...

– Bak Sanço, gördün mü? dedi Don Kişot, Merlin dostumuz pek zannettiğin kadar kötü biri değilmiş...

– İnanın efendim, Dulsinea’nın aşkı gözünüze perde çekmiş! Yoksa, kalkıp şu mezar kaçkını herife “dostumuz” demezdiniz...

Sonra iskelet adama döndü:

– Bana bak, şeytanın dostu! Sorabilir miyim acaba, neden üç bin bilmem kaç sopayı efendim değil de ben yiyecekmişim? Dulsinea’ya aşık olan ben miyim?

– Şeytanın işine akıl ermez, dostum!

– Bana “dostum” deyip durma, vallahi elimdeki şu sopayla kemiklerini parça parça ederim!

– Biraz evvel de dediğim gibi, ben bir elçiyim.. Yapabileceğim azami iyiliği yaptım. Gerisi seninle efendin arasında kalmış bir şey. Sorduğun sorunun cevabına gelince... Kim bilir, Şeytan’ı kızdıracak ne iyilikler yaptın! Çünkü efendimin en çok nefret ettiği insanlar, iyilik yapan insanlardır...

Büyücü bunları söyledikten sonra Don Kişot’a döndü:

– Görüşme bitmiştir şövalye dedi, sopa işi tamamlanıncaya kadar sevgilin elimizde rehine olarak kalacak...

Kahramanımızın cevabını beklemeden adamlarına işaret etti. Dizginleri elinde tutan yaşlı büyücü, kırbacını öyle bir şaklattı ki, öküzler ok gibi fırladılar. Dulsinea’yı taşıyan araba yine korkunç sesler çıkararak ormana doğru yol aldı.

Don Kişot, seyisini ikna etmenin bir çaresini düşünürken Dük’ün sesi işitildi:

– Beni dinle Arslanlı Şövalye’nin sadık uşağı! Eğer efendinin biricik sevgilisi Dulsinea’yı büyüden kurtaracak bu fedakârlığı göze alamazsan, şu valilik işini yeniden düşünmem gerekecek... Efendisine ihanet eden bir seyisten, iyi bir vali de olmaz!

– Vay benim talihsiz anacığım! Kıçına bir tokat vurmaya kıyamadığın Sançocuğun, büyüdü bir karı yüzünden üç bin bilmem kaç sopa yiyecek... Efendim de meğer ne katı yürekli bir adammış! Anladık,

şeytana meydan okuyacak kadar cesur bir şövalye ama, iskeleti çıkmış, o mezar kaçkını büyücünün karşısına dikilip de şöyle bağırmadı: “Bana bak cehennem zebanisi! Sanço’yu bu işe karıştırma... Ne hesabın varsa benimle gör. Dulsinea benim sevgilim olduğuna göre, onu büyüden kurtarmak da bana düşer!” Evet, aynen böyle demeliydi... O zaman ne yiğit aşık olduğunu görür, hepimiz takdir ederdik...

Düşes, gülmemek için kendisini zor tutuyordu:

– Sevgili Sanço, bence efendine haksızlık ediyorsun.. dedi, Şeytan sopaları senin yemeni istemiş. Ne büyücünün ne efendinin yapabileceği birşey yoktu. Eğer, Dulsinea’nın kurtuluşuna sebep olacak bu fedakârlığa razı olmazsan, bu haber kısa zamanda Beleşonya’ya ulaşacak, ada halkı “efendisine ihanet eden bir seyis bize valilik yapamaz” deyip isyan edeceklerdir.. Hem efendine hem de ada halkına karşı küçük düşmek istemiyorsan bu işe şerefle razı olursun...

– Güzel Prenses’im.. Sıradan bir köylünün şerefi ile böyle yakından ilgilenmeniz beni ziyadesiyle duygulandırdı! Anlaşılan siz de üç bin bilmem kaç sopayı yememi istiyorsunuz. Bana, hiç bir soylunun gösteremeyeceği yakınlığı gösterdiniz. Adam yerine koyup, yedirdiniz içirdiniz... Her şeyden önemlisi, bana koca bir adanın valiliğini bağışladınız. Ayrıca, efendimi de çok severim. Bakmayın öyle abuk sabuk laflar ettiğime. Ne yaparsınız, can pazarı işte... Çok haklısınız: Efendisine ihanet eden korkak bir seyisten, vali olmaz. Sözüün kisası, hem sizi hem de efendimi memnun etmek için, şeytanın şart koştuğu sopaları yemeyi kabul ediyorum.

– Üç bin üç yüz sopayı... diyerek sayıyı pekiştirdi Don Kişot ve koşarak Sanço’nun boynuna sarıldı.

– Ömrüm oldukça bu iyiliğini unutmayacağım oğlum.. Beni ne kadar sevindirdiğini tahmin edemezsin!

Dük’le Düşes de onu tebrik ettiler. Böyle şerefli bir karar verdiği için takdirlerini dile getirdiler.

– Şu soylular da ne tuhaf insanlar... dedi Sanço içinden, dayak yemenin şerefle ne ilgisi var anlayamıyorum...

Dük, karısını bir kenara çekip şöyle dedi:

– Oyun tahmin ettiğimizden de güzel sonuçlandı. Her şey karanlıkta başladı, karanlıkta bitsin. Adamlarımıza şatoya dönme emri vereceğim, ne dersin?

– Haklısınız efendim, yeterince eğlendik. Foyamız meydana çıkmadan gitsek iyi olacak..

Geri dönen Dük, Don Kişot’tan ve seyisi Sanço Panza’dan başlarına gelen aksiliklerden dolayı özür diledi.

– Bu kadar yorgunluktan sonra hiç kimsede avlanacak istek kalmadı sanırım.. dedi, şatoya geri dönsek iyi olacak.

– Haklısınız Dük Hazretleri... diye cevap verdi kahramanımız, herşey karanlıkta başladı, karanlıkta bitsin.. Zira, karanlık bütün günahların üstünü örten kirliliği bir yorgandır!

Dük, Don Kişot’un cevabına şaşırıldı kaldı... Deli şövalyenin, bu son sözleri bilerek mi yoksa öyle rastgele mi söylediğini anlayamadı.

* * *

Av kervanı şatoya vardığında, neredeyse gün ağarmak üzereydi. Dük, hizmetçileri çağırdı. Onlara, misafirlerin yataklarını hazırlamaları için emir verdi.

Bir saat sonra herkes odasına çekilmiş, şatoyu bir sessizlik kaplamıştı. Sanço, yatağında döndü durdu.. Çok yorgun olduğu ve gözlerinden uyku aktığı halde, uyuyamıyordu. Sonunda iyi bir çare

buldu. Yiyeceği sopaların sayısını saymaya başladı. Daha yarısına gelmeden gözleri kapanıverdi...

Beleşonya'nın müstakbel valisi uyandığında, vakit öğleyi çoktan geçmişti. İstirahat etmek şöyle dursun, yirmi büyücüden veya elli katırcıdan dayak yemiş gibi her yanı ağrıyordu. İstemeye istemeye yatağından kalktı. Kapıda bekleyen hizmetçiye efendisini sordu. Çoktan kalkmış olduğunu ve Dük'le birlikte gezmeye çıktığını öğrendi.

Hizmetçi Sanço'ya bir emri olup olmadığını sordu. Bizimki:

– Çabuk, bana yiyecek bir şeyler getir! dedi.

Hizmetçi giderken arkasından bağırdı:

– Dur bakalım, nereye gidiyorsun?

– Size yemek getirmeye efendim...

– Daha sözüm bitmeden, ne diye arkamı dönüp gidiyorsun! Sana böyle mi terbiye verdiler?.

– Özür dilerim Senyör!

– Bir de okur yazar adam bul! Elinde kalem kâğıtla gelsin; mektup yazdıracağım. Haydi git şimdi!

– Emredersiniz Senyör!

Çok geçmeden hizmetçi ile okur yazar adam geldiler. Sanço, mektupçuya yer gösterdi. Yemeğini yerken:

– Yaz! dedi, Beleşonya Valisi Sanço Panza'dan karısı Teresa Panza'ya...

– Yazdım... dedi adam.

Yemek bittiğinde mektup yazdırma işi de bitmiş bulunuyordu. Mektupçuya:

– Oku bakalım, dedi, neler yazmışsın!

Adam okumaya başladı:

Beleşonya Valisi Sanço Panza'dan karısı Teresa Panza'ya

Sevgili karıcığım,

Sana daha evvel bahsetmiş olduğum ve fakat senin de bir türlü inanmak istemediğin “ada” ya kavuşmuş; buraya vali tayin edilmiş bulunuyorum. Çok yakın bir zamanda adamı teslim almaya gideceğim. İsmi Beleşonya'dır ama sakın beleşe aldığımı düşünme... Bana tam üç bin bilmem kaç sopaya patladı! Anlatmak uzun sürer. Anlatsam da anlayacağını sanmıyorum. Çünkü, ben bile daha tam anlamış değilim...

Teresa, sen artık sıradan bir köylü karısı değil, şanlı şerefli bir vali karısısın. Sokağa çıkıp kapı önlerine oturma; dedikoducu karılarla çene yarıştırma! Hani bizim oralarda Aldonza Lorenzo adında bir köylü kızı vardı ya... Meğer soylu bir sülaleden geliyormuş. Asıl adı da Toboso'lu Dulsinea imiş... Efendim ona deliler gibi aşık. Sakın bunları başkasına anlatma! Elin ağız torba değil ki büzesin...

Şu sıralarda soylu bir Dük'ün misafiri bulunuyoruz. Efendim Don Kişot'a krallar gibi hürmet ediyorlar. Onun deli bir şövalye olduğunu söyleyenlere inanma. Hiç deli bir adama soyluların hürmet ettiğini gördün mü?

Dük'ün karısı soylu prenses de çok iyi bir hanım. Bizim oralardaki soylu karıları gibi burnu havada değil, çok alçak gönüllü, melek gibi bir Senyora...

Sana, şerefime verilen av partisinde Dük'ün hediye ettiği yeşil elbiseyi gönderiyorum. Onu boz ve kızıma güzel bir entari dik. Beleşonya'ya varıp da işleri düzenine koyduktan sonra, sizleri

yanıma almayı düşünüyorum. Artık sen ve kızım eşek sırtına değil, atlı arabalara yakışırsınız. Laf eşekten açılmışken, sakın boz eşekten vazgeçtiğimi düşünmeyesin... Değil vali, Osmanlı sultanı yapsalar yine de ondan vazgeçmem.

Tanrı seni ve kızımı korusun. Beni de unutmasın.

Bilmem ne Dükünün şatosu, 20 Temmuz 1614.

Kocan Beleşonya Valisi Sanço Panza.

Yazıcı, mektubu okuduktan sonra, “nasıl olmuş mu” der gibi Sanço’nun yüzüne baktı.

– Güzel, güzel... dedi, fena olmamış.

Mektubu adamın elinden aldı. Doğruca Düşes’in yanına gitti. Dük’ün karısı onu görünce çok sevindi:

– Hoş geldiniz Vali Hazretleri... dedi.

– Bana haketmediğim iltifatlarda bulunuyorsunuz güzel prensesim.. Hazır yüz bulmuşken, birşey söyleyebilir miyim?

– Söyle bakalım!

– Soylu Senyora’m, biliyorsunuz uzun zamandır evimden ayrırım. Şöyle uzaktan da olsa, bir mektupla karımın hatırını sormak istedim. Postacınızla onu karıma ulaştırırsanız size minnettar kalırım..

– Hay hay... dedi Düşes. Sonra yanında duran has hizmetçisine emir verdi:

– Tez postacımlı bul, hazırlık yapsın! Sayın valimizin karısına ulaştırılacak bir mektubu var...

Tekrar Sanço’ya döndü:

– Hani siz okuma yazma bilmezsiniz, nasıl yazdınız onu?

– Ben yazmadım Senyora... Mektupçunuza yazdırdım.

– Aferin Sanço! Tam bir valiye yakışır şekilde hareket etmişsin... Zira, soylular mektuplarını kendileri yazmazlar.

– Vallahi, ben soylu olduğum için değil; okuma yazma bilmediğim için yazdırdım Senyora...

– Sebep mühim değil, sen neticeye bak.

– Eh ne diyeyim... Doğrusunu siz daha iyi bilirsiniz.

– Karın Teresa’ya bir mektup da ben yazmak istiyorum. İzin verir misin?

– İzin ne kelime Prensese’im! Şeref verirsiniz...

– Ona ayrıca şöyle vali karısına yakışır bir hediye de göndereceğim.

– Bu iyiliğinizi asla unutmayacağım güzel Senyora...

Tam bu sırada şatonun avlusunda bir gürültü işitildi. Düşes’in has hizmetçisi nefes nefese içeriye girdi:

– Sevgili hanımım, yaşlı bir yabancı sizinle görüşmek için izin istiyor.

– Haydi Sanço, dedi Düşes. Aşağıya inip bir bakalım, ne istiyor şu yaşlı yabancı.

Gelen ak sakallı bir ihtiyardı. Atının üzerinde zor duruyordu. Çok uzaklardan gelmiş gibi bir hali vardı.

Düşes:

– Şatomuza hoş geldiniz ey yabancı! Sizi çok uzaklardan buraya çeken sebep nedir acaba? Sizin için

ne yapabiliriz?

– Saygıdeğer Düşes, ben dünyanın tâ öbür ucundaki Candaya ülkesinden geliyorum. Kontes Trifaldi'nin emektar bir uşağıyım. Kendisi, korkusuz gezici şövalye Mançalı Don Kişot'un sizde şeref misafiri olarak kaldığını öğrenmiş bulunuyor. Kontesimizin başına öyle bir felaket geldi ki, en katı yürekliler bile onun haline acıyorlar.

– İyi kalpli hizmetçi! Hanımın Trifaldi'nin başına gelen felaketi biz de duyduk ve çok üzüldük. Onu bu hale getiren büyücü Malambo'nun ne ifrit yaratık olduğunu bilmez değiliz. Daha başka şeyler de duyduk... En iyisi Kontes gelip şeref misafirimize her şeyi kendisi anlatsın.

Bu arada Dük ile Don Kişot da gezmeden dönmüş; konuşmaların sonuna yetişmişlerdi. Yaşlı hizmetçi, yerlere kadar eğilerek onları selamladı. Sonra tekrar Düşes'e dönüp cevap verdi:

– Kontesimiz de nerede ise gelmek üzeredir. Beni önden göndererek durumu size izah etmemi istedi.

Bütün gözler avlu kapısına çevrilmişti. Bir kaç dakikalık sessiz bekleyişten sonra Kontes Trifaldi gözüktü. Yanında bir çok da nedimesi vardı. Kontes dahil hepsi peçeli idi. Don Kişot dayanamayıp yaşlı hizmetçiye sordu:

– Hanımın ve nedimleri neden Mağribli kadınlar gibi peçe takıyorlar? Yoksa siz Hristiyan değil misiniz?

– Ah benim iyi yürekli şövalyem... Biraz sonra bu peçe hikâyesinin sırrını bizzat Kontes'imizin ağzından işitecek ve büyücü Malambo'ya lânet okuyacaksınız!

– Tanırım o iblisi! Gezici şövalyelerin düşmanıdır...

– Sadece gezici şövalyelerin mi Senyör! Hanımına ettiklerini duysanız ondan intikam almak için mutlaka yemin edersiniz...

Yaşlı adam sözlerini tamamladığında Kontes de iyice yaklaşmış bulunuyordu. Nedimelerinin yardımı ile atından indi. Oldukça yaşlı görünüyordu ama, kendisinden beklenmeyen bir çeviklikle gelip Don Kişot'un önünde eğildi. Şövalye bir kaç adım geriye çekilerek buna mâni olmaya çalıştı:

– Ayağa kalkınız soylu Senyora! Sizi ayaklarıma kapanmış görmek hoşuma gitmiyor... Malambo'nun sizinle alıp veremediği nedir? O iblisi çok iyi tanırım. Söleyin lütfen, size ne yaptı?

– Ah iyi yürekli, demir bilekli, şöhreti İspanya sınırlarını aşmış Mançalı Don Kişot!

– Soylu Kontes, şunu bilmenizi isterim ki, söyledikleriniz doğru olsa bile, gerçek bir şövalye asla aşırı iltifattan hoşlanmaz... Devleri dize getirdiğim, arslanlara meydan okuduğum ve şeytana kafa tuttuğum zaman bile gurura kapılmadım! Yalnız, şövalyelik geleneğinin verdiği hakka dayanarak, arslanların bakıcısına gördüklerini gidip Dulsinea'ma anlatmasını istedim.

Sanço dayanamayıp ileri atıldı:

– Efendimin anlattıkları aynen doğrudur. Arslanların bakıcısı, gidip gördüklerini Dulsinea'ya anlatacağına söz verdikten sonradır ki efendim kafeslerin kapağını kapatmasına izin verdi.

Kontes Trifaldi rolündeki kadın, Sanço'nun, anlattıklarını dinlerken şöyle düşünüyordu:

– Tencere yuvarlanmış kapağını bulmuş... Bunların ikisi de zırdeli.

Ancak, Düşes'i kızdırmamak için rolüne devam etti:

– Sevgili Sanço, dünyanın ta öbür ucundan kalkıp gelmemin sebebi boşuna değil tabii. Beni o hain Malambo'nun şerrinden ancak Mançalı Don Kişot'un kurtarabileceğini söylediler.

– İyi de Senyora, dünyanın ta öbür ucundan buraya nasıl gelebildiniz?

– Merlin’in atı ile...

– Nee! Merlin’in atıyla mı? diye bağırdı Don Kişot, o sihirli atın şöhretini duymuştum. Bir senelik yolu bir saatte alır. Alnındaki bir kamadan idare edilir. Merlin onu sihirli tahtalardan yapmıştır. Adı “Kamalı Rüzgâr”dır.

– Siz sadece cesur bir silahşör değil, aynı zamanda bilgili bir insansınız, dedi Trifaldi. Her şeyi biliyorsunuz.

– Sıradan bir saray şövalyesi ile gezici bir şövalye arasındaki fark budur Kontes Hazretleri...

Sanço dayanamadı:

– Kontes Senyora, şu Merlin dediğiniz adam, iskeletor kılıklı, kel kafalı, baykuş gözlü bir büyücü müdür?

– Evet ta kendisi.. Dulsinea’yı büyüden kurtarmak için size yardım eden Merlin.

– Vay başıma gelenler! Demek size bunu da anlattı. Desenize ufukta bir kaç bin sopa daha gözüktüyor...

– Sanço, lütfen sözümüzü kesme! diye uşağına çıkıştı. Don Kişot, baksana daha Merlin’deyiz; Malambo’ya bir türlü geçemedik...

Sonra Trifaldi’ye döndü:

– Kontes Senyora! Size yardımcı olabilmem için her şeyi anlatmanız gerekir. Malambo size ne yaptı? Merlin bu işe neden karıştı? Yüzünüzdeki peçenin sırrı nedir?

– Anlatayım şövalye hazretleri. Kocam Candaya Kralı, çaresiz bir hastalığa yakalanıp ölünce genç yaşımda dul kaldım. Onun yerini alacak yiğit birini bulamadığım için acısını yüreğime gömüp ülke yönetimini elime aldım. Bu hınzır Malambo, saraya kadar gelip çirkin tekliflerde bulundu. Açıkça onun metresi olmamı istedi. Yüzüne öyle bir tokat indirdim ki, neye uğradığını şaşırды.

– Elinize sağlık, iyi etmişsiniz!

– Muhafızlara, onu dışarı atmaları için emir verdim. Ayakları havada giderken şöyle bağırdı: “Ben sana büyücüler kralı Malambo’ya hakaret etmenin ne demek olduğunu gösteririm! Sana öyle bir oyun oynayacağım ki, utancından halkın önüne çıkamayacaksın!” Gerçekten dediğini yaptı... Sabah kalktığımda gördüklerime inanamadım. Aynanın karşısında saatlerce ağladım. Beni yaşlı dadı Dolorida’nın kılığına sokmuş; bu yetmiyormuş gibi bir de sakal takmıştı. İşte böyle... Der demez peçesini indirdi. Kocaman sakalı ortaya çıktı. Sonra nedimelerine işaret verdi. Onlar da peçelerini indirdiler.

Don Kişot:

– Olamaz! diye bağırdı.

– Evet Mançalı Don Kişot, işte gördüğün gibi, nedimelerime de sakal taktı o kötü kalpli Malambo!

– Eğer Malambo’yu yakalayıp sizi bu sakallardan kurtaramazsam, gider kendi sakalımı Mağriblilere yoldururum...

– Merlin, gerçekten doğru söylemiş. Malambo’nun hakkından yalnız siz gelebilirsiniz... Onun için sihirli atını size gönderdi. Kamalı Rüzgâr’ı şu ilerideki ağaçlıklara gizledik. Ne zaman yola çıkmak isterseniz, adamlarım onu size getirecekler. Yalnız Merlin’in bir şartı var: Seyisiniz de sizinle bu yolculuğa çıkacak... İyi kalpli büyücü, Sanço’yu çok sevmiş; “Efendisine gösterdiği bağlılıktan dolayı sihirli atıma binmeye hak kazanmıştır.” dedi...

– Siz onu benim külahıma anlatın Senyora Trifelek!

– Trifelek değil, Trifaldi... diye düzeltti Don Kişot.

– Her ne ise... Efendimin de evvelce söylediği gibi, iyi kalpli büyücü yoktur. Hele o iskeletor kılıklı adamın beni sevmiş olabileceğine dünyada ihtimal vermem! Mutlaka bu macerada payıma düşen üç beş yüz sopa daha vardır...

Kontes'in yerine Düşes cevap verdi:

– Sevgili Sanço, sen de çok şüphesinin doğrusu! Şu güzel hanımların bu acayip göbeklerle ve sakallarla dolaşmasına nasıl gönlün razı olabilir? Mutlaka efendinle birlikte sihirli ata binmelisin! Yoksa hanımlar senin korkak biri olduğunu zannedecekler...

– Güzel Prenses'im! Hiç düşündünüz mü acaba? Neden şu büyü çözme işleri hep gelip beni buluyor? Haydi Toboso'lu Dulsinea'nın büyüü çözülsün diye üç bin bilmem kaç sopa yemeye razı oldum. Çünkü, o soylu hanım ekmeğini yediğim ve kendisini çok sevdiğim efendim Don Kişot'un sevgilisidir... Ya şu dünyanın öbür ucundan gelmiş Kontes bilmem ne....

– Kontes Trifaldi!

– Trifaldi Mırifaldi her ne ise... Ne ilgim vardır bu soylu hanımla? Bana kuru bir ekmeği bile nasip olmamıştır. Anam değil, bacım değil... Neden tanımadığım bir hatun için sonu nereye varacağı belli olmayan bir maceraya atlayım? Hem oldum olası sihirli, büyülü işlerden korkarım...

Sanço'yu razı etmek için bu sefer Dük devreye girdi:

– Her şey bir tarafa... Efendini bu macerada yalnız bırakmak sana yakışmaz!

– Anlaşıldı Dük Hazretleri... Yine bütün soyluların oy birliği ile sihirli bir ata binmeye zorlanıyorum. Haydi sizin dediğiniz gibi olsun! Bakalım bu işten kaç sopa ile kurtulacağım?

Kontes Trifaldi'nin sevinçten etekleri zil çalıyordu:

– Soylu Dük'üm, eğer izin verirseniz ve Mançalı Don Kişot ile iyi kalpli seyisi Sanço Panza da hazır iseler, Kamalı Rüzgâr'ı getirmeleri için adamlarıma emir vereyim...

– Biz hazırız sayın Kontes, dedi Don Kişot.

– Ben de gerekli izni veriyorum, diye ilave etti Dük.

Bunun üzerine Kontes Trifaldi nedimelerinden birini çağırdı:

– Ey sakalından güzelliği gizlenmiş olan has nedimem! dedi, git atı bıraktığımız yerde bekleyen dört vahşiye söyle, onu buraya getirsinler! Eğer dikkatsizlikleri yüzünden Merlin'in emanetine bir zarar gelirse, dördünü de kazığa bağlatacağımı bilsinler!

– Emriniz başım üzerine, dedi has nedime. Atını öyle bir mahmuzladı ve öyle kısa zamanda ağaçlıklara daldı ki değme yiğitler bunu beceremezdi...

Kahramanımız sihirli atı beklerken aklına parlak bir fikir geldi. Seyisi ile baş başa görüşmek için Dük'ten izin istedi. Sanço'yu bir kenara çekti:

– Sevgili oğlum, biliyorsun sonu nereye varacağı belli olmayan bir yolculuğa çıkacağız... Sözün kısası, diyeceğim o ki, hazırlık yapacakmış gibi odana çıksan da Dulsinea'mı büyüden kurtaracak şu sopalardan hiç olmasa beş yüzünü yesen... Bilirsin, başlamak bitirmenin yarısıdır!

– Efendim, siz gerçekten çıldırmışsınız! Çingenenin karı boşadığı bir saatte kalkmış benden ne istiyorsunuz! Yok, yok.. Doğrusu şöyle: Ben diyorum hamileyim, siz diyorsunuz ki bahçenden bir gül versene... Kör olası büyücüler mutlaka size bir şeyler ettiler! Yoksa, şu sihirli ata nasıl bineceğimi düşünüp korku nöbetleri geçirirken bu teklifi yapmazdınız...

– Sanço, yalvarırım bağırma! Elâleme rezil olacağız... Hiç olmazsa, bu maceradan sağ salım

döndüğümüz zaman sopa işini halledeceğine söz ver!

– Tanrı'm bana sabır, efendime de akıl ve insaf ver! Tamam Senyör, söz veriyorum... Ancak bir şartla. Bu macerada yiyeceğim sopaları sayıdan düşeceğiz...

– Sanço, senin bu yaptığına “şike” derler.. Bakalım şeytan razı olacak mı? Merlin'e sormamız lazım..

– Yüce efendim, lütfen biraz mantıklı olun! Dayağı yiyecek olan Merlin değil, benim... Şurada veya burada, ne fark eder? Sopa, sopadır. Neticede ben yiyorum ya...

– Haklısın Sanço! Aklım yattı bu işe... Şimdi gönül rahatlığı ile sihirli yolculuğa çıkabiliriz.

– Doğrusunu söylemem gerekirse, benim gönlüm pek rahat değil Senyör...

İki dost asgarî müştereklerde anlaşmış olarak Dük'ün yanına dönerlerken, Kamalı Rüzgâr da uzaktan göründü. Truva Atına benzeyen bu acayip nesneyi dört vahşinin omuzlarında gören Sanço'nun yine muzipliği tuttu:

– İşte tabutumuz geliyor, efendim...

– Hay seni geveze uşak! Benzetecek başka şey bulamadın mı?

Dev gibi dört adam, sihirli atı getirip orta yere koyduklarında kan ter içinde kalmışlardı. Kontes Trifaldi, kazasız belasız bu işin hakkından geldikleri için her birine birer altın bahşiş verdi.

Sonra, Merlin'in atını hayran hayran seyreden Don Kişot'a döndü:

– Soylu şövalyem... dedi, size yolculuk sırasında sıkı sıkıya uymanız gereken bir kuralı hatırlatayım. Atın sahibi büyücü Merlin dedi ki: “Mançalı Şövalye Don Kişot'a ve seyisi Sanço Panza'ya söyle! Kamalı Rüzgâr'a bindikleri andan itibaren gözlerini bağlasınlar. Yolculuk bitinceye kadar sakın açmasınlar.”

– Atın gözlerini bağlarsak, önünü nasıl görür? diye itiraz etti Sanço.

– Hayır şakacı bey! diye cevap verdi Trifaldi, atın değil sizin gözleriniz bağlanacak...

– Peki sebebini de sordunuz mu, soylu Kontes? dedi Don Kişot.

– Elbette... Dedi ki: “Atım şimşek hızı ile uçtuğu için gözleri açık olursa başları döner, dengelerini kaybedip düşerler.” Böyle birşey olursa, ben ve nedimelerim ömür boyu bu çirkin sakalları taşımak zorunda kalırız...

– Kadına bak yahu! dedi Sanço, bizim hayatımızı değil de sakalını düşünüyor!

– Hey büyük Tanrı'm! diye bağırdı Don Kişot, dünyada bundan daha saygısız bir adam var mı acaba?

Trifaldi, ikisinin kapışıp oyunu bozmalarından korktuğu için araya girdi:

– Seyisinize haksızlık ediyorsunuz Senyör Şövalye! dedi. Sanço o sözleri hakaret olsun diye söylemedi... Sadece köylü dili ile üzüntüsünü belli etti, o kadar...

– Çabuk, Kontes'ten özür dile! Yoksa o şom ağzını şu kılıçla param parça ederim!

– Özür dilerim Kontes Hazretleri! Görüyorsunuz ya: Efendim kızdığı zaman kârını zararını hesap edemez... Düşünmüyor ki, beni öldürürse sevgilisi Dulsinea ömür boyu çirkin bir köylü karısı olarak kalacak! Vallahi, Dulsinea'nın güzel hatırı için üç bin bilmem kaç sopa yiyecek enayi zor bulunur...

Don Kişot hariç, orada bulunanların hepsi kahkaha ile güldüler. Trifaldi ile nedimelerinin nerede ise sakalları düşecekti...

– Evet Senyora... diye devam etti Sanço, ben ve efendim şu düzeni bozulmuş dünyada nesli tükenmiş

iki kişiyiz... Bir üçüncüsünü gösterebilenin alnını karışlarım!

– Çok haklısınız iyi kalpli Sanço! dünyanın ta öbür ucundan gelip sizi bulmamız da bunu ispat ediyor... Şu çaresiz derdimizi sizden başka çözecek yiğit yok. Yalvarırım, bir an önce Kamalı Rüzgâr'a binin ki, bu çirkin sakallardan bizi kurtarın!

– Peki Senyora! dedi bizimki, eğer efendim hazırsa, ben de hazırım.

Kontes Trifaldi, koynundan kenarları özenle işlenmiş süslü bir eşarp çıkardı.

– Sayın Maçalı Şövalye Don Kişot, sizden son bir ricam var, dedi. Çeyiz sandığımdan seçerek aldığım şu eşarbu kendi ellerimle o cesur gözlerinize bağlamak istiyorum.

– Bu benim için şereftir soylu Senyora, diye cevap verdi kahramanımız.

Düşes ondan aşağı kalır mı. O da koynundan süslü bir eşarp çıkardı:

– Ben de şu güzel eşarbu iyi kalpli Sanço'nun gözlerine bağlamak istiyorum, dedi.

Don Kişot, sert adımlarla sihirli ata yaklaştı. Tam binmek üzereydi ki, Trifaldi'ye dönüp sordu:

– Merlin neden atına eğer bağlamamış Kontes Hazretleri? Bunun bir sebebi mi var acaba?

– Evet soylu şövalye... dedi Trifaldi, atı yapıp bitirdikten sonra, denemeler sırasında eğerden hiç hoşlanmadığını keşfetmiş...

Sanço yine muziplik yaptı:

– Desenize -çok affedersiniz- gidip dönünceye kadar kışımız nasır bağlayacak!

– Yoo! dedi Kontes, Zümrüdüanka gibi uçar. Binicilerini asla rahatsız etmez... Sadece kulaklarımızda bir rüzgâr sesi duyarsınız o kadar.

Hizmetçilerin yardımı ile ata binen Don Kişot, eğersiz, üzengisiz, dizginsiz bu tuhaf nesnenin sırtına zor oturdu... Öyle komik bir duruşu vardı ki, görenler gülmek için dudaklarını sırdılar.

Sıra Sanço'ya gelmişti. Fazla kilolu olduğu için ancak iki hizmetçinin yardımı ile efendisinin terkisine binebildi. Oturması ile feryat etmesi bir oldu:

– Amanın, amanın! Değil gidip dönünceye kadar, beş dakika bile böyle oturamam... Merlin denen şeytanın uşağından da bundan daha iyi bir şey beklenemez zaten; atı da kendine benziyor! Ne olursunuz Düşes Hazretleri, bana şu yumuşak minderlerinizden birini veriniz...

– Olmaz! diye bağırdı Trifaldi, minder yasak... Merlin'in kesin talimatı var: Ne eğer, ne minder!

– O zaman sen de Amazon kadınları gibi yan bin! dedi Düşes, bu da yasak değil ya?

– Oturuş şekline ait bir şey söylemedi... diye ilave etti Kontes.

Bunun üzerine hizmetçiler Sanço'yu yan oturtular.

– Eh, fena değil dedi bizimki.

Soylu hanımlar gelip, hem efendisinin hem de Sanço'nun gözlerini o süslü fakat kalın eşarplarıyla bağladılar... Kahramanlarımıza başarı dilediler. Korkak seyis, dayanamayıp gözlerini açtı:

– Soylu Senyoralar! dedi, öyle kuru bir başarı dileği yetmez. Lütfen, şu iki yiğit için bildiğiniz bütün duaları okuyun!

Don Kişot, gözlerindeki bağı çözmeden Sanço'ya bağırdı:

– Hay korkak şişko hay! Seni bu halde gören de asılmaya gidiyor sanacak... Tez bağla şu yaşlı gözlerini, kaybedecek vaktimiz yok! Macera beklemez, oğlum...

– Ne talihsiz insanım ben! diye inledi Sanço, dua istemeye bile hakkım yok.. Düşes Hazretleri, bir kere daha zahmet buyurup gözlerimi bağlayın, lütfen! Herkes hakkını helal etsin!

Sanço'nun gözleri ikinci defa bağlandıktan sonra, Don Kişot iyice yerine yerleşti:

– Hazır mısın sevgili oğlum? dedi, bana sıkı sarıl, sakın korkma!

– Tamam Senyör! Sarıldım, hazırım..

– Aman gözünü severim, merakın yüzünden bizi felakete atma! Yükseklerle çıktığımız zaman, ne pahasına olursa olsun gözlerindeki bağı çözme!

– Söz efendim, ne pahasına olursa olsun, dediğinizden dışarı çıkmayacağım..

Don Kişot, atı hareket ettirmek için, el yordamı başındaki kamayı aradı. Daha eli kamaya değer değmez çevrede bulunanlar bağırıyorlar:

– Yolunuz açık olsun korkusuz ikili!

Düşes, kahramanlarımızın duyacağı şekilde bağırıyordu:

– Amma da hızlı gidiyorlar!

Kontes Trifaldi tasdik etti:

– Evet, ok gibi uçuyorlar!

Dört bir yandan rüzgar esmeye başlayınca Don Kişot tekrar uşağına seslendi:

– Sıkı tutun Sanço, sakın düşme!

– İyi ama Senyör... Adamlar gökte uçtuğumuzu söylüyorlar, sesleri kulağımızın dibinden geliyor! Bu nasıl iştir?

– Senin sihirli işlere aklın ermez, oğlum! Sihirli bir ata bindiğimizi ne çabuk unuttun? Yüz fersah yükseğe çıksak bile, yerdeki sesler kolayca işitilir...

Hizmetçiler, ellerindeki körüklerle rüzgâr yaptıkça bizimkiler üşüdüklerini hissettiler.

Don Kişot:

– Sevgili seyisim, bana kalırsa karın ve dolunun olduğu gök katına geldik... Burası ikinci kattır. Üçüncü katta gök gürültüsü ve şimşek şakırtısı duyacağız. Böyle yükselmeye devam edersek, ateş tabakasına da ulaşacağız demektir!

Yerdekiler, kahramanımızdan aldıkları bilgiye göre hareket etmeye başladılar. Çok geçmeden, her taraftan top gümbürtüleri koptu.

Sanço, efendisine daha sıkı sarıldı:

– Vallahi, siz dünyanın en bilgili insanısınız Senyör! Sadece yeryüzündekileri değil, gökyüzündekileri de biliyorsunuz...

– Sevgili oğlum, şimdi Tanrı'ya daha yakınız! Hiç telaşlanma, kendini kaderin şefkatli kollarına teslim et!

Tam bu sırada, hizmetçiler uçlarında çaput yanan uzun çubukları kahramanlarımızın yüzlerine doğru yaklaştırdılar.

Sanço:

– Sevgili efendim, kaderin şefkatli kolları biraz fazla sıcak değil mi?

– Demin bahsini ettiğim ateş tabakasına yaklaşıyoruz...

– Aman efendim yalvarırım, biraz aşağı inmenin çaresine bakın; daha şimdiden sakalımın yarısı yandı!

– Hele şu kamayı aşağı doğru indireyim, belki ateş tabakasından kurtuluruz...

Don Kişot kamayı aşağı indirir indirmez, hizmetçiler alevli çubukları geriye çektiler. Körükçüler

tekrar var güçleriyle rüzgar yapmaya başladılar.

– Gördün mü oğlum? dedi kahramanımız, talih rüzgârı tekrar bizden yana esmeye başladı...

Dük ve eşi yeterince eğlendiler. Sıra sihirli atın ayaklarına ustalıklarla yerleştirilen patlayıcıları ateşlemeye gelmişti. Trifaldi ve on iki nedimesi rolündeki hizmetçi kızlar kaçıp kayıplara karıştılar. Dük adamlarına patlayıcıları ateşlemeleri için işaret verdi. Çok geçmeden Kamalı Rüzgâr'ın parçaları dört bir yana savruldu. Don Kişot'la Sanço, neye uğradıklarını bilemeden kendilerini yerde buldular. Dük, Düşes ve orada bulunan hizmetçiler bayılmış gibi yapıp öteye beriye yattılar.

Kahramanlarımız ahlaya oflaya kalktılar. Nerede olduklarını anlamak için gözlerindeki bağları çözdüler. Sanço bağırdı:

– Bu bizimkisi sihirli macera değil, keloğlan masalı!

– Ne demek istiyorsun sen? diye çıkıştı Don Kişot.

– Az gittik, uz gittik; dere tepe düz gittik... Bir de baktık ki, bir arpa boyu yol gitmişiz!

Mançalı Şövalye, tam Sanço'ya haddini bildirmek üzere harekete geçmişti ki; biraz ileride toprağa saplanmış bir mızrak görüp irkildi... Mızrağın ucunda kocaman bir bayrak sallanıyordu. Sanço'yu unutup mızrağa doğru yürüdü. Bayrağın üzerine yeşil kordelayla bir parşömen levha asılmıştı. Levhaya altın harflerle şunlar yazılmıştı:

“Ey gezici şövalyeler zincirinin son altın halkası, korkusuz Mançalı Don Kişot ve onun fedakâr seyisi Sanço Panza!

Kötü kalpli büyücü Malambo, sihirli atıma binip geldiğinizi ve ona haddini bildireceğinizi duyunca çok korktu. Bana haber gönderip büyüü çözeceğine söz verdi. Ben de Kontes Trifaldi ve on iki nedimesini eski güzelliklerine kavuşmuş görmedikçe bir şey yapamayacağımı söyledim. Bunun üzerine Kontes ve nedimelerinin eski güzelliklerini iade etmekle kalmayıp onları Candaya sarayına kadar da getiriverdi. Şimdi bir görseniz; yüzleri eskisinden daha güzel...

Atıma gelince... Onu hiç merak etmeyin. Yenisini yapmak üzere kolları sıvadım. Sadık uşağınızın verdiği sözü yerine getirmesini sabırsızlıkla bekliyorum. Üç bin üç yüz sopayı veya kırbacı şerefi ile yiyip tamamlayınca Dulsinea, Trifaldi'den yüz kat daha güzelleşmiş olarak hürriyetine kavuşacaktır. Keşke bu sayıyı daha da azaltabilseydim...

Büyücülerin olabildiğince iyi kalplisi

Dostunuz Merlin.

Mesajı yüksek sesle okumuş olduğundan Sanço da duymuştu. Mızrağı yerinden çıkardı. İki eliyle sıkıca kavrayıp alay sancağı taşıyormuş gibi ciddi adımlarla Dük'ün yanına gitti. Mızrağı onun yanbaşına dikti...

– Haydi Senyör, kendinize gelin artık! diye seslendi. Hiçbirimizin burnu kanamadan macera sona erdi... Bakın bir de mesaj var!

Dük, derin bir uykudan uyanıyormuş gibi, yavaş yavaş gözlerini açtı. Düşes de aynı oyunu tekrarladı. Sonra, bahçede yere serilmiş olan diğer oyuncular da birer birer uyandılar... Dük gözlerini oğuşturarak mızrağın ucunda sallanan mesajı okudu. Sevinçle Don Kişot'un boynuna sarıldı. Büyücülerin en kötü kalplisini dize getirdiği için onu tebrik etti... Bu arada Sanço'ya iltifat etmeyi de unutmadı.

Düşes:

– Sanço dostum! dedi, tanıdığım kadarıyla sen meraklı bir adamsın... Mutlaka yukarılara çıkınca,

dayanamamış, neler olup bittiğini anlamak için gözlerindeki eşarby indirmişsindir... Haydi saklama! Bize anlatacağın çok enteresan şeyler olmalı...

Sanço, gözücu ile, efendisine baktı. Onun çok neşeli olduğunu görüp söze başlama cesareti buldu:

– Şey... Çok haklısınız güzel Senyora! Sabır ve metanet soylulara yakışan huylardır... Bense merakımı yenemeyen, iradesiz bir uşağım.. Efendim gireceğimiz gök katlarını önceden haber veriyordu. Cehenneme yakın ateş katına gireceğimizi söyleyince, ne yalan söyleyeyim, artık dayanamadım. Gözlerimi örten güzel eşarbyınızı azıcık aralayıverdim..

– Eee! dedi Düşes, sonra?

– Aşağıya bakınca bir de ne göreyim. Dünya bir armut kadar küçülürmüşti... Üstünde dolaşan insanlar da yürüyen birer tahta bitine benziyorlardı!

– Hay münasebetsiz hay! diye bağırdı Don Kişot, benzetecek başka şey bulamadın mı?

– Ne kızılıyorsunuz Senyör? Ben gördüklerimi anlatıyorum...

– Sanço doğru söylüyor, dedi Dük, bırakalım da gördüklerini anlatsın!

– Madem yerdekilere kızılıyorsunuz; ben de göktekileri anlatırım.. Etrafıma baktığımda Oğlak burcunun yanından geçiyorduk. Yedi tane oğlak saydım. Pek de sevimli şeylerdi... Küçüklüğümde, affınıza sığınarak, keçi çobanlığı yaptığım için oğlakları çok severim. Allah sizi inandırsın, eğer efendimin kızmayacağını bilseydim, sihirli atı durdurmasını isteyecek onları bir güzel okşayacaktım.. Ah Senyora, sihirli at sanki aklımdan geçenleri okumuş gibi kulağıma eğildi...

Düşes dayanamadı:

– Sanço, biraz fazla atıyorsun gibi geliyor bana! Tahta bir at, nasıl konuşur? Hem de kulağına eğilerek...

– Sihirli olduğunu unutuyorsunuz ama! Kontes Trifaldi'nin anlattıkları ne kadar gerçekse; benim gördüklerim de o kadar gerçek, soylu Prenses'im...

Düşes, bu saf görünüşlü şişkonun deli olduğuna pek ihtimal veremedi. Kocasının kulağına eğildi:

– Ne dersin? Biz mi onunla o mu bizimle dalga geçiyor?

– Doğrusu bundan ben de pek emin değilim, dedi Dük.

Soylu Hanım tekrar Sanço'ya döndü:

– Sakın hareketimi yanlış değerlendirme, dedi. Konuştuklarımız karı kocayı ilgilendiren şeylerdi!

– Elbette Senyora... Görgüsüz bir köylü karısı gibi bağıarak konuşacak değildiniz ya! Soylulara gizlilik yaraşır...

– Lütfen devam edin, özü sözü doğru sevgili Sanço...

– Sihirli at kulağına eğilip şöyle dedi: “Hayvanları çok sevdiğini biliyorum. Tahtadan yapılmış da olsam, ben de hayvan sayılırım. Onun için sana bir iyilikte bulunacağım. Şuracıkta durup seni bekleyeceğim. Sırtımdan in ve o güzel oğlakları dilediğin kadar sev...” Sonra, dediği gibi yapıp durdu. Ben de efendime hissettirmeden yavaşça indim. Yarım saatten fazla oğlakları sevdim...

– Peki, sen oğlaklarla oynarken Don Kişot ne yapıyordu?

Sanço'nun yerine efendisi bu soruya cevap verdi:

– Bu adam ya yalan söylüyor, ya da hayal görmüş!

– Ne yalan söylüyorum ne de hayal gördüm. İsterseniz sevdiğim oğlakları tarif edeyim, doğru söyleyip söylemediğime siz karar verin...

– Anlat bakalım... dedi Düşes, doğrusu çok merak ettim!

Sanço devam etti:

– İki kırmızı, ikisi yeşil, ikisi mavi...

– İki de sarıydı değil mi? diye alay etti Dük.

– Yoo! Hesabım o kadar da zayıf değil, dedi bizimki. Okur yazarlığım yok ama; ona kadar saymasını bilirim... Geriye bir oğlak kaldı... O da boz renkteydi...

– Senin eşeğin gibi mi? dedi Don Kişot. Be geri zekâlı oğlum... Atıyorsan bari destekli at! Sen hiç yeryüzünde böyle keçiler gördün mü?

– Efendim, eğer senin de gözlerin açık olsaydı palavra atmadığımı görürdün. İzin ver de yeryüzü keçileri ile gökyüzü keçileri arasında bu kadar fark olsun!

Dük'le karısı, şatonun bahçesinden dışarı bir adım bile atmamış olan bu saf köylünün nasıl olup da bunca şeyi uydurabildiğine hayret ettiler. Dük, işi tadında bırakmak için, sihirli at macerasını sona erdirmeye karar verdi. Maksadını açıklamak üzere ayağa kalktı:

– Sevgili dostlarım! dedi, artık Sanço'yu adasına yolcu etmenin zamanı geldi. Beleşonya halkı onu bahar yağmuru gibi dört gözle bekliyorlar... Yarın sabah erkenden valimizi yolcu edeceğiz. Hepinizin uğurlama merasiminde hazır bulunmasını istiyorum.

Sonra Sanço'ya döndü:

– Sevgili dostum, yol hazırlığı yapman için seni serbest bırakıyorum...

Beleşonya Valisi, koşup Dük'ün önünde diz çöktü. Gösterdiği lütuftan dolayı kendisine teşekkür etti.

– Soylu Dük'üm! dedi, okuma yazmam olmadığı için edebiyattan hiç anlamam... Soylu diliyle nasıl teşekkür edilir bilmiyorum. Ama şu valilik işinde sizi mahçup etmeyeceğime söz veriyorum. Bütün alçaklara inat, Beleşonya'yı öyle bir idare edeceğim ki dillere destan olacak...

– Sana güveniyorum Sanço! Şu sihirli at macerasında ne yaman adam olduğunu gösterdin... Seni daha fazla tutmayalım. Yolculuk için hazırlık yapman gerekecek.

– Hazırlık dediğiniz de ne ki Dük Hazretleri... Heybeme yol müddetince yetecek kadar peynir ekmek koydum mu gerisi vız gelir... Atladığım gibi boz eşeğime, ver elini Beleşonya!

– Yoo, işte bu olmaz! dedi Dük, koskoca vali peynir ekmek mi yermiş? Kızarmış piliçler, reçeller, tereyağlar, ballar yakışır sana!

– Özür dilerim efendim! Vali de olsam, ben yine Sanço Panza'yım. Daha işin başında imtihanı kaybetmek istemem...

– Beni şaşırtıyorsun, Sanço! Sanki karşımda bir zamanların keçi çobanı değil de bilge bir filozof veya Mağribli bir imam var... Korkarım, sana hediye etmeyi düşündüğüm valilik cübbesini de kabul etmeyeceksin?

– Bakın efendim... O iş başka! Vereceğiniz cübbe, valilik makamının bir âlâmeti olduğundan elbette ki alacağım...

– Eğer bütün valilerim senin gibi olsa, sırtım asla yere gelmez! Böyle akıllı bir adam, nasıl olur da, okuduğu şövalye romanlarıyla aklını bozmuş bir delinin ardından gider, anlamıyorum?

– İşte bu olmadı, Dük Hazretleri! Kimin deli kimin akıllı olduğunu Tanrı bilir... Koca bir valilikten vazgeçme pahasına da olsa efendime laf söyletmem! Eğer efendimin bir deli olduğuna inanıyorsanız, ben de onun seyisi olmam sebebiyle pek akıllı sayılmam... İsterseniz şu valilik işini yeni baştan düşünün!

Don Kişot, bütün konuşmaları dinliyor, sabırla işin nereye varacağını bekliyordu...

– Aferin Sanço! dedi Dük, bu imtihanı da kazandın... Niyetim efendine olan bağlılığını denemektir.

Sonra, hiç kızgınlık alâmeti göstermeyen Don Kişot'a döndü:

– Çok özür dilerim soylu şövalye! Seyisinizi denemek için sarfettiğim gayrı ciddi sözlere kızmadınız umarım?

– Dük Hazretleri, bunun bir deneme olduğunu pekâlâ biliyordum. Saf bir köylü olmasına rağmen Sanço bile anladı... Yoksa, çok sevdiği adasından kolay kolay vazgeçmez...

– Her neyse, sadede gelelim. Yeni valimize yönetim konusunda bazı nasihatlerde bulunacağınızı söylemişsiniz. Uşağınızı alıp odanıza çıkabilirsiniz... Akşam yemeğinde buluşuruz.

Don Kişot önde, Sanço arkada şatoya girdiler. Doğruca şövalyenin odasına çıktılar. Efendisi ona her zamankinden daha nazik davrandı. Yer gösterip oturmasını söyledi.

– Oğlum Sanço! diyerek söze başladı kahramanımız, bilmiş ol ki dünyada en zor işlerden biri adam idare etmektir. Devlet yönetimi, fırtınalı bir denizde yolculuk etmeye benzer. Burada vali ötede emanete ihanet etmiş bir hain muamelesi görmek istemiyorsan söyleyeceklerimi can kulağı ile dinle. Zira, bu sözlerim bir pusula gibi sana yol gösterecektir:

• Oğlum Sanço! Her idareciyi bekleyen üç tehlike vardır: Para, kadın ve içki. Parayı seven adama maaşı az gelir. Önce hediye kabul ederek işe başlar. Sonra rüşvet gelir. Bilmiş ol ki, hakimın karısının kabul edeceği hediyeler hakimın hesabına geçer. Karın aç gözlülük edip lükse dalarsa, itibarın beş paraya iner. Aman kaleyi içerden sağlam tut. Köylünün getireceği cılız bir tavuk bile rüşvet sayılır. Sakın zenginlerin ziyafet davetlerine katılma. Zenginlerin eğlencelerine katılan, onlarla düşüp kalkan bir valiyi halk sevmez... Kadınların gözyaşları seni aldatmasın. Resmi işler için dahi olsa, bir kadınla aynı odada yalnız kalma. Valiliğin uzun sürerse karın Teresa'yı ve çocuklarını yanına aldır. Devlet adamı ağzı sıkı olmalı. Halbuki hiçbir sarhoşun sır sakladığı görülmemiştir...

• Oğlum Sanço! Bilirim uykuyu seversin, ama Beleşonya adasında en evvel kalkan ve en son yatan kişi sen ol.

• Oğlum Sanço! Az fakat tatbik edebileceğin kadar kanun çıkar. Tatbik edemedikten sonra en sert kanunlar bile bir işe yaramazlar... Ne çok sert ne de çok yumuşak ol. Orta yolu tercih et. Bu yol, bilgili ve hikmet sahibi kimselerin yoludur. Ne pahasına olursa olsun adaletten ayrılma. Zenginın serveti, fakirin sefaleti gözünü bağlamasın. Haklı kimse, güçlü o olsun. Suçluya hakettiği cezadan fazlasını yükleyip kanunun pençesi altında ezme. Bir gün düşmanlarından birini yargılayan gerekirse eski husûmeti kalbinden çıkarıp at. Sadece delillere göre hareket et. Sakın sinirli iken karar verme. Kanunların gerektirdiği cezayı verdiğin adama kötü söz söyleyip zavallıyı daha fazla küçük düşürme. Düşmüşe bir tokat da sen vurma.

• Oğlum Sanço! Gece gündüz sık sık halkın içine karış. Çarşığı pazarı, okulu, hapishaneyi ve devlet dairelerini dolaş. Buralarda görülmen herkesin kendisine çeki düzen vermesine sebep olacaktır. Meyhaneciye, kumarcıya, tefeciye, fahişeye, stokçuya göz açtırma. Bilmiş ol ki, çürük bir elma, sepetteki sağlamları da çürütür... Eğer saydığım kimselere göz yumarsan, namuslu ve dürüst halkına zulmetmiş olursun.

• Oğlum Sanço! Dükün hediye ettiği valilik cübbesini kabul etmekle iyi ettin. Zira her makamın gerektirdiği bir kıyafeti vardır. Sakın hırpani kılıkta dolaşma. Sade ve temiz giyin. Bunu söylerken, değnek yutmuş gibi gururla dolaş demiyorum. Bir zamanlar keçi çobanı olduğunu unutma ve yeri geldiği zaman söylemekten çekinme. O zaman, seni bununla utandırmak kimsenin aklına

gelmeyecektir...

• Oğlum Sanço! Sık sık banyo yap. Teke gibi kokan bir valiyi kimse sevmez. Tırnaklarını vakti gelince kes. Bazı kimseler uzun tırnakla dolaşmanın soyluluk olduğunu zannederler. Halbuki ellerinin bu haliyle kerkenez pençesine benzediğinin farkında değillerdir.

• Oğlum Sanço! Sakın çiğ soğan ve sarımsak yeme. Kokan bir ağızdan inci gibi sözler dökülse bile, seni dinleyen başını çevirmek zorunda kalır. Herkesin önünde geçirme. Ancak görgüsüz ve kaba insanlar böyle yaparlar. Bilirim pisboğazın birisindir. Ama yalvarırım nefsine hakim ol. Az ye ve mümkün mertebe tek yemeğe razı ol. Bu, hem beden hem de ruh sağlığın için iyidir.

• Oğlum Sanço! Kimsesiz yaşlıları, fakiri, yetimi ve dul kadını gözet. Gücü ve zekâsı yerinde olanlarına iş bul. Elinden iş gelmeyenleri maaşa bağla.

Bak Sanço! Seni oğlum gibi severim. Eğer bu öğütlerimi tutarsan, iki dünyada da aziz olursun. Ben de verdiğim emeklerin boşa gitmediğini görür mutluluk duyarım.

– Vallahi, güzel efendim.. Bilirsiniz fazla zeki bir adam değilim. Bütün bu saydıklarınızı aklımda tutamayacağım diye korkuyorum. Siz, Dükün yanında atıp tuttuğuma bakmayın... Aslında bu valilik işi, sırat köprüsünden geçmek gibi zor bir iş. Bilmiyorum, hakkından gelebilecek miyim?

– Bu korku aslında mesuliyet duygusundan geliyor. Aferin oğlum! Merak etme, sen bu işi becereceksin. Öğütlerimi unutabileceğin meselesine gelince: Bu gece oturup hepsini tek tek bir kâğıda yazacağım. Yarın sabah eline veririm. İhtiyacın oldukça, mektupçuna okutursun.

– Sağolun efendim! Tanrı sizi bütün kötü büyücülerin, aslında iyisi olmaz ya, şerrinden korusun...

– Sanço, büyücü deyince, kanayan yarama tuz biber ektin...

– Anlayamadım Senyör?

– Anlayamazsın tabii, kanayan senin yaran değil... Sevgilim eşsiz Toboso'lu Dulsinea çirkin bir köylü karısı kılığında çile doldururken, sen valilik sevdasındasın... Şu söz verdiğin sopaların daha ellisini bile yemiş değilsin. Hazır şurada biz bize iken yüz taneciğini ödeyiversen ne kaybedersin!

– Güzel güzel konuşurken Dulsinea da nereden çıktı? Sizinkine, pişmiş aşa su katmak denir. Kürek mahkumu değil ya haspa! Hem bu kılıkla namusunu daha kolay korur... Sanki eski güzelliğine kavuşur kavuşmaz onunla evlenip çoluk çocuğa karışacaksınız!

– Sanço, sen katı kalpli, hain bir uşaksın!

– Hoppala! Demin sevgili oğlunuzken, şimdi hain uşak mı oldum? Sözümünden asla caymış değilim! Kendimi hazır hissettiğim an borcumu ödeyeceğim...

– Eh ne diyeyim...

Tam bu sırada, hizmetçi gelip ev sahiplerinin kahramanlarımızı akşam yemeğine beklediğini söyledi.

Yemekte, Sanço kendisinden beklenmeyen bir ciddiyet içersindeydi. Düşes ne kadar uğraştı ise de onu güldüremedi. Hele Don Kişot... Çocuğunu toprağa vermiş bir baba gibiıztırap çekiyordu.

Dük, sonunda dayanamayıp sordu:

– Ne oldu, aranızda üzücü bir hadise mi geçti?

– Hayır Dük Hazretleri, dedi Mançalı Şövalye, ancak doğrusunu söylemek gerekirse, vücudumun yarısını kaybetmişim gibi acı duyuyorum... Sanço'ya öyle alışmışım ki, bir gün ondan ayrılacağım hiç aklıma gelmemişti. Evlenmediğim için, evlat sevgisinin ne olduğunu bilmiyorum. Ama, öyle inanıyorum ki, eğer bir oğlum olsaydı ona duyacağım sevgi herhalde bundan farklı olmazdı.

Sanço kendisini tutamadı. Bir çocuk gibi, sümüğünü çekerek ağlamaya başladı. Düşes'le kocasının hazırladıkları oyunda bu sahne yoktu... Onun için nasıl hareket edeceklerini ve ne söyleyeceklerini bilemediler.

Don Kişot:

– Sanço, sen de ne sulu gözlü bir valisin diyerek onu kucağına bastırdı. Şövalyelik geleneğini bozmamak için ağlamadı. Ancak, bunu dudaklarınısırarak gösterebildi. Ev sahipleri onları bu halde görünce, eğlenme istekleri kalmadı. İki insanın acılarıyla alay edecek kadar katı yürekli değillerdi. Bu hüznü sahne, yemeğin bittiğini haber veriyordu...

Dük, ciddi bir tavır takınarak:

– Dostlarım! dedi, bence en iyisi sizleri başbaşa bırakmak. Haydi odalarınıza çıkın. Bolca sohbet edin hasret giderin. Adamlarım sizi sabah erkenden kaldıracaklar.

Don Kişot, ikisi adına, gösterdiği anlayıştan dolayı Dük'e teşekkür etti. İyi akşamlar dileyip yemek salonunu terkettiler.

Kahramanlarımızı gönderdikten sonra Düşes kocasına şöyle dedi:

– Dünya üzerinde böylesine birbirini anlayan ve seven iki deli daha gösterilemez.

– Bunlar, sakın deli rolü yapan iki uyanık olmasınlar? dedi Dük.

– Ara sıra akılları yerine gelen iki deli olmaları daha mantikî. Yoksa, insan sırf deli rolü yapmak için evini barkını terkeder mi?

– Doğru, dedi Dük, galiba sen haklısın. Her neyse, bu hamur çok su götürür... Hele Sanço şu valilik işine bir başlasın; ondan sonra ne mal olduğunu göreceğiz...

Don Kişot ile seyisi gece yarısına kadar sohbet ettiler. Sanço, bir ara şövalyeyi teselli etmek için şöyle dedi:

– Sevgili efendim, fazla üzülmenize gerek yok. İşleri yoluna koyar koymaz sizi yanıma aldıracağım. Siz yanımda olmadan o kadar zor işlerin hakkından gelemem.

– Hayır oğlum! dedi kahramanımız, sakın böyle bir şeye teşebbüs etme... Hâkimiyet, ancak tek elden mükemmel yürür. Bütün bunlar aramızda kalsın. Her bildiğin doğru olsun ama, her doğruyu her yerde söylemek doğru değildir.

– Bu kadar doğruyu birbirine karıştırmadan nasıl sıralayıverdiniz; hayret!

– Eğer şu konuştuklarımızı doğrudur diye Beleşonya halkına söylemeye kalkarsan seni, Düke hatta Krala gammazlarlar.

– Şimdi daha iyi anladım, efendim... Çok haklısınız vallahi. Başta o suratsız kahya kuyumu kazar benim.

– Benim de o adamı gözüm tutmadı. Ona karşı çok dikkatli ol. Sağlam pabuca benzemiyor...

Sanço'nun esnemeye başladığını gören Don Kişot, onun uykuya ihtiyacı olduğunu anladı:

– Sevgili oğlum, bu kadar sohbet yeter... dedi, git odana istirahatine bak. Sabah erkenden kalkman gerekiyor. Ben de bu arada sana vereceğim kağıdı hazırlayayım.

– İyi geceler Senyör! Keşke ben de sizin gibi az uyku ile idare edebilsem..

* * *

Sanço, yatağa yatar yatmaz, uykuya daldı. Peşi peşine rüya görmeye başladı. İlk rüyasında Beleşonya kahyasını hazineden altın çalarken yakaladı. Eşek sudan gelinceye kadar sopa attırdı.

Valimiz, bir çok mahkemeye bakmak zorunda kaldı. Sıkıştığı yerde, mektupçusuna, efendisinin verdiği altın öğütleri okuttu. Mahkemenin birinde zor bir dava ile karşılaştı. Altın öğütlerin içinden bunu çözecek bir maddeye rastlamadı. Çaresizlik içinde sağa sola dönerken uyandı. Terden sırlı sıklam olmuştu. Kalktığı gibi Don Kişot'un odasına koştu. Kapıyı zorladı ama açamadı. O zaman arkadan kilitli olduğunu anladı. Efendisini uyandırmak için kapıyı tıklattı. Mançalı Şövalye, bildiğiniz gibi uykusu hafif bir soyluydu. Kapıdaki tıkırtıyı duyunca telaşa kapıldı. Kılıcına el atıp seslendi:

– Eğer ateşi başına vurmuş hizmetçi kızlardan biri isen; bilmiş ol ki Dulsinea'ma asla ihanet etmem! Bugüne kadar, çok şükür, ona ihanet etmedim. Ölünceye kadar da etmeyeceğim! Beni de kendini de rezil etmeden, uslu uslu git, yatağına yat! Haydi kızım!

– Sevgili efendim! Neler saçmalıyorsunuz Tanrı aşkına? Benim, ben! Oğlunuz Sanço...
– Münasebetsiz herif... Gecenin bu saatinde, hırsız gibi, ne diye kapıyı zorluyorsun?
– Sormayın Senyör... Yazdığımız öğütler eksik! Zor bir mesele var, çözemiyorum!
– Eyvah! Şu anda işiyle iyice kafayı bozmuş... Öğütlerin eksik olduğunu da nereden çıkarıyorsun? Onları daha yazıp eline vermiş değilim ki. İşte, yastığımın altında duruyor... Yoksa vali oldun diye büyücüler sana da mı çengel attılar?

– Sevgili efendim, iş ciddi! Kahyayı hazineden altın çalarken yakaladım. Gerçekten de sağlam pabuç değilmiş... Altıyüz bilmem kaç sopa attırdım namussuza! Sonra en az on mahkemeye baktım. Dokuzunu adaletle neticelendirdim. Ancak birinde tereddüt ettim. Mektupçuya...

– Tamam, tamam anladık, dedi kahramanımız, gir bakayım içeri! Oğlum, fazla yemek yemenin neticesi budur işte...

– Bırakın şimdi yemek işini falan efendim... Bu zor davayı nasıl çözeceğim?
– Yahu bizimki hala rüya görüyor galiba!

Don Kişot, Yaradana sığınıp Sanço'ya bir tokat indirdi. Beleşonya Valisi, faltaşı gibi açılmış gözlerle efendisine bakıyordu.

– Bu tokat aklını başına getirmiştir sanırım... Haydi bakalım, dava bitmiştir! Git şimdi odana uyumaya bak; sabaha az kaldı.

* * *

Dük'ün talimatı üzerine hizmetçiler Sanço ile efendisinin yatak odalarının kapılarını dövmeye başladılar. Don Kişot, zaten uyanık olduğu için, kalkıp kapıyı açtı. Hizmetçiye daha nazik olmasını ihtar etti.

Beleşonya Valisi'ni uyandırmak biraz zor oldu. Muhtemelen hala rüya görüyordu.

Bütün şato halkı ayaktaydı. Dük, etrafına emir yağdırıyordu. Düşes de mutfağa inmiş, kahvaltıyı hazırlayan aşçılara nezaret ediyordu.

Kahvaltı saati neşe içinde geçti. Don Kişot, dün akşamki gibi üzgün görünmüyordu. Hatta ev sahiplerini güldürmek için Sanço ile bolca şakalaştı.

Kahvaltı bittiğinde Sanço'yu Beleşonya'ya uğurlayacak merasim alayı bahçedeki yerini çoktan almış bulunuyordu.

Dük'le karısı, yanlarında Don Kişot ve Sanço Panza ile birlikte uğurlama alayını teftiş ettiler. Dük, kendisi için özel olarak hazırlanmış yüksek bir yere çıktı. Beleşonya Valisi'ni uğurlamak için toplandıklarını söyledi. Sanço'yu tumturaklı sözlerle övdü. Önceden hazırlattığı valilik cübbesini

kendi eliyle ona giydirdi. Sonra Düşes'e sıra geldi. O da süslü bir kılıcı özene bezene Sanço'ya kuşandırdı. Protokola göre üçüncü sırada Don Kişot vardı. Herkes merakla onun ne yapacağını ve ne söyleyeceğini bekliyordu. Elbisesi yamalı, çorabı delik bir şövalyenin seyisine verecek nesi olabilirdi.

– Oğlum Sanço! diye söze başladı, ben de sana değil valilik sırasında, belki ömrün boyunca ihtiyaç duyacağın kıymetli bir hediye vermek istiyorum.

Dük'le karısı çok şaşırıldılar. Bu çulsuz şövalyenin seyisine verebileceği kıymetli nesi olabilirdi...

Kahramanımız devam etti:

– Dün gece yazacağıma söz verdiğim “Altın Öğütler” hazır. Hem ruhuna hem bedenine hem de yönetime çok faydası dokunacak kuralları bir bir sıraladım. Eğer bunlara göre hareket edersen sırtın yere gelmez.

Sonra cebinden bir defter çıkardı. Sanço defteri görünce çocuk gibi sevindi. Don Kişot'un elinden, kutsal bir kitap gibi, saygı ile aldı. Öpüp başına koydu:

– Sevgili efendim, şu “Altın Öğütler”i kral hazinesi ile değişmem, dedi, onu en sağlam kasada muhafaza edeceğim. İhtiyaç duydukça açıp mektupçuma okutacağım.

Dük, Don Kişot'a yaklaştı.

– Eğer izin verirseniz, valimiz için hazırladığımız şu altın öğütleri herkesin huzurunda sesli olarak okumak istiyorum.

– Bu tevazunuz beni çok duygulandırdı Dük Hazretleri, dedi kahramanımız, sizin yönetim prensiplerinizin yanında benim öğütlerim çok sönük kalır. İzin ne kelime, şeref verirsiniz...

– Vali Hazretleri, şu kıymetli hazinenizi beş dakika için bana emanet eder misiniz? dedi Dük Sanço'ya dönerek:

Beleşonya Valisi öyle bir kabarış kabardı ki, görenler onu İspanya Kralı zannederdi. Elindeki defteri nazlana nazlana uzattı.

Dük, biraz evvel nutuk çektiği yüksek yere çıktı. Yüksek sesle ve üzerine basa basa Don Kişot'un Sanço için yazdığı altın öğütleri okudu. Bitirdikten sonra Mançalı Şövalyeyi tebrik etti. Ayrıca çok güzel ve okunaklı bir yazı ile yazıldığını söylemeyi de unutmadı. Hazinesini Sanço'ya geri verdi.

Orada bulunan ve yazılı öğütleri dinleyen hiç kimse bunların Don Kişot gibi deli bir şövalye bozuntusunun aklından çıkmış olabileceğine inanamadı. Dük ve Düşes de inanamamışlardı doğrusu. Ancak çok iyi biliyorlardı ki, odasında faydalanabileceği bir tek kitap yoktu.

Dük, kahramanımıza nutuk taşına çıkmasını rica etti. Kalabalığa dönüp altın öğütleri dinleyen herkesin onu alkışlamasını istedi. Öyle bir alkış tufanı koptu ki, yer yerinden oynadı...

Merasim bittikten sonra, Dük hizmetçilere valinin atını getirmelerini emretti. Sanço koşup Dükün önünde diz çöktü:

– Yalvarırım size haşmetli efendim! Beni boz eşeğimden ayırmayın. Hatırınız için üzerimde emanet duran şu valilik cübbesi ile kılıcı taşımaya katlanırım, ama can yoldaşımdan ayrı düşmem asla!

– Üzülme Sanço! dedi Dük, kalk ayağa lütfen. Kıymetli valimizin hatırını bir ata değişecek değiliz ya..

Sonra adamlarından birine döndü. Valinin eşeğini çözüp getirmesini söyledi. Bir başkasını da aşçıbaşına gönderdi. Yiyeceklerle doldurulmasını emrettiği heybeyi getirmesini istedi.

Sanço'nun Don Kişot'tan ayrılması çok zor oldu. En son onunla vedalaştı. Yine kendisini

tutamayarak ağladı. Eşğini dehleyip giderken şöyle dedi:

– Ne yapayım... Ada işini aklıma sokan sizsiniz!

* * *

Vali Sanço Panza, Beleşonya sınırına yaklaşınca, yanındaki muhafızlardan birini önden gönderdi. Yetkililere yeni valinin gelmekte olduğunu haber vermesini söyledi. Emri alan muhafız atını mahmuzladı, hızla gözden kayboldu.

Haberi alan Yönetim Kurulu Üyeleri, valiyi surların dışında karşıladılar. Yaşlı bir üye öne çıkıp;

– Şehrimize hoş geldiniz Vali Hazretleri, şeref verdiniz, dedi.

– Şehir değil ada! diye gürlledi Sanço, Beleşonya'ya şehir diyeni içeri tıkarım bilmiş olun...

– Aslında burası şehir bile sayılmaz, dedi yaşlı üye ezile büzüle, ama biz yeni valimize iltifat olsun diye bin nüfuslu köye şehir dedik... Ada denizin ortasında olur. Buraya ada dersek herkes bize güler...

– Uzun zaman başsız kaldığınız hemen belli oluyor! Anlaşıldı, işi sıkı tutmam gerekecek... “Burası bir adadır.” diyorsam adadır, o kadar! Denizi menizi ne karıştırıyorsunuz...

– Çattık belaya... dedi içinden yaşlı üye, Dük nereden bulmuş bu kafadan çatlak adamı? Emriniz başımız üzerine efendim, doğrusunu siz daha iyi bilirsiniz. Köyümüzün, çok affedersiniz, adamızın geleneğine göre önce kiliseye gitmemiz gerekiyor. Papaz Efendi valiliğinizi kutlayıp dua edecek.

– Güzel ve anlamlı geleneklere saygım var, dedi Sanço, buyurun gidelim!

Beleşonya Valisi önde, Yönetim Kurulu Üyeleri arkada surlardan içeri girdiler. Yüksek çan kulesi ve üzerine yerleştirilmiş kocaman bir haç işareti ile kilise adeta ben buradayım diye bağırıyordu.

Papaz Efendi, yeni valiyi ve yanındakileri kapıda karşıladı. Sanço, bu güleryüzlü din adamını görün görmez ona içiısınıverdi. Dük'ün şatosundaki kara cübbeliye hiç benzemiyordu...

– Sayın Peder, dedi Sanço, eğer sizce mahzuru yoksa, uygulayacağınız merasimin programını söyleyin ki bir yanlışlık yapmayayım. Sizin anlayacağınız, ömrümde ilk defa vali oluyorum...

– Hay hay Vali Hazretleri, zaten ben de bunu yapacaktım.

– Acelecilik ettim desenize...

– Hayır efendim, siz doğru olanı yaptınız... Önce yöneticinin halka karşı vazifelerini konu alan kısa bir vaaz vereceğim. Sonra valililiğinizi kutlayacağım. Arkasından adanın altın anahtarını teslim alacaksınız...

– Duydun mu Peder? dedi Sanço yaşlı Yönetim Kurulu Üyesine dönerek, işte size akıllı bir insan örneği... Beleşonya'nın ada olduğunu ne çabuk öğrenmiş! Devam ediniz lütfen!

– Ondan sonra hep birlikte mahkeme salonuna gideceğiz. Geleneklerimiz icabı, hakim postuna oturup bir kaç davaya bakacak ve neticelendireceksiniz. Aldığınız kararları göz önünde bulundurarak iyi biri olup olmadığınızı oya sunacağız. Çıkan neticeye göre ya valimiz olarak kalacak veya...

– Veya geldiğim gibi geri gideceğim; değil mi aziz Peder?

– Kızmayın efendim.. Bu, Beleşonya'nın değişmez geleneğidir.

– Bunda kızacak ne var efendi? dedi Sanço, çok doğru ve yerinde bir geleneğiniz var. Size baş olacak adamı denemek, en tabii hakkınız...

Papaz Efendinin vaazında yer verdiği öğütler Don Kişot'unakilere çok benziyordu. Sanço yanılmamıştı. Peder iyi bir din adamı idi...

Papaz da yeni valiyi sevmiş olacak ki, tebrik ve dua sırasında ona çok samimi davranmıştı. Anahtar

tesliminden sonra hep birlikte mahkeme salonuna gidildi.

Salonun kapısında onları tanıdık bir yüz karşıladı... Sanço adamı görür görmez neşesi kaçtı. Papaz, görevliyi valiye takdim etmek üzere tam harekete geçmişti ki;

– Zahmet etmeyin Peder! dedi Sanço, biz onunla çok iyi tanışırız...

Bu resmi görevli, Beleşonya Kahyası'ndan başkası değildi. Yerlere kadar eğilerek yeni valiye selamladı. Yüzünde alaylı bir ifade vardı.

– İlk fırsatta bu tilki gözlü adamdan kurtulmanın bir yolunu bulmam lazım, dedi içinden Sanço.

Valiyi hakim postuna oturtular. Bizimki, tam karşısına gelen duvara iri harflerle birşeyler yazılmış olduğunu gördü.

– Ne yazıyor acaba burada? diye kendi kendine sordu.

Sağ tarafında dikilen Papaz'a döndü:

– Şurada ne yazıyor, Peder?

– Bu yazı sizin adaya ayak bastığınız gün ve saati bildiriyor, dedi Papaz.

– Okur musunuz lütfen!

– ”Senyör Don Sanço Panza, şu yılın, şu ayın, şu günü ve şu saati Beleşonya adasına ayak bastı. Uzun seneler saltanat sürmesi dileğiyle.”

– Kim yazdırdı bunu? diye etrafındakilere sordu.

– “Ben” dedi Kahya sırtarak, eğer valiliğiniz oy birliği ile tasdik edilirse; bu yazının üzerine kocaman bir resminizi de astırmayı düşünüyorum..

– Seni gidi dalkavuk seni! diye kükredi Sanço, bir zamanlar keçi çobanlığı yaptığımı ve şövalye seyisliğinden buraya geldiğimi bildiğin halde, ismimin başına soylulara mahsus Senyör ve Don lakablarını koydurursun ha! Ya şu sondaki cümleye ne demeli? Buraya zevk sefa içinde saltanat sürmeye mi geldim ki, benim adıma böyle şeyler yazdırıyorsun? Çabuk o yazıları söktür duvardan! Yoksa ilk baktığım dava seninki olacak!

– Fakat Vali Hazretleri?

– Fakatına makatına başlarım şimdi, iki yüzlü herif! Biraz daha yüz bulsan, beni “Beleşonya'nın Kurtarıcısı” ilan eder çıkarsın...

Kahya Sanço'nun çok ciddi olduğunu görüp fazla ileriye gidemedi. Emrini yerine getirmekten başka çaresi yoktu. Yanına iki adam alıp yazıları söktürmeye başladı.

Beleşonya Valisi Papaz'a döndü:

– Ne dersin Peder, haksız mıyım?

– Yerden göğe kadar haklısınız Vali Hazretleri. Sizin yerinizde ben olsaydım aynı şeyi yapardım...

– Bunu duyduğuma sevindim Peder, bana cesaret verdiniz...

Sonra Yönetim Kurulu Üyelerine baktı:

– Devletin işi beklemeye gelmez ağalar, dedi, mahkeme başlamıştır. Sırada kim varsa içeri alın!

Yönetim Kurulu Başkanı kapıdaki nöbetçiye işaret verdi. İki adam gelip Vali'nin karşısına dikildiler. Elinde makas tutan yerlere kadar eğilerek söz istedi.

Sanço:

– Anlat bakalım terzi efendi, dedi.

Adam şaşırıldı:

– Terzi olduğumu nasıl anladınız Vali Hazretleri?

– Elindeki makas kulağıma fısıldadı... Beni, babamın güzel hatırı için mi vali yaptılar sanıyorsun geveze adam? Bırak şimdi bunları, derdin neyse onu anlat!

– Efendim, şu adam..

– “Şu adam” denmez görgüsüz herif! Şu efendi veya şu müşterim diyeceksin...

– Haklısınız Vali Hazretleri... Şu müşterim, elinde bir parça kumaşla dükkanıma girdi. Kumaşını önüme koyup, “Bundan bana bir külâh çıkar mı?” diye sordu. Ben de ölçtükten sonra, “Çıkar.” dedim. Adam, çok afedersiniz, müşterim ya kuşuklu biri olduğu veya terziler hakkında kötü düşündüğü için kumaşın bir miktarını yürüteceğimi zannederek “İki tane çıkmaz mı?” dedi. Aklından geçenleri tahmin ettiğim için “Çıkar.” dedim. Şüphesini yenememiş olacak ki; “Hele iyi ölç, üç tane çıkmaz mı?” dedi. “Çıkar.” dedim. Bu minval üzere külâh sayısını beşe kadar çıkardı... Bu sabah külâhlarını almak için dükkanıma geldi. Külâhları görünce çok kızdı: “Bu külâhlar iki yaşındaki çocuğun kafasına bile zor gelir!” diye bağırdı ve kumaşının parasını istedi. Kumaştan bir santim çalmış isem, çocuklarıma kefen olsun! karar sizindir Vali Hazretleri...

Sanço cimri müşteriye döndü:

– Doğru mu terzinin anlattıkları?

– Doğru ama Tanrı aşkına için şu külâhlara bakınız!

Külâhları görünce orada bulunanlar kahkahayı koyverdiler. Beleşonya Valisi biraz düşündükten sonra kararını açıkladı:

– Gereği düşünüldü... Terzi, açığözlülüğünün cezası olarak emeğinden vazgeçecek. Müşteri de, şüpheciliğinin ve açgözlülüğünün cezası olarak kumaşından vazgeçecek. Takkeler veya külâhlar her ne iseler, şu andan itibaren devlet malıdır. Ben de devletin temsilcisi olarak fakir çocuklara verilmesini uygun buldum. Görevli arkadaş, takkeleri teslim alsın. Papaz Efendinin münasip göreceği fakir çocuklara dağıtsın. Ne dersin Peder, adalet yerini buldu mu?

– Bundan daha adil bir karar düşünemiyorum Vali Hazretleri.

– Sıradaki gelsin!

Nöbetçinin açtığı kapıdan terzi ile müşterisi çıkarken, bir başka ikili girdi. Onlar da diğerleri gibi gelip valinin karşısında dikildiler.

– Hanginiz şikayetçi olan? diye sordu Sanço.

Arkada duranı ezile büzüle, zor işitilen bir sesle:

– Ben, Vali Hazretleri, dedi.

– Anlat, nedir şikayetin?

– Vallahi anlatmaktan utanıyorum, dedi adam, zira kendisinden şikayetçi olduğum kimse çok dürüst bildiğim bir dostumdur.

– Ona biz karar veririz, dedi Sanço, sen anlatmana bak!

– Bir müddet önce, bu arkadaşım gelip benden on altın borç istedi. Ben de iyilik olsun diye reddetmeyip istediği altınları verdim. Bu gün borcunu hatırlatıp durumu müsait ise ödemesini isteyince, onları çoktan ödediğini söyledi. Ne diyeceğimi bilemedim. Çünkü ödemediğini çok iyi biliyorum...

– Sen ne diyorsun sopalı efendi?

Valinin bu hitabı sizi şaşırtmasın. Zira, ikinci adam gerçekten elinde kalın bir sopa taşıyordu..

– Arkadaşımdan on altın aldığımı inkar edecek değilim.. Ancak, isterseniz, on altını arkadaşımın eline verdiğime yemin edebilirim, uzatın asanızı!

Vali asasını uzattı. Adam asayı almak için elindeki kalın sopayı arkadaşına verdi. Sağ elini asanın üzerindeki haçın üzerine koydu. Tam bir Hristiyan'a yakışır şekilde, on altını arkadaşının eline verdiğine, yemin etti...

Sanço, borç veren adama sordu:

– Arkadaşının, geleneklerimize uygun bir şekilde ettiği şu yemine bir diyeceğin var mı?

– Ne diyeyim? Çok hayret ettim! Çünkü ben dostumu yalan yere yemin etmez, dini bütün bir Hristiyan bilirim.. Madem öyle diyor, demek ben aldığımı unutmuşum. İyice yaşlandım anlaşılın.. Yemin eden adam, neticeden memnun bir yüzle, valinin asasını geri uzattı. Sonra arkadaşının eline verdiği sopasını alıp ona teşekkür etti...

İki dost validen izin isteyip salonun kapısına doğru yürürlerken Sanço'yu derin bir düşünce aldı. Neticeden hiç memnun değildi. Vicdanı adaletin yerini bulmadığını söylüyordu..

Adamlar tam kapıdan çıkmak üzere idiler ki, Vali nöbetçiye bağırdı:

– Söyle onlara, tekrar karşıma gelsinler; mahkeme devam edecek!

Herkes işin nereye varacağını merakla beklemeye başladı. Salonda çıt çıkmıyordu.

Sopalı adamda evvelki neşe kalmamış, korkudan yüzü sap sarı kesilmişti...

– Neden öyle heyecanlandınız sopalı dostum, dedi Sanço, bir şeylerden mi korkuyorsunuz?

– Siz geri çağırınca, ister istemez, heyecanlandım efendim..

– Yaa, öyle mi? Hele şimdi de siz asanızı bana uzatın, sayın dini bütün arkadaş!

Adam elleri titreyerek sopayı valiye uzattı. Sanço, sopanın sağını solunu iyice kontrol ettikten sonra onu diğer adama verdi:

– Buyurun iyi kalpli dostum, arkadaşınız şimdi gerçekten borcunu ödemiş oldu!

– Vali Hazretleri, benimle alay mı ediyorsunuz? Bu adi sopa on altın eder mi?

– Eder dostum, eder... Bana inanmıyorsan kır da içine bak! Bizi Beleşonya adasına boşuna mı vali yaptılar sanıyorsun?

Adam sopayı döşemeye vurup parçaladı. Herkesin gözleri önünde on tane çil çil altın yere döküldü.

– Altınlarını çabuk topla dostum! dedi Sanço, sırada başkaları var. Devlet işi beklemeye gelmez...

Adam altınlarını toplarken, salonda bulunan bütün üyelerin vicdanında şu ses yankılandı: “Meğer deli değil, veli imiş!”

Alacaklı sevinmiş, borçlu üzülmüş ve utanmış olarak salondan çıktılar.

Sanço kapıdaki nöbetçiye seslendi:

– Sırada kim varsa gelsin!

Açılan kapıdan hışımla bir kadın girdi. “Adalet istiyorum, adalet!” diye bağıırıyordu. Sanço'nun karşısına gelince, konuşmak için izin istemeye bile lüzum görmeden, tekrar bağırdı:

– Adalet istiyorum Vali Hazretleri, adalet istiyorum!

– Ya biz burada ne yapıyoruz be kadın! Leblebi şekeri mi dağıtıyoruz? Öyle kuyruğuna basılmış fare gibi cıyaklıyacağına, derdin neyse onu anlat! Yapılacak bir sürü devlet işi var, seninle vakit kaybedemeyiz...

Tam bu sırada jandarmalar zayıf, kısa boylu, epeyce de çirkin bir adam yaka paça getirdiler.

Kadın adamı görünce sesini daha da yükseltti:

– Vali Hazretleri adalet istiyorum! Şu hain adam, bahçemdeki el değmemiş taze gülümü kopardı...

– Bir gül için bunca kıyametler koparacak ne var a görgüsüz kadın!

– Bak, bak... Erkek olduğunuzu nasıl da belli ettiniz! Hemen adamın tarafını tutunuz... Adalet yerini bulmadan şuradan şuraya adımımı atmam, bilmiş olun!

Sanço, yönetim kurulu üyelerine döndü:

– Yahu bu da adaletle kafayı bozmuş... dedi, daha karar vermiş değilim ki taraf tuttuğumu nasıl söyleyebiliyor? Efendiler, Beleşonya'da taze bir gülün fiyatı kaç paradır?

– Vallahi onu sahibi daha iyi bilir... diye cevap verdi kahya sırtarak.

– Sana sormadım dalkavuk herif! Şöyle biraz uzak dur bakayım!

– Herkesin önünde gururumu incitiyorsunuz, Vali Hazretleri. Bugüne bugün Beleşonya'nın kahyası, yönetim kurulunun da başıyım...

– Bir yerde baş bir tane olur! Burada baş benim ve sana ağzını kapamanı emrediyorum! Yoksa gözünün yaşına bakmam içeri tıkarım!

Vali'nin Kahya'yı paylaşması Papaz'ın hoşuna gitti. Yardımcı olmak için:

– Vali Hazretleri... dedi, benim anladığım kadarıyla kadının anlatmaya çalıştığı gül ile sizin bildiğiniz gül farklı şeyler...

– Sevgili Peder, gülün çeşitleri olduğunu bilmeyecek kadar cahil değilim. Neticede, alt tarafı bir gül değil mi canım!

Sanço'nun saflığı karşısında salonda bulunanlar kahkaha ile gülmeye başladılar. Vali, işin içinde başka bir iş olduğunu anladı...

– Bana bak kadın! dedi, lafı ağzında geveleyip durma... Burası adalet kapısı. Adaletin kapısında utanmak olmaz.. Derdin neyse açıkça anlat.

– Adaletin yerini bulması için dediğinizi yapacağım. Şuraz düşmanı adam, تنها bir yolda karşıma çıkıp, zorla bana tecavüz etti. Namusumu iki paralık etti. Adalet istiyorum.

Sanço adama sordu:

– Ne diyorsun, kadının anlattıkları doğru mu?

– Azı doğru, çoğu yanlış Vali Hazretleri...

– Haydaa! Al birini vur öbürüne... Bu da bilmece gibi konuşmaya başladı! Ne demek, azı doğru çoğu yanlış?

– Anlatayım Vali Hazretleri: Hâşâ huzurunuzdan, bendeniz domuz tüccarıyım. Köyünüzden oldukça uzak bir çiftliğim var...

– Ağzından çıkanı kulağın duysun domuz çobanı! Burası köy değil, koskoca bir adadır. Yabancı olduğun için bu defaya mahsus seni affediyorum. Bir daha Beleşonya Adası'na köy dediğini duymayayım; anladın mı?

– Eyvah! dedi adam içinden: İşim bu deliye kaldıysa yandı gülüm keten helva...

Delinin suyuna gitmekten başka çaresi yoktu:

– Cahilliğimi bağışlayın Vali Hazretleri, dedi, bir daha adanıza köy dersem ekmek çarpsın!

– Aferin! Akıllı bir adama benziyorsun... Nasıl oldu da şeytana uydun?

– Oldu bir kere efendim... Nefsim şeytanla bir olup sırtımı yere getirdi. Adanıza getirdiğim domuzları satıp paramı cebime koymuş çiftliğime gidiyordum. Bu kadın, تنها bir yolda karşıma çıktı:

– Az bir para karşılığında, bahçemden taze bir gül koparmak istemez misin? dedi. Cilveleriyle beni baştan çıkardı. Fiyatta anlaştık. Tam işin ortasında fiyatını iki katına çıkardı. Kabul etmezsem bağırıp çağıracağını ve beni herkese rezil edeceğini söyleyerek tehdit etti. Zaten işin başından beri vicdanımla kavga halinde idim. Çoluk çocuğumun rızkını üç beş dakikalık bir haram zevkte harcamaya gönlüm razı değildi. Rezil olma pahasına kadının yeni teklifini kabul etmedim. Dediği gibi yaptı. Avazının çıktığı kadar “Yetişin, kimsesiz bir kadına tecavüz ediyorlar.” diye bağırmaya başladı. Sonrası malum... Jandarmalar bizi yakalayıp buraya getirdi. Kutsal kitap üzerine yemin ederim ki işin aslı böyledir Vali Hazretleri.

Kadın tekrar şirretliği ele alıp bağırmaya başladı:

– Şu temiz alnıma kara bir leke sürdüğü yetmiyormuş gibi, şimdi de iftira ediyor! Bu acıya daha fazla dayanamayacağım, yetişin dostlar bayılıyorum, deyip kendisini yere attı.

Sanço hiç istifini bozmadan adama sordu:

– Domuzların kaç para yaptı?

– Hepsi bir kese altın tuttu, dedi adam.

– Derhal o bir kese altını çıkar; namusunu iki paralık ettiğin şu kimsesiz zavallı kadına ver!

– Ama nasıl olur, Vali Hazretleri?

– Aması maması yok! Ne diyorsam onu yap!

Kadın bayılma numarası yaptığı yerden bir kese altının sözünü duyunca sevincinden fırlayıp kalktı:

– Hay adaletinizle bin yaşayasınız, Vali Hazretleri! Gerçi namus para ile ölçülmez ama, şuruz düşmanına iyi bir ders verdiniz... Allah ne muradınız varsa versin!

– Eğer gönlümdeki muradı bilseydin bu duayı ettiğine pişman olurdu...

Kadın Sanço'nun söylediklerini duymadı bile. Adamın elleri titreyerek verdiği bir kese altını kaptı. Göğsüne sıkı sıkıya bastırdı. Rüzgar gibi koşup salondan çıktı...

Vali, ağlamaklı olan adama döndü:

– Tez şu kadının arkasından yetiş! Bir kenarda, altınlarımı ondan zorla geri al. Sonra da gel beni gör... Adamlarıma emir vereceğim, sana karışmayacaklar.

Domuz tüccarı, emri alır almaz, ok gibi fırladı. Orada bulunanlar neticenin nereye varacağını merak ediyorlardı. Zira, Sanço'nun niyetini tam anlamış değillerdi...

– Vali, efendim Don Kişot meğer ne kadar haklıymış... Gerçekten de herkesin bir Dulsinea'sı var! Şu ikisi de aynı Dulsinea'nın peşinde. Bakalım hangisi kazanacak...

Papaz hariç, salonda bulunanlardan hiç kimse bu sözlerin manasını anlayamadı... Başta Kahya olmak üzere bir çoğu, “Valimiz yine tozuttu!” diye düşünüyorlardı...

Çok geçmeden, bahçesinden taze gül koparılan kadın kapıda görüldü:

– Vali Hazretleri! diye bağırdı, ırz düşmanı herif altınlarımı zorla almaya kalktı...

– Peki, alabildi mi?

– Bende o sünepeye para kaptıracak göz var mı! Vallahi anasından doğduğuna pişman ettim...

Kadın doğru söylüyordu... Adam kapıdan içeri girerken, jandarmaların yardımı ile ayakta zor

durabiliyordu. Eli yüzü kanlar içinde kalmıştı. Vali bağırdı:

– Ne bu halin, sünepe herif!

– Sormayın efendimiz... Kadın keseye yaklaştırmadı bile. Kaplan gibi üzerine atılıp pençeleriyle beni perişan etti...

– Şimdi beni iyi dinle zilli karı! diye kükredi Sanço, sen Beleşonya Valisi’ni kendin gibi geri zekalı mı sandın? Eğer şu bir kese altını koruduğun gibi, namusunu da korusaydın, bu soğan erkeği herif kılına bile dokunamazdı! Demek adamı baştan çıkaran sensin. Tez aldığın bir kese altını sahibine geri ver!

Kadının yüzü şaşkınlıktan kül gibi oldu. Şimdi gerçekten bayılmak üzereydi. Son bir gayretle kendisini toparlamaya çalıştı:

– Onların bana verilmesini emreden sizsiniz! Bir valiye sözünden dönmek yakışır mı?

– Bana bak şirret karı! Tepemi attırma benim; çabuk adamın parasını geri ver! Yoksa seni, Beleşonya’ya ibret olsun diye, darağacına çektiririm...

Kadın, valinin çok ciddi olduğunu görüp daha ileriye gidemedi. İstemeye istemeye adamın bir kese altınını geri verdi.

Sanço tekrar gürlledi:

– Sana yarın akşama kadar mühlet veriyorum! Pılını pırtını topla, adamızı terket! Eğer seni bir daha topraklarımızda görürsem, işte herkesin önünde söz veriyorum, gözünün yaşına bakmam astırırım... Yıkıl çabuk karşımdan!

Kadın, dili tutulmuş bir halde, tek kelime edemeden, başı önünde salonu terketti.

Sanço bu sefer adama döndü:

– Şimdi de sen dinle, domuz tüccarı! Sana bu adada ticaret yapmayı yasaklıyorum. Git domuzlarını başka yerde sat! Bu sana ders olsun; bir daha çoluk çocuğunun nafakasını kötü yollarda harcama. Senin gibi dangalaklar olmasa, bu saçı uzun aklı kısa zavallılar ayağa düşer mi? Kötü yola düşen kadınlar, gökten zenbille fahişe olarak mı iniyorlar! Haksız mıyım, söyle!

– Yerden göğe kadar haklısınız, Vali Hazretleri...

– Tez yıkıl karşımdan; gözüm görmesin seni!

Adamı da böylece defettikten sonra Papaz’a döndü:

– Ne dersin Peder, adalet yerini buldu mu?

– Allah şâhidim olsun ki buldu, Vali Hazretleri!

– O güzel dilin bal yesin! istediğim budur. Gerisini boş ver...

* * *

Yönetim Kurulu Üyeleri, Sanço’nun valilikte kalıp kalmamasını oya sunmak üzere, protokol icabı, başkandan yani Kahya’dan izin istediler. Vali’den iyice gözü korkmuş olan Kahya, istemeye istemeye gereken izni verdi.

Bütün üyeler, ki aralarında Papaz da vardı, oy birliği ile Sanço’nun valilikte kalmasına karar verdiler. Kahya, böyle bir karar vermek için vaktin erken olduğunu, bu sebeple oylamaya katılmayacağını bildirmişti.

Papaz Efendi, Kahya’nın ne düzenbaz ve kıskanç bir adam olduğunu çok iyi biliyordu. Kutlama günlerinin dışında kiliseye uğramaz, zengin olduğu halde fakirlere bir kuruş sadaka vermez, fırsat

bulduğu zaman rüşvet almaktan çekinmez, yolsuzluk yapanlara göz yumar, kısacası Beleşonya'da kötülüklerin babası bir adamdı... Böyle birisinin adaletli bir valiyi sevmeyeceği kesindi. Hele Sanço'nun Papaz'ı kendi tarafına çekmeyi başarması yok mu, kahyayı çileden çıkarıyordu. Halbuki, Sanço'nun Papaz'a yaklaşması hiç de siyaset icabı değildi. Bu iyi kalpli din adamını gerçekten sevmiştii.

* * *

Beleşonya'da yeni vali böylece yerini sağlama alırken, efendisi Don Kişot zor günler yaşıyordu.. Dük ile karısı, Sanço'yu yolcu ettikten sonra, tek kalan Mançalı Şövalye ile eğlenmeye çalışıyorlardı. Ancak ikili beraberlik bozulduğu için kahramanımızın neşesi iyice kaçmış, içine kapanıp kalmıştı. Artık şato sahiplerini eskisi kadar eğlendiremez olmuştu...

Dük ve karısı, Don Kişot'un Dulsinea'ya olan bağlılığın derecesini ve ahlak konusundaki görüşlerini denemek üzere bir oyun tertiplemeye karar verdiler.

Her şeyden habersiz olan Mançalı Şövalye, macerasız geçen günlerine üzülüyor, saray şövalyesi gibi hazırdan yiyip içip yatmaktan sıkılıyordu. Yumuşak yatağı batır olmuştu. İlk fırsatta şatodan kaçmanın bir yolunu bulamazsa sıkıntıdan patlayabilirdi. Bu gece çok daha zor geçeceğe benziyordu. Hava oldukça sıcaktı. Şövalyemiz, odanın serinlemesine yardımcı olur düşüncesi ile bahçeye bakan pencereyi açtı. Ayak seslerinden aşağıda birilerinin dolaştığını farketti. Kulak kabarttığında bunların gevezelik eden iki genç hizmetçi kız olduklarını duydu. Ne konuştukları rahatlıkla işitiliyordu:

– Hayır Emeranka! diyordu genç kızlardan biri öbürüne, söylediğin şeyi asla yapmam. Ben şövalyenin aşkı ile mum gibi erirken, sen kalkmış türkü söylememi istiyorsun...

Diğeri cevap verdi:

– Beni yanlış anladın güzel Altisidora! Türkü her zaman neşeli iken söylenmez ya... Gizli aşkını dile getirmek için gizli gizli yazdığın şiirlerinden birini şu yanık sesinle oku... Oku da, o taş kalpli şövalye belki duyar, insafa gelir...

– Hayır bunu ona yapmam! Bırak aşkım gizli kalsın. Çünkü o Toboso'lulu Dulsinea'yı seviyor...

– O büyülü karıdan neyin eksik, güzelsin, gençsin, seviyorsun?

– Emerenka, üzerime fazla varma! Sonra dayanamaz harpımı elime alıp bir okumaya başlarsam, üzüntüden dağlar taşlar erir. Düşes de sesimi duyar, derken dile düşer rezil olurum...

– Düşes'in uykusu çok ağırdır, duyacağını sanmıyorum.

– Eh mademısrar ediyorsun, iki dörtlük söyleyeyim. İçimdeki bu acıyı daha fazla taşıyamayacağım...

Karasevdalı kız Altisidora, harpını eline aldı. Akort etmek için tellerini tıngırdattı. Don Kişot, duydukları karşısında şaşırıp kaldı. Kızın okuyacağı şiirin bir şeye benzeyip benzemediğini merak ediyordu. Çünkü kendisi de gençliğinde bir çok şiirler yazmıştı... Onları dinlediğini belli etmek için yalancıkdan hapşırıldı. Kızlar emeklerinin boşa gitmediğine pek sevindiler.

Altisidora, sesine hüzünlü bir ton vererek, şiirini okumaya başladı:

Mança ilinden gelen yiğit,

Kara sevdalara düşürdü beni.

Yüreği taştan mı yapılmış bilmem,

Mum gibi eritti, bitirdi beni.

Ne olursun kulun kölen olayım.

İzin ver de Dulsinea'n olayım.

Bir sıcak bakışın yetişir bana,

Adımı sorarsan Altisidora..

Don Kişot, kızı dinledikten sonra kendi kendine şöyle söylendi:

– Vah zavallı! Tavşan dağa küsmüş, dağın haberi yok... Benim gönlüm Dulsinea'dan başkasına ebediyen kapalıdır. Ahlak ve sevda konusunda eşsiz şövalye Amadis'in izinden gidiyorum. Bunu ispat etmek için işte pencereyi kapatıyor, yatağıma yatıyorum..

Kızlar ne kadar çalıp söyledilerse de netice alamadılar. Çaresiz, gidip Düşes'e durumu anlattılar. İzin isteyip odalarına çekildiler.

Kahramanımız sabah erkenden kalktı. Deri elbiselerini giydi. Kılıcını kuşandı. Çizmeleri giymesi hayli zor oldu. Eskimiş ve derileri kurumuş olduğundan artık ayaklarına küçük geliyorlardı. Dükün hediye ettiği kırmızı pelerini omuzlarına attı. Başına o meşhur, gümüş simli, yeşil takkesini giydi. Yanından ayırmadığı tesbihini eline aldı.

Odasından çıkıp salona doğru yürüdü. Şövalyelere yakışır sert adımlarla koridoru geçti. İki genç kız bir köşeye gizlenmiş onu seyrediyorlardı. Kızları mahcup etmemek için görmezden geldi. Kızlardan biri bayılmış gibi yapıp koridora boylu boyunca uzanıverdi. Diğeri arkadaşının başına dikilip yas tutmaya başladı:

– Vah benim güzel kardeşim, vah talihsiz Altisidora! Ne oldu sana?

Don Kişot'ta şafak attı:

– Ben onun rahatsızlığının sebebini biliyorum! diye bağırdı.

– O halde ilacını da biliyorsunuzdur...

– Evet biliyorum. İşsiz kaldığı için boş hayaller kuruyor. Bu yaştaki kızlar, dikiş dikmeli, yemek pişirmelidir. Ayrıca, söyle ona şiirini hiç beğenmedim.. Şiirden başka her şeye benziyor.

Yas tutan kız, bu cevaplara çok kızdı:

– Defol git başımızdan taş kalpli şövalye! Sen böyle sırık gibi tepesinde dikildikçe kızcağz kendine gelemeyecek...

– Kendi düşen ağlamaz... Benim bu işte hiçbir günahım yok. Ona en ufak bir ümit verdiğimi hatırlamıyorum. Sen de çöpçatanlık yapmaktan vazgeç!

Kahramanımız iki kızı kendi hallerinde bırakıp salona doğru yürüdü. Dük onu kapıda karşıladı. Haberi yokmuş gibi davranıp iki kıza ne olduğunu sordu.

Don Kişot:

– Bu yaştaki kızlar boş bırakılmamalı. Düşes Hazretlerine söyleyin, onları yaşlı nedimelerin yanına versin. Yemek pişirip dikiş diksinler. Bilmiyorlarsa öğrensinler. Ayrıca size tavsiyem, yaşları geçmeden onları evlendirin..

Dük, oyunun tutmadığını görünce, canı iyice sıkıldı. Belli etmemeye çalışarak, şövalyeye, tavsiyelerine uyacağını söyledi.

Kahvaltı pek neşesiz geçti. Don Kişot'un ciddi tavırları şato sahiplerinin neşesini kaçıırıyordu.

O gün kayda değer bir olay geçmedi. Kahramanımız, şatodan kaçmak için planlar kuruyor fakat Sançosuz ne yapacağını bilemiyordu. Dük'le eşi arazilerini dolaşmaya çıktıkları için o akşam yemek geç yendi. Yemekten sonra ev sahipleri yorgun olduklarını söyleyerek şövalyeden izin istediler.

– Siz de odanıza çekilip istirahatinize bakın, dediler.

– Bir iş yapmadım ki yorulayım... diye cevap verdi şövalye, bütün gün tembel tembel oturmak ve hazırdan yemek gezici şövalyeler için utanılacak bir durumdur. Bana ve seyisime gösterdiğiniz yakınlığın ve misafirperverliğin karşılığında bir hizmette bulunamamanın ezikliğini hissediyorum...

– Kendinize haksızlık ediyorsunuz... dedi Düşes, sadece Candaya Kontesi Trifaldi'yi büyüden kurtarmanızın karşılığını, size ömür boyu baksak bile, ödeyemeyiz... Mançalı Don Kişot'un misafirimiz olduğunu bütün İspanya hatta bütün dünya biliyor. Bu şeref bize yeter. Ayrıca sizi yanımızda görmek bize emniyet veriyor...

Bu iltifatlar kahramanımızın yüreğini biraz serinletmişse de, şatodan kaçma fikrinden vazgeçirebilmiş değildi. Düşes'e iltifatlarından dolayı teşekkür etti. Odasına çıkmak üzere izin istedi.

Vakit gecenin yarısını çoktan geçtiği halde şövalyenin gözlerinde uykudan eser yoktu:

– Kaçmalı ama... Nereye ve nasıl? Bu soruyu defalardır kendisine soruyor ancak inandırıcı bir cevap bulamıyordu.

– Ah Sanço! diyordu, seni şu ada sevdası beni de Dulsinea sevdası bitirecek...

Tam bunları düşünürken bahçeye bakan pencereden üzerine çingiraklar bağlanmış bir ipin sallandığını gördü. İpin ucunda bir sepet vardı. Sepetin içi kedi doluydu. Don Kişot, vaziyeti öğrenmek için tam yerinden kalkmıştı ki, aksilik bu ya, kediler dışarı çıkmaya çalıştığından sepet devrildi. Kedilerden bir kaç düşerken pencerenin parmaklıklarına tutundular. Oradan da odaya atladılar. Kuyruklarına bağlı çingirakların çıkardıkları seslerden ürken kediler, deliler gibi sağa sola koşuşturuyorlardı. Bu koşuşturma sırasında, odanın içini aydınlatan mumları devirip söndürdüler. İçerisi karanlığa gömülmüş, göz gözü görmüyordu.

Don Kişot neye uğradığını bilemedi:

– Bu mutlaka büyücülerin işidir! diye bağırdı. Derhal kılıcını çekti.

– Defolun büyücünün uşakları! Bütün büyücüler toplanıp gelseler yine de beni korkutamazlar. Ben, Mançalı Şövalye Don Kişot'um! Hepinizin kellelerini uçurmadan kaçıp canınızı kurtarın. Çingirak seslerine bir de şövalyenin nârâları karışınca kediler can havliyle pencereye koşup dışarıya fırladılar. Ancak bir tanesi köşeye sıkışmış olduğundan kaçamamıştı. Kahramanımızın elindeki kılıcı etrafa sallayarak bağırdığını gören kedicik, kendisini müdafaa etmek için şövalyenin üzerine atladı. Dişlerini onun burnuna geçirdi. Don Kişot acı bir çığlık kopardı.

Dük'le Düşes yetişinceye kadar Mançalının yüzü tırnak izlerinden delik deşik oldu. Kedinin pençeleri şövalyenin kılıcından daha iyi iş görmüştü. Kediye onun yüzünden çekip aldıklarında bile hala bağıırıyordu:

– Bırakın da şu büyülü mahluğa dünyanın kaç bucak olduğunu göstereyim!

Don Kişot büyücülere tehdit savururken, Dük hizmetçi kızlardan birine ilaç ve temiz bez getirmesini söyledi.

İlacı getiren kız şövalyenin yabancısı değildi. Güzel Altisidora, yumuşak elleriyle Mançalı yiğidin yaralarını sararken kulağına eğilmiş şöyle diyordu:

– Ah taş yürekli şövalye! Gönlü yaralı bir kızın bedduaları tutmaz mı sanırsınız? Ne olur, daha kötü durumlara düşmeden aşkı kabul edin...

Kahramanımızın cevap vermediğini görünce kızar gibi yaptı:

– Dilerim o korkak seyisin üç bin üç yüz sopayı yemekten vazgeçer de Dulsinea'n ömür boyu çirkin

bir köylü karısı olarak kalır!

Don Kişot, Altisidora'yı hiç duymuyormuş gibi yaptı. Herhangi bir tepkide bulunmadı. Kız, yaraları sararken bilerek bastırıyor, fakat bizimki "uf" bile demiyordu. Tedavi işi bitince bizimki Dük'e teşekkür etti.

Altisidora'nın acemice sardığı sargılar kahramanımızın yüzünü çok komik bir hale sokmuştu. Düşes gülmek için kendisini zor tutuyordu.

– Şimdilik kolay atlattınız, dedi kahramanımıza.

– Evet Düşes Hazretleri, dedi şövalye, ama ilk raundu böyle kolay atlattığımı duyan büyücüler peşimi bırakmayacaklardır. Biraz cesaretleri varsa, ikinci karşılaşmayı açık bir arazide yaparlar. O zaman Mançalı Don Kişot'un kim olduğunu onlara gösteririm.

Dük, oyunu planlarken, işin bu derece kötüye varabileceğini düşünmemişti. Şövalyenin parçalanmış yüzünü görünce derin bir vicdan azabı duydu. Altisidora da ona acımış olacak ki Düşese artık bu oyunu daha fazla sürdüremeyeceğini söyledi. Sahneden çekilmek için izin istedi.

Kahramanımızın yaraları sarıldıktan sonra, Dük etrafındakilere odayı boşaltmalarını söyledi. Bir iki teselli edici sözden sonra o da izin istedi. Şövalyeyi, istirahat etmesi için, yalnız bıraktı.

Zavallı Don Kişot, beş gün yataktan çıkamadı. Ateşler içinde yattı. Dük'le karısı onu sık sık ziyaret edip yakından ilgilendiler.

– Hiç dikkat ettiniz mi? diyordu Düşes kocasına, adam en zor şartlar altında bile hayatından şikayet etmiyor...

– Evet... dedi Dük, sıkı sıkıya bağlı olduğu şövalye romanları onu bu şekilde davranmaya zorluyor...

* * *

Sanço Panza, efendisinin başına gelenlerden habersiz, valilik işini canla başla yürütmeye çalışıyordu. Yönetim kurulu üyeleri, oylamadan sonra onu sarayına götürdüler. Saray dedikleri sıradan bir evdi; ama Sanço itiraz etmedi... Muhafızlar önde vali arkada geniş bir salona girdiler. O da nesi! Öyle bir sofraya kurulmuştu ki, Dük'ün şatosunda bile böylesini görmemişti.

– Nedir bu! diye gürlledi.

– Ne olduğunu pekâlâ görüyorsunuz, diye cevap verdi Kahya.

– Ben görmediğimi söylemedim dalkavuk herif!

– Adımı "dalkavuk"a çıkardınız gitti, Vali Hazretleri... İnanın buna çok üzülüyorum.

– Kime sordunuz da devletin parasıyla bu kadar masraf ettiniz diyorum? Çabuk cevap ver!

– Âdettendir efendimiz... Yeni vali imtihanı kazanıp kalıcılığı onaylandıktan sonra kendisine mükemmel bir ziyafet verilir...

– İsriftir bu! Kimin parası ile kime ziyafet veriyorsunuz? Bu kadar yemekle koca Beleşonya doyar be!

Sonra Papazı çağırdı:

– Söyle peder Tanrı aşkına! Kitapta yeri var mı bunun?

– İnsanlar artık kitaba göre değil, kendi kafalarından koydukları kurallara göre hareket ediyorlar... Şahsi fikrimi sorarsanız, bu konuda ben de size katılıyorum: Evet, israftır...

– Ne yapacağız peki şimdi? Bu kadar yemeği çöpe mi dökeceğiz?

– Artık olmuş bir kere... Emri veren siz değilsiniz. Madem bu kuralı sizden öncekiler koymuş; siz de bir kanun çıkarır bunu yasaklarsınız olur biter...

– Vallahi çok akıllı adamsın Peder! Allah'ın ne sevgili kuluymuşum ki, tam efendimi kaybettiğim bir sırada karşıma seni çıkardı...

– Sizin gibi bir dost kazanmak benim için şereftir Vali Hazretleri. İzin verirseniz şu topluluğa bir kaç söz söylemek istiyorum.

– İzin senindir, Peder.

Papaz Efendi derin bir nefes aldıktan sonra söze başladı:

– Ey Beleşonya adasının muhterem büyükleri! Kabul etmemiz gerekir ki, valimize danışmadan bir hata işledik. Eğer bu bir günah ise, valimiz hariç, hepimiz bu günaha ortağız... Bunca yiyeceği kaldırıp çöpe atmak ikinci bir günahdır. Valimiz izin verirlerse, ikinci günahı işlemeyelim. İlk ve son defa olarak şu sofranın başına oturalım.

Papaz konuşmasını yaparken Sanço'nun gözleri Kahya'yı aradı. Adam ortalarda görünmüyordu:

– Eh dalkavuk düzenbaz! dedi, kim bilir yine ne dolaplar çeviriyorsun...

Papaz konuşmasını bitirince Sanço'ya döndü:

– Yine de son karar sizindir Vali Hazretleri...

– Haklısınız Peder! Bu kadar yiyeceği çöpe dökmek, nimetlere karşı nankörlük olur... Haydi o halde, buyurun sofraya! İlk ve son defa olarak!

Yemeğe oturulduğu sırada salonun kapısı açıldı. Kahya, yanında beyaz elbiseli, elinde asa bulunan bir adamla içeriye girdi. Adam gelip Sanço'nun başına dikildi. Vali, destursuz bağa giren bu adama sordu:

– Sen de kimsin? Tepemde ne işin var?

– Ben sizin özel doktorunuzum Vali Hazretleri.

– Daha neler göreceğiz bakalım.. Çok şükür doktorluk bir hastalığım yok. Bu güne kadar öksürük ve nezleden başka hiç bir hastalığa yakalanmadım. Çekil git başımdan şimdi!

– Affınıza sığınarak hatırlatayım ki, beni bu göreve Dük Hazretleri atadı. Beleşonya adasının geleceği için sağlığınızla ilgilenmek zorundayım..

– Bana bak saray soytarısı! Her horoz kendi çöplüğünde öter... Burada vali bensem kararları da ben veririm. Neticede bir hata yapmış isem, bunun hesabını önce Tanrı'ya sonra da Dük'e ben veririm!

İşin kötüye gittiğini gören Papaz araya girdi:

– Bırakınız kalsın efendim... Size ne zararı var? Afiyetle yemenize bakın.

– Eh Peder'in tatlı hatırı olmasaydı, ben gösterirdim sana, ukala herif! Ne ise... Kal bakalım. Yalnız biraz uzak dur, huylanıyorum...

Geleneklere göre, herkes önce valinin ilk lokmayı almasını bekliyordu. Sanço tam elini uzatmıştı ki doktor bağırdı:

– Sakın Vali Hazretleri! O yemek çok baharatlıdır. Baharat ise çok su içirir. Çok su kanı sulandıracağından baş dönmesi yapar.

Vali'nin cevabını beklemeden yanında duran hizmetçiye emir verdi:

– Çabuk o yemeği valimizin önünden kaldır!

Sanço tıp işinden fazla anlamadığı için sesini çıkarmadı. Nasıl olsa geride daha bir sürü yemek

vardı.

– Peki, şu her haliyle usta ellerden çıktığı belli olan nar gibi kızarmış keklilere bir diyeceğin olamaz değil mi? Afiyetle yiyebilirim.

– Aman efendim, ne yapıyorsunuz? Hekimliğin babası Hipokrates der ki: “Omnis saturatio mala, perdicis autem pessima.” Sizin anlayacağınız: “Her kızartma hazımsızlık yapar kekliğin en beteri.”

– Şimdi ayağa kalkarsam, seni o baban olacak Hiperpatates’in yanına gönderirim! Zebani kılıklı herif! Madem ne yiyeceğime sen karar vereceksin, o halde bana dokunmayacak şeyleri göster de onlardan yiyeyim. Yoksa açlık tepeme vurduğu zaman ne yapacağımı Tanrı bilir!

– Bir valinin yediği şeylere dikkat etmesi gerektiğini nihayet siz de kabul ettiniz. Bana sorarsanız, şurada duran tavşan yahnisinden uzak durmalısınız. Şu dana eti de kızartma veya çevirme olmasaydı bir parça yemenize izin verebilirdim. Aman, aman... Şu türlü kadar mide düşmanı bir yemek yoktur! Onu ancak cahil köylüler, papaz çömezleri ve maden işçileri yerler... Kısacası, şu sofrada, bir valinin yedikten sonra hasta olarak kalkamayacağı bir yemek göremiyorum... Ancak sizin aç kalmanıza da gönlüm razı değil. Mamafih, üzerine hafif ayva reçeli sürülmüş bir dilim ekmek yemenize izin verebilirim...

Sanço öfkeden deliye dönmek üzereydi. Eğer efendisi Don Kişot’un altın öğütlerini hatırlamamış olsaydı, İspanya ordusu gelse doktoru onun elinden alamazdı...

Sofrada bulunan bütün üyeler ve özellikle Papaz Efendi, Vali’nin sabrına hayran kaldılar.

Sanço, derin bir nefes aldıktan sonra doktora döndü:

– Adını bağışlar mısın doktor efendi?

– Adım Pedro de Agüero’dur efendim.

– Peki, Pedro filanca; hangi okuldan mezun olduğunu da sorabilir miyim?

– Osuna Üniversitesi’nden Vali Hazretleri.

– Nerelisin, nerede doğdun?

– Almadovar’ın Tartefuar köyünde doğmuşum.

– Baban ne iş yapardı?

– Köyün Papazı idi efendim.

Sanço, sorularıyla adamı köşeye sıkıştırmış, sıra nakavt yumruğunu vurmaya gelmişti:

– A benim soyunu sopunu küçük gören, şom ağızlı hekimim! dedi, bak sen de benim gibi köyde doğmuşsun... Neden köylüleri küçük görüyorsun? Baban papaz olduğu halde, neden türlü yemeğini sadece papaz çömezlerine ve maden işçilerine lâayık görüyorsun?

– Vali Hazretleri, konuyu değiştiriyorsunuz!

– Konumuz tıp ve ben de tıptan bir kelime anlamam öyle mi? Sen beni geri zekâlı bir adam mı sandın a hekim bozuntusu! Valinin midesi başka, şurada bulunan efendilerin midesi başka mı yaratılmıştır? Neden onlara serbest olan yiyecekler bana yasak oluyor?

Doktor, hiç beklemediği bu sorular karşısında ne diyeceğini bilemedi. Sanço onu şaşkınlığı ile başbaşa bırakıp sofradakilere döndü:

– Söyleyin ey Beleşonya’nın büyükleri, haksız mıyım?

Hep bir ağızdan cevap verdiler:

– Haklısınız Vali Hazretleri!

– O halde doktorun suçu sabit olmuştur! Muhafızlar! Yakalayın şu adamı ve derhal götürüp hapsedin! Bir hafta müddetle istirahat etsin. Ayva reçelinden ve ekmekten başka yiyecek verilmeyecek!

Adam şaşkın şaşkın etrafına bakınırken, muhafızlar gelip kısıvrak yakaladılar.

– Fakat bu yaptığımız.....

– Kapa çeneni terbiyesiz herif! Eğer bir kelime daha edersen, şuradaki asa ile sana öyle bir girişirim ki, hiç bir kanun adamı, kötü bir hekimi babası Hiperpatates'in yanına gönderdim diye ceza vermez!

Doktor, Sanço'nun çok ciddi olduğunu görüp korkudan sapsarı kesildi. Muhafızlar hapsedmek için götürürlerken itiraz etmedi.

Beleşonya Valisi, kendini akıllı zanneden hekimi böylece safdışı ettikten sonra Kahyayı çağırdı:

– Buraya gel, düzenbaz herif! Eğer bu oyunu sen düzenlememiş isen ben de ne olayım.. Son defa olarak seni ikaz ediyorum. Bir daha böyle kirli bir iş çevirdiğini göreyim, Dük'ün adamı olduğuna filan bakmam, tıkarım kodese! Defol git şimdi karşımdan, iştahımı kaçırıyorsun!

Kahya, deli zannettiği bu adama kül yutturamayacağını anlamış, hiç sesini çıkarmamıştı. Doktorun âkibetine uğramamak için tıpış tıpış salonu terketti...

Sanço, ikinci belayı da defettikten sonra sofradakilerden özür diledi. Hep birlikte soğumuş yemeklere kaşık çaldılar...

Tam yemeğin orta yerinde, dışarıdan kan ter içinde bir adam geldi. Halinden yabancı olduğu belli oluyordu:

– Vali Hazretleri'ni göreceğim, kendisine verilecek çok önemli bir mesaj var! dedi.

Sanço yerinden kalktı:

– Vali benim! dedi, ver bakayım şu önemli mesaj neymiş?

Adam koynundan mühürlü bir zarf çıkarıp Sanço'ya uzattı. Bizimki okuma yazma bilmediğinden zarfın üzerindeki yazıyı okuyamadı.

Zarfi Papaz'a uzattı:

– Oku bakayım Peder! Üzerinde ne yazıyor?

Papaz zarfı alıp okudu:

– "Beleşonya Valisi Don Sanço Panza'ya veya Özel Mektupçusuna. Dikkat çok gizlidir."

Zarfı geri aldıktan sonra bağırdı:

– Kimdir benim özel mektupçum?

Yemekte bulunan üyelerden biri ayağa kalktı:

– Benim Don Senyör! diye cevap verdi.

– İşte şimdi ayıp ettin mektupçu efendi! Daha işin başında bozuşmamızı istemiyorsan bu iki kelimeyi bir daha ağzına alma! Ben ne Don'um ne de Senyör... Beleşonya Adası Valisi Sanço Panza'yım, anladın mı?

– Anladım Vali Hazretleri...

– Okuman yazman iyi midir?

– İyidir efendim; üstelik Viskaya'lıyım...

– Viskayalılar’ın bir üstünlüğü mü var?

– Övünmek gibi olmasın, bizim köyde okuma yazma bilmeyen yoktur...

– Yine çam devirdin Viskayalı! Okuma yazma bilmemek o kadar kötü bir şey mi ki? Aferin sizin köyün öğretmenine, çalışkan adammış...

– Yine övünmek gibi olmasın Vali Hazretleri, köyün öğretmeni benim babamdır...

– İyi ki övünmüyorsun ha! Bir de övünsen, Kral’la akraba çıkacaksın...

Bu ince espri orada bulunan herkesin hoşuna gitmiş olacak ki kahkahayla güldüler.

Sanço, sofradakilere döndü:

– Beleşonya’nın muhterem büyüklere! dedi, izin verirseniz çalışma odama çıkıp şu önemli mesajın ne olduğunu anlamak istiyorum. Siz yemeğinize devam edin. Devletin işi beklemeye gelmez. Haydi hepinize afiyet olsun!

Vali önde özel mektupçusu arkada salonu terkettiler. Kapıdan çıkınca Sanço sordu:

– Valinin çalışma odası nerede?

– Bu koridorun sonunda, dedi mektupçu, işte şu kapısı görünen oda.

İçeri girince, Sanço etrafa göz gezdirdi. Odanın bahçeye bakan büyük bir penceresi vardı. Yere işlemeli kalın kilimler serilmişti. Ayrıca, oturanların rahat etmesi için duvar boyunca minder ve yastıklar vardı. Vali baş köşeye geçip oturdu. Mektupçuya da oturması için yer gösterdi:

– Aç şu zarfı bakalım! dedi, mektup bizim Dükten geliyor olmalı.

Mektupçu zarfı özenle açtı. Mektubu dışarı çıkardı.

– Oku! dedi Sanço.

Adam okumaya başladı:

Beleşonya Topraklarının Sahibi Dük’ten Vali Senyör Don Sanço Panza’ya,

Casuslarımdan öğrendiğime göre, bana düşman bazı kimseler, tarihini kesin olarak tespit edemediğimiz bir gecede, Beleşonya adasına baskın düzenleyeceklermiş. Bu günden itibaren nöbetçilerin sayısını arttırın. Gerekli bütün emniyet tedbirlerini alın. Silahsız yatmayın. Kendinizi, halkınızı ve adanızı bir valiye yakışır şekilde koruyacağınızdan şüphem yoktur... Düşmanlar çok kalabalık gelir, çatışma uzarsa, bana derhal bir haberci ile durumu bildirin ki takviye kuvvetler göndereyim. Gerekirse başlarına Don Kişot’u veririm. Biliyorsunuz, o bir orduya bedeldir. Tanrı sizi kötü insanların şerrinden korusun.

Bizim Şato, 16 Ağustos, Sabahın Dördü.

Dostunuz Dük

İmza ve mühür

Hiç beklemediği bu haber karşısında Sanço’nun ağzı bir karış açık kaldı. Bir müddet düşündükten sonra mektupçuya döndü:

– Şu Dük’ün düşmanları da amma tuhaf insanlarmış! dedi, benimle ne alıp verecekleri olabilir? Bir hesapları varsa, gitsinler Dük’le paylaşsınlar...

– Siz Dük’ün valisi değil misiniz?

– Ne varmış bunda?

– Siz demek Dük demek, size zarar vermek demek Dük’e zarar vermek demek...

– Haydi canım sende! Ben ölünce Dük’ü gömecek değiller ya... Bence bu işin içinde başka bir iş

var! Söyle bakayım mektupçu, sır saklayabilir misin?

– Sır saklamasam beni mektupçu yaparlar mıydı Vali Hazretleri?

– Orası hiç belli olmaz...

– Eğer bana güvenmiyorsanız, sırrınız sizde kalsın efendim... Öğrenmeye hiç de istekli değilim. Ne kadar çok sır taşırsam, canım o kadar tehlikede demektir...

– Sen güvenilir bir adama benziyorsun. Hislerim beni kolay kolay aldatmaz. Onun için düşündüklerimi senden saklamayacağım. Diyorum ki, bu iş düşman işi değil; olsa olsa anarşist işidir... Beleşonya'ya gelişimle menfaatleri tehlikeye giren biri, işsiz güçsüz, serseri takımını kiraladı; üzerime saldırtacak... Menfaatleri tehlikeye giren bu adam, kahyadan başkası olamaz! Ne yazık ki, elimde kesin deliller yok. Yoksa, Dük'ün adamı filan olduğuna bakmaz, yalancı doktorun yanına hapsederdim...

Bunları söyledikten sonra mektupçuya sordu:

– Sen ne kadar zamandır Beleşonya'dasın?

– On seneyi geçiyor, Vali Hazretleri.

– Peki, kahyayı nasıl bilirsin? Düşündüklerimde haksız mıyım?

– Madem siz bana güvenip sırrınızı açtınız. Ben de size karşı dürüst olacağım. Doktoru hapsetmekle iyi ettiniz. Onu öğretilip üzerinize salan kahyadan başkası değildir. Beleşonya'da ne kadar kirli işler varsa mutlaka kahyanın parmağı vardır. Ama bunu o kadar ustalıkla ve gizlilikle yapar ki, asla ipucu bırakmaz. Dük'e her sene pahalı hediyeler götürerek onu da kendi tarafına çekmeyi başardı. Hal böyle olunca herkes ondan korkar, ne derse boyun eğmek zorunda kalır. Sizden önceki valiler bile onunla uğraşmaya cesaret edemediler.

– Peki, ne tavsiye edersin mektupçu kardeş? Ben böyle Bizans oyunlarından hiç anlamam...

– Zaten anlasaydınız onunla mücadeleyi göze alamazdınız... Bu cesaretiniz, korkarım, sizi valilik makamından edecek... Değil mi ki, Dük de onun tarafında; işiniz çok zor!

– Gözümü korkutmaya çalışma mektupçu! O adama asla boyun eğmeyeceğim. Götürebildiğim yere kadar götürürüm. Bana düşen elimden geleni yapmaktır. Gerisine karışmam. Kaderin muradı ne ise o olur...

* * *

Düşes, Sanço'yu Beleşonya Adası'na yolcu ettikten sonra, çağırdığı postacısına valinin mektubunu vermiş, onu doğruca karısı Teresa Panza'ya teslim etmesini emretmişti. Ayrıca kendisi de valinin eşine hitaben bir mektup yazmış, hediyeler yollamıştı.

Postacı uzun bir yolculuktan sonra köye varmış, ilk rastladığı kişiye Beleşonya Valisi Senyör Don Sanço Panza'nın evini sormuştu. Rastlantı bu ya aradığı evi sorduğu kişi, Sanço'nun genç kızı Sançika idi... Kız, postacının kendisi ile dalga geçip geçmediğinden emin olmak için onu baştan ayağa bir güzel süzdü. Postacı, yirmisine yeni basmış, iyi giyimli, oldukça yakışıklı bir delikanlıydı. Her halinden serseri biri olmadığı anlaşılıyordu. Sançika da ondördüne basmaya iki ay kalmış, güzel mi güzel, boylu boslu bir kızdı. Onu görenler annesine çektiğini söylüyorlardı. Genç postacı, kızın kendisini alıcı gözü ile süzdüğünü görünce, toz içinde kalmış elbisesine çeki düzen vermeye çalıştı.

Sançika:

– Sayın Bayım, diye söze başladı, siz genç bir kızla alay edecek birine benzemiyorsunuz...

Sorduğunuz kişi benim babamdır, ama hiç bir yerin valisi değildir. Kendisini şövalye zanneden deli bir adamın arkasına takılıp gitmiş, saf bir köylüdür...

– Güzel Senyora, dedi postacı, hem babanıza hem de efendisi Mañalı şövalye Don Kişot’a haksızlık ediyorsunuz... Büyük toprakların sahibi Dükümüz, babanızı Beleşonya adasına vali tayin etti. şu sıralarda devlet işlerine bakmaktan başını kaşıyacak zaman bulamıyordu. Efendisi Don Kişot’a gelince, onun için söylediklerinizi ne siz söylemiş ne de ben duymuş olayım. Çünkü, şu anda Dükümüz’ün şeref misafiridir.

- Eh ne bileyim... Dediğiniz gibi olsun! Ayıp olmazsa, geliş sebebinizi sorabilir miyim?
- Babanız Senyör Don Saño Panza, karısı Dona Teresa Panza’ya bir mektup gönderdi.
- Babam okuma yazma bilmez ki?
- Bir valinin okuma yazma bilmesi gerekmez. Bütün okuma yazma işlerine özel mektupçusu bakar...
- Anlamadım ya, her neyse!
- Ayrıca Dük’ün hanımı Senyora Düşes Hazretleri de annenize bir mektup ve hediyeler gönderdi.
- Annem şu anlattıklarınızı duyunca ne yapacak merak ediyorum. Heyecandan düşüp bayılmasa iyidir... Haydi bakalım, onu daha fazla bekletmeyelim!

Postacı:

– Senyora, bir vali kızının yaya yürüyüp de sıradan bir hizmetçinin at üzerinde onu takip etmesi hoş karşılanmaz. Düşes Hazretleri bunu duyarsa bana çok kızar... Buyurun ata siz binin! Ben sizi yaya takip ederim...

– Ay, dünyada olmaz! Anam beni bu halde görürse derimi yüzer... Bizde misafire eziyet etmek çok ayıp sayılır. Ama mademısrar ediyorsunuz, terkinize bineyim. Gerçi bunu gören köylü kadınları da dedikodu yapar ama; olsun sen niyete bak!

Teresa Panza, uzaktan bir atlının geldiğini ve terkisinde de Sañıka’nın oturduğunu görünce gözlerine inanamadı.

– Vay başıma gelenler, diyerek bir feryat kopardı, babasız bir kızın sonunda yapacağı budur işte!

Atlı iyice yaklaşınca, Teresa avazının çıktığı kadar bağırdı:

- Kız kör olasıca, nedir bu halin! Beni bütün köye rezil mi etmek istiyorsun?
- Anacığım, vali hanımları öyle sıradan köylü karıları gibi bağırmazlar!
- Vah benim kötü talihim! Bu da sonunda babası gibi kafayı üşüttü galiba?
- Anacığım, madem bana inanmıyorsun, işte susuyorum. Doğrusunu postacı bey anlatsın...

Postacı atından aşağı indi. Sañıka’nın da inmesine yardım etti. Sonra gidip Teresa’nın önünde eğildi.

- Ay, ay! Ne yapıyor bu adam? diye bağırdı kadın. Kız bu herif sarhoş galiba!
- Anacığım, ne olursun, sonunda utanacağın şeyler söylemektense, biraz sabret!
- Kızınız haklı, Senyora Dona Teresa Panza Hazretleri! dedi postacı. Size kocanız Beleşonya Adası Valisi Senyör Don Saño Panza’nın bir mektubunu getirdim... Onu vali tayin eden Dükün eşi Senyora Düşes Hazretleri de ayrıca size bir mektupla birlikte hediyeler gönderdi.

Postacı henüz sözlerini tamamlamıştı ki, Teresa heyecandan düşüp bayıldı. Seyre gelen komşu kadınlar koşup yardım ettiler. Elllerine yüzüne su serpip ayılmaya çalıştılar. Seyre gelenler, sadece kadınlar değildi. İçlerinde pek yabancımız olmayan köyün papazı ile berberi postacının söylediklerini

duymuş, bir türlü inanmak istememişlerdi.

– Bu cahil keçi çobanından vali olur mu hiç? diyorlardı kendi kendilerine...

Komşu kadınları Teresa'yı ayıltmaya çalışırken papaz ileri atıldı:

– Postacı Efendi! dedi, ben Sanço'nun yabancıları değilim. Teresa bacı okuma bilmediği için o mektupları nasıl olsa bana okutacaktır. Ver bakayım şunları!

Postacı itiraz etmedi. Mektupları çantasından çıkarıp Papaza uzattı.

Berber meraktan çatlayacak gibiydi:

– Tanrı aşkına sesli oku, Peder! Ne yazıyor biz de duyalım...

Teresa güçlü bir kadın olduğu için baygınlığı uzun sürmedi. Papazı, elinde mektuplarla görünce sordu:

– Peder işin doğrusu nedir?

– Vallahi Teresa bacı! dedi, şu mektuplara bakılırsa postacı haklı... Bu mektubu Sanço'dan başkası yazdırmış olamaz. Bin sayfalık koca bir kitabın içinden bile ona ait bir cümleyi bulup çıkarabilirim... Şu ikincisine gelince: Yazının düzgünlüğü, ifadelerin saray dilinden olması gösteriyor ki, gerçek bir Düşes tarafından yazılmıştır...

– Bakın şu işe! Şimdi ben gerçekten bir vali karısı mı oldum?

Postacı fırsatı kaçırmadı:

– Evet, Senyora! izin veriniz de Beleşonya Adası Valisi Senyör Don Sanço Panza'nın biricik meşru karısı Dona Teresa Panza'nın elini öpeyim...

– Ay, ay! dedi Teresa, uzak dur benden postacı mısın nesin! Daha bu nasırlı ellere kocamdan başka hiç bir erkeğin eli değmemiştir! Vali karısı oldum diye geleneklerimizi bozacak değilim...

Postacı pişkin bir gençti. Vaziyeti kurtarmak için derhal ağız değiştirdi:

– Şu soylu hareketinizle, size olan saygım bir kat daha artmış bulunuyor Senyora Don Teresa Panza Hazretleri! İzin veriniz de, hanımım soylu Düşes Hazretlerinin size hediye olarak gönderdiği altın kaplama mercan gerdanlığı takdim edeyim... Hemen çantasına el attı. Gerdanlığı çıkardı. Görenler gözlerine inanamadılar.

Postacı:

– Sançika Bacı! dedi, bu nâdide gerdanlığı o güzel ellerinle annenin boynuna takar mısınız?

Genç kız, elleri titreyerek gerdanlığı aldı. Ömründe görmediği bu göz kamaştırıcı mücevhere bir müddet hayran hayran baktı...

– Kız, ana! dedi, bu süslü gerdanlık yaşlı bir kadından çok, genç bir kıza yakışmaz mı?

– Kızım, sen soylu Düşes'ten daha mı iyi bileceksin? Onu sana verdiğimi duyarsa çok ayıp olur. Hele biraz takıp hevesimi alayım; sonra yine sana veririm.

Seyirciler kahkahayla güldüler. Sançika, istemeye istemeye gerdanlığı annesinin boynuna taktı. Soylulara ve zenginlere mahsus bu gerdanlık, yamalı elbiseler üzerinde çok tuhaf duruyordu...

Postacı tekrar çantasına el attı. Üzeri gümüş simlerle işlenmiş kırmızı kadifeden bir elbiselik kumaş çıkardı.

– Düşes Hazretleri bunu da kızınıza gönderdi... dedi. Vücut ölçülerini tam bilemediği için dikilmiş elbise yerine bu güzel kumaşı gönderdi.

Teresa kumaşı alıp şöyle bir evirip çevirdikten sonra kızına verdi:

– Bak, soylu Prensesimiz seni de düşünmüş... Onunla sana öyle güzel bir elbise dikeceğim ki, köyün bütün genç kızları kıskanacaklar.

Postacı son olarak, çantasından Sanço'nun gönderdiği yeşil av elbisesini çıkardı:

– Bu da Dükümüz'ün Vali Hazretlerine hediye ettiği av elbisesidir.. dedi, kendisi devlet işleri ile çok meşgul olduğu için ava çıkacak zamanı yok; onu size gönderdi. Bozup kendinize veya kızıınıza elbise yaparsınız. Size teslim etmem gereken emanetler bu kadar.

Berber hemen atıldı:

– Papaz Efendi, lütfen Sanço'nun ve Düşes'in mektuplarını yüksek sesle okur musunuz? Sanırım, benim gibi şurada bulunanlar da merak içindeler...

– Bunun için Teresa Bacı'dan izin almamız gerekir... dedi papaz, mektupların sahibi o.

– Okuyun Peder! dedi Teresa, siz ve şurada bulunanlar yabancımız değilsiniz...

Papaz Efendi önce Sanço'nun mektubunu okudu. Adanın üç bin bilmem kaç sopaya patladığını söylediği cümle pek anlaşılamadı...

Postacı:

– Valimiz ince bir şaka yapmış olmalı... dedi.

– Evet çok ince olduğu için anlayamadık, dedi Papaz...

Sıra Düşes'in mektubuna geldi. Etrafta çıt yoktu. İlk defa soylu birinden gelen bir mektubu dinleyeceklerdi. Bir kelimesini bile kaçırmak istemiyorlardı. Papaz Efendi yüksek sesle okumaya başladı:

Düşes'ten Dona Teresa Panza'ya

Sevgili Teresa,

Kocanız Sanço'nun üstün kabiliyetleri, iyiliği ve adaletli kararları karşısında elimizdeki sayısız adalardan birine vali yapmaya karar verdik. Kocam Dük Hazretleri, gözümüz gibi sevdiğimiz Beleşonya Adası'nı onun emrine vermiş bulunuyor. Aldığımız güvenilir haberlere göre burasını kartallar gibi yönetmekte, adaleti ile etrafa ün salmaktadır. Böyle bir kocanız olduğu için ne kadar şükretseniz azdır. İyi bir koca bulmak ne kadar zor ise; iyi bir vali bulmak ta o kadar zordur. Bize Sanço gibi bir vali gönderdiği için Tanrı'ya her gün dua ediyoruz.

Sevgili dostum, size altın süslemeli, mercan bir gerdanlık gönderiyorum. Bu mercanların Doğu'dan gelmiş inciler olmasını ne kadar isterdim. Ama inanın benim bile inci bir gerdanlığım yok. Sizinle tanışmayı, şöyle kadın kadına oturup sohbet etmeyi çok istiyorum. İnşallah bir gün o da olur. Kızınız Sançika'ya selam ve sevgilerimi iletin. Onun düğününü kendi elimle yapmak istiyorum.

Sizin oralarda meşe palamutlarının çok güzel olduğunu duydum. Eğer zahmet edip iki düzine gönderirseniz beni çok memnun etmiş olacaksınız. Uzun, uzun yazın bana. İşlerinizi, sağlığınızı anlatın. Bir şeye ihtiyacınız olursa postacıma söylemeniz yeter. Derhal yerine getirilecektir. Tanrı sizi korusun; bizi de unutmasın!

Sizi candan seven dostunuz

DÜŞES

Teresa mektubu dinlerken Düşes'in alçak gönüllülüğüne ve samimiyetine hayran kaldı. Köylüler de duyduklarına inanamadılar. Papaz mektubu okuyup bitirince Sanço'nun karısı açtı ağzını:

– Komşular duydunuz mu Düşes'in bana yazdıklarını? Buradaki soylu karılarından on kat daha soylu

olduğu halde cümlelerinde kibirden eser yok. Bizimkiler kiliseye bile bir kraliçe edasıyla giderler. Ayrı sıralarda oturur, bir köylü karısı ile konuşmayı küçüklük sayarlar. Esen yelin bile kendilerine değmemesini isterler. Neymiş efendim, sözüm ona soylu imişler. Gelsinler de soyluluk dersini benim Düşesim’den alsınlar. Ne yalan söyleyeyim, bizim soylular bu dakikadan itibaren gözümden düştüler. Artık onlara zerre kadar saygım kalmadı. Aynı topraklarda yaşadığımız, aynı havayı aynı suyu paylaştığımız halde bir selamı bizden esirgerler. Kendilerinden başkasına hep hizmetçi gözüyle bakarlar. Düşesin yazdıklarını duydunuz. Bana “dostum” diyor. Ah, ben de cahilliğimden bütün soyluları kibirli insanlar bilirdim. Şu alçakgönüllülüğe bakın. Bana altın işlemeli, mercan gerdanlık gönderiyor, ama masrafa girmeyeyim diye karşılığında meşe palamutu istiyor. İnan olsun, ben de şu dağın en iri palamutlarını arayıp bulacağım ve Düşesim’e onları göndereceğim.. Görenler hayatlarında böyle iri palamuta rastlamadıklarını söyleyecekler.

Seyre gelen, gördükleri ve duydukları karşısında hayrette kalan komşular, Teresa’nın komşularından saf bir kadın, soyluluktan söz açılmışken, aklına gelenleri söylemekten çekinmedi:

– Kız Teresa! Şimdi böyle söylüyorsun ama yarın “Vali Karısı” oldum diye bize tepeden bakarsan şu sözlerini yüzüne çarpmasını bilirim..

– Yoo, sevgili komşum. Beni asla kibirlenirken göremeyeceksin. Şimdi neysem, atlı arabalara bindiğim zaman da oyum. Yolda birinizi görür de almazsam arabanın tekerleri kırılsın. Evimde pişen yemekten size de tattırmazsam boğazıma dizilsin.

Sançika, anasının kulağına eğilip birşeyler fısıldadı.

Teresa:

– Çok haklısın kızım, dedi ve Papaz Efendiye döndü:

– Peder, şimdi izninizi istiyorum. Misafirimiz uzun yoldan geldi. Aç ve yorgundur.

Postacı kendisinin hatırlanmış olmasına çok sevindi:

– Çok düşüncelisiniz Senyora Dona Teresa Panza! Atıma ve bana yiyecek birşeyler verirseniz minnettar kalırım. Zira hemen geri dönmem gerekiyor.

– Bu kadar yorgunluktan sonra geri dönmek olur mu! Çok şükür, bir misafirimizi yedirip barındıramayacak kadar da fakir değiliz.

– Özür dilerim Senyora! Bu teklifinizi asla kabul edemem. Beni anlamaya çalışın..

– Ay, ay! Şu Düşesimin postacısı bile ne kadar asil. Erkeksiz bir evde gecelenmeyeceğini nasıl da kibarca dile getiriyor... Ben senin anan, Sançika da bacın sayılır oğlum.

– Senyora Ana! Takdir edersiniz ki ben de bir emir kuluyum. Emanetleri verir vermez geri dönmem söylendi.

– Eh gayri sen bilirsin; ne diyeyim. Benim soyluların işine aklım fazla ermez. Vali karısı olalı şunun şurasında kaç saat oldu!

Teresa, Sançika’ya önden koşmasını, kurutulmuş etten ince dilimler keserek ocağa atmasını ve içine on tane yumurta kırmasını söyledi. Kız, ceylan gibi sekerek evin yolunu tuttu. Köylüler, gördükleri ve duydukları karşısında sevineceklerini mi yoksa üzüleceklerini mi bilemediler. Evini barkını, çoluğunu çocuğunu geride bırakıp, kendisini şövalye zanneden bir delinin ardına düşen şapşal Sanço, vali olmuştu.. Bu inanılacak şey miydi! Şöyle veya böyle, köylerinden bir vali çıkmıştı.. İlk defa bir Düşes, köyün sıradan bir karısına arkadaşına yazar gibi mektup yazıyor ayrıca ona altın işlemeli, mercan bir gerdanlık gönderiyordu.

Seyirciler arasında en şaşkın olanı şüphesiz Berber idi. Rüyada olup olmadığını anlamak için yüzünü çimdikliyordu. Teresa papazdan mektuplarını alıp misafiriyle eve giderken bizim usta traşçı hala şoktan kurtulamamış bulunuyordu:

– Peder, yaradana sığınıp bana esaslı bir tokat atar mısın?

– Berber kardeş, ne dediğinin farkında mısın?

– Evet Peder; bana bir tokat at dedim.

– İyi de, bu nereden icabetti? Eğer gizli bir günahın var ve bir tokatla ödeyeceğini sanıyorsan, bilmiş ol ki kendini aldatıyorsun.

– Hayır dostum, hayır! Beni yanlış anladınız. Şu mektuplar, hediyeler ve postacı işi olmasa Sanço'unun vali olduğuna beni kimsecikler ikna edemezdi. Bunun bir rüya olduğunu sanıyorum. Gördüklerime ve duyduklarıma hala inanmış değilim. Sizden tokat istememin sebebi, aklımı başına getirmesi içindi.

– Bak dostum! İtiraf edeyim ki ben de Sanço'nun vali olduğuna inanmış değilim. Bu işin içinde bir oyun var gibi geliyor bana. Eğer fırsatını bulup şu postacıyı bir köşeye çekebilseydim, işin aslını öğrenebilirdim.

– Fırsatı kaçırmış sayılmazsınız. Adam hemen geri döneceğini söylemişti. Onu yol üzerinde bekler, ağzını arar, bir güzel konuştururuz.

– Hay aklınla bin yaşayasın dostum! Öyle ya... Bunu nasıl oldu da düşünemedim?

– Cahil olduğumuza bakma, kafamız çalışır Peder.

Beleşonya Valisi'nin iki eski dostu, postacının gelişini beklemek üzere yol kenarına oturdular. Vakit geçirmek için sohbet ederlerken, yabancıya Don Kişot'tan haber sormadıklarını hatırladılar. Eğer adamın dilini çözebilirlerse onu da soracaklardı.

* * *

Sançika, misafire anasının dediğinden daha fazla ikramda bulundu. Postacının Düşes'e Sanço ailesinin fakir ve görgüsüz olduğunu anlatmasını istemiyordu. İki hanımın, erkeksiz de olsa, evi çekip çevirebildiklerini söylemeliydi. Misafirin karnını doyurduktan sonra doğruca ahıra gitti. Atın önüne bolca yulaf koydu. Beklenmedik müjdelere gelen bu yabancı genci sevmişti. Doğrusunu söylemek gerekirse delikanlı da onu sevmişti. Eğer verebileceğine aklı yatsa, babasından Sançika'yı istemeye dünden razı idi. Düşes'in mektubunda vaadettiği düğünün kendi düğünü olmasını o kadar arzu ediyordu ki. Hatta bunun için, yemeğini bitirdikten sonra, gizli ve uzun bir dua bile etmişti.

Sayıli dakikalar çabuk biter demişler. Gerçekten de öyle oldu. Teresa'nın ve Sançika'nın Sanço Panza hakkında sordukları sorular ve bizimkinin verdiği cevaplar bitince ayrılık vakti gelip çattı. Teresa, kaba saba görünümlü bir kadındı, ama iki gencin sık sık göz göze geldiklerini farkedemeyecek kadar da aptal değildi. İçinden şöyle geçiriyordu:

– Doğrusu birbirlerine pek yaklaşıyorlar. Ancak Vali Bey bu işe ne der bilemem. Çünkü son söz ev reisindir. Ne bileyim. Hani olur ya, bakarsın "Bir vali kızı postacıya yakışır mı?" diyebilir...

Yabancı, hareket etmek için izin isterken, gösterdikleri misafirperverlikten, dolayı teşekkür etti. Sançika'nın yüzüne bakarak:

– Düşes Hazretlerine Panza Ailesi'nin ne kadar misafirperver ve alçakgönüllü olduklarını anlatacağım. İnanın sizinle tanışmaktan şeref duydum, dedi.

Teresa, postacının gitmekten bahsettiğini duyunca yüreği ağzına geldi. Zira, Düşes'in istediği palamutları toplamayı unutmuş olduğunu hatırladı:

– Aman Postacı oğlum! Ananın başı için biraz daha eğlen. Sanço'dan haber sorayım derken Düşes Hanım'ın istediği palamutları unuttum. Palamut ağaçları hemen şuracıkta, pek yakınımızdadır. İki nefeste gider gelirim.

Bu önemli isteğe hayır denemezdi doğrusu:

– Peki Senyora Dona Teresa Panza. Sizin için biraz daha bekleyeceğim, dedi.

Teresa gidecekti gitmesine ama içine bir korku düştü. İki genci yalnız bırakmanın doğru olmayacağını düşündü. Ayrıca bütün köyün gözleri onların üzerindeydi. Bir şey olmasa bile dedikodu çıkarabilirlerdi.

Postacı uyanık bir gençti. Onun gidip gitmemek arasında tereddüt ettiğini görünce vaziyeti anladı:

– Senyora Ana, biz de seninle gelelim; yardım ederiz, dedi. Cevap vermesini beklemeden ayağa kalktı. Böylece Teresa'yı içine düştüğü zor durumdan kurtarmış oldu.

– Sağ olasın Postacı oğlum! Tanrı gönlüne göre versin...

Üçü birlikte palamut ağaçlarına giden yolu tuttular. Postacı, atına binmemiş, onun yularından tutarak hanımlarla birlikte yürüyordu.

Teresa, sözünü ettiği iri palamutlardan bir torba dolusu topladı. Gençler ona yardım etmek istedilerse de kabul etmemiş; kendi hediyesini kendi eliyle toplaması gerektiğini söylemişti...

Postacı, palamut torbasını çantasına yerleştirirken sordu:

– Senyora Ana, siz de Düşes Hazretlerine bir mektup yazmak istemez misiniz?

– İsterim istemesine, hem de çok isterim ama, ben okuma yazma bilmem ki...

– Yazı yazmasını bilmeyişiniz, mektup göndermenize engel değil ki! Bütün soylu kişiler ve hanımları mektuplarını kendileri yazmazlar. Her birinin özel mektupçusu vardır. Siz söylersiniz ben de yazarım.

– Büyük yerde yetiştiğin nasıl da belli! Her şeyin kolayını buluveriyorsun. Peki öyleyse... Kâğıt kalem çıkar ve yazmaya başla bakalım. Yalnız cahilliğimden bir hata yaparsam hemen hatırlat! Sevgili Prensesime mahçup olmak istemem.

– Hata yapacağınızı tahmin etmiyorum ama, böyle bir şey olursa hatırlatırım. Beraberce doğrusunu yazarız dedi genç adam.

Teresa söyledi postacı yazdı. Sonunda ortaya şu mektup çıktı:

*Beleşonya Adası Valisi'nin Eşi Senyora Teresa Panza'dan Soylu Düşes Hazretlerine
Sevgili Senyora,*

Sizin gibi yüce bir Kraliçenin ben kulunuza mektup yazmış olmasına ne kadar sevindim ve ne kadar şeref duydum anlatamam. Mercan gerdanlık, bu köydeki soyluları bile kışkandıracak güzellikte. Kocama bir ada bağışlamanız ne büyük lütf. Gerçi bizim Papaz Efendi, çömezi Sanson ve Berber Nikolas Usta Sanço'nun vali olduğuna pek inanmıyorlar, ama hiç ehemmiyeti yok. Aslına bakarsanız gerdanlığı ve av elbisesini görmesem ben bile inanmayacaktım. Çünkü kocam bugüne kadar bana ve güttüğü keçilerden başkasına emir vermiş değildir.

Güzel ve soylu Senyora, madem Sanço artık resmen validir; atlı arabaya binip şöyle bir başkente gitmeye can atıyorum. Lütfen kocama söyleyin çokça para göndersin. Komşu karılarının dediğine bakılırsa Madrid'de ekmeğin okkası bir riyal, etinse otuz maravadis'miş. Ne korkunç pahalılık!

Komşu karıları, ayrıca, ne kadar çok alışveriş yapar, ne kadar çok para harcarsam kocamın şerefine artacağını söylüyorlar. Çünkü görenler, “Kim bu zengin hanım?” diyecekler; uşaklarımdan biri de “Beleşonya Adası Valisi’nin karısı” diyecek böylece Sanço’nun şöhreti bütün Madrid’de duyulacakmış. Ben de saygı görüp el üstünde tutulmuşum. Öyle sonradan görmeler gibi takıp takıştırıp arabaların içinde kırıtmak hoşuma gitmeyecek, ama kocamın şerefine artırmak için bunlara katlanmak zorundayım...

Değerli Senyora, istediğiniz meşe palamutlarını kendi ellerimle topladım. Arzu ettiğim kadar büyüklerini bulamadım. Hani, isterdim ki her biri şöyle devekuşu büyüklüğünde olsun.

Lütfen ara sıra bana mektup göndermeyi unutmayın. Buradaki soyluların sizinle yakınlığının devam ettiğini duyup hasetten çatlamaclarını istiyorum. Ben de size köyde olup bitenleri haber veririm. Tanrı sizin gibi yüce bir Senyorayı korusun; bu arada bizi ve kocam Beleşonya Valisi’ni de unutmayın! Kızım Sançika da selam eder ellerinizden öper. Eğer kızmazsanız, bana gönderdiğiniz mercan gerdanlığı o da takıp hevesini almak istiyor. Bir gün sizinle tanışma arzusu ile yanıp tutuşan dostunuz

Teresa Panza.

Teresa bir yanlışlık yapmamak için mektubu tekrar okuttu:

– Güzel olmuş, değil mi Postacı oğlum? dedi, bir yanlışlık yapmadık inşallah...

– Çok güzel oldu Senyora Ana! dedi Postacı, tam vali hanımlarına yakışır bir mektup yazdırdınız... İzin verirsiniz hemen yola çıkmak istiyorum; iyice geç kaldım.

– Peki oğlum, “yolcu yolunda gerek” demiş atalarımız. Senin için hep dua edeceğim. Sen de bizi unutma.

– Unutmam Senyora Ana! Herşey için teşekkür ederim. İnşallah bir gün yine görüşürüz...

Genç Adam bu son cümleyi söylerken Sançika ile göz göze geldiler. Teresa başını öne eğip görmezden geldi...

Postacı ikisine de veda ettikten sonra atına atladı. Gözden kayboluncaya kadar bir kaç defa arkasına dönüp onlara el salladı.

Papaz Efendi ile Berber Nikolas beklemekten usanmış; tam evlerine dönmek üzere idiler ki, Postacı’nın neşeli bir türkü söyleyerek yaklaştığını gördüler. Genç atlı yanlarına gelince onları tanıdı:

– Hayrola efendiler, gezmeye mi çıktınız?

– Öyle sayılır, dedi Berber...

– Hazır böyle karşılaşmışken, sana merak ettiğimiz bir kaç soru sorabilir miyiz? diye ekledi Papaz.

Postacı, bu iki meraklı adamdan kolay kurtulamayacağını anladı. Ayrıca Sanço’nun eski dostları olmaları sebebiyle onları kırmak istemiyordu.

– Sorun bakalım efendiler... dedi, ama önümde katetmek zorunda olduğum uzun bir yol var... Sorularınızı buna göre sorun.

Berber dayanamadı:

– Pek acelesi olan birine benzemiyorsun evlat! dedi, seni beklemekten kıçımız nasır tuttu!

– Orası bizi ilgilendirmez! diye çıkıştı Papaz, yabancı birine karşı daha nazik olmalısın dostum...

– Sorularınızı sormaya başlayacak mısınız yoksa gideyim mi? diye sert çıktı Postacı.

– Bu cahil adamın kusuruna bakmayın Postacı Bey... Tanrı biliyor ya, Sanço’nun vali olabileceğine

bir türlü aklımız yatmadı... Teresa'ya hediyeler gönderen Düşes'in de gerçek olduğuna inanmıyoruz.

– Açık konuşun efendiler! Yani benim yalancı biri olduğumu mu söylemek istiyorsunuz.

– Hani diyoruz: Don Kişot'la seyisi Sanço seni kiralamış olmasınlar? Eğer böyle bir şey varsa, bize karşı dürüst ol. Sırrını ölünceye kadar saklayacağımıza söz veriyoruz!

– Evet, söz veriyoruz! diye ilâve etti Berber.

– Yoo efendiler, bu kadarı fazla! Eğer valimizin eski arkadaşları olmasaydınız, bu hakaretinizin karşılığını size pek pahalıya ödetirdim. Şüphemiz varsa, buyurun benimle gelin! Efendim Dükün Senyör Don Sanço Panza'ya bir değil birkaç ada birden bağışlayabilecek geniş toprakların sahibi olduğunu gözlerinizle görün. Nitekim, lâıyk görmediğiniz, arkadaşınız şu anda basbayağı Beleşonya Valisidir ve adasını şahinler gibi adaletle yönetmektedir.

– Evet, dedikleriniz doğru olabilir... dedi Papaz alttan alarak, ama yine de “Dubitat Augustinus”

– Agustin şüpheleniyor.

– Vallahi kim şüphelenirse şüphelensin! Ben de derim ki: “Operibus Credite et non Verbis” - Âyinesi iştir kişinin lafa bakılmaz.- Tekrar ediyorum: Şüphemiz varsa benimle gelirsiniz. Uzun lafa gerek yok!

– Peki delikanlı... Acaba sorabilir miyiz: Efendisi soylu Don Kişot dururken neden uşağını vali yapsınlar?

– Çünkü vali olmak isteyen Don Kişot değil, seyisi Sanço Panza idi... Mançalı Şövalye'nin dünya makamlarında gözü yok...

– Dostumuz Don Kişot ne yapıyor?

– Dük'ün şatosunda şeref misafiridir. Krallar gibi itibar görüyor...

Papaz, birkaç defa üst üste haç çıkardıktan sonra,

– Tanrı'm sen aklımı koru! diye dua etti, ya biz dostlarımızı tanıyamamışız ya da şu yabancı başka iki insandan bahsediyor...

Postacı, Papaz'la Berber'i şaşkınlıkları ile başbaşa bırakıp atını mahmuzladı. İki şüpheci dost, yabancının arkasından bakakaldılar...

* * *

Beleşonya Valisi Sanço Panza, Dük'ten aldığı uyarıcı mektuba rağmen işlerini aksatmadı. Her gün en az beş mahkemeye bakıyor, çarşığı pazarı teftiş ediyordu. Ayrıca geceleri adayı dolaşmaya çıkıyor, yakaladığı serserilere nasihat ediyor; yola gelmeyenlerini hapsediriyordu. İşsizlere iş buluyor; kimsesiz fakir yaşlıları ve yetimlerine bakmak zorunda olan dul kadınları maaşa bağlıyordu. Bu hareketini takdir edenlere şöyle diyordu:

– Bir gün dostum Beleşonya Papazı bana şu öğütte bulundu: “İşsizlik ve fakirlik Tanrı'nın insanlara verdiği iki zor imtihandır. Bu imtihanlarla karşı karşıya kalan kimseler çabuk aldanırlar. Eğer bunlara sahip çıkarsan onları kurtarmış olursun.” Aslında dostumun tavsiye ettiği şey, devletin başta gelen görevidir. Burada devlet ben olduğuma göre vazifemi yapıyorum...

Sanço, bir gece adayı dolaşırken iki kişinin düello ettiklerini gördü.

– Bu adanın valisi olarak size emrediyorum, kılıçlarınızı indirin! diye bağırды. İki rakip emre uyararak silahlarını indirdiler.

Sanço devam etti:

– Sizi böyle karşı karşıya getiren nazik mesele nedir?

Genç olanı gelip valinin önünde diz çöktü:

– Vali Hazretleri! dedi, biz bu dostumla iki iş ortağıyız... Verdiği sözden cayıp hakkım olan parayı vermedi. Ben de hakkımı alabilmek için silaha sarılmak zorunda kaldım.

– Burası dağ başı mı be! diye gürlledi Sanço, neden bana gelip derdini anlatmadın?

Sonra diğerine döndü:

– Arkadaşımın anlattıkları doğru mu?

– Doğru değil Vali Hazretleri! diye itiraz etti beriki, o benim iş ortağım değil, sırtımdan geçinen bir parazittir. Kumara oturduğumuz zaman, diğerlerinin elini gözleyerek, işaretle bana tüyo verir. Ben de hâsılatı kaldırdıktan sonra ona emeğinin karşılığı olarak bir miktar para veririm. Ancak, bu gece hakemediğinden fazlasını istedi. Ben de vermek istemeyince kılıcına sarılıp düelloya davet etti. Gerisini biliyorsunuz...

– Vay köftehorlar vay! “Tencere yuvarlanmış kapağını bulmuş.” diye buna derler... Peki, kumarcı dostum, bu geceki partiden kaç para kaldırdın?

– Hasılat pek fena değildi; bin riyalden biraz fazla...

– Ver bakayım şu parayı!

– Ama Vali Hazretleri?

– Aması maması yok! Ne diyorsam onu yap! Yoksa ikiniz de hapsi boylarsınız...

– Eh, ne yapalım! dedi adam parayı verirken, farzet ki bu gece kaybettim. Yarın yine yolacak bir kaç kaz buluruz nasıl olsa...

Sanço paraları alırken:

– Bulursan yolarsın! dedi...

Aldığı paralardan yüz riyalini kumarbaza geri verdi:

– Al bu parayı! Sana yarın akşama kadar mühlet, derhal adamızı terkedeceksin! On yıl müddetle Beleşonya topraklarına ayak basman yasak.

Adamın hayretle yüzüne baktığını görünce bağırdı:

– Tez yıkıl karşımdan! Fikrimi değiştirip cezayı idama çevirmeden toz ol!

Adam:

– Delidir, ne yapsa yeridir! dedi içinden ve tabanları yağlayıp kaçmaktan başka çare bulamadı.

Sanço, geride kalan parazite döndü:

– Böyle bir adamın suçuna ortak olmaktan utanmıyor musun?

– Yaptığının şerefli bir iş olmadığını biliyorum Vali Hazretleri... Küçük yaşta yetim kaldım. Annemin evlendiği adam bana sahip çıkıp bir iş öğretmedi. Karın tokluğuna ayak işlerinde çalıştırdığı yetmiyormuş gibi sık sık dövüyordu. Evden kaçmaktan başka çare bulamadım...

– Anlaşıldı, anlaşıldı! dedi Vali, yarın sabah gel beni gör. Sana namusunla çalışabileceğin bir iş vereceğim. Al şu beş riyalı, anlaşmamızın avansı olsun...

– Verin elinizi öpeyim, Vali Hazretleri! Tanrı sizi başımızdan eksik etmesin...

Beleşonya Valisi etrafındakilere döndü:

– Yarından tezi yok, bütün kumarhaneleri kapattıracağım! Beleşonya’da herkes alın teri ile kazandığını yiyecek...

Mektupçu:

- Diğerleri için bir şey diyemem ama, şu karşıdakini biraz zor kapatırsınız!
- Nedenmiş o? diye gürlledi Sanço, buranın valisi bensem pekâlâ da kapatırım!
- Oranın sahibini tanımadığınız için böyle söylüyorsunuz...
- Bana bak, Mektupçu! Ne demeye çalışıyorsun? Çıkar ağzındaki baklayı!
- Oranın sahibi, Dük'ün ve özellikle de kahyanın yakın adamıdır. Her sene onlar için su gibi para harcar...

– Yahu, bu adada ne kadar kirli işler varsa altından kahya çıkıyor! Dük gibi akıllı bir adam nasıl olur da tavuğu tilkiye emanet eder? Mutlaka çevirdiği dolaplardan haberi yoktur. Yarın bütün kumarhanelerle birlikte şu para babasınınkini de kapatayım görsünler. Valilikten de olacağımı bilsem bunu yapacağım. Bir kumarcıya gücü yetmeyen vali, vali midir! Ben kapatayım Dük de hesabını sorsun... Teftiş bitmiştir efendiler. Hepinize iyi geceler!

Sanço muhafızları alıp vilayet konağına döndü. Vakit gece yarısını çoktan geçiyordu.

Sabah, Güneş'in ilkışıkları Beleşonya üzerine düşerken, muhbirler harekete geçmiş; kahyaya ve kumarhane sahibine olup biteni haber vermişlerdi. Adada geçen bütün kirli işlerde parmağı olan bu iki adam, kafa kafaya verip Sanço'dan kurtulmanın yollarını aradılar. Kahya, şeytanî planlar yapma konusunda kumarcıdan bir gömlek daha üstündü.

– Bu gece harekete geçiyoruz, dedi, o şapşal keçi çobanını değil vali olduğuna, anasından doğduğuna pişman edeceğim! Beleşonya Kahyası'nı herkesin önünde küçük düşürmenin ne demek olduğunu görecek... Yazdığım mektubun Dük'ten geldiğine inandı ya, gerisi kolay!

Vali Sanço Panza, başına geleceklerden habersiz, erkenden uyandı. Sınırdışı ettiği kumarcıdan aldığı parayı, "Fakirlere Yardım Sandığı"na bağışladı. Kendisini görmeye gelmesini istediği adama iyi bir iş buldu. Muhafızlarını ve yönetim kurulu üyelerini yanına alarak, başta para babasınınki olmak üzere bütün kumarhanelerin kapısına kilit vurdurdu.

– Gösterdiği cesarete, bütün üyeler hayran kalmış olmakla beraber, bunu sadece Papaz Efendi dile getirme cesareti gösterebildi:

– Bugüne kadar hiçbir valinin cesaret edemediği bir işi göze alıp kumarhaneleri kapattınız! dedi, özellikle Düke yakınlığı ile tanınmış o zengin adama ait kumarhaneyi kapatmakla gerçek bir vali olduğunuzu ispat ettiniz. Başınıza bir hal gelir de öbür dünyaya göç ederseniz, ki arzu ettiğimiz bu değildir, sizi uzun zaman başımızda vali görmek istiyoruz, bütün kalbimle şahadet edip diyeceğim ki: "Sanço Panza dostum iyi bir vali idi!"

– Tanrı seni iki dünyada aziz etsin Peder! Öyle veya böyle, sonunda gideceğimiz yer toprak değil midir? Kral da keçi çobanı da kendileri ile birlikte bir çöp götüremezler. Tek götürebildikleri şey günahlarıyla sevaplarıdır. Efendim Don Kişot der ki: "Kralın, keçi çobanından daha çok verecek hesabı vardır. Çünkü birinin güttüğü hayvan diğerinki insandır..." Ben de öyle inanıyorum. Vali Sanço'nun seyis Sanço'dan daha çok verecek hesabı vardır... Yarın Tanrı'nın huzuruna "bir kumarcıya gücü yetmemiş vali" olarak çıkmak istemiyorum.

Mahkemeydi, teftişi derken gece yarısı gelip çatmış, Sanço'nun yorgunluktan ayakta duracak hali kalmamıştı. Odasına çekilmiş, pijamasını giymiş tam yatmaya hazırlanırken öyle bir gürültü koşturdu ki, Don Kişot bile burada olsaydı korkudan ödü kopardı... Sanki adayı batırmak için her taraftan topa tutuyorlardı. Çan sesleri, çığlıklar, tüfek patlamaları da cabasıydı.

Sanço, korkudan yüreği ağzına gelmiş bir halde, kapıya koştu. Kapıyı açınca, başlarında kahyanın bulunduğu yirmi kadar silahlı adamla yüz yüze geldi. Kahya, valiyi görünce avazının çıktığı kadar bağırdı:

– Baskın var, Vali Hazretleri! Anarşistler adamızı bastı! Derhal silahlarınızı kuşanıp ordumuzun başına geçin!

– Ben harp sanatından hiç anlamam! dedi Sanço, o işlere efendim Don Kişot bakıyordu. Ne silahları, ne ordusu?

– Vali Hazretleri şakanın sırası değil!

– Ne şakası Kahya! Bende şaka yapan bir adamın hali var mı hiç? Korkudan dizlerimin bağı çözüldü... Dünyada ne kadar anarşist varsa Allah belalarını versin! O kadar işe yaramaz vali varken beni mi buldular...

– Efendim, bütün ada düşmanlarımız tarafından sarılmış vaziyette. Size hem saldırı hem de savunma silahlarınızı getirdik. Silahlarınızı kuşanıp önümüze düşmek vazifenizdir. Bir vali sadece sulh zamanı değil, harp zamanı da önde gider... Kaybedecek bir saniye bile zamanımız yok! Birazdan anarşistler vali konağını basıp hepimizi kılıçtan geçirirler! Eğer hemen silahlanıp ordunun başına geçerseniz, askerlerimiz sizi önde görünce cesarete gelip düşmanı yenebilirler.

– Eh, madem valinin görevleri arasında ordunun başına geçmek de var... Getirin silahlarımı!

– Kahyanın adamları, ellerinde tuttıkları meşalelerini ışığında Sanço'yu giydirmeye başladılar. Önce "savunma silahı" dedikleri iki madeni levha getirdiler. Birini önüne, diğerini arkasına dayayıp üzerinden sıkıca bağladılar. Öyle ki valinin değil adım atmak, kıpırdayacak hali kalmamıştı...

Sonra saldırı silahı olarak eline efendisi Don Kişot'un kine benzeyen uzun bir mızrak tutuşturdular. Zavallı ayakta durabilmek için mızrağı değnek gibi kendisine dayanak yaptı...

Kahya, avazının çıktığı kadar bağırdı:

– Vali Hazretleri! Zaman aleyhimize çalışıyor!

– Vallahi aleyhimize çalışan biri varsa, senden başkası olamaz...

– Şakanın sırası değil efendim, hemen önümüze düşün!

– Beni öyle bir sardınız ki, iskele kazığından farkım kalmadı. Değil bir adım atmak, ayakta zor duruyorum!

Kahya adamlarına işaret verince, hepsi birlikte meşalelerini söndürdüler. Etraf birden bire zifiri karanlığa gömüldü. Göz gözü görmüyordu.

Kahya'nın sesi tekrar işitildi:

– Kırmızı Alarm, Kırmızı Alarm! Anarşistler etrafımızı sardı! Muhafızlar, siz valimizi koruyun!

Ortalık ana baba gününe döndü. Bağırانlar, koşanlar, saldıranlar birbirine karıştı. Bir kör döğüşüdür başladı. Bu arada Kahya bir omuz darbesi ile Sanço'yu yere yıkmış; sağa sola koşuşturanlar ona basarak geçiyorlardı... Eğer başını kolları arasına almayı akıl edememiş olsaydı, sağ kalması mümkün değildi.

Ağır gövdeli bir adam, kale burcuna tırmanır gibi, Sanço'nun göğsüne çıktı. Etrafa emirler yağdırmaya başladı:

– Bizimkiler bu taraftan! Anarşistlerin çoğu şu taraftan hücum ediyor! Valimizi merak etmeyin, Arslanlar gibi çarpışıyor... Düşmanı kovuncaya kadar silahlarınızı indirmemenizi emrediyor!

Sanço, göğsünü kale burcu gibi kullanan bu adamı sesinden tanıdı. Evet, kahyadan başkası değildi...

Canımı dişine takarak, güçlkle bağırdı:

– Kahya! İn göğsümden aşağı, lanet olası adam!

– Özür dilerim Vali Hazretleri! dedi beriki, karanlıktan ve savaş heyecanından nereye bastığımı bilemedim!

İnerken tabanlarını öyle bir bastırdı ki, bizimki bütün kaburgalarının kırıldığını zannetti. Erkekliği elden bırakmamak için “üf” bile demedi. Acısını yüreğine gömdü...

Bu arada birileri silahlarını atıp kaçar gibi yaptılar. Aynı anda kahya bir sevinç çılgılığı kopardı:

– Yaşasın kaçıyorlar! Büyük bir zafer kazandınız Vali Hazretleri! Haydi kalkın da zaferinizi kutlayalım!

– Bu zafer senin zaferin Kahya! diye bağırdı Sanço yattığı yerden... Madem şu baş belası savaş bitti, kaldırın beni yerden!

Kahya ayağını hızlı bir şekilde döşemeye vurdu. Bu işaretle birlikte meşaleler tekrar yandı.

Sanço:

– Zaferinizle ölümümü aynı anda kutlamak istemiyorsanız, beni şu levhaların arasından çıkarın lütfen!

Kahya'nın adamları ipleri çözüp levhaları aldılar. Sanço'nun pijamaları terden sırlı sıklam olmuştu. Hizmetçiler yetişip terini sildiler. Bir emri olup olmadığını sordular:

– Beni yatağıma götürün! dedi.

Götürüp yatağına yatırdılar.

– Şu yerde duran su testisini verin bakayım!

Verdikleri testi başına dikti. Kana kana su içti.

– Şimdi dağılın etrafımdan! diye bağırdı, sizi gidi iki yüzlü insanlar...

Sabaha kadar deliksiz bir uyku uyudu. Beleşonya'ya geldiği günden bu yana ilk defa olarak geç kalktı... Vücudunun her yanı çürük içindeydi. Güçlkle giyindikten sonra doğruca ahıra gitti. Boz eşeğinin boynuna sarılıp ağlamaya başladı:

– Sevgili can yoldaşım! dedi, valilik sevdasına düşüp seni de ihmal ettim, kusuruma bakma... Efendimiz Don Kışot'un emrinde iken ne mutluyduk. Bütün belaları o göğüsler, biz karnımızı doyurmaktan başka bir şey düşünmezdik...

Sanço eşeğine semer vurduğu sırada kahya ve adamları çıkageldi.

Kahya:

– Vali Hazretleri sabah gezintisine mi çıkıyorlar?

– Valilik de, sabah gezintisi de sizin olsun! Ben bu işte yokum, arkadaş! Alın valiliğinizi, verin hürriyetimi... Kendinize, adanızı anarşistlerin saldırısından koruyacak başka bir enayi bulun...

– Dün gece kazandığınız zaferden sonra böyle bırakıp gitmek olur mu?

– Sen onu benim külahıma anlat! Takke düştü, kel göründü...

– Ne dediğinizi anlayamadım Vali Hazretleri?

– Anlarsın, anlarsın... Cin gibi adamsın! “Her horoz kendi çöplüğünde öter.” diyen ne doğru söylemiş: Benim yerim burası değil, Mançalı Don Kışot'un yanındır. Beleşonya'ya çulsuz geldim, yine çulsuz gidiyorum. Devletin bir kuruşuna el uzatmadım. Rüşvet almadım. Görevimi kötüye kullanmadım. Buna hepiniz şahitsiniz...

Kahya susuyor, adamları da ondan korktukları için ağızlarını açıp bir kelime söyleyemiyorlardı.

Sanço, bütün kötülüklerin başı olan adama döndü:

– Valiniz olarak sizden son bir ricam var!

– Ricanız bizim için emirdir Vali Hazretleri! dedi Kahya, içinden de (yeter ki başımızdan defol) diye geçirdi...

– Bir adamınızı gönderip Papaz Efendiyi çağırın; onunla vedalaşmak istiyorum...

Kahya Vali'nin bu son isteğinden rahatsız oldu. Sanço'yu ne kadar sevmiyor ise, Papaz'dan da o derece nefret ediyordu. İstemeye istemeye bir adamını gönderdi.

Bizimki eşeğine semeri vurup kolanlarını sıkıladıktan sonra boş heybeyi semere yerleştirdi. Yuları eline alıp etrafındakilere seslendi:

– Yol açın efendiler! dedi, sevgili dostumu, sözüm meclisten dışarı, ahırda karşılamak istemiyorum...

Adamlar, büyük bir saygı ile, kenara çekilip yol açtılar. Sanço, açık havaya çıkınca bir kaç derin nefes aldı:

– Ey hürriyet, ne büyük nimetmişsin! diye mırıldandı, “Bülbülü altın kafese koymuşlar yine de ah vatanım demiş.”

Kahya'nın gönderdiği adam bütün olup bitenleri Papaza anlattı. Sanço'yu çok sevmiş olan bu iyi kalpli din adamı duyduklarına üzüldü:

– Kötülükler karşısında susmayın! dedi, siz Kahya denen kötü adamın şerrinden korkup sustukça Tanrı size iyi bir vali göndermeyecektir. Yazık ki ayağınıza gelmiş bir nimeti tepiyorsunuz. Herkes lâyıgını bulur. Biz, Sanço Panza gibi bir valiye lâyıık değilmişiz ki elinizden alınıyor...

Kahya'nın adamı başını önüne eğmiş, bu haklı sözler karşısında söyleyecek bir şey bulamıyordu. Papaz ona biraz beklemesini söyledi. Bir torbaya bulabildiği kadar yol azığı doldurdu.

– Benim bildiğim vali, heybesi boş olarak yola çıkacaktır, dedi, onun aç susuz kalmasına gönlüm razı değil.

Torbayı eline aldı. Haberci ile birlikte valinin kendisini beklediği yere geldi. İki dost kucaklaştılar. Papaz sitem dolu bir sesle:

– Ne o dostum, bizi bu kadar çabuk mu terkedecektiniz?

– Dün geceki rezaletten sonra ki, kahya buna zafer diyor, bu işi beceremeyeceğimi anladım. Beleşonya'nız sizin olsun...

– Vali Hazretleri, eğer rahatsız olduğunuz bir konu varsa dedi Papaz, derhal Yönetim Kurulu'nu toplayıp görüşelim.

– Yoo, Peder! Belki iyi bir huy değil, ama, biz Panza ailesi biraz inatçı insanlarızdır. Üç bin bilmem kaç sopa yeme karşılığında kabul ettiğim şu valilikten altı bin bilmem kaç sopaya malolacağımı da bilsem vazgeçiyorum...

Kahya itiraz etti:

– Olmaz! Böyle elinizi kolunuzu sallayarak çıkıp gidemezsiniz adamızdan...

– Yok yahu! Neden gidemeyecekmişim bakayım?

– Makamda kaldığınız günlerin hesabını vermeniz gerekir! Geleneklerimize göre hesap vermeden bir yere gidemezsiniz...

– Verilecek bir hesabım varsa o da önce Tanrı’ya sonra Düke’dir! Sen kim oluyorsun da bana hesap soruyorsun? Bal gibi biliyorsun ki çulsuz geldim, çulsuz gidiyorum...

– Orası hiç belli olmaz!

Papaz dayanamadı:

– Hey efendiler! Siz ne biçim insanlarsınız ki valiniz hakarete uğrarken susarsanız? Sizin şu korkaklığınız yüzünden başımıza öyle bir bela gelir ki, bundan sadece biz değil masum insanlar da zarar görürler... Yazık, çok yazık!

– Bu vaazlarını pazar gününe sakla Papaz Efendi! diye bağırdı Kahya, madem Valimiz’e kefil oluyorsunuz, bize de güle güle demek düşer... Zannettiğiniz kadar katı yürekli biri değiliz!

– Gitmeden önce bir iki kelime daha söylememe izin verin, dedi Sanço. Siz de biliyorsunuz ki meteliksiz geldim meteliksiz gidiyorum. Ancak bu, fakir geldim fakir gidiyorum demek değildir... Evet, fakir olarak geldim, ama zengin olarak ayrılıyorum. Çünkü Allah bana Papaz Efendi gibi bir dost kazandırdı. Hayatımda saygı duyabileceğim iki insan tanıdım. Biri efendim Don Kışot, ikincisi aziz Peder’dir. Diğer bir kazancım da şudur: İnsanları idare etmenin kolay olmadığını öğrendim. Valilik işini hakkı ile yürütürüm sanıyordum. Hadiseler gösterdi ki bu mümkün değilmiş. Haydi bana eyvallah.

Papaz’dan başka cevap veren olmadı:

– Güle güle dostum, seni hiç unutmayacağız.

Tam eşeğine binmeye hazırlanırken Papaz elini onun omuzuna koydu:

– Aziz dostum, boş bir heybe ile yola çıkılır mı? dedi, senin bu adadan bir çöp bile götürmeyeceğini bildiğim için, çam sakızı çoban armağanı bulabildiğim kadar yiyecek getirdim. Ananın ak sütü gibi helâl olsun; afiyetle ye!

– Keşke bütün papazlar senin gibi olsa! Görüyorsun ya dostum! İşte ben böyle patavatsız adamın biriyim... Doğru dürüst teşekkür etmesini bile beceremem...

– Sen niyete bak dostum... dedi Papaz, niyet öyle bir sihirdir ki; günahı sevaba, sevabı günaha çevirir!

– Okumuş adamın hali başka! Altın harflerle yazılacak bir laf ettin vallahi... Eh ne diyeyim artık: İki dünyada aziz olasın!

* * *

Beleşonya’dan yola çıkmalı iki saat ancak olmuştu, ama Sanço kendisini iki gün yaya yürümüş gibi yorgun hissediyordu. Gölgesi bol bir ağaç bulup dibine kamp kurdu. Şöyle birkaç saat kestirip hürriyetin tadını çıkarmayı düşünüyordu ki, uzaktan bir keşiş kafilesinin yaklaşmakta olduğunu gördü. Saydı, tam altı kişiydiler. Ellerindeki uzun değneklerinden ve kıyafetlerinden bunların kutsal toprakları ziyaret etmekten gelen Hristiyan hacılar olduğunu anladı.

Sanço’ya yaklaştıkları zaman, içlerinden biri ileriye çıkarak, aç olduklarını ve eğer karınlarını doyurursa başlarından geçen ilginç olayları anlatacaklarını söyledi ve arkasından hemen ekledi:

– Eğer azizleri seven dini bütün bir Hristiyan iseniz, beş on riyal karşılığında, size hediye edebileceğimiz havarilere ait kutsal parçalarımız da var...

– Bende hiç kutsal parça koleksiyonu yapan zengin bir soylu görünüşü var mı? dedi Sanço, akıllı bir adam şu boz eşeğimden başka servetim olmadığını hemen ilk bakışta anlayıverir. Ancak,

etrafında aç insanlar varken, bir heybe dolusu yiyeceği saklayacak kadar da cimri değilim.

Heybesini getirip hacıların önüne koydu. Adamlar yere bir örtü serdiler. Heybede ne varsa boşalttılar. Arılar gibi başına üşüştüler. Karınlarını doyurup kalktıkları zaman örtünün üzerinde bir ekmek kırıntısı dahi kalmamıştı.

Sanço, faltaşı gibi açılmış gözleriyle onları seyrediyordu:

– Şunlara bak! dedi içinden, hacı kafilesi değil çekirge sürüsü mübarekler...

İçlerinden biri, teşekkür etme zahmetine bile katlanmadan, küçük bir istekte bulundu:

– Ey gönlü görünüşünden daha zengin adam! Bu güzel ziyafetin üzerine, bize ikram edeceğin bir tulum şarabın yok mu?

– Başka bir isteğin var mı sultanım! dedi Sanço kızarak.

– Hele siz şarabı bulun gerisini düşünürüz...

– Sen kendini kral sarayında mı sandın be adam! Bu zavallı iki günlük yol müddetince ne yer diye düşünmeden heybemdeki her şeyi silip süpürdünüz... Şimdi de kalkmış dış kirası istiyorsunuz! İnsaf! Vallahi insaf!

– İyi bir Hristiyan ettiği iyiliği başa kakmaz! Yoksa melekler yazdıkları sevabı silerler... Mağribliler gibi, sizde olmayan bir şeyi zorla isteyecek değiliz. Biz de acil stoktan içeriz...

Bunları dedikten sonra, abasının altından koca bir tulum çıkardı. Yere diz çöktü. Gözlerini yumup tulumu başına dikti.

– Kolay gelsin, aziz Peder!

Hacı ham hum sesleri çıkararak mukabelede bulundu.

– Ne kibar adam! dedi Sanço, yıldızları sayarken bile teşekkürü ihmal etmiyor...

Hristiyan hacılardan biri Sanço'nun yanına yaklaştı:

– Gel iyi kalpli arkadaş! dedi, seninle başbaşa konuşabileceğimiz تنها bir yere gidelim...

– Benimle tenhada konuşacak neyiniz olabilir Peder?

– Beni takip et, zararlı çıkmazsın!

Esrarengiz hacı, Sanço'nun elinden tutup yürümeye başladı. Diğerlerinden iyice uzaklaşınca, bir fundalığın arkasına geçtiler. Adam, bizimkine eski bir dost gibi sarıldı:

– Beni tanımadın mı, Sanço kardeş? dedi, eski komşun ve çocukluk arkadaşın Arap Rahmi'yi nasıl tanımazsın!

– Hay Allah iyiliğini versin emi! Bu kılıkta nasıl tanıyabilirdim ki? O mezar soyguncularının yanında ne işin var? Ailenle birlikte Cezayir'e kaçtığını duymuştum.

– Sorma, uzun bir hikâye... Sırrımı saklayacağına söz verersen anlatırım.

– Başımın hiç bela eksik olmuyor zaten. Bir eksik bir fazla, ne fark eder! Haydi anlat, söz veriyorum kimseye bahsetmeyeceğim.

– Sevgili dostum, kilisenin desteğini kazanmak için kralın çıkardığı kanunu biliyorsun. Ancak Hristiyanlık dinine geçen Müslümanlara İspanya'da kalma izni veriliyordu... Din değiştirmeyi kabul etmeyenler malını mülkünü bırakıp memleketi terketmek zorundaydı. Kanuna uymayan Mağribliler'i öldürmek ve malına el koymak serbestti. Böylece birlikte yaşamış ve kader birliği yapmış yerlilerle Müslüman halk karşı karşıya getirildi. Ekserimiz kaçmaya fırsat bulamadan evlerimizde, çoluk çocuğumuzla birlikte koyunlar gibi boğazlandık...

– Bütün bunları bana niçin anlatıyorsun? Ben hiç bir Müslümanı öldürmedim, mallarına el koymadım...

– Biliyorum, tâ çocukluğundan tanırım seni... Bir tavuğu bile boğazlayamayacak kadar yufka yürekli, iyi bir insansın. Şimdi asıl meseleye geleceğim: Kaçarken, gizli bir yere sakladığım altınlarımı almaya fırsat bulamadım. Ayrıca bu kadar altını yanımızda bulundurmamak tehlikeli olurdu. Yakalanacak olursak, altınlarımızı almak için bizi öldürebilirlerdi... Cezayir’e gidince parasızlık yüzünden çok sıkıntı çektik. Altınlarımızı sakladığım yerden alabilmek için keşiş kılığına girip bu hacı kfilesine katıldım.

– Peki senin Müslüman olduğunu anlamadılar mı?

– Merak etme, onlar Hristiyanlığı benim kadar da bilmiyorlar. Üstelik hepsi de sahte keşiş! Yolda rastgele açtıkları mezarlardan kemik ve tabut parçaları çıkarıp zengin Hristiyanlara “kutsal parça” diye satıyorlar...

– Vay namussuzlar! “Her hacın altında bir iblis yatar.” sözü bunlar için söylenmiş desene! Ben de onları namuslu birer din adamı zannedip yiyeceğimi paylaştım. Ne paylaşması canım.. Hepsini yedirdim!

– Üzülme sevgili komşum... Ben sana yol müddetince yetecek kadar yiyecek veririm.

Bunu söyledikten sonra abasını açtı. Her yanından yiyecek torbaları sarkıyordu...

Sanço:

– Sen de mi dostum! diye bağılmaktan kendini alamadı.

– Ne yapayım arkadaş? Oyunu kuralına göre oynamazsam aç kalırım... Bırak şimdi bunları, asıl meselemize gelelim: Eğer altınlarımı sakladığım yerden çıkarmama yardım edersen emeğinin karşılığını fazlasıyla öderim.

– Bak Mağribli dostum! Zaten valilik belasından yakamı zor kurtardım.. Başka bir belaya daha girmeye hiç niyetim yok!

– Anlayamadım? Ne valiliği ne belası?

– Uzun hikâye... Boş ver! Benim kimsenin altınında gözüm yok. Sana da nasihatim olsun: Sakın bu teklifi başka kimseye yapma! Sonra hem altınlarından hem kellenden olursun... Biz İspanyollar altın lafını duyduk mu babamıza bile ihanet ederiz! Şu bizim sahte hacılar sana yeteri kadar ders vermemiş anlaşılabilir. Baksana adamlar para için mezar soymaktan çekinmiyorlar! Sözün kısası, ne sen beni gördün ne de ben seni!

– Sağolasın dostum. Allah seni iki dünyada aziz etsin!

– Yahu Mağribli, aynı bizim Beleşonya Papazı gibi laf ettin! Sakın bizim Peder, din değiştirmiş gibi görünen bir Mağribli olmasın?

– Mümkündür, dostum... Kendisini görmediğim için bir şey diyemem. Bizimkileri fazla bekletmesem iyi olur. Adamlar şüphelenebilir.

Sanço’nun eski komşusu abasının altına gizlediği torbalardan ona yetecek kadar yiyecek verdi. Sahte hacıların yola çıkıncaya kadar burada beklemesini söyledi.

– Onlarla tekrar karşılaşmanı istemiyorum. Ben bir şeyler söyleyip kendilerini ikna ederim. Haydi hakkını helal et.

İki çocukluk arkadaşı birbirlerine sarılıp vedalaştılar. İspanya Kralı, bu manzarayı görseydi, hırsından çatır çatır çatlardı...*

Sanço, hacı kafilesi uzaklaşınca kadar saklandığı yerde bekledi. Adamlar gözden kaybolunca eşeğinin yanına döndü. Hava kararmadan geceleyebileceği emniyetli bir yer bulabilmek için acele etti. Arkadaşının verdiği yiyecekleri heybesine doldurdu. Karakaçanın sırtına atlayıp dehledi.

Yolu sık bir ağaçlığa düştüğü zaman hava da iyice kararmış bulunuyordu. Mevsim yaz olduğundan geceyi burada geçirebileceğini düşündü. Uyuyabileceği rahat bir yer ararken eşeği ile birlikte derin bir kuyuya düştüler. Siz deyin beş, biz diyelim on metre boşlukta uçtular... Sanço neye uğradığını bilemedi. Korkudan yüreği ağzına geldi. Ancak, durum pek korktuğu gibi değildi. Eşek dibe ulaştınca, dört ayağı üzerine düşmüş, ikisinin burunları dahi kanamamıştı. Sanço, fâni âlemde mi yoksa bâki âlemde mi olduğunu kestiremedi. Vücudunu yokladı. Yarası beresi yoktu. En ufak bir acı bile duymuyordu.

– Tamam işte! dedi, sevgili eşeğimle birlikte dünya değiştirdik...

İnleyip sızlanmakta olan boz eşeğini teselli etti:

– Korkma arslanım! Biz kader arkadaşı değil miyiz? Her ne günah işlemişsek, beraber işledik. Biraz sonra zebaniler gelip hesabımızı görürler... Ancak, öyle zannediyorum ki, ben senden daha fazla dayak yiyeceğim. Çünkü sen ne keçi çobanlığı yaptın, ne de ada valisi oldun...

Eşek derin bir inilti daha kopardı. Sanço, can yoldaşının bunu kendisini teselli etmek için yaptığını zannetti:

– Ne yapalım, başa gelen çekilir... Üzülmenin faydası yok.

Tam bu sırada aklına korkunç bir düşünce geldi:

– Eyvah! dedi, Efendime ve Dük'e söz verdiğim üç bin bilmem kaç sopayı ödeyemeden fani dünyadan ayrıldım. Eğer haklarını helâl etmemişlerse -öldüğümü bilmiyorlar ki nasıl etsinler- yandım demektir. Zira bu kadar sopayı zebanilerin eliyle yiyeceğim... Diğer günahlarımın bedeli olan sopaları da onlara eklediler mi, buradan dünyaya yol olur...

Bir müddet daha eşeği ile böyle tek taraflı sohbet ettikten sonra acıktığını hissetti. Beklediği zebaniler de gelmemişti...

– Eğer heybem ve içindeki yiyecekler duruyorsa, dünyadayız demektir... Çünkü Efendim Don Kişot, öte dünyaya giderken yanımızda bir çöp dahi götüremeyeceğimizi söylemişti!

El yordamı ile haybesini aradı. Semerin iki yanında asılı duruyordu. Yiyecekler de içinde idi.

– Çok şükür ölmemişiz! diyerek bir sevinç çılgılığı kopardı. Ancak sevinci uzun sürmedi. İçinde bulunduğu zor durumu hatırladı...

– Ben acıktığıma göre, eşeğim de acıkmıştır. Bu karanlık kuyuda, onun yiyebileceği bir tutam ot bile yoktur...

Doğru söylüyordu. Yiyeceğini onunla paylaşmaktan başka çaresi kalmıyordu. Yiyeceğin yarısını, bir lokma kendisine üç lokma eşeğine düşecek şekilde, paylaştırdı. Diğer yarısını ölmeyecek kadar azar azar yemeleri gerekiyordu... Eğer birileri gelip yardımlarına yetişmez ise, açlıktan ve susuzluktan bağıra bağıra ölecekleri muhakkaktı.

Sanço, uyku uyanıklık arasında, eşeğinin sırtında dik durmaya çalışarak sabahı etti. Güneşin ilkışıklarıyla birlikte bizimkinin kalbinde bir kurtuluş ümidi doğdu. Onu ümidi ile başbaşa bırakıp Don Kişot'a dönelim.

Kedi hikayesinden sonra, Dük'le karısı bir iki oyun daha düzenlediler. Ancak, uşaklar bu işten

yoruldukları için eskisi kadar rollerini iyi oynamadılar. Kahramanımızla açıkça alay ettiler. Mançalı Şövalye, kendisini sirk maymunu yerine koyan bu insanlardan nefret etti. Bir gece yarısı, bütün şato halkı uykudayken, sessizce ahıra indi. Rosinenta'sını eyerledi. Kimseye duyurmadan şatoyu terketti...

– Sançosuz maceraya atılmak, silahsız ava çıkmaya benziyor, dedi içinden, seyissiz bir şövalyeyi kim ciddiye alır?

Uşağının aklına “ada valiliği”ni soktuğu için kendi kendine çok kızıyordu. Hayır, kızmak yetmezdi... Seyisini elinde tutamayan beceriksiz bir gezici şövalyeye daha ağır cezalar gerekirdi. Düşündü taşındı, üç gün müddetle ağzına bir şey koymamaya karar verdi.

Nereye gideceğini, ne yapacağını bilemediği için atının yularını serbest bırakıp kendisini kaderin kollarına terketti... Rosinenta, uyuz bir beygirden beklenmeyen asil ve hızlı adımlarla yol aldı. Öyle koşturuyordu ki, kahramanımız buna bir anlam veremedi...

Don Kişot ve Sanço ne kadar dost iseler, Rosinenta ile boz eşek de öyle samimiydiler. Soylu at, yol arkadaşının tehlikede olduğunu hissetmiş, kuyunun bulunduğu tarafa yönelmişti. Hızlı koşmasının sebebi de buydu... Rosinenta, hızını kesmeden kuyunun bulunduğu ağaçlığa daldı.

Şövalye başını dallardan korumaya çalışırken bağırdı:

– Niyetin beni sırtından atmak mıdır, sevgili atım? Bu ne telaş böyle! Yardımımıza ihtiyacı olan bir zavallı mı var?

Kuyunun bulunduğu yere çok yaklaşmış olduklarından, Sanço efendisinin sesini duymuştu.

– Aman Tanrım! diye bir çığlık attı, eğer bu ses Mançalı Şövalyenin sesi değil ise ben de ne olayım! Kulaklarıma inanamıyorum!

Rosinenta kuyunun başına gelince, durabilmek için ön ayaklarını yere dayamaya çalıştı. Bir kaç metre kızak gibi kaydı. Öyle ki, neredeyse şövalyeyi seyisinin yanına gönderecekti. Don Kişot, iki eliyle eyere sıkıca sarılmamış olsaydı, havada uçması işten bile değildi.

Sanço, avazının çıktığı kadar bağırdı:

– İmdat! Yalvarırım, imdat! Valiliğe özenip efendisini terkeden ve bunun cezası olarak şu dipsiz kuyunun dibini boylayan günahkâr seyise yardım edin!

Mançalı Şövalye atından indi. Kuyunun başına geldi. Aşağıya baktı. Ancak hiç bir şey göremedi. Sanço bağırmağa devam ediyordu. Ses yankılandığı için ne dediği anlaşılıyordu.

Kahramanımız ellerini ağzına dayayıp aşağıya bağırdı:

– Bütün kutsal şeylerin hatırı için yalvarırım, kim olduğunu söyle! Azap çeken bir ruh isen, gezginci şövalye olarak sana ne gibi faydam dokunabileceğini bildir!

– Acı çektiğim doğrudur, ama ruh filan değilim sevgili efendim! Benim, ben... Seyisiniz sâbık Beleşonya Valisi Sanço Panza'yım! Ölmüş filan değilim. Bu kör kuyunun dibinden beni kurtarmanızı bekliyorum...

– İşte buna sevindim sevgili oğlum!

– Ah sevgili efendim... Ne kadar iyisiniz!

Tam bu sırada boz eşek -sahibini tasdik edermiş gibi- uzun uzun anırdı...

Don Kişot'ta şafak attı:

– İşte bu olmadı! diye bağırdı, ben bu sesi çok iyi tanırım... Sanço'nun eşeğinden başkası olamaz. Cennet'ten -haşa- eşek anırması gelmeyeceğine göre, Sanço ile can yoldaşı gerçekten tehlikedeler...

Var gücü ile aşağıya bağırdı:

– Dayan oğlum Sanço! Seni mutlaka oradan kurtarmanın bir yolunu bulacağım. İzin ver de okuduğum şövalye maceralarını şöyle bir aklımdan geçireyim. Mutlaka buna benzer bir olay geçmiştir... Bana güven, gerisini merak etme sen...

– Eğer okuduğunuz onca kitabı aklınızdan geçirecek olursanız yandım demektir. Yalvarırım acele edin! Düşünmeniz uzun sürerse, korkarım ikimizin cesetlerini yukarı çekmek zorunda kalacaksınız...

– Bir gezici şövalye seyisi, en zor şartlar altında bile ümidini yitirmemelidir. Gevezelik yapıp dikkatimi dağıtma. Bırak da şöyle sakın kafayla biraz düşüneyim.

– Tok ne bilir açın halinden... Yukarıda işler tıkrında nasıl olsa, düşünün efendim, düşünün...

Sanço böyle söylene dursun, Don Kişot okuduğu şövalye maceralarını şimşek hızıyla aklından geçiriyordu. Derken şövalyeler şahı Amadis'in bir macerasını hatırlayıverdi. Seyisini, içine düştüğü bataklıktan ustalıkla kurtarmıştı. Ha bataklık ha kuyu ne fark ederdi...

Vakit geçirmeden işe koyuldu. Yüksek kale duvarlarına tırmanmak için yanına aldığı uzun halatı ustalıkla çözdü. Ucundaki demir çengeli çıkardı. Halatı aşağı sarkıtırken bağırdı:

– Oğlum Sanço! Aşağıya gönderdiğim halatın ucunu beline sıkıca bağla. Rosinenta ile birlikte seni yukarı çekeceğiz. Yalnız, biz seni yukarı çekmeden önce, eşeğin halatlarını iyice sıkıla.

– Beni yukarı çekmenizle halatların ne ilgisi var anlayamadım soylu efendim?

– Sen dediğimi yap, gerisine karışma!

Sanço halatın ucunu yakaladı. Beline sıkıca bağladı. Yukarıya bağırdı:

– Ben hazırım Senyör!

Mançalı Şövalye halatın diğer ucunu Rosinenta'nın beline bağladı.

– Haydi arslanım, çek! diye emir verdi, dostumuzu o karanlık yerden kurtaralım. Soylu at, var gücü ile ileriye hamle yaptı. Bir iki patinajdan sonra ipi çekmeye başladı. Sanço, Rosinenta'nın işini kolaylaştırmak için kuyunun duvarlarına tutunmaya çalışıyor ise de, toprakıslak olduğundan bunu beceremiyordu.

Sanço yukarı çıktığı zaman her yanı çamur içinde kalmıştı. Don Kişot onu bu halde görünce çok şaşırıldı:

– Tıpkı Amadis'in seyisine dönmüştün! diye bağırdı. Efendisi onu içine düştüğü bataklıktan kurtardığı zaman senin gibi böyle çamurlara bulanmış haldeydi...

Sanço kahramanımızın söylediklerini duymadı bile:

– Eşeğim, eşeğimi kurtarın! diye inledi.

Don Kişot, seyisinin belindeki halatı çözdü. İki dost sarılıp koklaştılar. Sanço çocuklar gibi ağlıyordu...

Şövalye vakit geçirmeden, daha önce çıkarmış olduğu, demir çengeli tekrar halatın ucuna bağladı. Çengelli ucu kuyudan aşağıya sarkıttı. Halatın diğer ucunu götürüp bir ağacın gövdesine bağladı. Sanço, oturduğu yerden efendisinin yaptıklarını ağzı bir karış açık seyrediyordu. Kahramanımız kuyunun başına geldi. Halatı iki eliyle sıkıca kavrayıp kuyudan aşağı indi. Çok geçmeden nefes nefese yukarı çıktı.

– Bu iş de tamam! dedi, gençliğimde dağcılık kursu aldığım çok iyi olmuş... Halattan tutunarak aşağı indim. Çengeli eşeğin semerine sıkıca geçirdim. Şimdi hep birlikte onu yukarı çekeceğiz.

– Sevgili efendim, sizin gibi bir şövalyenin seyisi olmaktan şeref duyuyorum. Bir Osmanlı lewendinden daha beceriklisiniz...

Don Kişot cevap vermedi. Halatın ağaca bağladığı ucunu söktü. Getirip Rosinenta'nın beline bağladı.

– Haydi yiğit atım! dedi, dostluk böyle günde belli olur...

Don Kişot, Sanço ve Rosinenta güçlerini birleştirerek boz eşeği yukarıya çektiler. Zavallı, sahibinden daha beter bir haldeydi. Teşekkür etmek için şöyle bir güzel anırmak istedi, ama çenesini açacak mecali kalmamıştı... Olduğu yere çöktü kaldı.

Kahramanımız, seyisi ile eşeğinin üzerindeki çamurları yıkamak için su aramaya çıktı. Fazla uzağa gitmesine lüzum kalmadan büyük bir su birikintisi gördü. Gelip seyisi ile eşeğini bu su birikintisinin yanına götürdü.

Sanço:

– Önce eşeğim! dedi.

Don Kişot, seyisinin ne inatçı bir adam olduğunu bildiği için fazla üstelemedi. İki birliktede önce boz eşeği yıkadılar. Sıra Sanço'ya gelince:

– Olmaz! dedi uşak, soylu bir şövalyeye seyisinin elbiselerini yıkamak yakışmaz...

– Bana bak Sanço! diye çıkıştı efendisi, üç günlük valilik yaptın diye bana soyluluk dersi vermeye kalkışma! Çabuk soyun bakayım! Yoksa seni zorla soymasını bilirim...

Sanço bir yandan soyunuyor, bir yandan da Don Kişot'a iltifat yağdırıyordu:

– Ah sevgili Efendim... Şu tatlı azarlarınızı ne kadar özledim bilemezsiniz. Beleşonya Kahyasına da dediğim gibi Sizi İspanya Krallığına değişmem...

– Ah dalkavuk uşak ah! Şu söylediklerini kral duyacak olsa, seni akıllı bir adam yerine koyup ikimizin de derisini yüzdürür...

– Sizinle darağacına bile güle oynaya giderim Senyör...

– Şu söylediklerinde samimi misin oğlum?

– Elbette efendim! Bundan şüphemiz mi var?

– Madem öyle, göster bakalım! Ben elbiselerini yıkarken şu ağacın arkasına geç, hazır soyunmuşken, borcun olan üç bin üç yüz sopanın bir kısmını ödeyiver. Rosinenta'nın dizgin kayışını çıkarıp eline vereyim. Sen vur, hesabını ben tutarım...

– Sevgili efendim, siz gerçekten delisiniz!

– Ne oldu? Hani benim için darağacına güle oynaya giderdin! Sopa lafını duyunca yelkenleri suya indiriverdin...

– Sözümden caymış değilim. Eşeğimle düştüğüm o kör kuyunun dibinde bile bunu düşündüm. Ancak her şeyin bir sırası var... Tam hayata dönmenin ve size kavuşmanın sevincini yaşarken tutmuş benden kırbaç yememi istiyorsunuz...

– Ah korkak şişko! Sana güvenmekle hata etmişim... Bana öyle geliyor ki, şu korkaklığın yüzünden Dulsinea'm ölünceye kadar çirkin bir köylü kızı olarak kalacak...

– Size kavuşmak için koca bir ada valiliğini tepip gelen seyisinize güvenin efendim. Boz eşeğim üzerine yemin ederim ki, kendimi hazır hisseder etmez borcumu ödeyeceğim. En kısa zamanda üç bin bilmem kaç sopayı tamamlayıp yengemizi büyüden kurtaracağım...

– Soylu bir bakire nereden yengen oluyormuş, patavatsız herif!

– Ne diye kıızıyorsunuz, Senyör? Hayırlısı ile sopa sayısını tamamlayıp sevgilinizi eski güzelliğine kavuşturduğum zaman, nasıl olsa şanlı şerefli bir düğünle dünya evine gireceksiniz...

– Anlat, gerçek aşktan habersiz keçi çobanı, anlat... Be sersem köylü, onunla evleneceğimi kim söyledi?

– Bazen sizi hiç anlamıyorum efendim... Evlenmeyi düşünmediğiniz bir kız için neden bunca çileye katlanıyor, deli divane oluyorsunuz? Madem ona kavuşmak gibi bir idealiniz yok, ne diye üç bin bilmem kaç sopa yemem içimsrar ediyorsunuz?

– Sıradan bir uşak, soylu idealleri anlayamaz... Onunla evlenip çoluk çocuğa karışırsam, düzeni bozulmuş şu dünyaya adaleti kim getirecek? Zâlimlerin hain pençesi altında inleyen zavallıların yardımına kim koşacak?

– Çok haklısınız Senyör! Basit bir ada valiliğini bile ağzına gözüne bulaştıran bir keçi çobanı, elbette soylu idealleri anlayamaz...

“Her yiğidin bir yoğurt yeyişi vardır.” derler ya... İşte bizim iki dost da birbirlerine kavuşmuş olmanın sevincini böyle yaşıyorlardı.

* * *

Don Kişot’la Sanço Panza birbirlerine kavuştuktan sonra şanlarına şan katacak yeni maceralar aramak üzere yola çıktılar. Elbiseleri kurumuş olan Sanço, eski neşesine kavuşmuş; bütün deliliklere kucak açarcasına efendisine teslim olmuştu.

Saatlerce yol aldıkları halde ilgi çekici bir olayla karşılaşmamışlardı. Uzaktan hana benzeyen bir konak görünüyordu.

Don Kişot:

– İşte geceyi geçirebileceğimiz güzel bir han, diye bağırdı.

Sanço hayretini gizleyemedi:

– Eyvah bizim şövalye akıllanmışa benziyor! Hana, “han” dedi.

Bunu biraz sesli söylediğinden efendisi duymuştu:

– Ne var bunda hayret edilecek, oğlum? Han ise “han” dır. Kalkıp saray veya şato diyecek değildim ya!

– Vallahi Senyör, sizdeki bu düzelme hayra alâmet değil.

– Kes sesini geveze şişko! Sakın bizi han sahibine karşı mahçup edecek şeyler yapma! Bilmiş ol ki, gezici bir şövalyenin ne mal olduğu seyisinden belli olur.

– Siz izin vermedikçe lafa karışırsam eşeğim karın ağrısından ölsün! Merak etmeyin, sizi küçük düşürecek patavatsızlıklar yapmayacağım. Eğer şerefınızı artıracak ise, ve siz de izin verirseniz, bir zamanlar Beleşonya’ya vali olduğumu söyleyebilirim...

– Bence mahzuru yok. Ama bunu söylerken sakın değnek yutmuş gibi kasılma!

– İçiniz rahat olsun, efendim. Sevgili dostum Beleşonya Papazı kadar mütevazi davranacağım.

– Sanço, senin papazlarla aran pek iyi değildir. Nasıl oldu da onunla anlaşabildin?

– Bu Papaz, gerçek bir din adamı idi efendim. Dük’ün şatosunda size terbiyesizlik eden o uyduruk papazlardan değildi. Bana yazılı olarak verdiğiniz öğütleri okudukça; “Efendin Don Kişot doğru söylüyor; gerçek din büyükleri de bunu emreder.” diyordu...

– Bunu duyduğuma çok sevindim. Demek gerçek din adamlarının nesli tükenmemiş...

– Dahası da var efendim. Ben, her mahkemenin sonunda, “Nasıl peder, adalet yerini buldu mu?” diye sordukça; O, “Tanrı şâhidim olsun ki buldu.” diye beni tasdik ediyordu. Hatta bir ara, içinden bir sesin kendisine benim Cennet’in kapısını araladığımı söylediğini de anlattı. Bunu duyunca nasıl sevindim tahmin edebilirsiniz. Eğer olsaydı, bir kese altınımı ona seve seve hediye ederdim. Ancak devletin kasasından bir kuruş dahi almadığım için şimdiki gibi meteliksizdim...

– Aferin oğlum, şu valilik imtihanını beklediğimden de iyi verdin. Bu bahsettiğin papaz, bir Mağribli olmasın?

– Hay aklınızla bin yaşayın! Ben de sizin gibi düşünüyorum. Hatta bu tereddütümü Mağribli komşum Arap Rahmi’ye de açtım. “Olabilir” dedi.

Sanço bunları söyler söylemez büyük bir çam devirdiğini anladı. Arkadaşına verdiği sözü unutmuş, onunla görüştüğü ağzından kaçırırvermişti.

Don Kişot hayretle sordu:

– Bu Arap Rahmi de kim oluyor?

– Eski bir komşumuz, Senyör...

– Peki nerede gördün onu?

– Nerede olacak, efendim... Rüyamda tabii...

– Hay seni! Boşu boşuna heyecanlandırdın...

Sanço’nun yüreği korkudan güm güm atıyordu. Efendisi rüyanın devamını sormasın diye lafı değiştirdi:

– Arkamdan “hırsız vali” diyeceklerine, “fırsatları değerlendirmesini bilemeyen bir aptal” desinler daha iyidir... Değil mi Senyör?

– Haklısın oğlum. Cebin şişkin vicdanın kararmış olacağına, cebin boş vicdanın ak olsun daha iyidir... Don Kişot’un seysisine de bu yakışır.

Sohbete öylesine dalmışlardı ki, uzaktan han zannettikleri büyük konağın önüne geldiklerini zor farkettiler. Kahramanlarımızı, dış kapıda, iyi giyimli, her halinden soylu bir bey olduğu göze çarpan bir adam karşıladı. Yerlere kadar eğilerek;

– Hoş geldiniz, şöhreti bütün İspanya’ya hatta bütün dünyaya yayılmış olan Mançalı Şövalye! dedi, konağıma şeref verdiniz...

Don Kişot, yeni bir oyunla karşı karşıya olduğunu hissetti. Ancak peşin hüküm vermemek için sordu:

– Adını bağışlar mısınız, yiğidim? Kiminle müşerref olduğumu bilmek isterim...

– Sevgili Senyör! Sizi daha önce ağırlayan Dük kadar zengin ve şöhretli biri değilim. Seyisinize ada değil, ancak bir tarla bağışlayabilirim. Üstelik eğlenceden de fazla hoşlanmam. Latifeyi aşan şakalar, ancak hafif insanların işidir. Bununla beraber, içinde bulunduğu meclise sıkıntı veren bir soylu olduğum söylenemez. Hikmetli sözleri ve dostu incitmeyen latifeleri severim. Ne demek istediğimi anladığınızı umarım...

– Sizi çok iyi anlıyorum Sayın..... Adınızı henüz bağışlamadığınız için size nasıl hitap edeceğimi bilemiyorum!

– Adım Don Antonio’dur, Şövalye Hazretleri. Sizi köşkümde ağırlamaktan şeref duyacağım. Deniz ticareti ile uğraştığım için adım karada pek duyulmamıştır. İspanya limanlarında dürüst bir tâcir

olarak tanınırım. Kökü derinlere uzanan soylu bir ailenin çocuğuyum.

– Sizinle tanışmaktan şeref duydum Sayın Don Antonio! Adımı ve Dük'le olan maceramızı bildiğinize göre gezici şövalyeliğe inanan bir soylusunuz. Sözlerinizden, bana oynadığı oyunları tasvip etmediğinizi anladım. İnanın Senyör, başkalarını aldatan insan en evvel kendisini aldatmış olur... İkiyüzlülük çift taraflı kesen bir kılıca benzer. Bir tarafı aldattığı insanı keserken diğer tarafı sahibini keser. Ne demek istediğimi anladığınıza şüphem yok...

– Bütün görüşlerinizi, samimiyetle, paylaştığımı bilmenizi isterim. Sizi kapıda fazla tuttuğum için kabalığımı bağışlayın!

– Yoo, Senyör! Bundan büyük bir zevk duydum.

– Uzun yoldan geldiniz. Aç ve yorgunsunuzdur. Adamlarım size hizmet etmekten şeref duyacaklardır. Aşçım oldukça maharetli bir ustadır.

Sanço, yemek lafını duyunca dayanamadı:

– Misafirperver bir soylu, her şeyden önce mutfağından belli olur. Uzak yoldan gelmiş misafirleri, zengin bir sofradan başka memnun edecek şey düşünemiyorum Soylu Antonio!

Don Kişot, dişlerini gıcırdatarak, seyisini dinledi. Gözleri sinirden ateş fışkırıyordu:

– Senyör Antonio! Seyisimin gevezeliğini bağışlayın. Ne kadar üzerinde durdu isem de, bu çam devirmelerinin önüne geçemedim. Sanço, korkudan Don Antonio'nun arkasına saklandı. Efendisinin kızdığı zaman ne yapacağı belli olmazdı.

Ev sahibi Don Kişot'u teselli etti:

– İçiniz rahat olsun Arslanlı Şövalye! Sanço'nun adını ve meziyetlerini de duymamış değiliz. Ancak bilgisiz ve görgüsüz kimseler onun açık yürekliliğini gevezelik olarak yorumlayacaklardır. Saf ve dürüst bir insan olduğu içindir ki, aklına geleni söyleyiveriyor... Onun Beleşonya adasını şahinler gibi yönettiğini bilmediğimizi mi sanıyorsunuz! Lütfen vefakar seyisinize baskı yapmaktan vazgeçin. Bırakın, dilediği gibi konuşsun.

Don Antonio'nun bu açıklamalarından sonra Mançalı Şövalyenin içi rahatladı. Sanço'ya olan kızgınlığı bir anda dağılıverdi. Artık ne kadar patavatsızlık yaparsa yapsın, bir anda kaç atasözü yumurtlarsa yumurtlasın ehemmiyeti yoktu.

Akşam yemeği Sanço'nun beklediğinden daha az tantanalı geçti. Dükün şatosundaki gibi resmi formaliteler yoktu. Gösteriştten uzak, sade bir sofranın etrafında toplanıp karınlarını doyurdular. Don Antonio, güler yüzlü, fakat az konuşan bir insandı. İltifatları ölçülü, latifeleri düşündürücü idi. Dikkatli bir göz, onun açık vermemek için aşırı bir gayret gösterdiğini hemen farkedirdi... Bakalım bu işin sonu nereye varacaktı?

Don Antonio, misafirlerin yorgun olduğunu bahane ederek, akşam sohbetini kısa kesti:

– Sıcak bir banyodan sonra daha rahat uyuyabileceğinizi düşündüm, dedi ve ilave etti: Banyoda sıcak suyunuz hazır, sizi bekliyor. Adamlarımın vereceği temiz iç çamaşırlarını kabul ederseniz beni sevindirmiş olursunuz...

Don Kişot çok duygulanmıştı:

– Şu soylu lütuflarınızın altından nasıl kalkacağımızı bilemiyorum. Size yalvarırım, Sayın Senyör! Eğer kendisinden kurtulmak istediğiniz bir düşmanınız varsa adını vermeniz yeter. Yılanın deliğinde de olsa, onu bulur çıkarırım. Ne pahasına olursa olsun, yemin ederim ki, sizi ondan kurtarırım.

– Bunun için yemin etmenize hiç gerek yok, Senyör Don Kişot! Sözünüz benim için senettir

efendim... Ancak ne var ki...

– Çekinmeyin, lütfen! Düşmanınız ne kadar tehlikeli olursa olsun; inanın hiç ehemmiyeti yok. Sizin için bütün tehlikelere göğüs germeye hazırım! Ben öyle soyluların sofrasından beleş yiyen bir saray şövalyesi değilim. Gerçek bir gezici şövalyeyim.

– Gösterdiğiniz yakın dostluktan istifade eden fırsatçı biri durumuna düşmek istemiyorum.. Lütfen şimdi gidip banyonuzu yapın ve sizin için hazırlattığım temiz yataklarınıza yatıp istirahatinize bakın. Bu konuyu sonra görüşürüz...

– Hayır Senyör! Şimdi konuşacağız: Düşmanınızın adını duymadan şuradan şuraya adımımı atmam!

– Madem çokısrar ediyorsunuz, söyleyeceğim. Ancak, size yakınlık gösterirken, asla böyle bir karşılık beklemedim. Bunu kesinlikle bilmenizi isterim.

– Şu sözlerinizden şövalyelik törelerini fazla bilmediğiniz anlaşılıyor. Gerçek bir şövalye, elini kılıcına attığı zaman, asla karşılık beklemez. Sizin yerinizde yoksul bir köylü de olsaydı -inanın- aynı şeyi yapardım. Karşılık bekleyerek yapılan iyilik makbul değildir.

– Sözleriniz yüreğime su serpti, Senyör! Göstereceğiniz fedakarlıkla yalnız beni değil; bu çevredeki bütün dürüst insanları memnun etmiş olacaksınız... Kısacası, bizi müşterek bir düşmandan kurtarmış olacaksınız.

– Affınıza sığınarak derim ki; sözün iyisi kısa olanıdır. Lütfen düşmanınızın adını verin, olup bitsin. Yarından tezi yok, onu anasından doğduğuna pişman edeceğim!

– Çok haklısınız, efendim. O halde dinleyin: Beyaz Aylı Şövalye diye biri türedi. Önüne gelene meydan okuyup etrafı haraca kesiyor. “Beni yenecek adam daha anasından doğmadı.” deyip çalım satıyor. Zırhını delecek, kalkanını parçalayacak ve onu atından aşağı düşürecek bir yiğit çıkmadı bu güne kadar...

– Beyaz Aylı değil, Siyah Aylı olsa vız gelir! Zırhı saf çelikten, kalkanı tunçtan olsa yine de elimden kurtulamaz. Ben devleri dize getirmiş, vahşi Arslanları süt dökmüş kedi gibi emrime itaat ettirmiş bir şövalyeyim! Şövalyelik şerefini iki paralık eden bir çapulcu da ne ki! Eğer erkeklikten ufak bir nasibi varsa, yarın karşıma çıkma cesareti gösterir. O zaman kimin gerçek kimin uyduruk şövalye olduğu meydana çıkar. Varın yüreğinizi serin tutun. Sabah ola hayrola...

– Yatmadan önce sizin için dua edeceğim. Şimdi buyurun banyonuzu yapın ve odanıza çekilip istirahatinize bakın. İyi uykular Senyör Mançalı Don Kişot ve iyi kalpli Sanço Panza!

İkisi birlikte cevap verdiler:

– Size de soylu Don Antonio!

* * *

Sabah tan yeri ağarırken Don Kişot kalkmış Sanço'nun odasının kapısını yumrukluyordu:

– Kalk ey uykucu Şişko! Gün bizim günümüz. Şanımıza şan katacak büyük bir macera bizi bekliyor.

Sanço, gürültüye uyanmış, uyku sersemliğinden kapıyı bulmaya çalışıyordu. Efendisinin sesini tanımişti:

– Sabahın köründe gözünüze çöp mü düştü Senyör! Nedir aceleniz? Beyaz Aynalı Şövalye, şu anda yatağında horul horul uyumuyorsa ben de ne olayım.

– Hay sersem herif hay! Daha düşmanımızın adını doğru dürüst söyleyemiyorsun. Beyaz Aynalı değil Beyaz Aylı Şövalye.

– Beyaz Ay, Beyaz Ayna ne fark eder? Daha yüzünü bile görmediğimiz bir adam nereden bizim düşmanımız oluyormuş!

– A benim salak oğlum! Dünyadaki bütün kötü adamların bizim düşmanımız olduğunu ne zaman öğreneceksin!

– Efendim, sakın iyi bir kahvaltı yapmadan şu Aynasız Şövalye’yi aramaya çıkacağımızı söylemeyin.

– Tıka basa şişirilmiş bir mide ile kılıç sallanmaz! Elbette kahvaltı yapmadan önce düello işini bitirmemiz lazım.

– Vallahi o sizin probleminiz, Senyör! Ben kılıç sallamayacağıma göre, iyi bir kahvaltı yapmama kimse engel olamaz... Ayrıca, boş bir mide ile iyi kılıç sallanacağı konusunda size katılmıyorum.

Don Kişot, kapının önünde, pijamalı olarak efendisi ile çene yarıştıran seyisinin yakasına yapıştı. Onu öyle bir silkeledi ki, zavallı zelzele oluyor sandı:

– Bir kelime daha edersen, seni elimden kimseler kurtaramaz! Çabuk, hemen giyin! Silahlarımı kuşanmamda yardımcı ol. Ondan sonra da ahıra inip Rosinenta’mı hazırla.

– Emriniz başım üzerine sevgili efendim! Hemen giyiniyorum...

– Aferin! Uşağım olduğunu ve her uşağın görevi gereği efendisine itaat etmek zorunda olduğunu unutma! Üç günlük bir valilik yaptın diye havalara girme!

Sanço, hiç cevap vermeden koştu. Pijamalarını çıkardı. Bir çırpıda elbiselerini giydi. Çizmelerini ayağına geçirirken, bir asker gibi komut verdi:

– Seyisiniz emrinize âmâdedir, Sayın Şövalye Hazretleri!

Efendisinin silahlarını kuşandırdı. İzin isteyerek ahıra indi. Rosinenta’nın eyerini vurup koşumlarını sıkladı. Bu arada boz eşeğine hal hatır sormayı da ihmal etmedi...

Mançalı Şövalye aşağı salona indiği zaman Don Antonio’nun kahvaltuyu hazırlatmakla meşgul olduğunu gördü. Kendi kendine:

– Demek ev sahibimiz de erken kalkmış, dedi.

Karşılıklı selamlaşp hal hatır sordular. Don Antonio, kahramanımıza Beyaz Aylı Şövalye’yi aramaya çıkmadan önce hafif bir kahvaltı yapmasını tavsiye etti. Don Kişot, kabalık olmasın diye ikramı geri çevirmedi. Bu işe en çok Sanço sevinecekti...

Efendisinin emrini yerine getirmiş olan itaatkâr Seyis, salona girip Rosinenta’nın hazır olduğunu bildirdi. Daha kapıdan içeri adımını atarken, nefis bir kahvaltının “ye beni” diye göz kırptığını görmüş; ancak Don Kişot’tan korktuğu için sevincini belli etmekten kaçınmıştı.

Don Antonio ile Mançalı Şövalye sofraya oturdular. Sanço, ayakta duruyor; nezaketen “buyur” edilmeyi bekliyordu. Nihayet, ev sahibinden beklediği o tatlı cümleyi duydu:

– Buyurun sofraya sevgili Sanço!

Don Kişot, bir iki şey atıştırdıktan sonra, kalkmak için izin istedi:

– Sayın Soylu Antonio! Müsadenizle, şöyle bir deniz kenarına inip Rosinenta ile birlikte nefes açmak istiyorum. Lütfen siz devam edin.

Sanço, istemeye istemeye, yerinden kalkmaya davrandı. Efendisi, bir el işareti, ile oturmasını istedi:

– Sevgili Seyisim, şimdilik sana ihtiyacım yok. Soylu Antonio izin verirlerse, kahvaltuya devam

edebilirsin.

Ev sahibi:

– Bence hiç mahsuru yok, dedi. Hem fırsatını bulmuşken Sanço'nun valilik macerasını kendisinden dinlemek isterdim.

Don Kişot, seyisine öyle sert bir bakış fırlattı ki, Sanço'nun korkudan yüzü sarardı. Bu bakışı ile ona neyi anlatmak istediği çok açıktı:

(– Sakın ha, gururlanıp haddini aşma! Gevezelik yapıp seni dinleyeni usandırma!)

Don Kişot, üstünü başını düzeltip silahlarına çeki düzen verdi. Sert adımlarla ahıra indi. Sanço'nun çoktan hazır ettiği atını dışarı çıkardı. Binek taşına yaklaştırdı. Sırtına atladığı gibi mahmuzladı.

Sahile indiği zaman bir de ne görse beğenirsiniz: Tepeden tırnağa silahlanmış bir şövalye onu bekliyor. Elinde tuttuğu kalkanın ön yüzünde gümüş işlemeli, pırıl pırıl bir ay resmi göz kamaştırıyor. Yiğit ve kıvılcık bir ata binmiş...

Don Kişot'un heyecandan bütün hücreleri titredi. Beyaz Aylı Şövalye ile bu kadar çabuk karşılaşacağını hiç tahmin etmemişti.

Silahlı adam, Mançalı Şövalyenin şaşkınlığından faydalanmak istedi:

– Bakıyorum korkudan dilin tutuldu; şövalye bozuntusu! Sen, köpeksiz köyde değneksiz gezen, gösteriş meraklısı bir silahşörsün. Yok devleri yenmişmiş, yok arslanları dize getirmişmiş... Bizim karnımız tok bu palavralara! Halep orada ise arşın burada...

Don Kişot, her şeye katlanabilirdi, ama hakarete asla. Şövalyelik töresini hiçe sayan bu çapulcuya haddini bildirmeden bu meydanı terketmeyecekti. Kızdığını belli etmemeye çalışarak muhatabına cevap verdi:

– Dudaklarınızdan dökülen şu çirkin sözler, eminim adı tarihe geçen bütün gezici şövalyelerin kemiklerini sızlatmıştır. Siz asla şövalye olamazsınız. Bu meslek, şerefli bir meslektir. Adınızın çevrede Beyaz Aylı Şövalye'ye çıkmış olmasına çok üzüldüm. Çünkü siz olsa olsa şövalye gibi giyinmiş serserinin, çapulcunun birisiniz!

– Bu hakareti canıyla ödeyeceksin Mançalı Don Kişot!

– O hiç belli olmaz Beyaz Aylı çapulcu!

– Kendine o kadar güveniyorsan, bir anlaşma yapalım. Eğer beni yenecek olursan; silahlarımı bırakacak, Dulsinea'na kölelik yapacağım. Yok yenilen sen olursan, benim sevgilimin Dulsinea'dan daha güzel olduğunu itiraf ederek şövalyeliği bırakacaksın. Evine çekilip uslu uslu oturacaksın. Düşün taşın, kararını öyle ver. Burası er meydanıdır. Eğer benimle karşılaşmaktan korkuyorsan, bunu da anlayışla karşılarım. O zaman sen yoluna ben yoluma!

– Beni yeterince tanısaydınız, asla korkaklıkla itham etmezsiniz.

Beyaz Aylı Şövalye ile Don Kişot böyle ağız kavgası ile birbirlerinin moralini bozmaya çalışırken Don Antonio da çıkagelmiş onları seyrediyordu. Muhatabının bütün kabalıklarına rağmen Mançalı Şövalyenin kızmadığını ve bir soyluya yakışır şekilde cevaplar verdiğini görüyor onu takdir ediyordu...

Her ikisi de Don Antonio'nun geldiğini farketmişlerdi. Beyaz Aylı Şövalye, ev sahibinin duyacağı şekilde düello şartlarını tekrarlardı. Don Kişot'a bunları kabul edip etmediğini sordu.

Mançalı'nın cevabı sert ve kesin oldu:

– Sizinle karşılaşmadan bu meydanı terketmem asla düşünülemez. Şartlarımızı aynen kabul

ediyorum. Soylu Antonio da hakem olsun. Sözü daha fazla uzatmanın bir anlamı yok. Çıkmın karşıma ve hemen savaş vaziyeti alın!

Düello geleneklerine göre hakem söz aldı:

– İki şövalye, benim topraklarımda, düello etmeye karar verdiniz. Şartlarınızı dinledim. Kim yiğit ve kim haklı ise gâlip o olsun! Buyurun meydan sizindir!

Don Antonio, aslında, bu konuşması ile Don Kişot'a moral vermiş; ondan yana olduğunu ima etmişti. İki rakip, hamle yapabilecekleri bir mesafeye kadar birbirlerinden uzaklaştılar. Beyaz Aylı Şövalye'nin atı daha çevik görünüyordu. Silahları da daha yeni ve daha üstündü. Don Kişot, bunların hiç birine aldırış etmeden savaş vaziyeti aldı. Hakemin işareti ile birlikte dizginleri serbest bırakıp atlarını mahmuzladılar. Olanca hızlarıyla birbirlerinin üzerine saldırdılar. Rosinenta, yolun üçte birini alamadan Beyaz Aylı Şövalye'nin atı yolu çoktan yarılamıştı bile. İki at karşılaştıkları zaman, yabancının atı -bir deri bir kemik olan- Don Kişot'un atına öyle bir bindiriş bindirdi ki; zavallı Mançalı Şövalye havalarda uçup Rosinenta ile birlikte yere serildi. Beyaz Aylı Şövalye atından inip hasmının göğsüne oturdu. Kargısını boğazını dayadı:

– Yenildin şövalye! Düello şartlarına uyup sevgilimin Dulsinea'dan daha güzel olduğunu itiraf edeceksiniz. Ondan sonra da silahlarınızı bırakıp evinize gidecek, uslu uslu bir köşede oturacaksınız!

– Silahlarımı bırakıp evime çekilmeyi kabul ediyorum. Ancak, Dulsinea'm kadınların en güzelidir. Bense şövalyelerin en bahtsızıyım. Şartlarınızdan birini kabul etmediğime göre beni öldürebilirsiniz. Haydi durmayın; kargınızı boğazıma batırın!

– Hayır soylu beyim! Bunu asla yapamam... Büyülü bir kadın için bir yiğidin canına kıyamam. Toboso'lu Dulsinea varsın benim sevgilimden güzel olsun. Sizin şövalyelik meydanından çekilmeniz bana yeter...

– Ey yiğit Şövalye! Sesiniz hiç de yabancı gelmiyor... Siz asla kötü bir insan olamazsınız! Lütfedip tolganızın siperini kaldırın da yüzünüzü göreyim.

– Yoo, Senyör! Bu kadarı fazla! Anlaşmamızda yüz göstermek yoktu. Yenilen taraf siz olduğunuza göre böyle bir şeyi istemeye hiç hakkınız yok. Hem bu neyi değiştirir ki? Kader benim lehimde hüküm verdi. Kadere boyun eğmekten başka çareniz yok. Kim bilir, belki hakkınızda hayırlı olan da budur!

– Çok haklısınız yiğit Şövalye! Bir gün böyle bir sonuçla karşılaşacağım aklımın köşesinden geçmedi. Ne yapalım. Şövalyeliğim buraya kadarmış.

– Size inanıyor ve sözünüzü yerine getirmenizi bekliyorum. Haydi bana müsaade!

Beyaz Aylı Şövalye, Don Antonio ile Mançalı Şövalyeyi selamladı. Atına atlayıp hızla oradan uzaklaştı.

Rosinenta, hala yattığı yerde boylu boyunca uzanmış duruyordu. Don Kişot, ondan yana bakmadı bile. Silahlarını çıkarıp orta yere bıraktı. Ev sahibi, bizimkinin koluna girdi. Birlikte savaş meydanını terkettiler...

Kara haber tez yayılmış derler ya; Sanço'nun efendisi ile görüşmesine fırsat kalmadan, hizmetçilerden geveze biri ona kötü haberi yetiştirdi. Zavallı seyis, olduğu yerde dondu kaldı. Devleri yenen, Arslanları dize getiren yiğit ve cesur bir şövalye, türedi bir çapulcuya nasıl yenik düşerdi! Akı almıyordu.. Haberi yetiştiren adam Rosinenta'nın hala savaş meydanında nalları havada yattığını söyleyince beyninden vurulmuşa döndü. Koşar adımlarla evi terketti. Savaş alanına gelince, gördüğü manzara karşısında öyle duygulandı ki; gözyaşlarına engel olamadı. Yerde yatan

Rosinenta'nın boynuna sarılıp ağlamaya başladı:

– Ne oldu sana, efendimin güzel atı? Büyücülerin efendimle uğraşmaları yetmiyormuş gibi sana da mı musallat oldular! Önce çok sevdiği Dulsinea'yı çirkin bir köylü karısı kılığına soktular. Şimdi de senin sırtını yere getirip ona ikinci büyük darbeyi vurdular. Bütün büyücülerin canı cehenneme! Kalk güzel Rosinenta! Kalk efendimin iki gözü! Mağlubiyetin üzüntüsünden sana küsmüş olmalı. Biliyorsun, beni de çok sevdiği halde az mı dayağını yedim. Haydi kalk lütfen. Nallarının altını öpeyim, beni daha fazla üzme!

Rosinenta, Sanço'nun söylediklerini anlamış gibi silkinip kalktı. Zavallı hayvanın bütün vücudu toz içinde kalmıştı. bizimki, gömleğini çıkarıp onunla her yanını bir güzel temizledi. Efendisinin silahlarını topladı. Kutsal birer eşya gibi kucaklayıp göğsüne bastırdı. Sanço önde, Rosinenta arkada eve doğru yürüdüler.

Don Kişot, beklemediği bu mağlubiyet karşısında sararıp soldu. Odasına çıkıp inzivaya çekildi. Yenilmiş olmaktan çok, silahlarını bırakıp şövalyelikten istifa etmesi onu kahrediyordu. Don Kişot'un er meydanından çekildiğini duyan bütün kötü insanlar, saklandıkları deliklerden çıkacak, zayıfları dilediğince ezeceklerdi... Don Kişot ne yapacağını bilmez bir haldeydi. Hiç kimseyi odasına kabul etmedi. Hatta çok sevdiği Sanço'yu bile. Akşam yemeğine de inmedi. Bu tatsız olay, bütün ev halkını yasa boğmuştu.

* * *

Beyaz Aylı Şövalye, Don Kişot'un sırtını yere getirdikten sonra, Dulsinea'nın çirkin olduğunu söylemeyip anlaşmayı bozduğu halde niçin onun canını bağışlamıştı? Eğer söylendiği gibi, etrafı haraca kesen bir zorba ise; niçin galibiyetin tadını çıkarmamıştı? Mançalı Şövalye, sesinin yabancı olmadığını söyleyip yüzünü göstermesini rica edince neden heyecanlanmış, buna itiraz etmişti? Hiç vakit kaybetmeden atına atlayıp kayıplara karışması nasıl izah edilebilirdi? Havada kalan bütün bu sorular Don Kişot'un aklını allak bullak etmişti...

Bizim yenik şövalyeyi, cevabını bulamadığı, sorularıyla başbaşa bırakıp Beyaz Aylı Şövalye'ye dönelim. Onu, Don Antonio'nun evinden ayrıldıktan sonra, buraya yarım saatlik mesafede olan bir hana girerken görüyoruz. İki arkadaşı heyecanla onun dönüşünü beklemektedir. Bu ikisi yabancımız değildir. Don Kişot'un da yabancısı değildirler... Biri köyün meşhur papazı; diğeri Berber Nikolas Usta'dır! Ya üçüncüsü, yâni Beyaz Aylı Şövalye? Neyse, sizi daha fazla merakta bırakmadan onu da söyleyelim: Papaz Efendinin okullu çömezi Sanson!

Güya üç arkadaş, çok sevdikleri Soylu Keseda'yı içine düştüğü delilikten kurtarmak için böyle bir oyun tertiplemişlerdir. Eğer şövalyeliği terkedip evine çekilirse, bu dermansız illetten kurtulacağına inanıyorlardı... Birinci denemede muvaffak olamadıkları halde yılmamışlar, Aynalı Şövalye'nin adını değiştirerek ikinci oyunu sahneye koymuşlardı. Tabii, bu arada, acemi Sanson'u bir güzel eğitmeyi de ihmal etmemişler; bildiğiniz gibi, onun eliyle Don Kişot hikâyesini sona erdirmişlerdi...

Ertesi günün sabahı, Don Kişot erkenden kalktı. Sanço'yu uyarıp yola çıkacaklarını haber verdi. Don Antonio da erken kalkmaya alışık olduğundan onları salonda karşıladı. Mançalı Şövalye, bir gecede sararıp solmuş; yürüyen iskelet haline gelmişti. silahsız oluşu, onu daha da derbeder gösteriyordu. Ev sahibi, tertiplenen oyunu ta başından beri biliyordu. Papaz Efendi ile Berber onu da ikna etmiş, oyuna katıldığı takdirde Senyör Keseda'ya büyük bir iyilikte bulunmuş olacağına inandırmışlardı.

Sabah kahvaltısını beklemeyeceğini zira canı hiçbir şey yemek istemediğini söyleyen Don Kişot, ev sahibi Antonio'dan yola çıkmak üzere izin istedi. Beriki kalması için ısrar etmedi. Ancak, adamlarına ikisine de yol boyunca yetecek kadar yiyecek hazırlamalarını söylemeyi ihmal etmedi.

Sanço, efendisinden -yenilmişse olsa hâlâ onun efendisiydi- aldığı emir üzerine ahıra indi. Rosinenta'yı ve boz eşeği hazırladı. Maçalı Şövalye rahat etsin diye onun silahlarını karkağanın sırtına yükledi. Ev sahibine veda edip yola çıktılar. Sanço, efendisini neşelendirmek için atasözü dağarcığından birşeyler yumurtladı:

– Erken çıkan yol alır, erken evlenen döl alır demişler. Erken çıkmakla iyi ettik. Erken evlendim ama sâyenizde yeterince döl alacak zamanım olmadı...

– Hiç de komik değilsin Sanço! Boşuna beni eğlendirmeye çalışma. Bırak elemimle baş başa kalayım.

– Efendim, o Aynalı mı Aynasız mı her ne karın ağrısı ise; mutlaka büyücülerin adamıydı. Yoksa, sizin sırtınızı yere getirecek yiğit göremiyorum ben...

– Bak bunda haklısın işte! Gelmiş geçmiş bütün büyük şövalyelerin kaderinde büyücülerle ve kötü cinlerle mücadele etmek vardır. Şu anda on tanesini sayabilirim. Büyü deyince aklıma Dulsinea'm geldi oğlum...

– Bülbülün çektiği dil belâsından. Nereden sözünü ettim şu canı cehenneme gidesi büyücülerin! Bu rüzgarın arkası fırtınadır vallahi...

– Çok uzun bir yolumuz var. Hani diyorum, söz verdiğin dayak işine başlasan hiç de fena olmayacak.. Ben yandım bari Dulsinea'm yanmasın. Onun çirkin bir köylü karısı olarak yaşamasına yüreğim dayanmıyor. Sevgilimin büyüden kurtulması için bütün servetimi seve seve feda ederdim. Benim iyi yürekli Sanço'm! Üç bin üç yüz kırbaç yemenin kolay olmadığını takdir etmiyor değilim. Ama ne yaparsın ki kara vicdanlı şeytanın şartı bu! Gözünü seveyim, gel şunun adını koyalım. Her kırbaç için takdir edeceğin ücrete razıyım. Hesabını yap, ne istediğini bana söyle!

Para lafını duyunca Sanço'nun yelkenleri suya indi. Evine eli boş dönmek istemiyordu. Karısı Teresa, onun beş parasız gelişini asla kabullenemezdi. Hele vali olduğunu bütün âlem duyduktan sonra...

– Sizin servetinizde asla gözüm yok efendim, diye söze başladı. Ömrünüzün kalan kısmını fakirlik içinde geçirmenizi hiç istemem. Yanımdaki paranız belki buna yeter.

– Say bakalım, ne kadar var?

– Boş kaldıkça işimin biri de paranızı saymaktır Senyör... Bir kuruşu kaybolacak diye aklım çıkıyor. Hem uşağınız hem de hazine bakanınızım; unuttunuz mu?

– Lafı dolaştırıp durma Sanço! Kaç param var, sen onu söyle!

– Tamı tamına üç bin üç yüz beş lira efendim. Beş lirasını ihtiyat akçesi olarak ayırarak, geri kalanı tamı tamına kırbaç sayısına denk geliyor...

– Her kırbaça bir altın lira, öyle mi?

– Ben aç gözlü biri değilim efendim. Bu kadarı da yeter!

– Anlaştık, oğlum. Ancak bir tereddütüm var!

– Pazarlık bitmişken, bu tereddüt de nesi oluyor sevgili Senyör?

– Gerçi hatırım için çok ucuz bir fiyata razı oldum ama; yine de ücret karşılığı kırbaç yemiş sayılırsın... Ya şeytan bunu duyar da “anlaşma şartlarına uygun değildir” diye kabul etmezse! O

zaman benim param da senin yediğin kırbaçlar da boşa gider... İşte tereddütüm budur Sevgili Oğlum!

– Aman Senyör, düşündüğünüz şeye bakın! Şöyle veya böyle; üç bin üç yüz kırbacı ben yiyecek değil miyim? Böyle büyük bir fedakarlık karşısında tutmuş bana üç beş bin altın bahşiş vermişsiniz; bundan şeytan’a ne! İçiniz rahat olsun; kesinlikle kural dışı bir durum yok.

– Peki oğlum, dediğin gibi olsun. Şu dayak işini bitir; yüz altın da benden. Yeter ki Dulsinea’m kurtulsun.

– İşte bundan emin değilim, Efendim! Beleşonya Papazı burada olsaydı, mutlaka şöyle derdi: “Dostum Sanço! Vali iken gösterdiğin dürüstlüğü, ne yazık ki, efendine karşı gösteremedin. Karını ve çocuklarını düşünüp pazarlığa giriştin. Karşılığı beklenerek yapılan iyilik makbul değildir. Zarardasın, dostum zararda!” Evet, aynen böyle derdi...

– Şu dostun büyük adammış! Senin yerinde olsam, ada valiliğinden olduğum için değil; böyle bir dosttan ayrı düşüğüm için üzülürdüm...

– Kaderimizi elinde tutan Tanrı, öyle hüküm vermiş; ne gelir elden! Bütün gayretinize rağmen bir Aynasıza mağlup oluştunuz da kader değil mi?

– Sanço, bugün Seyyit Hâmit Bin Engelî gibi laflar ediyorsun. Mağriplilerle arkadaş olduğun belli oluyor.

– Aman Senyör, Mağriblileri bu işe karıştırma işler sarpa sarar!

Don Kişot, seyisinin ne demek istediğini anlayamamıştı. Eğer biraz üzerine gitse; altınlarını sakladığı yerden çıkarmak için gelen Mağribli çocukluk arkadaşından bahsedebilirdi. Neyseki , üzerinde durmadı. Böylece, Sanço da sırrını saklamaya muvaffak oldu...

Sık ağaçlıklı bir yere gelmişlerdi. Mañçalı Şövalye burada konaklamaya karar verdi. Maksudı, Sanço’ya kırbaç işini başlattırmaktı:

– Sevgili oğlum, burası kırbaç işi için çok uygun bir yer; ne dersin?

– İnsaf edin, Efendim! Hele oturup biraz dinlenelim. Arkasından bir güzel karnımızı doyuralım...

– Sanço, sen korkağın birisin! Şu şişko vücuduna üç bin üç yüz kırbaç indirebileceğine hiç inanasım gelmiyor...

– Yoo, Senyör! Hor görmeyin garibi! Dinlenip yemeğimi yedikten sonra, analar ne yiğitler doğurmuş görürsünüz!

– Breh, breh! Yiğide bak yiğide...

Don Kişot’un alaylı sözleri Sanço’ya dokundu. Yemeği filan beklemeden, aylardır yıkanmayan gömleğini ateliyle birlikte çıkardı. Daha sağlamdır diyerek eşeğinin yularını çıkardı. İkiye katlayıp, bir ucunu eline doladı:

– İşte size kendimi ispatlamak için yemekten önce bir kaç yüz kırbaç yiyeceğim.

– Aman oğlum! Öfkeyle kalkan zararlar oturur. Korkarım bu zararın ucu Dulsinea’ya dokunur...

– Ben öyle ince laflardan anlamam, efendim! Neyse düşüncenizi doğrudan söyleyin.

– Bu sinirle işe başlarsan, hızını ayarlayamaz; daha elliyi saymadan ”kırbaç şehidi” olursun...

Yapma, gözünü severim; biraz sakinleş! Tamam anladım, yiğit adamsın...

– Kalp kırmak kolay, ama tamir etmek zordur soylu efendim.

– Hay keçi inatlı seyis hay! Peki, ne halin varsa gör... Ancak yine de yalvarıyorum, lütfen fazla hızlı vurma!

– Siz çok yufka yürekli bir insansınız. Acı çekmemi görmeyi istemem... Onun için şu ağaçların arkasına geçip vücuduma yiyebildiğim kadar kırbaç indireceğim. Kırbaç sesini duyacağınızdan hesabını tutmanız zor olmayacaktır. Haydi bana eyvallah!

Sanço, efendisinin kendisini göremeyeceği şekilde ağaçların arkasına geçti. Şöyle hafiften bir deneme yaptı. Değil elli, beş esaslı kırbacı bile göze alacağa benzemiyordu. Halbuki biraz evvel atarken mangalda kül bırakmıyordu.

Don Kişot, uşağından ses çıkmayınca sabırsızlandı:

– Sanço oğlum, kırbaçların sesini duyamıyorum!

– Duamı bitireyim; hemen başlayacağım efendim!

– Ben de senin için bildiğim bütün duaları okuyacağım. Sakın ümitsizliğe düşüp vazgeçme!

Tam bu sırada Sanço'nun aklına şeytani bir fikir geldi:

– Tutmayın beni! diye bir nâra attı. Elindeki yuları var gücü ile önündeki ağaca vurmaya başladı. Her kırbaç sesinden sonra bir feryat kopuyordu:

– Ah, anam yandım!

Üç, beş, on derken yirmiye yaklaştığında feryatlar inlemelere dönüştü...

Don Kişot'un içi parçalandı:

– Aman oğlum, biraz ara ver! Kendine karşı bu kadar insafsız olma! Böyle devam edersen, korkarım “kırbaç şehidi” olacaksın... Yalvarırım, kaş yapayım derken göz çıkarma!

– Gönlünüzü ferah tutun Senyör! Sırtım acıya alışmışken şöyle en az bin kırbaç atayım. Köye varmadan bu işi bitireceğimi umuyorum...

– Sanço, beni bu kadar sevdiğini bilmiyordum. İnan, yaşadığım müddetçe şu iyiliğini unutmayacağım.

– Sizin için canım feda sevgili efendim. Şimdi izin verin de işime devam edeyim...

Kırbaç sesleri, feryatlar, inlemeler birbirini kovaladı. Derken Mançalı Şövalye'nin tuttuğu sayı bine ulaştı:

– Tamamdır Sanço! Yeter Tanrı aşkına! Zamora kalesi bile bir saatte alınmamıştır. Gel şu işi tadında bırakalım. Senin anlayacağın bu eşek bundan fazla yükü taşıyamaz. Yarın devam edersin.

– Çok haklısınız, iyi yürekli efendim! Kırbaç yerleri, üzerine tuz ekilmiş gibi yanıyor.

Bizim kırbaç fedaisi, hiç vakit geçirmeden gömleğini giydi. Ahlayıp oflayarak Don Kişot'un yanına geldi. Kırbaç sallamaktan ter içinde kalmıştı. Efendisi onun bu halde görünce derhal pelerinini çıkarıp omuzlarına örttü:

– Kırbaç atan, pardon, kırbaç yiyen birini bekleyen en büyük tehlike üşütüp hasta olmaktır. Ayakta duracak halin yok; hemen uzan şu yumuşak çimenlere. Biraz uyu ki kendine gelesin.

Sanço, uyandığında akşam olmak üzereydi. Don Kişot, seyisinin gözlerini açtığına çok sevindi:

– Kendini nasıl hissediyorsun, oğlum?

– Bin katırcıdan sopa yemişim gibi, Senyör.

– Hava kararmak üzere. Burada gecelememiz hiç de iyi olmaz. Şöyle rahat bir yatakta yatmanı istiyorum. Eşeğine binebilecek misin?

– Sevgili efendim, sözüm meclisten dışarı, kırbaçları popoma indirmedim ki. Sırtıma gelince, uykuya yatmadan önceye kıyasla daha iyi durumda. Sizin anlayacağınız, hemen yola çıkabiliriz.

– Sanço, sen tam şövalye olacak adamsın, inan... Doğrusunu söylemek gerekirse yediğin kırbaçların dörtte birini ben yemiş olsaydım; yerimden kalkamazdım...

– Soylu bir şövalyenin seyisini fazla küçük görmeyin, efendim.

– İyi de, ilk maceralarımızda yediğin ufak tefek dayaklardan sonra az mı oflayıp inlemiş, bana sitemler etmiştin?

– Helva ateşte pişe pişe kıvamını bulur, koruk güneşte yana yana üzümüne dönüşür. İnsanoğlu da çektiği acılar nisbetinde olgunluğa ulaşır.

– Elin Aynasız işimizi bitirdikten sonra mı başıma filozof kesiliyorsun!

– Siz de ne diye tanımadığımız bir serseri ile hayatınızın en değerli şeyi üzerine düelloya girdiniz?

– Anlaşıldı, sen şövalyeliğin ş'sinden anlamıyorsun! En iyisi bu konuyu kapatalım...

– Maksadım sizi üzme değil, efendim!

Hazırlıklarını tamamlayıp yola çıktılar. Yarım saat kadar yol almışlardı ki, uzaktan bir han görüldü.

Don Kişot:

– Şansın varmış Sanço, dedi, bak rahat edebileceğimiz bir han pek de uzağımızda değilmiş.

Sanço, bir uzaktaki hana bir de efendisine baktı. Sonra içinden şöyle dedi.

– Hayret bizim Bey bayağı akıllanmış. Hana, büyücü feşmekanın şatosu demedi. İyi ama, madem akıllanmış, ne diye benim gibi tabansız bir şişkonun kendisine bin kırbaç vuramayacağını düşünemiyor? Demek daha tam akıllanmamış. Eh, böylesi benim daha çok işime gelir...

Hana vardıklarında onları bir at bakıcısı kapıda karşıladı. Yerlere kadar eğilerek;

– Hoş geldiniz, şeref verdiniz, soylu efendiler! dedi

Sanço adama bozuldu:

– Sen eşek sırtında gezen şişko bir soylu gördün mü hiç, diye çıkıştı ve hemen ilâve etti:

– Tez, efendimden özür dile!

– Özür dilerim Soylu Senyör! Cahilliğimi bağışlayın.

– Bağışladım gitti! Kalabileceğimiz, rahat iki odanız var mı?

– Bu han çevredekilerin en iyisidir soylu efendim. Kibar insanlara vereceğimiz iki odamız daima bulunur. Aşçımız da çok maharetlidir. Yemeklerin tadına baktıktan sonra bana hak vereceksiniz.

Sanço tekrar söz aldı:

– Efendimin atına ve can yoldaşım boz eşeğime çok iyi bakacaksın. Önlerine bolca yulaf koy. İkisini de bir güzel kaşağlayıp tüylerini parlat. Anladın mı?

– Anladım bayım!

Don Kişot'la Sanço akıllı iki kişi gibi hareket ettiklerinden o akşam başlarına kötü bir şey gelmedi. Odaları yanyana idi. Yatmaya giderlerken Mançalı Şövalye seyisine sordu:

– Bu gece de kendine şöyle üç beş yüz kırbaç indirmeyi düşünüyor musun, dostum? Hazır sırtın alışmışken borcunun bir kısmını ödemiş olursun.

– Aman Efendim, ne diyorsunuz siz! Adamlar bizi akıllı uslu iki insan biliyorlar. Kırbaç işine başladık mı foyamız meydana çıkar ve inanın hancı bizi kapı dışarı eder...

– Peki Sanço, sen nasıl istersen öyle olsun. Köyümüze varmadan bu işin hakkından geleceğine inanıyorum. İyi uykular...

– Sana da Senyör.

Bizimkiler, kayda değer bir olaya karışmadan, ertesi günü öğleye doğru handan ayrıldılar. Sanço, yolda kırbaç faslı için yine ağaçlıklı bir yer seçti. Feryat ve inlemeler eşliğinde bin beş yüz kırbaçı yanındaki ağacın gövdesine indirdi. Zavallı ağaç, o kadar kırbaçı yer de iflah olur mu! Bütün kabukları soyulup yere döküldü.

İşini bitirip geri döndüğünde, uyanık seyis, bayılmak üzere olan bitkin bir adam rolü oynamayı ihmal etmedi:

– Senyör, yalvarırım, tutun beni! Neredeyse bayılmak üzereyim. Her ne kadar sırtım alışmışsa da ilâve ettiğim beş yüz kırbaç fazla geldi.

Don Kişot, telaşla uşağını kucakladı:

– Benim cesur ve fedakar oğlum! Bu kadar ileri gidecek ne vardı sanki! Otur, uzan şuraya. Sana bir su vereyim de kendine gel. Dayan Sanço! Çoğu gitti azı kaldı. Şunun şurasında tamı tamına sekiz yüz kırbaç kaldı.

– Benim iyi kalpli efendim! Aç karnına kırbaç yaralarına katlanmak cidden zor. Önce bir güzel karnımı doyurayım. Sonra...

– Sana hayret ediyorum be çocuk! Bin beş yüz kırbaç yedikten sonra bile mideni düşünebiliyorsun. Pes doğrusu!

– Can boğazdan gelir, demiş ulu atalarımız! Karnım tok, sırtım pek olduktan sonra gerisi vız gelir vallahi... Göreceksiniz, yarın, geriye kalan sekiz yüz kırbaçı helva ekmek yer gibi yiyeceğim.

– Yine ağaçların arkasında değil mi?

– Bunun iki sebebi var, efendim: Birincisi, ağaçlar bana cesaret veriyorlar. Sanki her biri dile gelip koro halinde; “Haydi yiğit Sanço patlat kırbaçları” diye bağırıyorlar. İkinci sebebe gelince, beni çok sevdiğiniz için çektiğim acıları görmenizi istemiyorum. Belki şefkatinizden bu işten vazgeçersiniz de sevgiliniz Dulsinea ömrünün sonuna kadar çirkin bir köylü karısı olarak kalır diye endişe ediyorum...

– Sen, tahmin ettiğimden de akıllıymışsın be Şişko Seyis!

Sanço, ahlayıp uflayarak, efendisinin önüne koyduğu yiyeceklerin hepsini mideye indirdi. Karnı doyduğuna göre, sıra sırtının peklğine gelmişti. Don Kişot, pelerinini onun omuzlarına örterek bunu da temin etti. Sonrası mâlum: Güzel bir uyku...

Sanço uyandığında gece yarısını çoktan geçiyordu. Gözlerini açıp etrafı zifiri karanlıkta görünce efendisine sitem etti:

– Aşk olsun Senyör, niçin beni uyandırmadınız?

– O kadar bitkin bir halde yatıyordun ki, yüreğim parçalandı... Seni uyandırmaya kıyamadım.

– Desenize geceyi burada geçirmek zorundayız!

– Erken kalkmış olsaydın da elimizden başka bir şey gelmezdi...

– Anlayamadım, efendim?

– Anlaşılacak ne var! İhtiyat akçesi olarak ayırdığımız beş lirayı dün geceki han sefasında harcadık. Geriye kalan üç bin üç yüz lira, anlaşmamız icabı senin malın sayılır... Karın ve çocukların için canını feda etme pahasına kazandığın bu parayı handa, hamamda yiyecek değiliz ya!

– Siz çok iyi niyetli ve şerefli bir soylusunuz Senyör! Eğer geride karım ve çocuklarım olmasaydı, inanın, hiç karşılık beklemeden o üç bin bilmem kaç kırbaçı seve seve vücuduma indirirdim...

– Sana bütün kalbimle inanıyorum, oğlum. Şövalye ruhlu çok insan var ki, karısını ve çocuklarını düşündüğü için, kendisini insanlığın hizmetine adayamamış; evine kapanıp kalmıştır... İşte ben, bu

tehlikeye düşmemek için evlenmedim. Evimi ve sıcak yatağımı terkedip yardıma muhtaçların imdadına koştum. Buna en iyi şahit sensin. Ancak kader, yüzünü bile görmediğim birinin eliyle, kollarımı bağladı. Evime çekilip miskin soylular gibi yiyip içip yatmaktan ibaret olan bir hayata nasıl katlanırım bilemiyorum...

Sanço, çocuk gibi, hıçkırarak ağlıyordu. Böyle şerefli ve dürüst bir insanı aldatmış olmanın vicdan azabıyla inledi. Şefkat dilenen bir kedi gibi, başını onun dizlerine koydu:

– Ya ben, Mançalı Don Kişotsuz bir hayata nasıl katlanacağım, efendim?

* * *

Sabahın ilkişıklarıyla birlikte uyandılar. Sanço, iyi bir kahvaltı yapmak için heybesinin başına gitti. Ancak çok az yiyecekleri kaldığını gördü.

– Ne olacak şimdi? der gibi Don Kişot’un yüzüne baktı.

Mançalı Şövalye:

– Benim hiç iştahım yok; bir lokma dahi yiyebileceğimi sanmıyorum, dedi.

Bizimki buna sevineceğini mi yoksa üzüleceğini mi bilemedi. Efendisi düelloyu kaybettiği günden beri mum gibi eriyordu. Yenildiğine değil, şövalyeliği terketmek zorunda kalışına üzülüyordu şüphesiz. Sanço, kaç defa şöyle diyecek oldu:

– “Bir serseriye verdiğiniz söz bu kadar önemli mi? Unutun gitsin! Yardıma muhtaç, imdat bekleyen bunca zavallı varken sırf Beyaz Aylı Şövalye’ye söz verdim diye bir köşeye çekilip onların iniltilerine kulak tıkayamazsınız.”

Ancak, hiç bir zaman bu cesareti kendisinde bulamadı. Efendisini tanıyordu. Ona kızmakla kalmaz; bir güzel pataklardı... Bunları düşünürken; bulabildiği birkaç dilim ekmekle peyniri mideye indirdi. Bir günlük yolları kalmıştı. Eğer hızlı giderlerse akşama varmaz köye ulaşırlardı. Yolları üzerinde ağaçlıklar bol olduğu için kırbaç işini merak etmiyordu... Yiyecek meselesi de o kadar önemli değildi. Midesi meşe palamuduna alıştı...

Sanço, efendisinin derin düşüncelere dalıp gittiğini görünce, onun elinden şövalyeliği alan adama beddua etmekten kendini alamadı:

– Eh, Aynasız çapulcu... Dilerim senin sonun da efendiminkine benzer!

Don Kişot’un hizmetine girdiği günden bu yana, belki ilk defa olarak yola çıkma teklifinde bulundu. Oturduğu yerde kırk yıl konaklasa kılını bile kıpırdatmayacak kadar gamsız olan bu adamın teklifine efendisi de şaşırdı:

– Ne o Sanço, evini çok mu özledin?

– Özlemedim desem yalan olur Senyör... Ancak acele edişimin sebebi sadece bu değil. Şimdi kalkarsak, karanlığa kalmadan köyümüze ulaşabiliriz.

– Peki, dediğin gibi olsun. Davran öyleyse; gidiyoruz!

Durup dinlenmeden öğleye kadar yol aldılar. Don Kişot, o kadar bitkindi ki, Rosinenta’nın sırtında zor duruyordu. İlk gördükleri ağaçlıkta mola verdiler. Sanço, son bir ümitle, heybeye saldırdı. Gayet tabii ki, eli boş çıktı.

Mançalı Şövalye dayanamadı:

– Daha bu sabah onu boşaltan sen değil miydin a oğlum?

– Ümit dünyası, Senyör... Bakarsın, Hızır sekiz yüz kırbaç yiyecek olan şu zavallıya acımıştır da

birşeyler koyuvermiştir...

– Öyle zannediyorum ki, kırbaç işini burada bitirmek istiyorsun. Yanılıyor muyum?

– Evet Efendim. Ancak boş bir mide ile buna nasıl katlanırım bilemiyorum. İzin verirseniz, biraz meşe palamutu toplayıp yemek istiyorum. Hiç yoktan iyidir.

– Sen bilirsin, mide senin...

Sanço, topladığı meşe palamutlarıyla karnını bir güzel doyurdu. Eşeğinin yularını çıkardı. Kırbaç işini bitirmek üzere efendisinden izin istedi. Palamut toplarken arkasına gizleneceği ağaçları da tespit etmiş bulunuyordu...

Diğerlerinde olduğu gibi, kırbaçlar yine gözüne kestirdiği ağacın gövdesine inmeye başladı... Fakat öyle feryat koparıyor, öyle acı inilti çıkarıyordu ki; duyan da derisini yüzüyorlar sanırdı.

Kırbaç sayısı beş yüze ulaştığında ağaç gövdesi kabuklarından kurtulmuş bulunuyordu. Don Kişot, uşağına moral vermeye çalışıyordu:

– Aferin sana, oğlum. Yüze yüze kuyruğuna geldin. Biraz daha dişini sıkarsan bu iş bitti demektir!

– İyi de Senyör; kollarımda derman, sırtımda kamçı değmedik yer kalmadı. Anamdan emdiğim süt burnumdan geldi!

– Aman Sanço, yaman Sanço! Sakın vaz geçeyim deme. Üç yüz kırbaç da ne ki! Helva ekmek gibi yersin vallahi...

– Baklava olsa yiyecek halim kalmadı. Ben işi bırakıyorum. Üç bin üç yüz altınınız da sizin olsun! Yediğim kırbaçları helâl ediyorum...

– Yoo, oğlum! Bu kadar aptal olamazsın. Niyetini anladım senin...

– Neymiş efendim niyetim? Söyleyin ben de öğrenmiş olayım.

– Fiyatı artırmamı istiyorsun!

– Efendim, yemin ederim ki...

– Kes sesini aç gözlü şişko! Dulsinea'mın büyüden kurtulmasına ramak kalmışken işi bırakmana razı olacağımı sanıyorsan, beni daha yeterince tanımamışsın demektir. Ya bu işi kendi rızanla bitirirsin ya da gelir kalan kırbaçları sırtına ben indiririm!

– Benim saf ve iyi yürekli efendim! İzin verin de size bir itirafta bulunayım...

– Bir kelime daha edersen, yanına gelir dünyanın kaç bucak olduğunu gösteririm sana! Hem karının ve çocuklarının hatırı için hem de Dulsinea'mın büyüden kurtulması için fiyatı iki katına çıkarıyorum! Bitir şu işi! Paranın geri kalanını köye varır varmaz öderim...

– Fakat, Efendim...

– Fakatı makatı yok! Başla diyorum; o kadar!

– Eh, günah benden gitti! Pazara çıkarsan on altın etmez bir şişkoya altı bin bilmem kaç altın verecek kadar deliyseniz ben ne yapayım!

Var gücü ile ağacın gövdesine kırbaç indirmeye başladı. Fakat o da nesi! Sanki kırbaçlar ağaca değil, gerçekten kendi sırtına iniyordu. Sahneye bir Sanço daha çıkmıştı... Beleşonya Valisi Dürüst Sanço Panza, efendisini aldatan sahtekâr Seyis Sanço Panza'nın elinden kırbacı almış; "Adam öyle dövülmez, böyle dövülür" deyip çıplak gövdesine vuruyordu. Aferin Beleşonya Valisi'ne! Dalavereci uşak bunu fazlasıyla hak etmişti...

Kırbaç yiyen Sanço, inleyerek şefkat dileniyordu:

– Ne yaptım, karım ve çocuklarım için yaptım. Efendimin ne karısı ne de çocukları var. Beni oğlu gibi sever. Babadan oğula geçen para haram sayılmaz. Yalvarırım vurma; yeter artık!

– Sen Beleşonya Valisini kendin gibi yarım akıllı mı zannediyorsun! Beni böyle cerbezeli sözlerle kandıramazsın... Al sana! Al sana!

– Yandım, anam!

– Bu da yanmak mı? Asıl yangın efendin gerçekleri duyduğunda başlayacak...

– Efendime itirafta bulunup bağışlanmamı dileyecektim; fakat fırsat vermedi. Lafı ağzıma tıkadı.

– Beleşonya’da, el değmemiş gülünü pazara çıkararak kötü kadını hatırladın mı?

– Beni öyle perişan ettin ki, karımı bile hatırlayacak hal bırakmadın...

– O da senin gibi işin yarısından sonra, fiyatını iki katına çıkarmıştı!

– Vah, bahtı kara anacığım! Beni doğuracağına bir taş doğursaydın da şu hakaretleri işitmeseydim!

– Vicdan yarası, kırbaç yarasından daha az acı verici değildir ey sefil uşak! Bu kadar ceza aklını başına getirmeye yeter sanırım...

Beleşonya Valisi, efendisini aldatan Sanço’yu hem kırbaç hem de dil ile, hatırı sayılacak derecede, yaraladıktan sonra sahneden çekildi...

Don Kişot’un hesabını tuttuğu kırbaçların sayısı sekiz yüzü çoktan geçmiş; nerede ise bine ulaşmak üzereydi. Kaç defa;

– Yeter oğlum Sanço, borcunu tamamladın! diye bağırmışsa da sesini duyuramamıştı.

Sanço’dan ses seda kesilince efendisi tekrar seslendi:

– Sevgili uşağım! Sağ mısın ölü müsün? Beni duyuyorsan cevap ver!

İnlercesine bir ses cevap verdi:

– Keşke o düştüğüm kör kuyudan öbür dünyaya göç etseydim! Ölmekten de beter haller varmış... Ah şeytan! Ah doymak bilmeyen muhteris nefsim! İkiniz ne de kötü arkadaşlırsınız!

– Sanço, kırbaç yedikten sonra zekân ve fazilet duyguların artış gösteriyor! Mağribliler gibi hep hikmet dolu sözler söylüyorsun... Seyyit Hâmit bin Engelî seni duysa inan kıskanırdı.

– Ah benim iyi kalpli efendim! Eğer iç dışa, dış içe çevrilse benim ne kötü bir uşak olduğumu görür; vallahi nefret edersiniz!

– Kendine haksızlık ediyorsun oğlum! Hangi babayiğit üç bin üç yüzden fazla kırbaç yiyebilirdi, söyler misin? Dulsinea’m ve ben, sana minnet borçluyuz. Ömrümüzün sonuna kadar bu iyiliğini unutmayacağız. Dünya gözü ile görmesem de, sevgilimin büyüden kurtulduğunu bilmek bana yeter. Şu anda şeytanın yüzünü görmek isterdim. Seni korkak bir uşak zannetmekle ne kadar hata ettiğini anlamış, hırsından çatır çatır çatlıyordur...

– Her şeyin doğrusunu Tanrı biliyor... Madem mutlusunuz, bana da ağzımı açmamak düşüyor. Kaş yapayım derken göz çıkarmak istemem...

* * *

Seyyit Hâmit’in el yazması notlarından öğrendiğimize göre, kırbaç olayından sonra, iki dost fazla vakit geçirmeden yola çıktılar. Kayda değer bir şeyle karşılaşmadan, akşama doğru köy sınırına girdiler. Sanço, tırmandıkları tepeyi hemen tanıdı. Burada az keçi gütmemişti. Tepenin başına varınca köy bütün güzelliği ile görüldü. Hemen yere kapandı; toprağı öptü:

– Tanrı’m sana şükürler olsun! Beni sağ sâlim çocuklarıma ve vatanıma kavuşturdu... Uyan ey

sevgili yurt! Oğlun Sanço Panza geldi. Yanında ondan daha değerli bir oğlun Mançalı Şövalye Don Kişot da var!

Efendisi bağırdı:

– Saçmalama Sanço, kendine gel! Yenik bir oğlunu sevgi ile kucaklayan ana gördün mü hiç? Bu utanç, korkarım, beni yer bitirir...

– Yenmek kadar yenilmek de hayatın gerçeklerindedir sevgili efendim! Siz elinizden geleni yaptınız. Dini bütün, inançlı bir şövalye olarak kaderin hükmüne rıza göstermelisiniz. Eğer sizi tanımasam, şu halinize bakıp, “ne gururlu adammış” diyesim geliyor. Siz tevazuyu seven, gururdan nefret eden bir soylusunuz. Ancak gururlu kimseler yenilgiyi hazmedemezler...

– Sanço! Beleşonya Papazı’ndan epey ders almışa benziyorsun... Sakın bu adam, Mağribli bir dönme olmasın?

– Siz de Mağribliler’le kafayı bozmuşsunuz Senyör... Şu Seyyit Hamid bilmem ne, size iyice tesir etmiş, anlaşılan.

Böyle sohbet ederek köy meydanına kadar geldiler. Az ileride, iki velet onların gelişine aldırmaksızın kavga ediyorlardı. Biri, öbürüne şöyle bağırdı:

– Oh olsun işte! Bir daha, ömrünün sonuna kadar o kızı göremeyeceksin!

Bunu duyan Don Kişot, hemen seysisine döndü:

– İşittin mi, şu veledin dediğini? “Bir daha asla o kızı göremeyeceksin” diyor!

– İyi ama Senyör, şu bacaksızın söyledikleriyle bizim ne ilgimiz var?

– Ah Sanço, bazen çok aptallaşıyorsun. Bizimle ne ilgisi var, olur mu! Velet, aklımdan geçenleri okudu. Tam o konuştuğu sırada, içimden, “Acaba sevgilimi dünya gözü ile görebilecek miyim?” diye geçiriyordum. O da gerçeği şamar gibi yüzüme vurdu: “Oh olsun işte! Bir daha, ömrünün sonuna kadar, o kızı göremeyeceksin.”

– Eh, ne diyeyim artık! Tanrı size akıl fikir versin. Bu arada beni de unutmasın...

Onları uzaktan gören bir çocuk, koşarak Papaz Efendiye haber verdi. O sırada, yanında kim vardı; tahmin edin bakalım? Berber Nikolas Usta mı? Hayır: Çömezi Sanson yani diğer adıyla Beyaz Aylı Şövalye!

Kısa zamanda köyün bütün çocukları meydanı doldurdular. Daha evvel, pek önemli görmediğimiz için, bahsetmediğimiz küçük bir ayrıntıyı belirtmeden geçemeyeceğiz. Sanço, boz eşeğin sırtına yüklediği silahların üzerine -görünmesinler diye- kocaman bir örtü örtmüştü. Bu örtü, uçan sihirli tahta attan kalan, üzeri alev resimleriyle süslü, kara bir cübbeydi... Bu haliyle, boz eşek, dünyanın en garip yarattığı gibi görünüyordu. İskeletleri çıkmış Rosinenta ile binicisi de ayrı bir manzaraydı. Çocuklar bir Sanço’yu, bir Don Kişot’u birbirlerine göstererek gülüşüyorlardı. Kimileri de ellerindeki değnekleri Rosinenta ile boz eşeğin orasına burasına dürtüp eğleniyorlardı. Papaz’la çömezi Sanson, onları dağıtmaya çalışıyorlarsa da muvaffak olamıyorlardı. Bu hengame içerisinde Don Kişot atından indi. Papaz’la çömezini hasretle kucakladı. Hal hatır sordu. Artık akıllanmış olduğundan köyüne geri döndüğünü söylemeyi ihmal etmedi.

Papaz:

– Bütün köy halkı buna sevinecek sevgili dostum, dedi, sizi tekrar aramızda görmekle ne kadar mutlu olduk bilemezsiniz. Hoş geldiniz, sefalar getirdiniz!

İki delinin döndüğü haberi Sanço’nun karısı Teresa’ya da ulaşmıştı. Zavallı kadın, telaştan

yalınayak, başı kabak fırladı dışarı. Kızı Sançika da arkasından koşturuyordu. Köy meydanına ulaşır kocasını boz eşeğin yularından tutmuş çekerken görünce, bağırdı:

– Eyvahlar olsun! Bizim adamı valilikten atmışlar. Ben onun bu işi beceremeyeceğini tâ başından beri biliyordum. “Bal tutan parmağını yalar.” demişler; ama bizimki hiç parmak yalamışa benzemiyor. Gittiği gibi geri dönmüş. Bu ev ne ile döner? Çoluk çocuk ne yer ne içer diye düşünmez mi bu insan? Bu ne biçim valilik?

Sanço, kendisini herkesin önünde mahçup eden, karısına bağırdı:

– Sus Teresa! Nankör kadınlar gibi dırdırlanıp durma! Cebi altın dolu bir koca böyle mi karşılanır? Dış görünüşüme bakıp aldanmamalısın. Eve gidince sana öyle şeyler anlatacağım ki, ağzın bir karış açık dinleyeceksin.

Altın sözünü duyunca, Teresa bir kedi gibi uysallaştı:

– Demek çok para kazandın öyle mi kocacığım? Üzümlünü ye bağıni sorma demişler, nasıl kazandığın hiç önemli değil vallahi... Yeter ki bizi rahat ettirecek kadar paramız olsun. Gel evimize gidelim. Güzel yemekler pişirip yedireyim. Sançika çamaşırlarını yıkarken ben de sana banyo yaptırayım..

– Bunlar evde konuşulacak şeyler, Teresa! Eski bir vali karısına yakışmayacak gevezelikler yapıyorsun... Efendimden izin almadan sizinle gelemem.

Don Kişot, bütün konuşulanları duymuş; Sanço'nun söylediği son sözler çok hoşuna gitmişti:

– Karın haklı oğlum! dedi. Seni özlemişlerdir; şimdi onunla doğruca evine git. Hasret gider. Yarın şatoma gel, çobanlık işini görüşelim...

– Peki Senyör, yarın görüşürüz.

Sanço, karısı ve kızı ile birlikte evine doğru giderken Papaz dayanamayıp Mançalı Şövalyeye sordu:

– Sevgili dostum, bu çobanlık işi de neyin nesi oluyor? Hayvan ticaretine mi başlayacaksınız?

– Birkaç baş hayvan alacağım, ama ticaret için değil. Sanço ile dağlara çıkıp çobanlık yapacağız...

– Yoo, soylu dostum! Siz yeterince akıllanmamışsınız! Ha şövalyelik ha çobanlık; ne fark eder? Yine kırdada bayırdada gezecek evinize gelmeyeceksiniz.

– Yani sizce bütün şövalyeler ve çobanlar deli mi, Peder?

– Hayır, onu demek istemedim. Bunlar sizin gibi soylu bir Bey'e yakışmayacak meslekler demek istedim...

– Neyse, bu konuyu sonra tartışırız. Zira çok halsiz ve yorgunum. Evime gidip istirahat etmek istiyorum.

Tam bu sırada Don Kişot'un beyninde bir şimşek çaktı. Papaz'a ve çömezi Sanson'a döndü:

– Beyler, silahlarımı niçin bıraktığımı ve çok sevdiğim şövalyelik mesleğinden nasıl olup da vazgeçtiğimi hiç sormadınız! Yoksa, biz gelmeden Beyaz Aylı Şövalye'ye yenildiğim haberi size ulaştı mı?

– Papaz'la çömezi suçüstü yakalanmış iki insan gibi kızarıp bozardılar. Çömez dururken hocasına yalan uydurmak yakışmayacağından Sanson cevap verdi:

– Saygıdeğer efendimiz! Sizi silahsız olarak görünce, başınızdan tatsız şeyler geçtiğini hemen anladık. Doğrusu çok merak ettiğimiz halde, üzülmesiniz diye sebebini sormadık...

– Yaa, öyle mi? Ne kadar düşünceli dostlarım varmış!

Don Kişot başka soru sormadı. İki dostu onu şatosunun kapısına kadar getirdiler. Şato halkı -ki topu topu bir hizmetçi, yaşlı bir Kahya kadın ve evde kalmış bir kız yeğenden müteşekkil üç kişiydiler- efendislerinin geldiğini haber almış; sabırsızlıkla bekliyorlardı.

Don Kişot, onlara kısaca hal hatır sorduktan sonra, odasına çıktı. Yatağının hazırlanmasını istedi. Papaz, ayaküstü, kız yeğenine amcasının henüz tam akıllanmadığını şimdi de kafayı çobanlıkla bozduğunu anlattı... Uşakla kadın kalfa da onları dinliyorlardı. Bu kötü haber üzerine üçü de Don Kişot'un odasına koşular. Kız yeğen:

– Amca, biz seni akıllanıp evine döndü diye sevinirken, bu çobanlık işi de nereden çıktı, diye bağırdı.

– Bizim pederi Beleşonya Papazı'nın yanına insanlık dersi alması için göndersek çok iyi olacak... Utanmadan, kocakarılar gibi gevezelik ediyor!

Kız -kız diyorsak da otuzunu çoktan geçtiği halde nasibini bulamamış bir bahtsızdı- tekrar çıkıştı:

– Pedere ne diye kızılıyorsunuz? Adam haklı! Bu yaştan sonra, dağlara çıkıp, “ak koyun meler gelir, dağları deler gelir” diye türkü söyleyerek keçi güttüğünüzü görenler yine size gülecekler...

– Bak, yavrum! “Bu kız neden evde kaldı?” diye üzülür dururdum.. Ama şimdi bunu hakettiğini görüyor ve eskisi kadar üzülmiyorum! Öyle halsiz ve bitkin durumdayım ki, yatıp uyumaktan başka bir şey istemiyorum. Yatağımı hazırlayın ve beni yalnız bırakın!

Yaşlı Kahya kadın, efendisini bir deri bir kemik kalmış görünce, gözyaşlarını tutamadı. Hem ağlıyor hem de şöyle diyordu:

– Sevgili efendim! İyi yürekli, soylu insan! Size “deli” diyenler, sizi yeterince tanıma bahtıyarlığına ermeyenlerdir... Anladığım kadarıyla, bu bahtıyarlığa bir tek Sanço Panza ulaşmış bulunuyor. Güya sizi eski sağlığına kavuşturmak için peşinizden koşanlar, bir gün olsun kapımızı çalıp, “İhtiyacınız nedir?” diye sormadılar. Gerçi bizi kimselere muhtaç etmediniz. Çok şükür her ihtiyacımızı karşılayıp öyle gittiniz. Ama, insan yine de dostlarından ilgi bekliyor...

– Sadakat, Tanrı'nın en sevdiği huylardan biridir benim emektar kahyam! İyiliğini gördüğü insana saygı duymayan bir kimse, O'nun verdiği nimetlere karşı da nankörlük eder... Ben senin hizmetlerinden memnunum. Dilerim Tanrı da memnun olsun. Haydi şimdi yatağımı hazırla da, yatıp biraz istirahat edeyim.

Kahya kadın, efendisinin yatağını hazırladı. Çıkarken aç olup olmadığını sordu. Don Kişot, uyumaktan başka bir şey istemediğini söyledi.

Yaşlı kadın, dışarı çıkınca, evde kalmış kızın koluna yapıştı:

– A benim zekâdan noksan kızım! Ne diye elin sözüne uyup amcanı üzersin! Eğer söylediklerini can kulağı ile dinlemiş olsaydın, bir azizin sözlerinden farksız olduğunu anlardın. Hiç deli biri bunları düşünebilir mi...

* * *

Mançalı Don Kişot, altı gün ateşler içinde yattı. Sanço'nun dışında hiç bir ziyaretçiyi tanıyamadı... Buna rağmen Papaz Efendi, Berber Nikolas Usta ve Mektepli Sanson onu yalnız bırakmadılar.

Sanço, efendisini eski neşesine kavuşturmak için akla gelmedik hikayeler uyduruyor ama bir türlü onu güldüremiyordu. İki çoban köpeği satın aldığını, yakında birkaç baş hayvan da satın alacağını; ancak onun yataktan kalkmasını beklediğini söyledi. Don Kişot, bu sözlerin hiç birine itibar etmedi.

Sonunda bir hekim çağırarak zorunda kaldılar. Adam geldi. Hastanın nabzını dinledi. Vücudunu yokladı:

– Tanrı’den ümit kesilmez ama bunun işi bitik, dedi. Bir iki güne varmaz vefat eder.

Sanço, babası ölmüş gibi kendisini yere atıp dövünmeye, salya sümük ağlamaya başladı.

Hekimi sükunetle dinleyen Don Kişot, gözlerini araladı. Seyisine, cılız bir sesle, çıkıştı:

– Oğlum Sanço! Şu yaptığın çok ayıp bir şey! Ne öyle, yaramaz mahalle çocukları gibi tepinip duruyorsun...

– Sevgili efendim! Gözümün nuru! Bu azar yetmez bana! Kalk da şöyle bir iki patakla beni! Sensiz ne yaparım? Nerelere giderim? Kim beni adam yerine koyar? Vallahi artık kimse keçilerini bile güttürmez!

– Korkma, oğlum! “Çıkmadık canda bin ümit vardır.” derler. Kim bilir, belki daha şu fâni dünyada içecek suyumuz yiyecek ekmeğimiz kalmıştır.

– Hay şu güzel ağzınız bal yesin emi! Yüreğimi ferahlattınız. Sizin için dua edeceğim.

– Sanço, sen eşi az bulunur vefalı bir dostsun!

Sonra odadakilere döndü:

– Sevgili dostlarım! Eğer kusuruma bakmazsanız, yalnız kalmak ve uyumak istiyorum. Sabah ola, hayrola; yarın görüşürüz! Hekimin ücretini vermeyi unutmayın.

Sanço dahil, herkes dışarı çıkıp hastayı yalnız bıraktı.

* * *

Ertesi günün sabahı, Don Kişot, şatoyu çınlatan bir sesle herkesi hayrette bıraktı:

– Tanrı’m sana şükürler olsun! Ömrümün son saatlerinde bana aklımı bağışladın! Günahkâr biri olarak ölmeme razı olmadın.

Kız yeğen kapıya koştu. İçeri girmeden önce:

– Amcacığım, yardıma ihtiyacın var mı? diye seslendi.

– Gel kızım, gel kardeşimin emaneti!

Yeğen, korka korka kapıyı açtı. Eşikte durdu:

– Demin ne demek istiyordunuz, efendim? Ne diye öyle avazınızın çıktığı kadar bağıryordunuz?

– Sevgili yeğenim, zihnim şu anda o kahrolası şövalye romanlarını okumazdan evvelki gibi temiz ve açık! Hemen koş, bütün dostlarıma haber ver! Onlara bir deli olmadığımı göstermek istiyorum. Akıllı bir insan ve şerefli bir soylu olarak öldüğüme şahitlik etmelerini arzu ediyorum.

Yeğenin zahmetine lüzum kalmadı. Papaz, Berber ve Mektepli destursuz odaya daldılar. Onları görünce Mançalı Şövalye yatağından doğruldu:

– Gelin dostlarım, gelin de Tanrı’nın son anda bana bahsettiği lütfa bakın! O yerin dibine batasınca şövalye romanlarının aklımda topladığı kara bulutlar dağıldı. Ben Mançalı Şövalye Don Kişot değil, herkesin saygı duyduğu iyi yürekli Alonso Kişano’yum. Kutsal dinimize aykırı olan şu gezginci şövalye romanlarının hepsinden nefret ediyorum. Aklımı başımdan alıp, bir sürü çılgınca işler yaptırdıkları için yazarlarına da kin duyuyorum. Yaptıklarımın utanıyor, sizi de üzdüğüm için özür diliyorum. Beni bağışlayın!

Bu sözleri dinleyen ev halkı ve üç kafadar hayretler içinde kaldılar. Geçirdiği ateşli hastalıktan dolayı ikinci bir çılgınlığa düştüğünü sandılar.

– Nasıl olur? diye sordu Papaz Efendi. Bütün bu sözleri, tam Dulsinea'nın büyüden kurtulduğu bir sırada nasıl söylersiniz?

– Sus Tanrı aşkına Peder! Şakanın sırası değil şimdi. Daha ciddi şeylerden bahsedelim. Aklım başımda. Ne dediğimi çok iyi biliyorum. Yaptığım delilikleri hatırlatıp beni mahçup etme! Bana son bir iyilik yapmak istiyorsanız, aklım başımda iken, noteri çağırın; vasiyetimi dikte ettirmek istiyorum.

Mektepli Sanson'u notere gönderdiler. Bizim çömez tam şatodan çıkarken Sanço ile karşılaştı. Don Kişot'un emektar seyisi, efendisini görmeye geliyordu. Sanson, hemen ayaküstü, olup biteni ona nakletti. Sanço'da bet beniz kalmadı:

– Eyvah, desene bizim efendi gidici! diye inledi...

Sanço odaya girince, Don Kişot'un yüzünü bir sevinç dalgası sardı. İçerdekiler;

– İşte şimdi anlarız Don Alanso'nun akıllanıp akıllanmadığını, diye düşündüler.

Mançalı Şövalye:

– Hoş geldin oğlum Sanço, dedi. Çılgınlıklarımınla en çok seni üzdüm... Ölmek üzere olduğum şu saatlerde Tanrı bana aklımı bağışladı. Seni evinden, karından ve çocuklarından ayırdığım; dağ, bayır dolaştırdığım için beni affet! Birazdan noter gelecek; hakkın olan ücreti fazlasıyla yazdıracağım. Ancak yine de beni affetmeni istiyorum. Zira, çılgınlıklarına herkesten çok sen katlandın. Sen olmasaydın, o delilik günlerimde ne yapardım bilemiyorum. Ele güne rezil olma pahasına peşimden ayrılmadın...

– Ah, benim sevgili efendim! Siz, her zaman, tanıdığım insanların en akıllısıydınız. Mançalı Don Kişot iken de Arslanlı Şövalye iken de aklınız başınızdaydı! Bana verdiğiniz o altın öğütler olmasaydı Beleşonya'yı bir gün bile idare edemezdim... Eğer Aynasız bir Şövalye'ye yenildiniz diye hayata küsmüşseniz; suçu bana yükleyin: “Beceriksiz seyis, Rosinenta'nın eyerini iyi bağlayamamıştı” deyin. Sonra şövalye romanlarından hatırlarsanız, bir şövalyenin diğerini yenmesi pek tabiidir. Bugün yenilen yarın yener. Yalvarırım size kendinizi koyuvermeyin.

– Rica ederim, Sanço! Aklını başına topla! Eski çamlar bardak oldu... Kendine çeki düzen ver. Çiftinin çubuğunun başına dön. Çocuklarının eğitimiyle meşgul ol.

Seyisinin cevap vermesini beklemeden Papaz Efendi ile Berber'e döndü:

– Şu geveze, şu saf Şişko'yu size emanet ediyorum. Yine benim gibi biri çıkar da şövalye romanlarıyla aklını bozarsa, Sanço'yu aldatmasına izin vermeyin.

Tam bu sırada noter içeri girdi. Sanço birşeyler diyecek oldu, ama Papaz Efendi ona eliyle “sus” işareti yaptı. Noter efendi, kanun icabı, Don Kişot'un dostlarına onun akli başında biri olduğuna şahitlik edip edemeyeceklerin sordu. Hepsi, teker teker, aklının yerinde olduğuna yemin ettiler...

– O halde söyleyiniz vasiyetinizi Bay Alanso, dedi noter, yazmaya başlayabiliriz.

– Yaz! dedi Alonso, Madde Bir: Çılgınlığım sırasında bana seyislik eden Sanço Panza'nın emekleri karşılığı olarak kendisinde bulunan üç bin üç yüz altınım anasının ak sütü gibi helâl olsun. Ben bu altınların iki katını vermeye razıydım, fakat o itiraz etti... Hepiniz şahit olun ki, Sanço dürüst bir seyisdi. Çılgınlığım sırasında kendisine bir ada valiliği bağışlanmasını sağlamıştım. Şimdi, aklım başımda iken, elimden gelseydi ona bir krallık verirdim. Çünkü, temiz yüreği ile gösterdiği bağlılıkla bunu fazlasıyla hak etmiştir.

Sanço, duyduğu sözler karşısında kendisini tutamadı. Yerlere yatıp yuvarlanmaya, iki gözü iki çeşme ağlamaya başladı:

– Ben ölü bir Don Kişot’un eski postalını bile istemem! Efendim, ne olur beni de yanınıza alın! Değil üç bin bilmem kaç, bir milyon altınım olsa kimse beni adam yerine koymaz!

Noter, içinden, Sanço’ya acıdı:

– Efendisi akıllandı, ama, geride bütün köyün başına bela olacak zırdeli bir seyis bırakıyor, diye düşündü..

Vasiyet işinin bir an önce bitmesi için Sanço’yu karga tulumba odadan çıkardılar...

Don Kişot:

– Devam et noter efendi, dedi. Madde İki: Malımın geriye kalanını kardeşimin kızı olan yeğenime bırakıyorum. Ancak bunun için bazı şartlarım var:

1-Akıllı uslu bir gençle evlenecek. Şövalye romanları okuyan aylak birine varırsa, mirasımdan mahrum kalacaktır.

2-Evlense de, evlenmese de emektar kahya kadınıımızı, ölünceye kadar kimselere muhtaç etmeyecektir.

3-Yine evlense de evlenmese de her işimize koşturan biricik uşağımızı, kendisinin razı olacağı bir ücretle, evde tutmaya devam edecektir.

Bu vasiyetnâmemin harfiyyen uygulanmasında burada hazır bulunanlar ve siz yetkili noter, mesulsünüz. Eğer ihmalinizden dolayı bir aksaklık olursa, günahı size aittir.

Ev halkından ve orada bulunanlarla tek tek vedalaştıktan sonra, bitkin bir halde yatağa uzandı. Üç gün boyunca ateşler içinde yattı. Yanına gelen hiç kimseyi tanıyamadı. Bununla beraber, yeğen tıka basa karın doyurmaktan, etrafına emirler yağdırmaktan geri durmadı... Amcasını ziyarete gelenler, onun bu halini görüp, ömrünün sonuna kadar evlenecek birini bulamayacağına kanaat getirdiler...

Bu kitabın hazırlanmasında, el yazması notlarından istifade ettiğimiz Seyyit Hâmit bin Engelî diyor ki: Dördüncü günün sabahı, her fâni gibi, Mançalı Şövalye Don Kişot da bu dünyaya gözlerini kapadı. Papaz Efendi, sıradan bir yazarın çıkıp da, onun maceralarını devam ettirmesini ve dolayısıyla saçma sapan kitaplar yazmasını önlemek için, noteri çağırdı. Hazır bulunanları şahit tutarak, Mançalı Şövalye Don Kişot diye tanınan iyi yürekli Senyör Alonso Kişano’nun öldüğünü belgelemesini istedi. Noter dahil herkes ona hak verdiler. Gerekli belge hazırlandı. “Şu senenin, şu ayının şu gününde aşağıda isimler bulunanların huzurunda bu belge tanzim edildi.” diye kuvvetli bir not düşüldü... Bütün Mança ili, Don Kişot’tan nasibini alsın, her kasaba, her köy ona sahip çıksın diye doğduğu yerin adı açıklanmadı.

Seyyit Hâmit Bin Engelî’nin elimizde bulunan, Arap harfleriyle yazılı notları şöyle bitiyor:

“Ey benim maharetli kamışım (kalemim demek istiyor)! İyi yazıp yazmadığına karar vermek bana düşmez. Don Kişot’un hatırasına saygı göstermek üzere, seni şu duvara asıyorum. Artık, bir milyon altın da verseler, şövalye romanı yazmayacağım.. Zaten, bu kitabı da, o saçma sapan şövalye romanlarını gülünç göstererek gözden düşürmek için yazdım. Gayret bizden, muvaffak etmek Allah’tandır. Hoşça kal sabırlı okuyucum!”